AYFER TUNÇ

EVVELOTEL SAKLI

ÖYKÜ

CAN

4. BASKI

AYFER TUNÇ

EVVELOTEL

SAKLI

© 2006, Can Sanat Yayınları Ltd. Şti.
Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Saklı, 1. basım: Cem Yayınevi, 1989
Can Yayınları'nda 1. basım: 2006
4. basım: Şubat 2013
Bu kitabın 4. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Faruk Duman

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design
Kapak resmi: © iStockphoto.com / Jeno Szaz

Kapak baskı: Azra Matbaası
İç baskı ve cilt: Ayhan Matbaası

ISBN 978-975-07-1787-1

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33
www.canyayinlari.com
yayinevi@canyayinlari.com

AYFER TUNÇ

EVVELOTEL SAKLI

ÖYKÜ

CAN

Ayfer Tunç'un Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Bir Mâniniz Yoksa Annemler Size Gelecek, 2005
Kapak Kızı, 2005
Aziz Bey Hadisesi, 2006
Mağara Arkadaşları, 2006
"Ömür Diyorlar Buna", 2007
Bir Deliler Evinin Yalan Yanlış Anlatılan Kısa Tarihi, 2009
Yeşil Peri Gecesi, 2010
Suzan Defter, 2011

AYFER TUNÇ, 1964'te Adapazarı'nda doğdu. İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni bitirdi. Üniversite yıllarında çeşitli edebiyat ve kültür dergilerine yazılar yazmaya başladı. 1989'da *Cumhuriyet* gazetesinin düzenlediği Yunus Nadi Öykü Armağanı'na katıldı, *Saklı* adlı yapıtıyla birincilik ödülü aldı. 1999-2004 arasında Yapı Kredi Yayınları'nda yayın yönetmeni olarak görev yaptı. 2001'de yayımlanan ve okurdan büyük bir ilgi gören *Bir Mâniniz Yoksa Annemler Size Gelecek 70'li Yıllarda Hayatımız* adlı yapıtı, 2003'te yedi Balkan ülkesinin katılımıyla düzenlenen Uluslararası Balkanika Ödülü'nü kazandı ve altı Balkan diline çevrildi. Tunç'un 2003'te Sait Faik'in öykülerinden hareketle yazdığı *Havada Bulut* adlı senaryosu filme çekildi ve TRT'de gösterildi. Tunç'un ayrıca *Mağara Arkadaşları* ve *Evvelotel* adlı öyküleriyle, "*Ömür Diyorlar Buna*" adlı bir yaşantı kitabı, *Harflere Bölünmüş Zaman* adlı bir e-kitabı, *İkiyüzlü Cinsellik* adlı (Oya Ayman'la birlikte yazdığı) bir inceleme kitabı; *Kapak Kızı, Bir Deliler Evinin Yalan Yanlış Anlatılan Kısa Tarihi, Yeşil Peri Gecesi* ve *Suzan Defter* adlı romanları vardır.

www.ayfertunc.com

EVVELOTEL

İçindekiler

EVVELOTEL

Evvelotel 13
Kibir 21
Halâs 41
Acılezzet 59
Hiçbir Hikâye Göründüğü Kadar Temiz Değildir 89
Doğru 125
Yanık Taşlar 129
Tevekkül 137
Serim-Düğüm-Çözüm 151

SAKLI

Saklı 161
İhtilaller Neye Benzer 169
Yaşadığımız Yerler 179
Önemsizlik 189
Ay Bakıyor 201
Mozart'ın Son Zartı 213
Su 223
Silentium 229
Yüreğin Mahallesi 239

EVVELOTEL

— Sinirli yapar bizim buralar adamı. Öyle tuhaf bir yerdir ki, kaderi hızlandırır. Üç ayda olacak olan üç günde olur, yaran varsa kanar, durduramazsın. Sabrım var sanırsın, tükenir. Öleceğin yoksa bile ölürsün. Ölmezsen eksilirsin. Hâlâ burada yaşıyorsan bil ki, son sen, ilk sen değilsin. Kendimden biliyorum, eksildim.

Hikâyemi başkalarına da anlatmış. En başta muhtara, sonra postacıya, mandıracıya, gazete bayiine. Önüne gelene yani. Neden anlattın dedim, hani bir şey anlattığın adamlar seni eksiltiyorlardı? Böylece eşitleniyoruz dedi.

Muhtar kayıtlara bakarken gülüp durdu. Demek Zembilli Göçmen'in oğlusun sen dedi. Benziyorsun da... Ne aksi, ne huysuz adamdır baban!

Beni ilk görüşte tanıdığını söylemiş muhtara, yalan, tanımadı. O acıklı hikâyeyi hatırlamış olsa öyle mi konuşurdu benimle?

— Evvel Otel burası mı? — Burası. — Çok değişmiş. — Eee? — Ne? — N'olmuş değişmiş de? — Hiç. — Ne vardı? — Oda istiyorum, burası otel değil mi? — Kapıda yazıyor, otel. — İyi o zaman. Bir oda. — Kaç kişisin? — Tek. Tek başımayım. — Kaç gün kalacaksın?

— Bilmiyorum. — İyi. Buyur, anahtar. Her akşam oda parasını peşin alırım. — Yerlere seramik döşetmişsiniz, tahtaydı. Şu bina da yoktu. — Ne zaman? — Otuz sene evvel. — Otuz sene evvel benim de karımla çocuklarım yoktu. — Benim de yoktu, annemle gelmiştik. Ama seni hatırlıyorum.[1]

1. On iki yaşındaydım. Şubat tatiliydi. Annem o gün erkenden uyandırdı beni. Gün daha ağarmamıştı. Kalk gidiyoruz dedi. Nereye? dedim. Babana dedi. Aldırmadım, tekrar yorgana sarındım. Kalk dedim! diye bağırdı bu defa. Çok korktum, hemen fırladım yataktan, giyindim. Sobayı yakmamıştı, evin içi buz gibiydi. İlk treni kaçırdığımız için bu kadar sinirli olduğunu sanıyordum. İstasyonda yan yana oturuyorduk. Usulca anneme bakıyordum, çene kemikleri oynuyordu, çene kemikleri oynadığı zaman annemden çok korkardım. Kahvaltı etmemiştik, karnım açtı, üşüyordum, ama bir şey söylemeye korkuyordum. Tren geldi, bindik. Öyle çok yerde durdu ki, yolculuk hiç bitmeyecek sandım. Epeyce yol gittik. Sonra büyükçe bir istasyonda indik. Yürümeye başladık. Pis, sinsi bir yağmur yağıyordu, ıslanmıştım, annem hiç farkında değildi. Koskoca çocuktum, ama annem elimi sıkı sıkı tutuyordu. Korkumdan elimi bırak diyemiyordum. Yürürken gözlerim yerdeydi, sanki etrafımızdaki herkes bize bakıyor ve kazık kadar olduğum halde annem elimden tuttuğu için bana gülüyordu. Genişçe bir bulvara çıktık. Bulvarın ortasında bir havuz, havuzun etrafında da yüzlerce saksı vardı. Saksılardaki çiçekler çürümüştü. Bunca saksıyı yazın kim suluyor? diye düşündüm. Annem bir adamı durdurdu, Evvel Otel nerede diye sordu. Adam yolu tarif etti. Yürüdük. Evvel Otel'e geldik. Annem babana bu otelin sahibi kim? diye sordu. Baban benim dedi. Annem babandan babamı aşağıya çağırmasını istedi. Baban hanım git işine dedi. Annem ben onun karısıyım deyince baban bembeyaz oldu. O sırada babamla o kadın merdivenlerden iniyorlardı, el ele tutuşmuşlardı. Babam durdu, baban durdu, o kadın durdu, annem, ben, dünya, kâinat her şey durdu bir an. Annem elimi öyle bir sıktı ki, acıdan soluğum kesildi. Anneme baktım, babama bakıyordu. Babam onu seviyorum dedi, başıyla kadını işaret ederek. O kadar. Annem bayılırken çığlık attım, çünkü elimi sıkı sıkı tutan eli bir anda boşalmış, yumuşak, soğuk bir ölü eli olmuştu. Baban koştu, annemi kaldırdı. Ben annemin başında hüngür hüngür ağlıyordum. Ağlarken koskoca çocuk olduğumu düşünüyordum. Baban senin getirdiğin kolonyayı annemin bileklerine, yüzüne sürdü, ayıltı, bir koltuğa oturttu, sen çay getirdin. Alnında bir yara izi vardı. Benim yara izime benziyordu. Aklımdan sen de ağaçtan mı düştün? diye sormak geçti. Annem ne ağlıyor, ne konuşuyordu. Dudakları titriyordu sadece. Baban derhal ikisini de kovacağım, hatta polise ihbar edeceğim dedi. Annem çayını içti, babana teşekkür etti. Size zahmet verdim dedi. Çıkarken seninle göz göze geldik. Burada kalacak olsaydım, arkadaş olurduk diye düşündüm. Bir lokantaya gittik. Lokantada sadece erkekler vardı, herkes annemle bana tuhaf bir şeymişiz gibi bakıyordu. Annem garsonu çağırdı, yemekleri saydırdı. Bana ne istediğimi sordu. Çekinerek köfte dedim. Önce bir çorba iç dedi. Yemeklerimiz geldi. Hiçbir şey olmamış gibi yemek yemeye başladık. Benim

Dik dik konuştuğu halde alınmadım, seni hatırlıyorum dediğimde dikkatle yüzüme baktı, ama çıkaramadı. Sormadı da nerden hatırlıyorsun diye. Gözlerimden yaş geldi o an demiş mandıracıya, yalan, öyle bir şey olmadı. Gerçi olsa ne olur, hikâyemin konusu o değil ki. Birkaç gün sonra, artık iyiden iyiye ahbap olduğumuzda, sana en iyisi *Zebercet* diyeyim ben dedim, kendimi asmaya niyetim yok dedi, kaçıp gideceğim buralardan.

Şaşırdım. Anladım kaderlerimizin kardeş olduğunu, birlikte okunduğunda hiç benzemese de birbirine. Nereye gideceksin? dedim. Buradan gittiğim yere dedi.

Muhtar hikâyenin benim de olduğum kısmını değil, sonrasını, şehirde ağızdan ağıza dolaşan kısmını dinlemiş sağdan soldan. Anlatmaya kalktı, susturdum. Çirkin bir adamdı, gözleri çapaklıydı, hikâyem ağzına yakışmıyordu. Evet, dedim sertçe, buldun mu kayıtları? Sinirlendi, kayıt mayıt yok! dedi. Nasıl yok dedim, işte, burada yazıyor, Kuyudibi Mahallesi. Kayıtlı olduğu ev çoktan yıkıldı da yerine apartman yapıldı, çekmiş gitmiş ama kaydını almamış, Süslü Yenge tutmuş yakasından götürmüştür. Yüzündeki sinsi sırıtma değişti, hesap sormaya dönüştü: Hem... şimdi mi geldi aklına baban? Otuz senedir nerdeydin? Sana ne? dedim, çıktım muhtarın küflü yazıhanesinden.

Avluda bir asma çardağı vardı, serin serin esiyordu. Bir otel müşterisi oturmaya kalktı, burası hususi, git belediye parkında otur, dedi. Kavruk, ezik bir adamcağızdı, hastaneye yatacakmış, onun için gelmiş, omuzları düştü, bir süre öylece dikildi hiçbir şey diyemeden. İçim acıdı.

iştahım kapanmıştı, ama annem iştahla yiyordu. Yemek bitince garsonu çağırdı. Benim için irmikhelvası ısmarladı. Bana bir orta kahve yaptır, bir de sigara aldır dedi garsona. Sigaraya o gün başladı.

Niye öyle dedin adama? dedim, yazık değil mi? Hiç kahır çekecek halim yok dedi, benim derdim bana yeter. Çürük bir üzüm tanesi tahta masanın üstüne düştü asmadan. Kadehini kaldırdı, çak dedi, tokuşturduk. Daha tam ahbap olmamıştık, ama birbirimizi anlıyorduk. — Ne iş yapıyorsun sen? — Ticaret. Ameliyat ipliği ithal ediyorum. — Zengin misin? — Fakir değilim. — Doktor musun? — Hayır, eczacıyım. Sen? — Otelciyim. — Bırak şimdi, demin anlattın öylesine takıldığını otele. — İşsizim, kararsızım, iki çocuk babasıyım. Babamın parasını yedim, bitirmek üzereyim. — Ben yiyemedim, babamın parasını görmedim bile. — Babanın parası yoktu ki göresin. O gün kazandığını o gün yerdi baban. — Nerden biliyorsun? — Herkes biliyordu, burası küçücük bir yerdi otuz sene evvel.

Çok sıkıntı çekmiştik çocukluğumda, babam olsa sıkıntı çekmezdik diye düşünürdüm, yanılmışım. İyi. Hiç değilse bu iyi. Mesaj geldi telefonuma. YANLIŞ BU YAPTIĞIMIZ, KARINA DÖN. Sildim. Karıma mesaj çektim. YALNIZ KALMAYA İHTİYACIM VAR. LÜTFEN BİR SÜRE ARAMA. Nasıl da sahtekârdım. Bu çardak yoktu otuz sene evvel dedim. Güldü. Uyduruyorsun bari usturuplu uydur dedi. Sen geldiğinde kıştı bir kere, nereden bileceksin?[1]

1. Birkaç gün önce karne almıştık, şubat tatiliydi, benim karnem her zamanki gibi baştan aşağı zayıftı. Babam çok kızmıştı, yine kemerle dövecek sandım, dövmedi. Beni karşısına aldı, anlaşıldı sen dayakla adam olmayacaksın, o zaman eşşek gibi çalış da aklın başına gelsin deyip otele götürdü. Hakikaten eşşek gibi çalıştırıyordu, canım çıkıyordu. Daha öğlen olmadan okulu bitireceğime yemin etmiştim. O gün oteldeki ilk günümdü. Fırından taze simit alıp babanla o kadına götürmüştüm, yüz kere de çay istemişlerdi. Siz geldiğiniz sırada babamın elime tutuşturduğu bezle söylene söylene bankoyu siliyordum. Annen siyah bir manto giymişti, senin elini sıkı sıkı tutuyordu. Komiğime gitmişti duruşun. Ayakkabıların sırılsıklamdı, paçaların çamurlanmıştı, saçların da ıslaktı, fare gibiydin. Kaşının üstündeki yara izi dikkatimi çekti. Ağaçtan mı düştün? diye merak ettim. On üç-on dört yaşındaydım. Kadın gördüm mü uzun uzun

Babamın oturduğu ev yıkılmış dedim, muhtarla konuştum. Süslü Yenge öldükten sonra baban ortadan kayboldu dedi, o zamana kadar rastlardım arada bir, burada olduğum zamanlarda. Güzel kadındı dedim, yüzü bugün gibi aklımda. Bence annen daha güzeldi dedi, acayip güzel bir kadındı annen, hiç unutmadım.

Karımdan mesaj geldi, endişeliymiş, oğlum sesimi duymak istiyormuş, hiç değilse çocuğu aramalıymışım. Sildim. Sonra O'ndan mesaj geldi. SENSİZ YAŞAYAMAM. Bilmiyorum, ben yaşayabilirim herhalde. Annem çok daha güzelmiş. Kapat şu telefonunu dedi, ben benimkini attım gitti. Süslü Yenge nasıl bir kadındı? diye sordum. Babamla mutlu muydu, babam onunla mutlu muydu? Ne bileyim ben dedi, yanlarında değildim ki, ama mutlu olsalardı kafayı yemezlerdi herhalde. Nasıl yani dedim, kafayı mı yediler? Eh, ikisi de normal sayılmazlardı, dedi, başlangıçta iyiydiler, ama sonra Süslü Yenge'ye bir şeyler oldu, acayip şeyler giymeye, takıp takıştırmaya başladı. Kapı kapı dolaşıp önüne gelene hayatını anlatıyordu; kadına neden Süslü Yenge diye ad taktılar sanıyorsun? Peki babam? O hiç konuşmazdı, de-

bakıyordum, — hâlâ bakarım. Annen çok güzel bir kadındı. Böyle bir sevgilim olsa demeye utanmış, böyle bir annem olsa diye geçirmiştim içimden. O güzel kadın aniden bayıldı. Sen annenin başında anneciğim aç gözlerini diye yalvararak, hüngür hüngür ağlıyordun. Babam koş kolonya getir dedi bana, telaşlıydı. Kolonya üst kattaki ecza dolabındaydı. Koridorda babanı gördüm, oda kapısının önünde yere çömelmiş, ellerini yüzüne kapatmıştı, o kadın kapıya dayanmış sigara içiyordu, çok üzgündü bana kalırsa. Kolonyayı getirdim, babam anneni ayıltı. Sonra çay içtiniz, çıkıp gittiniz. Sen kapıdan çıkarken hâlâ hıçkırıyordun. Babam babana çok öfkelenmişti. Zina ha, benim otelimde zina ha! diye gürleyerek merdivenlere yönelmişti ki babanla o kadın aşağı indiler. Babanın yüzü kâğıt gibi bembeyazdı. O kadın babamın yüzüne bakamıyordu, sırtını dönmüştü. Baban borcumuz ne kadar? diye sordu, sesi müthiş titriyordu. Babam cevap verecek yerde babanın yüzüne tükürdü. Baban bankonun üstüne para attı, gittiler. Ben avluya çıktım, çardakta bir sarmaşık gülü vardı o zamanlar, asma yeni dikilmişti. Duvarın dibindeki gaz tenekesini aldım, çevirip üstüne oturdum. Yağmur yağıyordu. Seni düşündüm, ağlamaya başladım.

di, ben çok korkardım babandan, ısırır gibi bakardı insanın yüzüne. Babamın yüzünü hatırlayamıyordum bir türlü, sarışındı, onu biliyorum.

— Evimi ilk terkettiğimde, bir gece rüyama sen girdin. — Ben mi? Nasıl? — Oğlum senmişsin güya. Senin o günkü halin yani. Öyle çok ağladın ki, uyanır uyanmaz eve döndüm. Senin yüzünden hayatım kaydı. — Oğlun sevindi mi dönünce? — Sevindi.

Demek oğlun sevindi... Dönsem benimki de sevinir. Yutkundum. Telefonu elime aldım, bıraktım.

— Bence Süslü Yenge babanı sevmiyordu. — Nerden biliyorsun? — Babanı hiç anlatmıyordu, hep başka bir adamdan bahsediyordu. — Nasıl? — Birini seviyormuş babandan önce, adam bunu bırakıp gitmiş. Babam hiç sevmezdi Süslü Yenge'yi, yuva yıktı diye, anneme o kadını eve sokmayacaksın diye tembih etmişti. Bir gün dayımlara gitmiştim, kuzenimle ders çalışacaktık, orada gördüm. Kadınlar Süslü Yenge'yi aralarına almışlar, bir yandan anlattırıyorlar, bir yandan da gülüyorlardı. Yengem ne yapacaksın sevdiğine rastlayınca diye sordu, bir çift ağır sözüm var dedi kadın. Bence doğru söylüyordu.

— Evini kaç kere terkettin? — İki. — Niye? — Sen niye? — Bu benim ilk terkedişim. — Ne farkeder? Bir sebebi yok mu? — Vardır elbette, ama bilmiyorum.

İçerde birileri vardı, sana sesleniyorlar dedim, boş ver dedi. Az sonra kâtip geldi, merdiven altındaki odayı ucuza vereyim mi diye sordu. Ne yaparsan yap dedi kâtibe, kadehini kaldırdı, çak dedi, yine tokuşturduk. Serin bir rüzgâr çıktı. Gene mesaj geldi, okumadan telefonu kapattım.

— Niye geri döndün? — Bir keresinde sen rüyama girdin, bir keresinde de evi aradım merak etmesinler

diye, babam kızın çok hasta dedi, menenjit olmuştu. Mecburen döndüm. — Tekrar gidecek misin? — Bilmiyorum. Öyle yorgunum ki bir kere daha gidemem, gidersem de dönemem. — Ne olacak peki? — Hiç, bekliyorum. Çocuklar biraz büyüsün. Sen dönecek misin evine? — Bilmem.

Babamı aramaktan vazgeçtim.

2002

KİBİR

I

Ölüsünü onun bizi terketmesinden uzun yıllar sonra terkettiğimiz; hikâyesinde de sözünü ettiği gibi panjurları kırık dökük, bahçesindeki süs havuzu çürümüş yapraklar ve kurbağa ölüleriyle dolu evimizde, gerektiğinde alıcılara evi göstersin diye anahtarı verdiğimiz emlakçı buldu; arka odada, bahçedeki aylandız ağacının kırık camlardan odaya girip büyümüş dallarının altında.

"Bir şeye benzetemedim önce" dedi, "büyük, eski bir bavul sandım, dallar üstünü örtmüştü. Ama yaklaşınca ölünün çamurlu ayakkabılarını gördüm."

Adı "A" harfiyle başlamadığı halde hikâyesinde kendisinden "A" diye söz eden abimi tanımayan emlakçı önce polisi aramış, ardından bana gelmişti. "Evinizde bir ölü var."

Morga gittim, cesedi teşhis ettim: Evet, o, on yedi yıl önce hepimizi terkeden abim.

Tahminen bir hafta önce donarak ölmüş, ilk karda.

Siyah bir poşet içinde eşyalarını verdiler. Elle yazdığı dokuz sayfalık bir hikâye, bir tükenmez kalem, içinde az miktarda para bulunan cüzdanı, nüfus kâğıdı, sigarası, çakmağı ve giysileri. O dokuz sayfayı okumadan katlayıp cebime koydum; cüzdanını, nüfus kâğıdını sigarasıyla çakmağını alıp siyah poşeti ilk rastladığım çöp tenekesine attım.

Bir taksiye bindim, denizi görür görmez indim. Biraz denize baktım, sokaklarda kararsızca yürüdüm uzun süre. Işıklı ve gürültülü bir caddeye çıktığımda akşam oluyordu. Kaldırıma oturdum. Arabalar ayaklarımın dibinden geçiyordu.

Nereye gidebilirim? diye düşündüm: Karıma. Anneme. Sevgilime. Herhangi bir otele.

Bir arkadaşım olsa ne iyi olurdu dedim. Ama anlatacaklarından korkan insanların arkadaşları olmamalı. İnsan böyle bir zamanda, ölüsünü az önce teşhis ettiği abisinin elle yazdığı dokuz sayfalık bir hikâye cebindeyken nereye gidebilir?

Herhangi bir şehirdeki herhangi bir otele gitmem gerekirken, bu satırları yazana kadar sevgilim diye anmaktan hoşlandığım kadının evine gittim. Cep telefonuyla konuşarak kapıyı açtı, gelmeme alışkın bir yüzle gülümseyip "Hoşgeldin" dedi kısaca. Evi çok sıcaktı, kalorifer alabildiğine yanıyordu, balkon kapısını aralamıştı, üstünde ince beyaz bir tişört vardı, saçları dağınıktı, çilleri belirginleşmişti sıcaktan, çok güzel görünüyordu, çok güzel oluşu beni sinirlendiriyordu, konuşurken durmadan dolaşıyordu, konuşması bitmek bilmiyordu, arada bir yanıma geliyor, koltuğun kenarına oturuyor, bir içki alsana diyordu veya üşüdüysen kapıyı kapat veya başka bir şey. Sonra konuşmaya dalıp beni unutuyordu.

Birden aldım elinden telefonu, fırlatıp attım. Kırıldı galiba, bilmiyorum. "Buraya kadar" dedim ince çenesini avucumda sıkarak, "beni artık arama, bitti." Asansörü beklemedim, merdivenlerden inerken koşup yetişti, gülünç terliklerinin telaşlı sesini duyuyordum arkamda. Ne oldu? dedi veya sen ne dediğinin farkında mısın? veya gidersen bir daha dönemezsin, öyle bir şeyler işte, tam hatırlamıyorum.

Niye böyle bir kadın vardı hayatımda diye düşünmek istedim apartmandan çıkarken, üşendim.

Çıktığımda karanlık olmuştu. Karşımda heyula gibi duran bakımlı apartmanların bakımlı pencerelerini zorlayan ışıklara, delirmiş akşam neşesine baktım.

Kendimi korkunç suçlu hissettim.

Oysa mazlum olandım ben – küçükken, uslu olan, sessiz olan; büyüyünce başına üç elmanın üçü de düşen, canı yanan.

Bir taksiye bindim. "Bu saatte köprü kalabalık olur" dedi şoför, "isterseniz vapurla geçin karşıya." "Acelem yok" dedim. Abimin sigarasını çıkardım, çakmağıyla bir sigara yaktım, başım döndü. On yıl önce bırakmıştım sigarayı, süs havuzu kurbağa ölüleriyle dolu evimizden taşındığımız sırada, çocukluğumda annemin babama durup durup kestir şu pis kokan şeyi dediği aylandız ağacının dalları kırık camlardan içeri girmemişti henüz. Gözlerim yaşardı, – dumandan.

Köprüden geçerken üç kuleyi de bir bir gördüm.

Yıllardır anneme bakan Ermeni kadın hemen dert yanmaya başladı, "Hayastan'dan gelen konyağın hepsini içti" dedi. "Hayastan da neresi?" dedim, "Ermenistan" dedi, "biz Hayastan deriz. Çay sanıyor konyağı, içmek istiyor, vermezsem bağırıyor, verirsem içip içip ağlıyor."

Annem televizyonun karşısında oturuyordu. Bembeyaz olmuş saçlarını omuzlarına bırakmıştı. Sabahlığının çok kirlenmiş olduğu dikkatimi çekti. "Niye yıkamıyorsun bu sabahlığı?" dedim kadına. "Çıkarmıyor" dedi, "yalvarıyorum çıkar diye, çıkarmıyor."

"Anne sana bir şey söylesem anlar mısın?" dedim. "Anlarım tabii, ben aptal mıyım?" dedi. "Ben her şeyden anlarım. Enstitü bitirdim ben. Bak bunu ben diktim. Ben her gün ajansı dinlerim." Birden şarkı söylemeye başladı:

Güller arasında seni bensiz gören olmuş. Gönlüm yüzünün rengine, ren-gi-ne, düşmüş de ben olmu-u-uş. Be-e-en olmuş.

Bir ses dolaştı içimde, annemin yıllar öncesinde kalan sesi, içimi yaktı. "Anne abim ölmüş" dedim. "Abin kim?" dedi, sonra dikkatle yüzüme baktı. "Siz kaç kardeştiniz? Sen hangisiydin?" Kadına döndü sonra, "Kim bu bey?"

Zaten kırıktı bir şeyler, yıllar önce çatlamış, yavaş yavaş dağılmıştı, hepsi tuzla buz oldu. Kadın "Bu daha ne kadar devam edecek?" dedi. "Ben artık başedemiyorum."

Taksiden evimin bulunduğu sokağın başında indim, yürüdüm. Trafik tıkanmıştı. Biri siyah bir jipi parketmeye çalışıyor, ama beceremiyordu. Arkadaki arabalar aralıksız korna çalıyordu. Jipi kullanan sarışın genç kadının umurunda değildi. Bir süre dikildim kapının önünde, onlara baktım, bakarken zihnim dağıldı biraz, arkadaki arabadan öfkeli bir genç adam indi, smokin gibi bir şey vardı üstünde, jipteki kadınla konuştu, kadın indi, genç adam bindi, jipi parketti, kendi arabasına geçti, trafik açıldı, ben apartmana girdim, asansörü çağırdım, kattaydı oysa, geç farkettim.

Kapıyı anahtarımla açmadan önce duvara yaslandım, derin bir soluk almak istedim, tıkanmıştım. Karımla kızım televizyon seyrediyorlardı. Karım "Nerde kaldın?" dedi oturduğu yerden. "Geldim işte" dedim. Onlara görünmeden çalışma odama girip kapıyı kilitledim, hikâyeyi çıkardım, ilk kelimeyi okudum. "*Ömrünü...*" Devam edemedim. Kanepedeki yastığı aldım, usulca balkona çıktım, yüzüme kapattım, ağladım. Kuştüyü yastık sesimi yuttu, ıslandı.

İçimdeki suçluluk geçmedi.

İçimdeki suçluluk karıma da geçti.

Zor bir gece oldu.

Zor bir ertesi gün oldu.

Cenazede kimseler yoktu. Karıma "Gelme" demiştim. Kızıma abimin öldüğünü söylememiştim. Eşe dosta, akrabalara, hiç kimseye haber vermemiştim. Ne diyecektim ki? Müjde! Abim ölmüş. / Duydunuz mu? Abim ölmüş. / Nihayet... Abim ölmüş. Babamın mezarının yanında annemin kendi için istediği yer kazılmıştı. Yanlış yeri kazmışlar diye düşündüm, ne önemi vardı ki? Mezardı işte, kazılmış bir çukur. Hem annem için bir şey farketmezdi artık. Dokuz sayfa cebimdeydi, sabaha karşı okumuştum, dokundukça elimi yakıyordu kâğıtlar, ama aynı anda içimde isyana benzer bir duygu beliriyordu. Mezara toprak attım. Abimin üstünü örten topraktan tümseğe baktım. Acı hissetmiyordum o anda. Ama gözlerimi yumarsam onu görüyordum. "Anne, alnımı öp!" diyordu. Annem abimin alnını öpüyordu.

Eve döndüm. Kızım okuldaydı. Karımın gözleri kızarmıştı. Bana bakamıyordu. Ben ona bakamıyordum. Küçük bir valiz hazırladım. "Nereye gidiyorsun?" dedi karım. Sesinde korku vardı, hissedebileceğim kadar belirgin, acıdan tüten bir korku. "Döneceğim" dedim. "Ne zaman?" dedi. "Bilmiyorum" dedim. "Ya dönmezsen?"

II

Taksiyle bütün şehri dolaştım, saatler sürdü. Şoför sık sık aynadan bana bakıyordu. "Daha gidecek miyiz?" diye sordu birkaç defa. "Evet" dedim. "İyi de" dedi, "yolun da bir sonu olması lazım, öyle değil mi?"

"Beni bu şehirdeki en yüksek otele götür öyleyse" dedim sonunda. "Ben ne bileyim, en yükseği hangisi?" dedi. Sıkılmıştı veya huylanmıştı veya korkmuştu, her neyse. Bir otelin önünde durdu. "Burasıdır herhalde" dedi. "En son bu yapıldı." Çok saçmaydı söylediği, ama tartışmadım. Taksiden indim. Otele girdim. Lobide si-

yah saçlı genç bir gitarcı *El Amor Brujo*'dan bir şeyler çalıyordu. Sihirbazın Aşkı. Kanlı Aşk. Büyülü Aşk. Güçlü boynunu gördüm gitarcının, gerilmiş damarlarını, gitarın sesi damarlarından çıkıyor gibiydi, bilek hareketlerini takip edemedim, gözümün önünde sıcak, esmer, kemikli bir kadın dansetti bir an, dansı ağıt gibi dağlıyordu insanı – veya aşkı.

En üst kattan bir oda istedim, bir top kâğıt, bir sandviç, bir fincan kahve, birkaç paket sigara, ne olur ne olmaz diye bir kutu kibrit, bir manzara, bir sessizlik. Odaya çıktım, perdeleri açtım ardına kadar, masayı pencerenin önüne çektim, oturdum.

Başımı biraz yukarıya kaldırırsam sadece gökyüzünü görüyordum, havada dalış yapan kuşları. Biraz eğersem şehri görüyordum. A'dan Aksaray, Ayaspaşa, Asmalımescit... B'den Baltalimanı, Balmumcu, Bebek... Z'den Zeytinburnu, Zincirlikuyu, Zeyrek...

Ne yapacağımı bilemedim. Karımı aradım, evden. "Nerdesin?" dedi. "Yüksekteyim" dedim. "Ben ne yapacağım peki?" dedi, "ben nasıl soluk alacağım?" Sesi düğümleniyordu ağlarken. "Sigaraya başladım" dedi. "Ben de" dedim, paketi açıyordum o sırada, abimden kalan sigara bitmişti. Kızımı sordum. Okuldaymış. Çıkınca arkadaşlarıyla buluşacakmış, eğleneceklermiş biraz. Geç gelirmiş. Kızım bütün renkleri ve umutsuzca eğlenmeyi çok seviyor. "Senin için nereye gitti diyeyim?" dedi. Kendiliğinden bir şey bulmaması canımı sıktı. "Sadece gitti de" dedim. "Ne zaman döneceksin?" dedi. "Bilmiyorum" dedim.

Tam telefonu kapatıyordum, "Seni sevdiğimi biliyorsun değil mi?" dedi. Onu değil, seni seviyorum demek istedi. Sustum. "İnanmıyor musun?" dedi.

Oyalandım. Sandviçi yedim, üst üste birkaç sigara içtim. Banyoya gidip suyu açtım, ellerimi yıkacakken vazgeçtim. Banyonun bir duvarı yekpare aynaydı. İnsan

kendini görmek istemese de görüyordu. Gözlerimi kaçırdım. Masaya döndüm. Siyaha yakın koyulukta, yoğun bulutlar vardı gökyüzünde. Kuşlar ürkütücüydü. Sürüler halinde odanın penceresine doğru uçarlarken beni yargılamaya geliyorlar gibi bir hisse kapıldım, saçmaydı.

Abimin bu hikâyeyi niye yazmış olduğunu düşündüm. Birkaç ihtimal vardı, –yazmak isteği, intikam arzusu, gerçeği yeniden kurgulamak hırsı– hiçbiri yeteri kadar kuvvetli değildi. Önce gerçeğin düşünceler ve yalanlar arasında dağıldığı hikâyeyi kopya ettim; çok zor oldu. El yazısına bakmaya dayanamıyordum. Bu nedenle bir cümleyi hızla okuyup tekrarlıyordum ezberleyene kadar, kâğıda geçiriyordum, sonra diğerini okuyordum. Cümleler tekrarladığım sırada beni fazla etkilemiyordu, sese dönüşünce anlamını kaybediyordu.

Ama yazınca yine anlam kazanıyordu, suça dönüşüyordu bu defa.

Bazı cümlelerin altını çizdim. Gerçeği bir kaybedip bir bulmak çok yorucuydu.

Kuşlar azmıştı, üstüme gelir gibi uçuyorlardı, vahşi gagaları gözümü alıyordu. Yağmur başladı sonra, yağmurun cama tokat gibi vurmasını seyrettim, şehir görünmez oldu pustan. Kendi el yazımı defalarca okudum. Bir an geldi, gerçeği ben de kaybettim, – "A" ile başlayan benim adım.

Boş kâğıda bakarken gece oldu.

III

Artık-ölü-abimin metafor mezarlığına benzeyen hikâyesiyle hesaplaşmadan önce hayatıma baktım:

Yıllardır günlerin sıkıcı ve kırılmaz çemberini çeviriyorum. Para kazanmak için uğraşmam gerekmiyor. Ba-

bamın bıraktığı düzen, bozmak istesem bile işliyor. Yine de işe gidiyorum, – herkesin en az iki adresi olmalı, günün bir bölümünü başka bir yerde geçirmekte yarar var. Gitmeden önce karımı öpüyorum, öylesine. Servisi kaçırmışsa kızımı okula bırakıyorum. Genç kız oldu diyorum arkasından bakarken. Dönüp el sallasın diye bekliyorum, çoğu zaman unutuyor. Bazı akşamlar sevgilime gidiyorum. Hiç sevgili kahrı çekmiyorum. Sıkıldıkça bırakıyorum. Yenisini bulmak öyle kolay ki, herkes yalnız. Ama gece başımı mutlaka kendi evimde, kendi yastığıma koyuyorum. O anki yalnızlığımı seviyorum, bana arkadaş oluyor.

Ruhunu bir türlü yatıştıramayan abim ne zaman çekip gitse, yakında döner diyerek annemi avutur, sonra odama gidip yastığıma başımı koyardım. Bazen fırtına olurdu dışarıda, şimşek çakardı, üç katlı ahşap ve görkemli evimizin bütün eklemleri gıcırdar, pencereler titrerdi. Abimin uzakta, bilmediğim bir yerde büyük gülüşlerle güldüğünü, büyük hareketlerle yaşadığını düşünmekten ve kıskançlıktan yorgun düşerdim, hissettiğim gereksiz bir sorumluluk bitirirdi beni. Annem pencerede abimin dönmesini beklerken hiçbir yere gidemezdim, babam genellikle evde olmazdı.

Ben yokken karım evde yaşlanıyor. Kendine diğer kadınlar gibi bakıyor, –ekolojik besinler, kozmetikler, uzmanlar, estetikçiler, spor salonları– diğer kadınlara benziyor artık. O firaklı güzelliğini kaybedeli çok oldu.

Cezasını çekmediğim suçumu abimin bildiğini, bu nedenle gittiğini biliyorum, nerden bildiğini bilmiyorum. Biliyorum da denemez aslında, bildiğini hissediyorum.

Ama hikâyesinde buna ilişkin hiçbir ima yok.

Zaten hikâyesinde ben yokum.

(Babam da yok.)

Demek ki yok olmuşum onun için, silmiş beni, kazımış hayatından.

Ama izim kalmış olmalı ki, büyük eski bir bavul gibi ölmek için benim odamı seçmiş babası tarafından adam edilmeye çalışıldıkça kaçıp giden çocuk.

Abimin gidişiyle suçumun/suçumuzun taş gibi içime oturduğu, bu nedenle odalara kapanıp kendime aşk suç olamaz-aşk suç olamaz-aşk suç olamaz diye telkinde bulunduğum; gözleri hep ıslak karımın karnının büyüdüğü, merdiven çıkmasını istemediğim için yatak odamızı şimdi aylandız dallarının kapladığı çocukluk odama taşıdığım; karımın ve benim ağır bir suçluluk hissiyle kararmış yüzlerimizin farkında olduğu halde olup bitenleri anlamayı reddettiği, dahası, diğer evinin varlığından duyduğu suçluluk kalbine vurduğu için öldüğüne inandığım babamın eşyasının yoksullara dağıtıldığı; koyu bir kederle kaplanmış hayatını abimden umut kesmeden ama bize sırtı dönük / bize küs / biz yokmuşuz gibi davranarak, bizi ve başka şeyleri unutarak, bahçede güllerin arasında kehribar bir ağızlıkla sigara içerek geçiren annemin, ayda bir gelen bahçıvana bu yediveren gülü, bu muska, bu kayısı gülü, bu çay gülü, bu damask, bu albas, bu Çin gülü, bu Acem, bu Mısır, bu kan gülü diye ders verdiği ve bahçıvanın sıkıntıyla başını salladığı günlerde; o günlerin birinde; uyumadan geçen bir gecenin sonunda, sıcak bir yaz sabahı, güneş gaddarca yükselirken üstümüzde; ben aylar sonra, kederden-ölmeye-hazır bir halde, karıma, "Hangimizden?" diye sordum.

Vermediği cevaptan onun da bilmediğini anladım.

Zaman örtmüyor, ama yatıştırıyor; bu da az şey değil.

IV

Suç varlığını yeniden hissettirirken, abimin hikâyesine duyduğum öfke, kendisine oldum olası duyduğum öfkeyi de canlandırıyor. Yazdıklarını doğru yorumladığımdan emin değilim. Ama aklımdan geçen düşünceler beni suça iten nedenlere kaynaklık ediyor.

Açıklaması hiç kolay değil.

Ölemedikçe her gün bir sözcüğü, bir anıyı veya varlığının bir parçasını unutmayı seçen annemi çekip gitmelerine alıştıran abimin, ne olduklarından kendisinin de emin olamadığı büyük şeyleri *ihtilaller* diye adlandırmasına içerliyorum şimdi. Ama bu sözcüğü neden sevdiğini de anlıyorum. Benliğini evimizin hiçbir odasına sığdıramayan abim tarihi değilse de, en azından bizim hayatımızı –sihirbaz gibi: bir dokunuşla, bir sözle, bir bakışla– değiştirebilme gücüne sahip olmak istiyordu. O bir hareket yapacaktı, biz kaskatı kesilecektik. O bize şekil verecekti, biz tekrar yaşamaya başlayacaktık. Olmadı.

Bu nedenle sözcüğün ancak dördüncü anlamı onun ömrünü açıklayabilir: Kargaşalık, bozukluk, düzensizlik.

Abim çevresindekilere büyük şiirler yazmaktan, dar kapılardan geçmekten, tersine çevirmekten, uyumsuzluğun erdeminden ve daha bir yığın karışık şeyden söz ederdi, tavanları çok yüksek olduğu için kendini en iyi hissettiği yer olan okul kantininde. "Şiir hayatın kaynağıdır" derdi mesela, "hayat sonsuz bir şiirden başka bir şey değildir." Nereye konacağını tahmin edemediğimiz, küçük, haşarı kuşlara benzerdi sözleri, ordan oraya uçardı. O konuşurken çevresi dalgalanırdı. Geniş kalabalıkların içinde bile hemen dikkati çeken bir tarafı vardı. En yabancı göz bile ilk onu görürdü. Umman ise ona tapan kadın olarak her zaman bu görkemli müsamerelerde yerini alırdı.

Beni Umman'a çeken şeyin ne olduğunu biliyorum: Abimin gerçekte var olmayan büyüklüğü nedeniyle ezildikçe aşkı büyüyen bir ruhtu Umman. Aşkın sınırlarıydı, ezilmenin gücüydü. O ezilmiş ruhun, yüzünde hayat bulan acıklı güzelliğine kapılırdım.

Umman hiç seramik yapmadı. Abimin hikâyesinde ona neden seramik yakıştırmış olduğunu düşünüyorum. Bir tek ateş geliyor aklıma. Ancak yanarak katılaşan, böylece kanıt haline gelen, katılaşıp kırılganlaşan bir aşkı mı ima etmek istedi? – Yandın, var oldun ve bir gün kırılacaksın.

Yağmurlu bir gecede öldü dediği annem hâlâ yaşıyor, azalarak. Bazen onunla yeteri kadar ilgilenmediğim için üzülüyorum. Hadi babaannene gidelim diyorum kızıma pazar günleri, ısrar ediyorum, istemeye istemeye kabul ediyor. Karıma sen de gel diyorum, bazen geliyor, bazen gelmiyor, artık annemin karşısında geçmişten etkilenmiyor, annemin bir geçmişi kalmadı. Salonda öylece oturuyoruz, kızım sıkıntıyla eşyayı karıştırıyor, gözümün içine bakıyor artık gidelim diye, Umman camları açıyor, annemin yatağını havalandırıyor, – annemin evinde hep kirli bir koku var. Dönerken çok sessiz oluyoruz. Ben korkutucu bir gölgeden ibaret olduğunu çok geç anladığım babamı düşünüyorum.

Babam inkârcıydı, diğer evinin varlığını inkâr ediyordu, mutlak itaate sessizlik diyordu –bu evde sessizlik istiyorum ben, sen mi baba, ne hakla istiyorsun? Öbür evin de bu kadar sessiz mi?– ben susuyordum, sinmiştim, uzun boylu olmama rağmen küçülmüştüm, annem kaybolmuştu ortalıktan, zaten evde ne zaman duygusal bir şiddet yaşansa annem ya bodruma inerdi ya da bahçeye çıkardı. Unutmayı seçtiği ilk günlerdendi o gün,

abimle babam yumruk yumruğa geldiler. İki gerçek yumruğun –biri daha yaşlı ve büyük, diğeri daha genç ve zarif– havada çarpıştığını gördüm; dizlerimin bağı çözüldü. Abim yine çekti gitti.

Umman'a gitti o gün. Sonra basit bir evde birlikte yaşamaya başladılar: Yatak yapıp yattıkları bir divan, tahta masa, tahta sandalyeler, halkaları ipe dizilmiş perdeler, pilli bir radyo, vesaire.

Bir sonbahar günü ziyaretlerine gittim, annem para göndermişti. "Bunu abine götür" demişti, sesi titriyordu, "sağlığına dikkat etsin öyle söyle, çok özlediğimi de söyle, annem, isterse kızı da getirsin, yeter ki eve gelsin diyor de, babamı da razı edecekmiş de."

"Kalsana biraz?" demişti abim. Umman çıplak ayaklarla taşlığı yıkadı, yere bir kilim serdi, uzandık, minderlere yaslanıp sigara içtik.

Abi hatırlıyor musun dedim o gün, ben ne zaman annemden bir şey istesem de annem alacak olsa, sen benim istediğim şeyi küçümserdin. Annem ne zaman ikimize de aynı şeyi alsa, sen seninkini istemezdin. Bunları sadece aklımdan geçirmiş olabilirim veya söylemişimdir de abim aldırmamış, gülüp geçmiştir, emin değilim.

O gün yine büyük, heyecanlı ve karışık şeylerden bahsetti; cesaretten, aşktan, sınırsızca reddetmenin güzelliğinden... Umman abimin saçlarını karıştırdı, parmağının ucuyla gözkapaklarına dokundu, "ne güzel adam değil mi?" dedi abim için.

"Annem seni çok özlemiş" dedim, "arada bir gidip görsene?" "Olur" dedi, "giderim." "Eve dönmeni istiyor" dedim, "Umman'ı da getirmeni istiyor." Doğrulup yüzüme baktı. Sonra ağaca bir kuş kondu, "ne güzel kuş" dedi, "ne kadar yüksekten uçuyordur acaba?" Sonra dağıldı konuşmalar, annemi unuttu.

Hikâyesinde kendini kulede, hepimizden yukarıda

görmüş olması beni sinirlendiriyor. Bayağı buluyorum bunu; ben en yüksekte olan, hepinizi gözetleyebilen, yalnız bir fallusum demek istiyor. Sen hiçtin abi. Yükseğe uçup kaybolan bir balondun, söndün, yere indin, dondun, donarak öldün. Varlığının çevresinde tıpkı hava gibi renksiz kokusuz bir âlem yaratmış olmaktan ibarettin, ama olmayanlardan gelen gür bir sesin vardı, hâlâ kulağımda yankılanır.

Gariptir, o gittikten sonra alçalarak yaşadık. Evin önce tavanarasını terkettik, oraya hiç çıkmaz olduk. Sonra üçüncü katı terkettik, derken ikinciyi. Yaşadığımız alanı çok daraltmıştık, evi gözden çıkarmıştık, çatı akıyordu, panjurlar merdivenler doğramalar çürüyordu, evin her gün bir tahtası ayrılıyordu diğerlerinden, bahçe haraptı, güller kurumuştu, aylandız almış başını gitmişti.

Annem unutarak azalıyordu, ama biz unutamıyorduk, unutamadıkça içimizdeki taş ağırlaşıyordu. Karım, kızım, annem ve ben alt katta birbirimize çarparak, birbirimize dolanarak, her temasımızdan acı duyarak yaşar olunca hayatımızı başka evlere taşıdık. Umman bir gün kızımızın okula başlayacağını hatırlattı, "Artık bu evden gidelim" dedi. "Gidelim" dedim. O güne kadar gitmeye cesaret edememiş olduğum için kendime hâlâ kızıyorum. Oysa bana engel olacak hiçbir şey kalmamıştı hayatımda.

Neyi bekliyordum? Abimin dönmesini mi?

Yeni evimizin soğuk bir ışıkla aydınlanmış yepyeni bir ev olmasını istedim, inşaat kokuyor olsun daha, boya harç kireç. Kızımız hiçbir eşyanın dokusunda geçmişe gömülmüş bir suçun varlığını hissetmesin. Kitapları bile götürmedik, mümkün olsa adlarımızı da eski evde bırakacaktık. Sert hatlı mobilyalar seçtik yeni ev için, keskin kenarlı, mesela ortadaki sehpanın metal ayakları vahşi bir hayvanın dev dişlerini andırıyor.

Annem anlamadı bile, çatık kaşlı bir bakıcı kadınla, bir sürü değersiz eşyayla, anahtar, kilit ve ilaçlarla kontrol altına alınmış yeni bir hayata sessizce geçtiğini.

Unutmak iyi bir şey, önce yoksa şimdi de yok.

Evin içinin parça parça satılmasına nezaret etmekten, bu ahşap yapıyı kendi haline bırakmaktan, her gidişimde merdivenin çürümüş bir basamağını daha topuğumla vurarak kırmaktan, yağmur sularının duvarlarda bıraktığı gri-yeşil izleri seyretmekten hastalıklı bir zevk aldım. Evi gösterdiğim ilk emlakçı "Biraz baktırsanız daha iyi bir fiyata satarız" demişti. "Param yok" demiştim kestirip atmak için, "alacak olan yaptırsın." Emlakçı uzun uzun beni ikna etmeye çalışmıştı. "Bankadan kredi falan alsanız" demişti, "bir harcarsınız ama size üç döner."

Bana üç dönecek bir evden nasıl korktuğumu anlatamazdım.

V

O evin en çok ışığından nefret ediyordum, gece gündüz duvarlarda yer değiştiren gölgelerden.

Umman'la hiç gündüz sevişmedik, sevişirken ışık yakmadık. Gecelerimiz acı geçiyor bu yüzden. Hiç sesimiz çıkmıyor.

Yatak odamızın dışındayken, herkesin takdir ettiği, birbirini seven, olgun bir karı-kocayız. Çok iyi dostuz. Umman beni hiç ihmal etmiyor. Kendimi işe fazla kaptırmışsam üzülüyor. Sağlığımla yakından ilgileniyor, yılda birkaç defa kolesterolümü ölçtürmem için ısrar ediyor. Evde bir körün bile saniyesinin ziyan olmayacağı, mükemmel bir düzenin işlemesini sağlıyor.

Ben de onun üstüne titriyorum. Bir ihtiyacı olur da gözden kaçırırsam diye korkuyorum. Arkadaşlarıma benim karım harika bir kadındır diyorum. Gülden başka

bütün çiçekleri seviyor, sık sık sokağın köşesindeki çiçekçiden mevsim çiçekleri alıyorum ona. Çiçekçi kadın her seferinde gül satmak istiyor. Karıma gül dokunuyor diyorum, anlamıyor.

Geceleri yatakta biraz kitap okuyorum, yeni çıkmış hafif kitaplardan. Umman ben ışığı söndürdükten sonra yatağa geliyor. O zamana kadar ortalığı toplamış, salonu havalandırmış, kendini artık yetişkin zanneden kızımızın yanına gidip biraz konuşmuş oluyor. Karanlıkta yatağa oturuyor odaya gelince. Kızımızın ikide bir telefon eden o küstah delikanlıyla çıkıyor olabileceğinden korktuğunu söylüyor veya sık sık okulu astığından şüphelendiğini. Sigara içiyor diyor, yakalanmaktan korktuğu da yok. Bir de ben konuşayım istersen diyorum, bunu hiç de istemediğimi gizlemek için çok çaba sarfediyorum. Dur bakalım diyor, şimdilik üstüne gitmeyelim, böyle devam ederse bir de sen konuşursun... Buna benzer şeylerden sözediyoruz. Kızımızın babası olmak/olmamak beni hiç etkilemiyor.

Soyunuyor sonra. O mutlak karanlıkta bile omuzlarının parladığını görüyorum. Kesik kesik soluk alışını duyuyorum. Kürek kemikleri kımıldıyor. Beyaz olduğunu bildiğim bedenine sarılıyorum, ensesini, şakaklarını, eskiden çok uzun olan saçlarının diplerini kokluyorum, elimi koltukaltına sokuyorum. Düşman gibi sevişiyoruz, acıtarak, yıllardır böyle. Sevişmek kendi canımızı acıtmak anlamına geliyor. Bazen bir zamanlar aşkla dolup taştığını bildiğim bedeninin şimdi içi basit şeylerle doldurulmuş bir mumyayı andırdığını düşünüyorum, başka türlü bir kahır doluyor içime. Ben abimin elinden aldığım bir bedenle sevişiyorum. Umman benimle mi sevişiyor, bilmiyorum.

Yüzükoyun yatıyorum, elimi karnının üstüne koyuyorum; içinin çekildiğini, az önce yaşadığı öfkeli şehve-

tin yerini katı bir boşluğa bıraktığını hissediyorum. Yıllardır böyle. Uykuya geçmem zaman alıyor.

Hikâyesinde kendini neredeyse tanrının eli yerine koyan abim uykumu dolduruyor; tanrı ki, hava durumu düzenler, abim bunu bize iletir.

Bazen aşk maşk kâr etmiyor, adi bir suç işlemiş olduğumu düşünüyorum. Abimin menhus hikâyesinden çok önce başladım bunu düşünmeye. Umman diğer kadınlara tıpatıp benzediğinden beri. Akşamları göz hizasındaki bütün lambaları yakarak koltuğa oturup televizyon seyrettiğimiz saatlerde; aile boyu sağlık ve hayat sigortalarımızın poliçelerinin yenilenme vakti geldiğinde; kullanmayı pek sevmesem de sosyal hayatta bir anlam ifade eden arabamızda, dostlarımızla dışarıda yediğimiz bir akşam yemeğinden dönerken aramıza çöken katı sessizlik sırasında; yaz gelince tatile gitmek gerektiğinde; uzun ve sessiz pazar kahvaltılarında; yıkanırken; aynaya bakarken; ne yapacağımı bilmezken; sevişirken ve bir türlü uykuya geçemezken... işlediğim suçun ağırlığı omuzlarımı eziyor.

Değer miydi? diyorum: Suç beni kemirdi, o firaklı güzelliği çoktan kayboldu Umman'ın. Utanç verecek kadar sıradan sorular soruyorum suçum hakkında, kendime kızıyorum, kızımızı aklıma getirmemeye çalışıyorum. Umman'a bakıyorum, o kandan ve sinirden kadın nerde; kemikten-tenden, soluktan-buğudan kadın ki, soylu bir ağlayışın ardından abime yine aşkla, her şeye rağmen aşkla bir bakışı vardı, nerde?

Umman'a bakıyorum, yıllar içinde renkleri uçan bir fotoğraf gibi silinen bu özelliklerini yeniden bulmak umuduyla; o, donuk gözlerle aynada kendine bakmakta oluyor banyoda, yüzüne parlak bir krem sürüyor, yıllar içinde biraz kısalıp rengi değişen saçlarını toplamış, be-

yaz ve geniş alnı yorgun. Artık pek gülmüyor, gülse de eskisi gibi olmuyor, bir sahtelik bulunuyor gülüşlerinde – dostlarına, ahbaplarına, kızımızın öğretmenlerine, şık mağazalardaki nazik tezgâhtarlara, mendil satan çocuklara; yaşadığı hayatın gereğini yerine getiriyor.

Zaman soldurdu, gevşetti, kırdı.

Hayatlarımızın –üçümüzün– içiçe geçen zamanlarını bütünüyle hatırladığımda, Umman o aradığım kadın oluyor yine; ezilmiş ruhun güzelliği. Abimin ürkütücü medcezirleri, alıp başını gitmeleri yüzünden yorgun düşmüş, aşkın çekirdeğine kadar ezilmiş bir kadın. Sonunda çekirdek de kırıldı, suçu birlikte işledik.

Üç elma: annem, karım, kızımız.

VI

Hikâyesindeki yalanlarla gerçekleri birbirinden ayırmaya çalıştıkça aklım karışıyor. Aklım karışınca sinirlerim altüst oluyor, her şeyi baştan alıyorum. Biraz önce, yine ihtilal sözcüğünü düşündüm, nedense lobideki gitarcıyı hatırladım. (*El Amor Brujo*. Bu şarkının adının söylenişi hoşuma gidiyor. Brujo derken j'nin yerinde çıkan h sesi gırtlağımı yakıyor.) Abimi hatırlatan bir şey buldum gitarcının isyankâr sesinde, belki de h'nin gırtlağımı yakışındandır. Garip sözcükler yan yana: Otel. Lobi. İsyankâr. Aşk. Yine de gitarcının içinde şimdiki zamana ait olmayan bir rüzgâr vardı; sesi uzaklarda, kuru ekinlerle kaplı tarlaların üstünden uçup denize ulaşıyormuş gibi geldi bana.

Öyle cümleleri var ki hikâyesinin, üstünde fazla düşünmeye dayanamıyorum. *Ben gidişiyle sevindiren biriyim* cümlesindeki boş gurur içimi eziyor mesela. Çok

ağırdım, taşıyamadınız, ben gidince derin bir soluk aldınız demeye getiriyor. Karım bugün sordu oysa: Ben nasıl soluk alacağım?

Ama bana en çok dokunan cümle bu değil. O *adam ben olabilirdim* deyişindeki küçümseme: Ben basit bir metafordan ibaret bile olsa yüksekleri seçtim; siz sıradan yavan bir hayatı diyor: Günde üç öğün yemek yiyorsunuz-arabanızı kapalı garaja koyuyorsunuz-hafif kitaplar okuyorsunuz-çileden çıkmıyorsunuz-intihara teşebbüs etmiyorsunuz-sinemaya ayrı ayrı gidiyorsunuz-hep aynı saatte yatıyorsunuz-yani siz aşkı mahvettiniz... vesaire.

Haklı olması bana çok dokunuyor şimdi.

Bizi gözetleyip gözetlemediğinden emin değilim. Her ne kadar onun ardından derin bir soluk alamamış olsak da, peşine düşmedik. Hep merak ettim nerede olduğunu, ne yaptığını; ama öğrenmekten korktum. Belki de bu yüzden kapandık içimize, kendimizle birleştik, sert, şekilsiz bir tümöre dönüştük.

Umman'ı son defa nerede görmüş olabilir, hatta görmüş olabilir mi, bilmiyorum.

Bu kibir'e dayanamıyorum.

Gökyüzünün bir tarafının kızıl bir renk aldığını görünce sabah oluyor sandım önce. Saate baktım, daha gecenin ortasındayız. Şehir kendi karanlığına dayanamıyor artık, gecesine ışıklarıyla bir kızıllık salıyor. Ama pus az önce o kızıllığı tümüyle yuttu. Kulenin nerede olduğunu, ışıklarının yanıp yanmadığını göremiyorum. Çok acıyorum kulenin ışıklarına, boşuna yanıyor –yanıyorsa– artık kim bir kulenin ışıklarına bakar da, *bugün hava karlı olacak, dikkat etmeli* der ki?

Hikâyesiyle işim bitti.

Birazdan çırılçıplak soyunup yatacağım. Yatmadan

önce yekpare aynanın önünden geçerek duşa gireceğim. Uzun süre duşun altında duracağım, zihnim sıcak suya karışıp akacak, ağır bir yorgunluk hissedeceğim, kolumu kaldıracak halim olmayacak. Güçbela uzanacağım havluya, üstünkörü kurulanacağım. Ayna buğulanmış olacak. Yatağın başucundaki lambaların ikisini de, ayaklı abajuru da, banyonun ışığını da söndüreceğim. Perdeleri çekmeyeceğim. Yatağın hafif serinliği, bozulmamışlığı hoşuma gidecek. Önce yüzükoyun yatacağım. Kollarımı yastığın altına sokacağım. Sonra içimde katlanılmaz bir boşluk hissedeceğim, sırtüstü döneceğim. Islak saçlarım yastığı da ıslatacak, yastığı yere atacağım, öbürünü alacağım. Gözlerim karanlığa iyice alışmış olacak. Kuşlar pencerenin yarattığı ürkütücü karanlığı yükseklerde bir mağaranın girişi zannedecekler, hızla çarpacaklar cama. Her çarpmada sarsılacağım, ama beni yargılayamayacaklar. Kuşların karanlık siluetlerine baka baka uyuyakalacağım. Gün ışığı odaya dolunca uyanacağım. Nerdeyim? diye düşüneceğim önce. Yanımda Umman'ı arayacağım. Sonra her şeyi hatırlayacağım. Yine duşa gireceğim. Çok çabuk çıkacağım bu defa. Çevik olacağım. İyice kurulanacağım. Hızla giyineceğim. Saatimi alırken gözüm masanın üstündeki kâğıtlara ilişecek. Saçmalık diyeceğim, buruşturup çöp sepetine atacağım hepsini. Kuşlar pencereden uzaklaşmış olacak. Lobiye ineceğim. Gitarcının yerinde kimse olmayacak. Ama yine de gırtlağımı yakan bir ses dolacak içime. Hesabı ödeyeceğim, bana bir taksi çağırır mısınız? diyeceğim. Evimin önünde taksiden iner miyim, bilmiyorum. Ama Umman pencerede beni bekliyor olacak.

2005

HALÂS

Cezaevi müdürünün odasında oturuyorum yine. Halâs'ı bekliyorum.

Birazdan gelir diyor müdür, sesi çoğalıyor odada, bir kahve içelim mi gelene kadar?

Buraya kaçıncı gelişim, hatırlamıyorum artık. Hangi yoldan geldiğimi de unutuyorum, köprüden mi geçtim, vapura mı bindim? Zaten niye geldiğimi de açıklayamıyorum kendime.

Bazı günler akıldışı bir alana adım atıyorum. Sonunda dikkat ettim, garip tozlu sabahlarda daha çok oluyor bu. Dünyayla gözlerimin arasına gri bir toz bulutu giriyor, dünya benden uzaklaşıyor, beni istemiyor, öyle hissediyorum. Kalkıp buraya geliyorum.

Kırpışan floresanı değiştirmişler, iyi, dikkatimi Halâs'a verebileceğim. Müdür masasına düşmüş bir kılı alıyor parmağının ucuyla, üflüyor, konuşacak bir şeyimiz yok. Daha önceleri ille bir konu açmaya çalışırdı. Sonunda konuşmak istemediğimi anladı, artık sadece cevapları çok kısa sorular soruyor. Bu sessizliğim beni müdürün gözünde daha da anlaşılmaz bir hale sokuyor, farkındayım.

Bir kan bağım olmadığı halde neden sık sık Halâs'ı görmeye geldiğimi hiç sormadı. Kendince bir tahmin yürüttüğünü müstehzi tebessümünden anlayabiliyorum.

Tamamen yanılıyor diyemem, bir parça yanılıyor. Halâs' la aramda bir ilişki olduğu doğru. Ama benim açımdan bakıldığında, tam da müdürün sandığı gibi değil. Belki de öyledir, daha doğrusu ben de bilmiyorum, pek bir şey bilmiyorum artık.

Halâs'la konuşmuş olduklarını sanmıyorum. Müdür konuşurken hep yaptığı gibi kaba kabuklu elleriyle burnunu ovuşturarak Halâs'ın ağzını aramıştır belki, ama o tek kelime etmemiştir.

Etmemiş midir?

Birazdan gelir. Bir anlık cinnetin onu fırlatıp attığı bu bulanık, bu karanlık, bu leş, bu korkunç binada uzun bir cezaya yazgılı, ama hiç de şikâyetçi olmayan mıknatıslı gözlerinin bütün gücüyle gelir, karşıma oturur ve erir. Halâs bir çift gözden ibaret, başka hiçbir şeyi yok, bedeni yokluğa eş. Ama gözleri bağımlılık yaratıyor, yokluğu dokunuyor bana.

Bir anlık cinnet değil diye düzeltti, iplik iplik ördüğümüz konuşmalarımız nihayet bir doku oluşturduğunda: cinnetten çıkıştı, annem cinnetin ta kendisiydi.

Ben bu hale nasıl geldim, anlamıyorum.

Galiba boşluğa basmak gibiydi Halâs'la olmak, yuvarlandım.

Hani makinenizi getirecektiniz? dedi müdür kahvelerimizi içerken, arkadaşlarla toplu fotoğrafımızı çekecektiniz. Gene unuttum dedim, kusura bakmayın, bir dahakine söz.

Aylardır makineme el sürmedim oysa. Arada bir ajanslardan arıyorlar iş için. Birine Sumatra'ya gidiyorum dedim, birkaç sene yokum. Oha! dedi karşı taraftaki ses, birkaç sene mi? Telefonla konuşurken elimi stüdyo-

mun duvarına astığım dünya haritasında gezdiriyordum, Halâs'ın yaptığı gibi, parmağım o sırada Sumatra Adası' nın üstündeydi.

Artık telefonları da açmıyorum. Abim telaşlanmış, kalktı geldi. Halâsların kapısındaki mühür ve polisin çektiği bantlar duruyordu daha. Oğlum sen beni öldüreceksin misin? dedi, ulan hangi birinizle uğraşacağımı şaşırdım! Elli beşlik ablam altmışlık eniştemi otuzluk bir kadınla basmış, hem de kendi yatak odasında, şimdi abimlerde kalıyormuş, kocasını affetmeyecekmiş, gerçi bu yaştan sonra affetmeyip de ne yapacakmış, çocuklarından bir hayır mı varmış? vesaire. Stüdyomun halini görünce veba olacaksın bu pislikte dedi. Abim evli, iki çocuklu, ayyaş, ağzı bozuk, öfkeli, kendini mutlu zanneden, olaylara hâkim zanneden, hayatla kaynaştığını zanneden, kızının kaltağın teki olduğundan, oğlunun esrar içtiğinden habersiz, belki haberli de habersizmiş gibi yapan –herkes gibi– yirmi yaşım ile otuz beş yaşım arasında bana her fırsatta, evlen oğlum, yuva kur, çoluk çocuğa karış, hayatla kaynaş artık diyen, yüzleri sapsarı yoksul hastalara bakarken günden güne çürüyen, zavallı, yaşlı bir hekim.

Sence hayatla kaynaşmak ne demek? diye sormuştum Halâs'a. (Abim sen ibnesin diye tutturmuştu o günlerde, ibne olmasan evlenirdin. Sakın sen olmayasın? demiştim de, yumruk yumruğa girişmiştik birbirimize, uzun bir süre küs kalmıştık, bu ikimize de iyi gelmişti, bir daha da evlen diye tutturmamıştı.) Halâs yine kucağımda, stüdyomun bir duvarını tümüyle kaplayan haritaya bakıyordu, çıplak omuzları spotun ışığında tümüyle dağılıyor, belli belirsiz bir hale geliyordu.

Bilmem demişti, belki sevinmektir.

Halâs'la ortak noktamızın hayatla bir türlü kaynaşa-

mamak olduğu söylenebilir, bunda bir doğruluk payı var, dünya ikimizi de istemiyor. Ama tuhaf zamanlarda yürüttüğümüz konuşmalarımızdan vardığım bu sonuç, benim şu anda, şu böcek gözlü müdürün odasında neden oturduğumu açıklamaya yetmiyor.

Bu halim ne kadar sürecek, hiçbir fikrim yok, karanlığım gittikçe koyulaşıyor.

Kapılarının ardına kadar açık olduğunu gördüğüm bir gün tanıştık, dünya tarafından istenmediği türlü vesilelerle kendilerine hissettirilen iki kişi. Hiçbir özelliği olmayan bu eski kapının daima kapalı olmasına alışıktım, şaşırdım bu yüzden, ama pek de aldırmadım önce. O kapının arkasında kimin oturduğunu hiç merak etmemiştim. Daireme girdim, kahve koydum, telefon çaldı, konuşurken kapı merceğinden baktım, kapının hâlâ açık olduğunu gördüm, sonra tekrar baktım, yine açık, bir daha baktım, yine açık. Huzursuz oldum.

Açık kapılara hiç dayanasım yoktur benim, kapılar kapanmalıdır, dünya güvenilmez bir yerdir çünkü. Kapısını kapalı tutmayan kirli bir suyun içeri sızmasına, kendini çürütmesine, yok etmesine razı demektir; ama belki de doğrusu budur, dünya yorucu bir yerdir çünkü.

Karşı kapı açık olduğu için hiçbir iş yapamıyordum, huzursuz olmuştum. İkide bir gidip bakıyordum kapanmış mı diye, lanet olası, ardına kadar açıktı. Vakit geçti, hava kararadı, üst katlarda oturanlar kapıya bakıyorlar, sonra merdivenlere yöneliyorlardı. Allahtan hiç kimse içeri girmeye teşebbüs etmiyordu, girmeye kalkan olursa ne yapmam gerekir diye düşünüyordum. Ne de olsa karşı komşuydum, ama müdahale etmek görevim miydi, emin değildim.

Halâs'ın, kapının önünde şaşırmış bir halde dikildi-

ğini görünce, o dairede oturduğunu anladım. Tanışmamıştık. Sahanlığa çıktım, kapınız sabahtan beri açık dedim. Gözlerini ilk o zaman gördüm, dönüp bana baktığında. Aklımdan aynı anda iki şey geçti: Kapıya elimi bile sürmedim, eğer içerde bir şey olduysa hiçbir yerde parmak izim yok ve kadının ne acayip gözleri var.

Evi birlikte dolaştık, biri karanlık iki oda, kasvetli bir salon-salamanje, banyo, mutfak, eski ezik elîm eşya, karanlık odada ansızın yanan ampulün ışığında gördüğüm makyaj malzemeleri – göz kalemi. Çalınmış bir şey yoktu, annesinin ölüsü yoktu, ama annesi de yoktu. Halâs bitkin görünüyordu, bir bardak su ister misiniz? diyecektim ki, annesi geldi. Gezmeye gitmiş, kapıyı açık bırakmış olduğunun farkında değilmiş.

Bazı durumlara sonuna kadar tanık olmak bir kısmını görmekten iyidir. Muhayyile denen azgın âlem işlemeye başlamaz hiç olmazsa. O gün de benim gözlerimde kalan son görüntüde Halâs düştü düşecek bir vaziyette, ayakta sallanıyor, annesi gündelik hayatın en olağan işini yapmışçasına mantosunu asıyordu. Sanırım evlerinde bir şey olmadı o gece, uzun süre kulak verdim, bir şey duyamadım, en fazlası biraz ağız dalaşı yapmışlardır, sonra Halâs gidip yatmıştır.

Gece boyunca zihnim manzarayı büyüttü, sonunda bir duvar resmine dönüştü görüntü; solgun saçları alnına dökülen, bedeni nerdeyse yok bir kadın tümüyle yok olmuş, geride kalan acayip gözleri eski ezik eşyanın üstünde yuvarlanıyor.

Olayı fazla büyüttüğüm söylenebilir, birçok insanın kapısını açık unuttuğu olmuştur, ama görüntüye hâkim olan eşya etkiledi beni. Eşyanın bir araya gelişinden doğan duygu, saldırgan bir ruh gibidir, insanın peşini bırakmaz. Benim peşimi de bırakmadı. Gerçi geldiğim nokta-

yı sadece eşyanın o evdeki tuhaf tabiatına bağlamak doğru olmaz, sadece eşya olsaydı kolayca atlatabilirdim elbette, sonuçta aklını tümüyle kaybetmiş biri değilim. Ama Halâs birkaç gün sonra elinde bir kâse, dağarcığında yığınla dokunaklı öykü, aklımı karıştıran sözler ve çok gecikmiş bir istekle hayatıma girince, o ilk manzara bir başlangıç oldu benim için.

Bu anlaşılmaz ilişkiyi istedim mi istemedim mi, bir tat aldım mı almadım mı, hatta yaşadım mı yaşamadım mı emin değilim.

İyi de neden buradayım?

Böcek gözlü müdür bana bakıyor, yüzünde yine o müstehzi sırıtma. Babanız nasıl? diyor, rahat mı, alıştı mı yerine? Bu soruya cevap vermem gerekiyor, çünkü müdür, babam ücra bir şehirde savcıyken, uğradığı bir soruşturmada babam canla başla çalışıp onu akladığı ve bu nedenle babama öde öde bitmeyecek kadar minnet borçlu olduğu için, artık çok değişmiş, garip azgın bir yaratığa dönüşmüş olan babamın hatırına görüştürüyor beni Halâs'la, bizzat, odasında.

İyi, çok iyi diyorum, başta biraz zor oldu ama, alıştı.

En güzeli diyor müdür, şimdi huzurevlerinde çok iyi bakıyorlarmış yaşlılara.

Oysa babama dayanamıyorum. Sanki katlanamayacağım bir kaderi bana devrediyor, bıraktığı miras çıldırmış bir neşeyle noktalanmasını beklediği, ölümden hallice bir hayat. Onunla yan yana gelmekten, aynı karede yer almaktan korkuyorum. Yüzlerimiz aynılaşacak, kader yıldızlarımız birleşecek, ben de onun gibi istenmediğim bir dünyaya kendimi sevdirmek, yuva kurmak, çoluk çocuğa karışmak, hayatla kaynaşmak için beyhude

yere çırpınacakmışım gibi geliyor.

Üç çocuklu bir aile olarak yaşadığımız yılları hatırlıyorum da, mutsuz değildik, ama mutlu da değildik, iki halin arasında olmaktık: mutlu/mutsuz, zengin/yoksul, sağlıklı/hasta, çalışkan/tembel, yerleşik/göçebe ve daha birçok sıfat.

Ama babam artık eski babam değil, annemin ölümünden sonra çok değişti, sonunda karşıt anlamlar arasında kalmaktan vazgeçti, birinden diğerine hızla atlıyor. Mutedil bir adamdı mesela, şimdi insanı rahatsız edecek kadar neşeli. Kadınlara düşmüş son günlerde. Gecenin bir yarısında idarenin bilgisayarında porno sitelere girerken yakalamışlar, arsız arsız gülüyormuş. Baba utanmıyor musun, yakışıyor mu sana? dedim. Öleceğim ulan dedi, ne kaldı şurada? Akıl vereceksen bir daha gelme!

Son yüz metrede ölümüne koşan maratoncu gibi babam.

İyi, gelmem.

Haritaya bakıyordu kâseyi uzatırken. Pek tanımadığı babasının otuz beşinci ölüm yıldönümüymüş, annesi irmik helvası yapmış. Gitti, dokundu. Tuhaftı hali, haritanın üstünde parmağını dolaştırıyordu, deniz olan yere geldiğinde duraksıyordu.

Böyle başladı ilişkimiz. Bitmiş de değil.

Tabii artık sevişemiyoruz, o cezaevindeyken bu mümkün olmuyor. Müdür birkaç dakika oturuyor yanımızda, sonra ben bir yemek yiyip geleyim diyor, çıkıyor. Bana acıyan bir bakış oluyor yüzünde, Halâs'ı güzel bulmadığı belli, değer mi bu kadın için hayatını mahvetmeye? diyordur, hayatımı hayat sanıyordur belki. Kapı önüne çıkıp gardiyanlarla dedikodumuzu yaptığından veya bizi dinlediğinden eminim, ama umurumda değil.

Ben Halâs'ın mıknatıslı gözlerine bakıyorum, nasılsın? diyorum. O her defasında özgürüm diyor ya da ben öyle dediğini sanıyorum.

Onunla sevişmelerimizi hatırladığımda karanlık bir kuyuya düşüyorum. Sevişirken de öyle oluyordu, dibinde bulanık bir suyun beni beklediği dar bir kuyuya inmek gibiydi onunla sevişmek, kendi içime ölümcül bir yolculuktu. Gözlerini aç! diyordum, aç, aç! Çünkü gözlerini kapatırsa bedeni plastikleşiyordu, ruhu uçup gidiyordu, ben boşluğa düşüyordum.

Bir beden nasıl olur da sadece gözleriyle varolabilir?

Haritanın önünde durdu uzun süre, elinin yetiştiği her köşeye dokundu, ben elimde kâse dikilip ona baktım o gece, dönse de gözlerini görsem diye.

Sonra daha az çalışmaya başladım, zaten çok çalıştığım söylenemezdi. Ama çalışınca da, kriz geçirir gibi çalışır olmuştum, sanki gözümde bir şey patlıyordu, makinem elimin parçası oluyordu, kan ter içinde kalıyordum, çok iyi iş çıkarıyordum bu yüzden.

Çalışmadığım zamanlarda, yani çoğunlukla, orda burada dolaşıyordum. Tanımadığım, bilmediğim iş hanlarına giriyordum. Merdiven altlarındaki daracık çay ocaklarının önünde taburelere oturup çay içiyordum. Binaların korkunç eskimişliğine hayret ediyordum. Asansörlere biniyordum, üst katlara çıkıyordum. Çatılara çıkan merdivenler buluyordum, çöp dolu, unutulmuş teraslardan bakıyordum. Hiç kimse farketmiyordu beni, biri de çıkıp kimsin, burada ne arıyorsun? demiyordu. Tekstil atölyelerinin bulunduğu bozuk parke taşlı sokaklarda yürüyordum. Hayatla kaynaşmış insanları izliyordum: Alışveriş yapıyorlar, acele ediyorlar, yük taşıyorlar, telefonla konuşuyorlar, öfkeli görünüyorlardı. Avizecilerin ve fotoğraf

malzemesi satan dükkânların vitrinlerine bakıyordum.

Akşam oluyordu, eve dönüyordum, Halâs'ı bekliyordum.

Bazen geliyordu, bazen gelmiyordu.

Dünyanın beni isteyip istemediğini merak etmiyordum henüz, sadece annemin beni istemediğini biliyordum. Ömrüme yayılan kısa, kesik, sızlanan konuşmalarından çıkardığım anlam, istenmeyişimin buğday tenli, kemikli, durgun hatlı olmam gibi, razı olunması gereken bir şey olduğuydu. İstenmemiş oluşuma küsmeyi akıl edemediğim gibi, bir de anneme hak veriyordum: Fakültede okuyan abimden, evli barklı kızından utanıyormuş, beni düşürmek için türlü yollar denemiş, ama rahmine nasıl tutunmuşsam, başaramamış, doğmuşum. Gerçi doğumumdan sonra beni çok sevdiğini söylerdi, samimiydi, inanırdım, çünkü onda da herkeste olduğu kadar vicdan, bütün kadınlarda olduğu kadar anne yüreği vardı, bu vicdan ve yürekle benim için bir sevgi edinebilmişti, sonradan. Babam ise beni istemediklerini hiç itiraf etmedi, ama inkâr da etmedi, dolambaçlı sözlerin ustasıydı, tıpkı hayatımızın nasıl olduğu konusunda kararsız kalışım gibi, ne zaman konuşsa babamın ne demek istediği konusunda da kararsız kalırdım.

İstenrnemiş oluşumun, aslında içime işlemiş bir acı olduğunu Halâs'la ilk sevişmemiz sırasında, birdenbire anladım.

Çocukken yaşadığımız yerde bir kuyu vardı diye anlatıyordu çünkü.

Beş yaşındaymış. Babası öleli çok olduğu halde annesi hâlâ ağlıyormuş. Ağlamadığı zamanlarda ise çok öfkeli oluyormuş. Halâs ne yapsa bağırıyormuş, sesi yanıyormuş bağırırken. Dolaşma ayağımın altında, git ku-

yunun başında oyna! diyormuş. Halâs kuyuya gidiyormuş, eğilip ona ayna gibi yüzünü gösteren karanlık suya bakıyormuş. Sıkılıyormuş kuyuya bakmaktan, eve dönüyormuş, annesi gene ısrarla, git kuyunun başında oyna diyormuş.

Bir gün anlamış ki, annesi kuyuya düşmesini istiyor.

Tıpkı benim istenmeyişime razı oluşum gibi, o da bu isteğe razı olmuş, kuzu kuzu kuyuya gitmiş, karanlık aynaya doğru eğilmiş. Eğilmeden önce durup annesine bakmış, gözlerini yumduğunu görmüş. Kuyuya nasıl düşüleceğini bilmiyormuş. Küçücük elleriyle kuyunun içine döşenmiş yosunlu ıslak taşları tutmaya çalışmış, kayıyormuş elleri, taşların soğukluğu içine işliyormuş. Üstünde hiçbir gölge yokmuş, çıt çıkmıyormuş dünyadan, dünya tümüyle kayıtsızmış ona.

Daha da eğilmiş.

Eğilmiş, eğilmiş, eğilmiş.

Düşmesine göz kırpmak kadar kısa bir zaman kalmışken belinde bir çift el hissetmiş. Annesi Halâs'ı yakalamış, kalbine bastırmış. Kalbinin gürültüsünden Halâs'ın kulakları uğulduyormuş.

Sevinmiş mi buna? Hayır, sevinmemiş.

Çünkü bu kalbi harekete geçiren şey, herkeste olduğu kadar annesinde de olan vicdanmış, kalbin kendisi değilmiş. Annesi ayağına bağlı taştan kurtulacakmış, son anda gözlerini açmasa.

İlk zamanlarda kesik kesik anlatıyordu, sözlerinin arasında uzun boşluklar oluyordu. Gözlerimi Halâs'ın bulanık karanlık gözlerinden ayıramıyordum. Kucağımda, sevişmekten başka ne yapacağımı bilmediğim garip bir malzeme olduğunu düşünüyordum.

Halâs arkadan itiliyormuş gibi yaşıyordu, sırtına bir yumruk yiyor da öne fırlıyor gibiydi her hareketi. Bu

yüzden sadece havada bir harekete dönüşüp yok oluyordu, bir karecik görüntü bile olamıyordu.

Ama giderek varlık kazandı, artık beni seviyor çünkü.

Ben onu seviyor muyum bilmiyorum, kesik kesik konuşmak huyu bana geçti, dünya-- beni-- istemiyor---.

Yine portakal mı getirdiniz? dedi müdür. Poşet kaloriferin yanında duruyor, ısınınca kımıldamış olmalı, odada belli belirsiz bir hışırtı duyuldu.

Her gelişimde Halâs'a portakal getiriyorum, müdür yine portakal mı getirdiniz? diyor. İster misiniz? diyerek bir tane uzatıyorum, alıyor, çay kaşığının tersiyle helezonik biçimde çiziyor portakalı, kabuğunu uzun bir şerit halinde çıkarıyor. Kabuğu böyle çizerek tek parça halinde soymaktan hoşlanıyor.

Sizinkinden çok şikâyet var dedi, çok kavgacı oldu, koğuştakilerle geçinemiyor, bir konuşsanız iyi olur.

Sizinki mi? Kulağıma çok garip geliyor bu sözcük, öte yandan dünyayla aramdaki o çok uzun mesafeyi de birazcık kısaltıyor. Benimki o: Halâs.

Konuşurum diyorum.

Ne yapıyor? diye sormuyorum.

Halâs müdürün odasına en uzak koğuşta kalıyor, gelmesi uzun sürüyor bu yüzden, müdürle aynı odada kalmaktan rahatsız oluyorum.

Portakalın kabuğuna bakıyorum, bu karanlık bulanık odada ne kadar canlı bir rengi olduğunu düşünüyorum.

Son gidişimde babama da portakal götürmüştüm, ziyaretçi odasında oturuyorduk. Odada başkaları da vardı, ama babam kimse yokmuş gibi gürleyerek konuşuyordu. Saksofon çalmak ne demek biliyor musun? dedi. Kumaşları erimiş koltuklarda pelte gibi oturan yaşlı kadınlardan utandım, sussun istedim, konuyu değiştirmeye çalıştım,

ama babam susmadı, hayâsız sözlerle devam etti konuşmaya. Genç, güzel bir kız içeri girdi. Sosyal hizmet uzmanıymış, işe yeni başlamış. Oturanlara baktı, birini arıyordu herhalde, kalmadı odada, hemen çıktı. Babam kızın arkasından baktı, niye hemen gidiyorsun güzelim? dedi bağıra bağıra, bu fakiri endamından mahrum etme! Elindeki portakalları tartarak beni dürttü sonra. Gördün mü? dedi. Nah böyle memeleri var. Bakakaldım. Tükürür gibi güldü babam, dişleri öyle yıpranmış ki, köprüleri görünüyor.

Yaşadığımız cinsel eyleme sevişmek demek ne kadar doğruydu, bilmiyorum. Halâs için öyleydi mutlaka. Ama benim hayatıma iyi kötü epeyce kadın girmişti. Hiç böyle acı bir şey olmamıştı sevişmek, en kötüsünde bile. Kendimi saatlerdir ağlıyormuşum gibi hissediyordum. İşin kötüsü, o da öyle görünüyordu.

Annesi kapıya kırarcasına vurduğu için kucağımdan kalkıp gitmek zorunda kaldığında, içimde acı bir boşluk peyda oluyordu, kendi varlığımdan bile kuşkuya düşüyordum. Tamam, dünya bizi istemiyor. Varlığımı hissetmek için çıplak tenime dokunuyordum. Halâs'tan bir iz arıyordum, kanepeyi kokluyordum, bir saç teli bari bulsam diyordum, yoksa gene rüya mı gördüm?

Kulağımı duvara dayayıp evini dinliyordum, birtakım gürültüler geliyordu, bağırışlar, çığlığı ve ağlamayı andıran sesler. Birinin, başımın belası! dediğini duyuyordum, ama annesi mi diyordu bunu, Halâs mı, annem mi, babam mı? Ayırt edemiyordum.

Varoluşun en hazin ikilisi diye mırıldanıyordum: Annesi ve Halâs / Halâs ve ben / ben ve annem / annem ve babam.

Ertesi gece ilk defa gelir gibi geliyordu yine, dağarcığında hiç tadılmamış öykülerle:

İğnelerin deldiği parmakların öyküsü.

Kuyunun aynasında rüyalar gören kızın öyküsü.

Küçük kıza yoldaşlık eden kör Kamber'in sihirli öyküsü.

Haritaları seven kızın hüzünlü öyküsü.

Başını taşlara vurmak isteyen annenin acıklı öyküsü.

Ezik elîm eşyayı taşıyan kamyon şehirlerarası bir yolda devrilince kapağı kopan buzdolabının ve bayır aşağı yuvarlanan bakır tepsinin gülünçlü öyküsü.

Satılan halının, gardırobun ve dikiş makinesinin umutsuz öyküsü.

Ölmüş babanın gülkurusu kadife koltuğunun kederli öyküsü.

Çok erken işe giden ve çok geç gelen yorgun annenin öyküsü.

Sobayı yakarken saçları tutuşan altı yaşındaki kızın öyküsü.

Sabah karanlığında okul yolunda havlayan köpeklerden korkan kızın öyküsü.

Otuz beş yıldır her perşembeyi cumaya bağlayan gece yasin okuyan annenin öyküsü.

Annesini ayağına bağlı taştan kurtarmak için ölmek isteyen, ama bir türlü ölemeyen kızın hayret verici öyküsü.

Kızına bakıp bakıp ağlayan annenin öyküsü.

Bileklerini kesmek isteyen annenin öyküsü.

Kendini asmak isteyen annenin öyküsü.

Böcek ilacı içmek isteyen annenin öyküsü.

Hiçbirini yapamamış annenin öyküsü.

Başka adamlara gidememiş annenin öyküsü.

Annesi başka adamlara gidemediği için, bir adama gidememiş kızın öyküsü.

Dünyanın istemediği anne-kızın öyküsü.

Bir gün başıma gelen tuhaf bir öyküyü anlattım Halâs'a.

Beyaz köpüklü kurşuni dalgaların ıssız, uçsuz bucaksız bir kumsalı dövdüğü yerde fotoğraf çekiyordum. Tanımadığım kuşlar uçuyordu çevremde. Rüzgâr nefesimi kesiyordu, hava öyle soğuktu ki makinem elime yapışıyordu. İşimi bitirdim, arabama bindim, ama arabam çalışmadı. Kasabanın içine kadar yürüdüm, oradan bir minibüse bindim.

Minibüste üç kişiydik. Şoför, muavin ve ben. Konuşmuyorduk. Radyo açıktı. Bir türkü çalıyordu. *Mican sen öleceksin / kabire gireceksin / dokuz tahta altında / ne cevap vereceksin?* Deniz uzakta kalmıştı. Yüksek kayaların arasından geçiyorduk. Yolun iki tarafında rengi kararmış kar yığınları vardı. Şoför bir virajı döndüğünde siyah cüppeli bir imam yolu kesti.

Musalla taşında bir tabut duruyor, imam acele acele dua okuyordu. Merhumu nasıl bilirdiniz? dedi. Şoför, muavin ve ben sesimizi çıkarmadık, merhumu tanımıyorduk. İyi bilirdik dedi imam, soruyu üç kere sorup kendi cevapladı. Sonra bize tabutu işaret etti. Hadi dedi, akşam ayazı çıkmadan bitirelim şu işi. Şoför, muavin ve ben birbirimize baktık. Tabutu sırtımıza aldık. Dördüncü kişi eksikti. Tabut hafif dedi imam, merhum öyle yaşlıydı ki, kuş kadar kalmıştı, taşırsınız.

Patika bir yoldan mezarlığa geldik. Mezar taşları çok eskiydi, üstlerindeki eski yazı kabartmalar bile silinmişti, hiçbir şey okunmuyordu. Bazı mezarlar biten otların arasında kaybolmuştu. Terkedilmiş bir yerdi burası. İstenmeyenler mezarlığı. Çukuru evvelce kazdım dedi imam, siz indirirken ben de duasını okuyayım. Şoförün bu işlerden anlar gibi bir hali vardı. Tabutun kapağını açtı. Bana, çukura sen koy dedi, biz merhumu uzatırız. Dediğini yaptım. Şoförle muavin, kefene sarılmış ölüyü tabuttan

çıkardılar bana uzattılar. İmam mırıl mırıl dua okuyordu. Çevirelim dedi şoför, başı oraya değil, bu tarafa gelecek. Mezarın dibi çamurluydu. Doğru dürüst basamıyordum. Ölüyü tutmaya çalışırken birden ayağım kaydı. Ölüyle birlikte yuvarlandım. Kefen açıldı. Ölünün kapanmamış gözlerini gördüm, iki buzlu cam bana bakıyordu. Hiç yadırgamadım. Ben de dünyaya bu gözlerle bakıyordum, buzlu camdan gözlerle.

Minibüste dört kişiydik. İmam şoförün yanındaki koltuğa oturmuştu. Şoför ölüye hürmeten radyoyu kapatmıştı. Türkü içimde devam ediyordu. *Kabire girecek-sin. Ne cevap vereceksin.* Akşam oluyordu, karanlık çökmüştü. Dünya dünya, fani dünya dedi imam, Allah kimseyi kimsesiz bırakıncaya kadar yaşatmasın, kurtuldu fakir bu dünyadan. Şoför bir eliyle direksiyonu tutup, öbür elini açarak fatiha okudu, elini yüzüne sürdü. Muavin huzursuz hareketlerle yer değiştirdi, en arka koltuğa geçti. Beni şurda indir dedi imam bahçesinde zayıf bir köpeğin havladığı harap evi göstererek.

Sen kör Kamber'in ölüsünü gömmüşsün dedi Halâs, buzlu camdan gözler onundu. Öyle biri yaşadı mı ki? dedim. Ne farkeder? dedi.

Müdür koltuğunu gıcırdatarak kalkıyor, ben bir yemek yiyip geleyim diyor. Elindeki oltutaşı tespihi sağa sola sallıyor yürürken. Halâs'a biraz daha insancıl bakıyor bugün, o her zamanki küçümseme yok yüzünde. Galiba ikimize birden acıyor artık.

Yüzüne ne oldu? dedim. Halâs'ın sağ gözünün kenarında derin bir tırnak izi var. Kavga ettim dedi. Acıyor mu? Acıyordu, geçti.

Dudakları gözüme çok dolgunlaşmış göründü birden, tarazlanmış yün kazağının altındaki göğüsleri de

öyle. Tırnak izi yüzünü iyice belirgin kılmış. Ellerine baktım, narin. Bir bıçağın tahta sapını üstüne avucunun izini çıkaracak kadar sıkmış olduğuna kim inanır? Çok kilo aldım dedi, kızlar durmadan yemek yapıyorlar, ben de doymak bilmiyorum.

Halâs'ın bir beden kazanmış olduğunu farkettim.

Hapse girdiğinden beri ona dokunmak içimden gelmiyordu. Her gelişimde en azından yanağından öpmemi, elimi omzundan bileğine kadar gezdirmemi, belini kavrayıp biraz öyle kalmamı istediğini anlıyordum. Bunları yapabilirdim aslında. Ellerimi iyice uzamış saçlarına sokup, başını avuçlarımın arasına alarak gözlerine daha yakından bakabilirdim, belinden tutup çekerek dizlerime oturtabilirdim, elimi kazağından içeri sokabilirdim, varlığını hep belli belirsiz hissettiğim göğüslerini arayıp bulabilirdim. Müdür bizi uzun bir süre baş başa bırakıyordu çünkü. Ama yapamıyordum. Müdürün ansızın içeri girmesinden veya diğer görevlilerin bizi gözetliyor olmasından çekindiğimden değil. Dünyanın istemediği iki bedenin bu karanlık ve bulanık binanın dibinde temas etmesinin nasıl bir anlamı olabileceğini düşünürken zaman geçip gidiyordu.

Oysa geceleri kucağımdayken fütursuzdum, bacaklarımın bütün gücüyle gövdesini sıkıştırdığımda nefesinin kesildiğini hissetmek yaşadığım duygusu veriyordu bana, kısa garip anlar yaşıyordum arka arkaya: Halâs var / Halâs yok / Halâs var / Halâs yok. Tam bir buğuya dönüşecekken ikimiz, kapı kırılırcasına çalınıyordu. Halâs kucağımdan kalkıp gidiyordu.

Halâs yok / Halâs yok / Halâs yok.

Halâs diye bir şey yok.

Dizlerimde oturuyor şimdi. Yüzünün ifadesi tü-

müyle değişmiş artık. Bundan sonra gözlerini açık tutması şart değil. Ellerim sırtında, kürek kemiklerinin üstünde, teninin hoş pürüzlerini hissedebiliyorum. Göğüslerini göğsüme dayıyor, sert. Nefesi kulağımda geziniyor. Gelirken fotoğraf makineni getirmeyi unutma, diyor. Her geldiğinde fotoğrafımı çek, karnımın nasıl büyüdüğünü görmek istiyorum.

Neden buradayım anlıyorum: Halâs var / Halâs var / Halâs var.

2005

ACILEZZET

Beni yakan üç hikâyenin hikâyesini yazmaya çalışıyorum. Biri benim, biri Madamın hikâyesi, üçüncüsü bizi bir araya getiren yayımlanmış bir metin. Masamın üstü hiç olmadığı kadar dolu, kafam hiç olmadığı kadar karışık. Gündüzleri bir işe yaramadan öylece oturuyorum büroda, planlar rölöveler beni bekliyor. Gökdelenlere bakıyorum, yeni zamanlar fanuslarının içeriyi sızdırmayan dışlarına.

Dalıp gittiğimi farkediyor enistem, hadi yemeğe çıkalım da sohbet edelim biraz diyor her zamanki sevecenliğiyle. Sessiz huzurlu lokantalara götürüyor beni, ağzımı arıyor: Bu durgunluğumun sebebi ne?

Madamın ölümü çok dokundu bana diyorum.

Unut evladım artık diyor.

Ev sahibimin ölümünün bana niye bu kadar dokunduğunu anlayamıyor bir türlü. Oysa unutamadığım şey ev sahibimin ölümü değil, Madamın kendisi.

Bizi bir araya getiren hikâye, kitabın yayımlanış tarihine bakılırsa, en az on beş yıl önce yazılmış. Madamın iddiasına göre kendisi ve Nesim hakkında. Hikâyenin hangi satırı doğru bilmiyorum. Doğruların ne önemi var, onu da bilmiyorum. Kitap masamın üstünde duruyor.

Defalarca okudum ve öyle çok cümle yazdım ki kendime ve Madama dair, artık o hikâye de hikâyelerimizin hikâyesi de tümüyle bana aitmiş gibi geliyor.

Her akşam kitabı ve bir yüzüne Madamın anlattıklarını, öbür yüzüne kendimi yazdığım defteri okuyorum. İçinde kaybolduğum bu metinleri okudukça daha önce pek sık okumadığım şeylere yöneliyorum nedense. Eskiden hoşlanmadığım şiirler oluyor bunlar ya da vaktiyle alınmış ansiklopedilerin çeşitli maddeleri, kutsal kitaplardan doğmuş hikâyeler, hayat hakkında derin şeyler söyleyen günceler, vesaire. Pek de yan yana gelmeyecek metinlerden oluşan tuhaf bir halita işte.

Mesela Capgras Sendromu maddesini okudum geçenlerde: 'Başkalarının ya da kendisinin aslında başkaları veya kendisi olmadığı, onların yerini sahtelerinin yani kopyalarının aldığı kuruntusu...' diyordu sözlük. Hikâyem okunduğunda bunun anlaşılır olduğu görülecektir. Anlaşılmaz olan, durup dururken elimin neden bu sözlüğe gittiği ve okumak için dokuz bin madde arasından nasıl olup da bu maddeyi seçmiş olduğum.

Bildiğim şu: Madam öldüğünden beri her gece bu metinlerin eşliğinde dünyadan geçip gitmek üstüne, bir sonuca varamadan düşünüyorum. Sonuca varmak pek de umurumda değil aslında. Hayatımın bu aşamasında böyle bir hikâye yazmak, bana bir tür vasiyet gibi görünüyor, – öte yandan, yazabilirsem kendim olacağım sanıyorum.

Onunla yavaş yavaş vuran, sonunda yere seren içkilerin sarhoşluğu gibi bir beraberliğimiz oldu. Teklifini hem gülünç bulmuş, hem de ciddiye almıştım. İçimde hassas bir yere dokunmuştu. Bu nedenle çok dostça başladı ilişkimiz. Ama hızla tutkulu bir hal aldı, benim açımdan. Bunda onun hiç payı yok, o hep aynı mesafedeydi, bende bir şeyler değişti, yürüdü.

Bir kitabı kapatıp diğerini açarken, tuhaf bir bağlan-

tı cümlesiymiş ya da kötülüklerden koruyan bir duaymış gibi mırıldandığım dize beni ele veriyordur: *Bir gün herkes kendisi olsun.*

Madamdan sonra ben başka biriyim. Duruldum. Geceleri orda burda sabahı bulmayı seven ben, sokaklardan korkan evcil bir kedi gibi doğru evime gidiyorum artık. Eve sadece ablam geliyor. Eskiden hayatıma girip çıkmalarından şikâyetçi olduğu kadınların ayaklarının kesilmesinden rahatsız. Uygunsuz birine, mesela bitişik dairede oturan ve yarı çıplak dans ettiğini aydınlığa bakan mutfak penceresinden gördüğü makyajlı gence tutulmuş olmamdan korkuyor.

Bu apartman sana göre değil dedi geçen gün, şöyle kendine uygun efendi insanlarla komşu olsaydın...

Çocuğun ilgisinin ben de farkındayım, çoktandır. Tam içeri girerken onun da çöpü çıkaracağı tutuyor. Evinden egzotik tütsü kokuları geliyor. Birbirimize iyi akşamlar dediğimiz ve gözlerini gözlerime diktiği kısa süre içinde bu ilgiden hoşlanıp hoşlanmadığımı soruyorum kendime, ama daha cevap veremeden sorumu unutuyorum. Bu ilgi üstümde iz bırakmıyor.

Madamla tanıştığımız sabahı yazdım dün akşam. Defterin ne tarafına yazacağını düşündüm önce, bu kimin hikâyesi? Madamın mı, benim mi? Karar veremedim, sonunda hikâyenin içine yazdım, ikimize de ait olsun diye.

Sabah ablam geldi, beni çizim masasının başında görünce, büroya gitmedin mi daha? dedi.

Enişte min haberi var, bugün evde çalışacağım dedim.

Kızdı, enişte nin haberi var mı diye sormadım dedi, iyi misin, onu merak ettim.

İyiyim dedim, merak etme.

Madamın dairesini hâlâ boşaltmamışlar dedi çay koyarken, eşyası dağılıp gidecek zavallının. Kalplere nasıl da meraklıdır ablam, usulca sordu, ne biliyorsun hakkında?

Bütün hayatını dedim sıradan bir şey söyler gibi.

İnanmadı, sol kaşı kalktı, manidar, nerden biliyorsun dedi.

Kendi anlattı dedim.

Ne zaman?

Yaşarken.

Yaşarken.

Yaşarken.

Madamı hatırladığımda renkler kayboluyor, siyah-beyaz hüzünlü eski bir ekrana dönüşüyor dünya. Çocuksuz ve sessiz sokaklarda, yorgun eşyalarla dolu loş salonlarda geçen, sonu belirsiz mutsuz bir film akıyor gözlerimin önünden. Gri-soğuk manzaralar müziği çalıyor. Eklemleri hastalanmış eller giriyor görüntüye, taneleri dağılan inci kolyeler, hatları katılaşmış yaşlı adamlar kravat bağlıyorlar, kimse konuşmuyor. Madam katı bir acının içinde beliriyor.

Sokağın ince bir yağmurla ıslanmış harap merdivenlerini ağır ağır çıkıyordu, gri uzun eski pelerine benzer bir giysi vardı üstünde, solgun görünüyordu. Buraların yeni sakiniydim, eski sakinlerinin arasına karışmalıydım, yabani durmamalıydım, karşı karşıya gelince nezaketle selam verdim. Konuşmaya nasıl başladığımızı tam hatırlayamıyorum, kedilerden söz ettik sanırım. Sokaktakilerin uzun yaşayamadıklarını söyledi, oysa evindeki kedisi yirmi yaşına gelmiş. Ayaküstü konuşurken kiracısı olduğum ortaya çıktı.

Çok sevindi, memnun oldum sizin gibi beyefendi bir kiracım olduğuna dedi.

Benden önceki kaba saba bir adammış, içip içip karısını dövermiş. Kendiliğinden çıkmasaymış, kardeşi mah-

kemeye verecekmiş adamı. Evini bir ay kadar önce, neredeyse cüce birinden tutmuştum. Siz kimsiniz demiştim de, Madamın erkek kardeşinin vekilharcıyım demişti adam, kısa kollarını anlamsız bir gururla göğsünde kavuşturarak, kontratı imzalamaya salahiyetim var. Bana da emlakçıya da üstten bakan bir edası vardı, üstten bakabilmek için başını kaldırması gerekiyordu, salahiyeti seviyordu. Dik bakışlarında velinimetine duyduğu derin sadakati okuyunca, gözümde ev sahibim olarak iskeleti tunçtan bir kadın canlanmıştı. Ev sahiplerimle dostluk kurmaya hiç meraklı olmadığım, hatta bundan kaçındığım için, herhangi bir komşu olsaydı keşke bu solgun uzak kadın diye düşünmüştüm, böylece çalabilirdim kapısını, tuzunuz var mı buzunuz var mı?

İlk karşılaşmamızda üstümde bıraktığı etkinin zamanla ağırlaşacağını kestirememiş olmam bende çelişkili duygular uyandırıyor. Bazen kendime kızıyorum, Madamın varlığının anaforuna kapılacağımı nasıl bilemedim diye. Çünkü hayatıma giren her kadının bendeki serencamını daha ilk günden tahmin edebilme yetisini yirmili yaşlarıma varmadan kazandım. Kadınlar hayatıma hep kendi ayaklarıyla geldiler. Bunu farkettiğimde nedenini anlamak için aynaya baktım, düzgün bir yüzden başka bir şey göremedim.

Ablama sordum bir gün: Neden kadınlar bana çok düşkün?

Yüzünde tezat var dedi, hem masumsun hem değil.

Doğrudur, hep masum başlayıp suçlu bitirdim, en azından haksız.

Ardımda edinmek için pek de çaba harcamadığım bunca deneyim varken, hayatıma istediği zaman giren bir kadınla yaşanacak bir sonraki buluşmayı hiçbir şey tahmin edemeden, gözü kapalı beklemiş olmama şaşıyo-

rum şimdi. Bazen de hayatımın tek hakiki ama olağandışı macerasını yolun yarısını henüz geçmişken iyi ki yaşamış olduğumu düşünüyorum.

Bütün bunları düşünüyorum ya, sonra hepsinin üstüne yeniden düşünüyorum: Yaşadığım şeyin adı neydi?

Madamın evine ilk gittiğim akşam, o sırada birlikte olduğum kadından ayrılmıştım. Mutsuz değildim. Aşklar uzun zamandır beni mutlu ya da mutsuz etmiyordu. Ama kadını terketmeden önce sofrasında arsızca yiyip içmiş olduğum için utanıyordum kendimden. Masa doluydu, şarap kadehleri, mumlar, salata sosları, buğular, vesaire. Böyle durumlarda çıplak bir iştahla kendini yemeğe vermek her şeyi belli ediyor. Kadının gidecek olduğumu anlaması uzun sürmemişti. Dışarı çıktığımda aşağılık ruhum biraz nazik olsaydın keşke diyordu, bak yağmur yağıyor, biraz nazik olsaydın, bana bir taksi çağırır mısın diyebilirdin.

Caddeye kadar yürümek zorunda kaldığım için ıslanmıştım, üşüyordum. İlk taksiye attım kendimi. Geceyi suları yardı taksi, ışıklı boş meydanlardan geçti. Yeni sakini olduğum apartmanın gündelik ışıkları yanıyordu, televizyon mavisi sızıyor pencerelerden, bol avizelerde kısıntıya gidilmiş, misafir ağırlayan yok demek ki. Bu kısıntıya uymalıymışım gibi, apartman girişinin geceleri söndürülmeyen ölügözü ışığında hızla iki katı tırmandım, tam otomatiğe basacakken Madam karşıma çıktı.

Geldiniz mi dedi, sizinle bir şey konuşmak istiyordum.

Terkettiğim kadının ahı ne çabuk tuttu diye dalga geçtim kendimle. Neyimden memnun değil acaba pelerinli ev sahibim?

Sizi televizyonda gördüm, yazarmışsınız dedi.

Şaşırdım, aptalca bir gülümsemenin yüzümü dolaş-

tığından eminim. Benzettiniz herhalde dedim, yazar filan değilim, hayatımda hiç televizyona çıkmadım.

Sizi anlıyorum gülümsemesi belirdi yüzünde, kim, kim olduğunu belli etmek ister ki gülümsemesi, hepimiz başka biri değil miyiz başkalarının yanında gülümsemesi.

Bir meselem var dedi, belki yardım edebilirsiniz.

Kapıda duruyordu. İçeriden solgun bir ışık, içime uğuldayan karlı bir ormanda yalnız kalmak korkusu düşüren bir müzik, nemli ama çekici bir koku geliyordu.

Elimden gelen bir şey varsa... diye mırıldandım içeri girerken.

Aslında elimden pek bir şey gelmez, elimden gelen sınırlıdır, fazlası gerekmedi bugüne kadar, ama hayat bu, belki de zamanı gelmiştir – demedim.

Artık eskicilerde bile zor rastlanan türden kapitoneli portmantoya ıslak paltomu asarken, Madamın benden nasıl bir yardım isteyeceğini düşünüyordum. Salahiyet seven vekilharcın, eski kiracıyı az daha mahkemeye verecek olan erkek kardeşin çözemediği, yazar sandığı bir adamdan medet umduracak mesele ne olabilir? Salona girdim. İçerisi neredeyse soğuktu, tül perde titreştiğine göre pencere aralıktı, ayaklı iki abajurdan yorgun buz beyazı ışık sızıyor, bu loşluk ve soğuk ölümü çağrıştırıyordu. Büyük siyah-beyaz televizyonun sesi kapalıydı, yaşlı bir adam ağzını açıp kapıyordu ekranda. Şöyle bir baktım da, evdeki en yeni 'şey' bendim.

Oturmam için hakiki deriyle kaplı siyah eski kanepeyi işaret etti. Kanepenin şahane olduğunu düşündüm, belki yüz yıllık ve şahane. İki berjer koltuktan birinde siyah-beyaz bir kedi oturuyordu, sözünü ettiği yaşlı kedisi. Koltuğa oturmak için kediyi kaldırınca, siyah-beyaz cüsse yakınıma, kanepenin öbür ucuna geçti, tekrar dertop olup içine kapandı. Loşluğun içinde kımıldanır gibi duran eşyaya baktım. Eşya sağlam bir zeminde varlık

göstermiyor, sanki ağır ağır eve gömülüyordu, her şey içine kapanıyordu.

(Onunla birlikte olduğum süre boyunca ben de evin içine kapanışının bir parçası oldum. Sanırım ikimizde ve sadece onda olan –onun yanında değilsem bende olmayan–, ikimizi ve onu başkalarından ayıran –onsuz iken beni başkalarıyla bir kılan– şey, gerçekliğin üstümüzde ve onun üstünde iz bırakmamasıydı.)

Geldiğiniz için teşekkür ederim dedi.

Tartıldığımı, sınandığımı düşündüm, rica ederim dedim nazikçe.

Önce bir içki içelim dedi, sonra konuşuruz.

Abuk sabuk cümleler geçiyordu aklımdan, ben yazar değilim Madam, yazmak için yığınla defter aldım bugüne kadar, yazmayı istedimse de olmadı, defter almak yetmiyor, yazacak bir şey lazım, içki dediğiniz bu mu, portakal likörü bu, ben de sanmıştım ki yumruk gibi bir içki içeceğiz, saç diplerimden parmak uçlarıma kadar yakacak beni, böylece bu siyah-beyaz salon rengine kavuşacak, meğer bu kanepe siyah değil yeşilmiş, meğer bu kedi sarmanmış, meğer gözleriniz deniz gibiymiş ve damarlarım ısınacak, oysa bir kokudan ibaret bu içki...

Kadehi bir dikişte bitirdim, masaya bıraktım. Madam kapağı yıpranmış sararmış ince bir kitap uzattı. Sedefi hatırlatan elleri gözümü aldı.

İşaretli sayfaları okur musunuz dedi.

Bu isteğe bir anlam veremeyerek baktım. Yüzü kıpırtısızdı, okumamı bekliyordu. Kitabı aldım, işaretlenmiş sayfaları pek aklımı veremeden hızla okudum. Portakal likörü içimi hafifçe ısıtmıştı, ama hâlâ üşüyordum, parmaklarım buz gibiydi. Okuduğum sık rastlanmayan, belki de çok sık rastlanan bir karşılıksız aşk hikâyesiydi.

Bitirdiğimde, anlatılan benim dedi Madam, ama anlatılanlar doğru değil.

Bu da zaten bir hikâye diyecek oldum, nedir yani? Hikâye işte...

Yüzüne daldım, dokunsam kış gibi soğuk olduğunu hissedeceğim geçti aklımdan. Koyu renkli saçlarının omuzlarına uzandığını, elmacık kemiklerinin belirgin, boynunun uzun ve beyaz olduğunu farkettim. Gözleri griydi, – belki de maviydi. Ama incecik bedenini saran elbisesinin gri, şalının siyah, kedinin siyah-beyaz, televizyonun hâlâ siyah-beyaz, kanepenin simsiyah oluşu, salonun kestiremediğim bir yerinde çalan müziğin gri-soğuk manzaraları hatırlatması, abajurlardan dağılan buz ışığı renkleri görmemi önlüyordu.

Garip bir ânın içindeydim. O ânı böylesine garip kılan şey hikâyede anlatılanın kendisi olduğunu iddia etmesi değil, bu loş ve soğuk evde varlığının hayat belirtisi göstermiyor gibi oluşuydu. Kedinin kanepeden inip karanlık koridorda kaybolması hayat belirtisine neden olunca, bunun zamana ritmini geri verecek bir fırsat olduğunu hissettim.

Sizin için ne yapabilirim Madam dedim biraz sahte bir nezaketle.

Doğrusunu yazabilirsiniz dedi.

Ama ben yazar değilim.

Ama yazabilirsiniz.

Yazabilme ihtimalinin beni neden böylesine kışkırttığını bilmiyorum. Madam sanki, yazabildiğinizi saklıyorsunuz der gibi bakıyordu yüzüme. Bu inancın kaynağını kendimde arayacak oldum, ben mi bilmiyorum yazabildiğimi?

O gece evime dönünce portakal likörünün eşsiz kokusunu hatırlayarak epeyce votka içtikten sonra, iki satır yazmayı deneyip bıraktığım yığınla defter arasından hiç dokunulmamış birini seçtim. İlk sayfasını açtım. Yazma-

ya Madamın ellerinden başladım, sedef gövdeli ipek bir yelpazeyi andıran safi kemik ellerinin gözümü aldığından. Ablamın ellerini hatırladım, daima bakımlı ama mat ve anaç ellerini. Madam, beni çocuğu yerine koyarak evinde ve kalbinde en geniş yeri ayırmış olan ablamla aynı yaşta olmalıydı. Bazen ablamın yüzünde yarım kalmış bir şey okurdum, özellikle dünya iyisi eniştemle bir yere, mesela maça gidiyorsak. Bizi geçirirken gölgelenirdi yüzü. İkisine de minnettardım, otuz sekiz yaşında beni doğururken ölen annemi aratmadıkları için. Defteri ters çevirip arkasına kendi hayatıma ilişkin bir şeyler karalarken, beni çok seven elleri içime dokunan ablam için ağladım biraz: Keşke babam da annemle birlikte ölseydi, böylece eniştem babam olabilseydi, bana anne olabilen ablam, bana baba olamayan eniştem için üzülmeseydi bu kadar.

Ellerinden başladım. Tutsam dağılıverecekmiş, avucumda irili ufaklı bir yığın mücevher kalacakmış sandığım bileklerinden narin omuzlarına, derken boynuna ve nihayet yüzüne kapıldım. Bu bir günde olmadı.

Şimdi, kemik denen dokunun alabileceği en zarif biçimi almış ellerinden başlıyorum yine zihnimde onu çizmeye, bileklerine geçiyorum. Boynuna uzanıyorum, tanıdığım kadınların hiçbirinin göğüslerini hatırıma getirmeyen, neredeyse hayatdışı göğüslerinin kavsini tamamlıyorum, gözlerine geldiğimde canlanıyor ve incecik çizgilerle çevrelenmiş dudaklarının belirmesiyle içimin çökmesi bir oluyor.

Kedi içeri gitmişti, gri-soğuk manzaralar müziği kendini sürekli baştan alıyordu, sessiz televizyonda tenha ve rüzgârlı bir şehirde geçen, karanlık bir film oynuyordu. Berjer koltukta oturan Madamın sesi de solgun-

du. Hemen her sabah Elmadağ'a doğru yürüyüş yaptığını, eski kitaplar satan bir tezgâhın önünde durup kitapları karıştırdığını anlattı. Satıcı Madamı yıllardır tanıyormuş, bez ciltli, kurdeleli Fransızca veya Türkçe romanları hep Madama ayırırmış. Bir ay kadar önce bu ince kitabı uzatmış, galiba sizden bahsediyor demiş. Madam Nesim'in adına rastlayınca, birkaç sayfa okumuş ayaküstü. Anlatılanın kendi hikâyesi olduğunu anlamış. Kendi hikâyesi, ama anlatıldığı gibi değil.

Kederinin kaynağı hikâyenin adıydı: Önemsizlik. Anlatılanların doğru olmamasından da incindiğini söyledi. İncinmek fiili size ne kadar yakışıyor Madam diye düşündüm ve böylece bütün bunları gülünç bulan yanımı kaybettim. Gecenin ileri bir vaktinde, dalgın bir suskunluk sonrasında izin istedim.

Gene gelecek misiniz dedi.

Geleceğim dedim.

Yazacak mısınız?

Yazacağım.

Böyle başladı.

Ertesi sabah uyandığımda, geceyi yaşamış olduğumdan kuşku duymasam da, böyle bir teklife ancak rüya denebilir dedim, rüya kadar gerçekdışı ve iyi kötü yorumlanıp unutulmaya mahkûm. Çay demledim, çizim masamda bekleyen işe baktım. Bir kış buzda kayarken kırılan sol bileğimi avucuma aldım, bileğin dokunmaya nasıl da uygun, nasıl da kendini hissettirir bir yer olduğunu düşündüm, nabız verdiğini. Boş bir kâğıda bilek kemikleri çizmeye çalıştım, kayıksı kemik, yamuksu kemik, nohutsu kemik, aysı kemik. Ablam aradı, bugün evimi temizlemeye kadın getirecekmiş, çamaşırlarını ortada bırakma, kirli sepetine at dedi. Olur dedim. Merdivenlerde yöneticiye rastladım.

Madam sizi televizyonda görmüş dedi, yazarmışsınız, iftihar ettik, keşke haber verseydiniz de biz de seyretseydik.

Yönetici yılışık ve geniş bir ağızla gülümsedi. Ben bu sabunsu yüze öylece bakıp, yok öyle bir şey demeden, inşallah bir dahakine demeden, nerden çıktı şimdi bu demeden, hiçbir şey demeden yani, basamakları indim. Her zamanki gibi geciktiğim işimde, fazla işe yaramadan vakit geçirirken yüzümde bir gülümsemenin belirdiğini, enişte-min durumumu hayra yoran bakışlarından anladım.

Hayrola dedi öğle yemeğinde, yüzün gülüyor.

Bir hayal kurdum da dedim, yazar olmuşum mesela.

O gece defterime bunun gülünç bir teklif olduğunu yazarak aslında pek de akıl kârı bir şey olmadığını vurgulasam da, yazabilmek ihtimali içimde bir yere değmiş olmasa, yöneticiye kadının kaçık olduğunu ima ederek beni başkasıyla karıştırdığını söyler, apartmana nasıl olup da bu kadar çabuk yayıldığını hâlâ anlayamadığım bu söylentiyi yalanlamaya gayret eder, Madamın kapısını da bir daha çalmazdım. Ama çaldım.

Yaşlı kedisini okşarken, nerde kalmıştık diye sordu.

Nesim'i tanıdığınız günü anlatmıştınız dedim. Bu apartmana taşındığınız gün, on beş yaşındaymışsınız hani...

Kamyon kardan sokağa girememiş. Hamallar merdivenli yokuştan taşımışlar eşyayı. Annesi akşama doğru gelmiş, kinliymiş yüzü. Üstünde astragan kürkü varmış. Oğlunun elini sıkı sıkı tutuyormuş. Papyonluymuş çocuk, üstünde ekose paltosu varmış, siperli ekose başlığı çenesinin altından bağlıymış. Annesi kuzu derisi eldiveninin birini çıkarmış, avucunu duvara dayamış. Nemlenen avucunu kocasına uzatmış.

Beni bu duvarları ıslak evde mi oturtacaksın? demiş.

Bu kaloriferleri yanmayan evde.

Bu kasvetli salonda.

Bu daracık mutfakta.

Bu manzarasız odalarda.

Bu ara sokakta.

Beni kırk milletten ne idüğü belirsiz insanlarla komşu mu yapacaksın?

Ala ala bu evi mi aldın?

Bula bula bu evi mi layık buldun bana?

Elinden gele gele bu mu geldi?

Nemli avucunu hışımla kocasının üstüne silmiş. Kızına dönmüş sonra, kalk gidiyoruz demiş. Madam kıpırdamamış. Kalk dedim sana diye bağırmış kadın, sesi çatlamış öfkeden. Babası, annenle git kızım demiş, sigarasının uzamış külüne bakıyormuş. Seninle kalacağım demiş Madam. Annesiyle göz göze gelmişler, ateş gibi yanıyormuş ikisinin de gözleri. Kızını götüremeyeceğini anlayınca hiç vakit kaybetmemiş kadın, oğlunun elini sertçe tutmuş. Yürü demiş, gidiyoruz, ne halleri varsa görsünler. Madam annesinin kindar, kardeşinin korkak ayak seslerini dinlemiş bir süre, sonra pencereden bakmış. Buzlu sokakta, annesinin kolundan tutup sürüklediği çocuk ablasını görebilmek için arkasına dönmeye çalışıyor, boşluğa doğru el sallıyormuş.

Gitmişler.

Babası da avucunu dayamış duvara neden sonra. Evet ıslak demiş.

Sonra ikisi kalmışlar. Evin içi buz gibiymiş, paltolarıyla oturuyorlarmış, eşya öylece duruyormuş ortada. Kar yağıyor, ağır ağır akşam oluyormuş. Nesimler'e gidelim demiş babası, biraz ısınırız, yoksa donacağız burada, hiç düşünmedik ne yakacağımızı. Nesim kim demiş Madam. Babasının yüzü acılaşmış. Bir arkadaş demiş, annenin görüşmemi istemediği arkadaşlardan biri.

Nesim'in soğuk solgun sinirli bir karısı, gözleri iri ama gülmeyen iki zayıf oğlu varmış. Odada mavi bir çini soba yanıyormuş. Yerler çıplak tahtaymış. Bir ara karı kocanın mutfakta kavga ettiklerini duymuşlar. Kadın yemek hazırlamış, ama onlarla sofraya oturmamış. Kapıları sertçe açıp kapatıyormuş.

Ben gururlu bir adamım demiş babası, Nesim'e, yemek sırasında, kayınpederimin vekilharcı olamam. Nesim, bize kahve yap diye seslenmiş karısına, ama kadın yapmamış.

Baba-kız gece geç vakit eve dönmüşler, yürüyerek. Acıklı bir neşe içinde karyolalarını kurup yatmışlar. Ertesi sabah Nesim erkenden gelmiş. Yanında bir hamal. Hamalın sırtında bir soba. Herkes taşınmadan kaloriferler yanmaz demiş, bununla idare edin. Madamın babası kahvaltılık bir şeyler almaya gittiğinde Nesim'le Madam sobayı kurmuşlar. Derbeder bir hali varmış Nesim'in, görünüşü yakıcıymış, Madam uzunca bakmış kumrallığına, güzelliğini üstünde suç gibi taşıyor oluşuna.

Kahvaltı sırasında babası, döner mi bilmem demiş annesi için, onu bu duvarları ıslak evde oturmaya zorlayamam.

Nesim ise, aşk bitiyor demiş, nasıl oluyor anlamıyorum, ama bitiyor, insan çocuklarına bakıyor sonra, aşk bunların neresinde diye soruyor kendine.

O gecenin benim için şaşırtıcı olan tarafı, Madamın anlattıklarını yazdığım defterin arka yüzüne kendime ilişkin karaladıklarımı ona anlatıp anlatmadığımı hiç hatırlamıyor olmam. Oysa sarhoş değildim, yüksük kadehte ikram ettiği portakal likörü sayılmazsa içki içmemiştim. Defterime yazdıklarım aklımdan mı geçti, yoksa anlattım mı, bilmiyorum. Ertesi gece Madamın değil, ait olduğum evin misafiriydim.

Altı yaşındaydım, hiç konuşmadan yemek yiyorduk. Masayı nedenini bilemediğim bir mutsuzluk kaplamıştı. Televizyonun siyah-beyazlığı ve tekdüze sesi bu keder havasına anlaşılmaz bir otorite katıyordu. Yemekten sonra pencere açılmıştı. Sızan kömür kokusu ve titreşen tüller mutsuzluğu ağırlaştırıyordu. Bir gemi resmi çizmeye başlamıştım ki, geç oldu yat artık dediler. Yattım. Ertesi sabah beni erkenden kaldırdılar, giydirdiler, kahvaltıya oturttular. Annem babam ve dayım, bana, annem babam ve dayım olmadıklarını, ablam eniştem ve abim olduklarını söylediler, birazdan babamı görmeye gideceğimi.

Karaköy iskelesinde bekliyordu babam, çok sigara içiyordu, börekçiye götürdü beni, süt içip kıymalı kolböreği yedik.

Ablam bu konuyu konuşmaya çoktan alışmıştı, köprülerin altından çok sular akmıştı.

Senin babamla pis bir otelde kaldığını düşündükçe sinir krizi geçiriyordum dedi, yıllar sonra aklına gelmiş küçük oğlu, babası değil miymiş, görmek hakkıymış...

Otuz sene geçti üstünden, unutamadın gitti dedi eniştem.

Çekip gittiğinde daha kırkı çıkmamıştı çocuğun dedi ablam sevgiyle beni işaret ederek.

Bu sevgi işaretini havada yakaladı eniştem, iyi ya, böylece bizim oğlumuz oldu dedi.

Ablamın yüzü gölgelendi yine, doğuramamış kadın yüzü oldu, eniştem ablamın çoktan annem olmuş yanağını öptü. Bu öpüşle ablam bir an gençkızlaştı, ansızın parladı sonra.

Hâlâ hayret ederim dedi, hiç üzülmedin gerçek annen baban olmadığımıza, koşa koşa gittin babanı görmeye...

Koşa koşa gitmedim dedim, siz götürdünüz.

İnsaf dedi eniştem ablama bakarak, altı yaşındaydı çocuk.

Yine aralarındaki temel konu oldum, onları birbirlerine bağlayan, sevmekte yarıştıkları varlık. Garip bir sevgi bu içinde yüzdüğüm diye düşündüm, saf, içten, çok, ama yine de yerinde olmayan bir şey var.

Babamızın çöküşüne geldi sıra. Kundaktaki beni, nişanlı ablamı, lisedeki abimi terkedip birlikte yaşamayı seçtiği genç kadının evimizin tapusunu üstüne geçirtince babamızı nasıl da bir tekmede dışarı attığından, ardından evlendiği kadının aslında iyi bir insan olduğundan söz ettik yine. Ablam daima zevk almıştı bunu konuşmaktan, böylece hayatın adaletine inanıyordu.

Asla affetmedim babamı dedi. Bin kere söylemişti bunu.

Ama ziyaretine gidiyordun dedim. İlk defa söylediğim bu söze kırılmasından korktum bir an. Kırılmadı.

Çok yaşlanmıştı dedi, parkinsonluydu, eli ayağı tutmuyordu.

Olsun dedim, gidiyordun ya.

Gözlerime bakamaması hoşuma gidiyordu dedi ablam.

Babamızın ölümünden sonra görmediğimiz o iyi kadının, hâlâ hayattaysa eğer, babamızın maaşını almakta olduğunu birbirimize hatırlatarak rahatladık yine. Söz abime geldi, telefon etmiş, yaz tatilinde buraya gelecekmiş. Telefonda eniştemle yine uzun uzun İngilizce konuştuğu için çok kızmış ablam.

Amerika'ya yerleştim diye dilini unutur mu insan dedi, sen nesin o zaman?

Diyecek bir şey bulamadım. Geç oldu dedim. Kalktım.

Ablam bizde kal, odanda yat diye tutturdu yine.

Çocuğu rahat bırak dedi eniştem.

Eve kadar yürüdüm, serindi hava, ama gökyüzü yıldızlıydı, geniş kaldırımlarda geniş adımlar atmanın tadı-

nı çıkardım. Evime geldiğimde Madamın pencerelerine baktım, hafif bir ışık sızıyordu. Çok geç olmadığı halde yattım. Madamı düşündüm. Ellerinden bileklerine, elmacık, köprücük kemiklerine atlayan tuhaf görüntüler geçiyordu gözlerimin önünden, garip bir kemik aşkı. Madamı neden bu kadar sık düşündüğümü düşündüm.

Yazmaya başlayınca gelişigüzel satırlar yazmakla yetinemeyeceğimi, yazdıklarımın kendine ait bir evren kazanmasını şiddetle istediğimi farkettim. Kelimeler bana hâkim olmaya kalkıştıkça, ben onlara hükmetmeye çalıştım. Endişe ile haz birbirine dolanıp beni kovalamaya başladı. Defterin iki yüzü arasında gidip geldim kovalandıkça. Ablamın pudra kokan yumuşak göğsü, anaç ellerinin alnımda gezinişi ya da Madamın sedef elleri ve bilekleri. Kollarının omuzlarıyla birleştiği yere, ardından göğüslerine her gelişimde dayanılmaz bir kucak arzusu duydum, beni dertop edip içine alacak, kendi varlığına kaynaştıracak bir kucak. Anlaşılmaz bir karşıtlıktı bu, kemik ve kucak.

Anneniz döndü mü diye sordum gözlerimi kucağında duran ellerinden alarak.

Dönmedi dedi.

Onu sever miydiniz?

Babamı severdim, ama erken öldü, denizde.

Kocanız değil miydi dedim, kayalıklardan denize atlayıp ölen?

Ben hiç evlenmedim ki dedi.

Ya Kuzguncuk'taki yangın, Nesim'in iki oğlu, çatı çökerken duyulan korkunç çığlıklar?

Öyle bir şey olmadı.

Soğuk-gri manzaralar müziği çalıyordu, siyah-beyaz televizyon yine açıktı, bir otomobil uçurumun kenarına gelip durdu, içinden bir adamla bir kadın indi, tartıştılar. Gözümün ucuyla baktım, aşağı atlayan olmadı.

Bir hayata nasıl olur da önemsizlik denebilir dedi.

Sehpanın üstünde duran kitaba baktım: –Kendi hikâyesi, ama anlatıldığı gibi değil.– Kedi geldi yanıma oturdu, çenesini dizime koydu.

Belki tam aksini anlatmak istemiştir yazar dedim.

Belki, dedi. Gülümsedi sonra, sizi sevdi dedi kediye bakarak.

O kış kaloriferler yanmamış. Baba-kız Nesim'in getirdiği sobayı her yakışlarında onu anarlarmış. Bir dahaki kışa kadar görmemiş Nesim'i. Arada bir hatırlarmış derbederliğini, suç gibi taşıdığı güzelliğini. Sonra bir gün okulun kapısında karşılaşmışlar. Birkaç kere daha karşılaşınca bunların tesadüf olmadığını anlamış Madam. Okulun dağılma saatinde Nesim'in hep civarda bir işi oluyormuş. İlk karşılaşmada merhaba, merhaba, o kadar. İkincide biraz yürümüşler beraberce, babasının arkadaşıyla kısa bir yürüyüş, hepsi bu. Üçüncüde şurda oturup bir şeyler içsek demiş Nesim. Derken sık sık okulun kapısında bekler bulmuş onu, gözlerinde kucaklanmak isteyen bir hayvan bakışı.

Peki ya Belgin dedim.

Belgin kim dedi.

Hikâyede anlatılan kız.

–Bir gün herkes kendisi olsun.– Annesi dönmeyince, Madamın gururlu babası iyice içine kapanmış. Sabah ayak seslerini bile duyurmadan usulca işine gidiyor, akşam karanlıkta geliyor, kızıyla ilgilenmeden odasına çekiliyormuş. Bir defasında kapı aralığından bakmış babasına. Yüzükoyun yatıyormuş, kollarıyla başını sarmış, bir darbeden korumak ister gibi.

Bir gün Nesim'e, babamla bir konuşsan demiş, toparlasa artık kendini.

Yapamam demiş Nesim, yüzüne bakamam.

Madamın liseyi bitirdiği yaz adada kayalıklardan denize atlamış babası. Boynu kırılmış. Sözde kaza. Madam annesinin oturmayı reddettiği evde bir başına kalmış. Zengin bir adamla çoktan evlenmiş annesi. Oğlunu kolejde okutuyormuş. Arada bir telefon ediyormuş, sana bıraka bıraka iki uyduruk daire bıraktı baba dediğin adam diyormuş, yanıma taşın, sat şu pis apartmandaki daireleri. Hayır diyormuş Madam, ben böyle iyiyim. Kardeşin reşit olsun her şeyi sattıracak, kalacaksın ortada diyormuş annesi, gelirsin kapıma o zaman.

Babası ölünce hayatı Nesim ve başka şeyler diye ikiye ayırmış Madam. Yıllarca böyle sürmüş. Ama Nesim'in hayatı sen ve başka şeyler diye değil, karım– büyük oğlum– küçük oğlum– evim– işim– sorumluluklarım– sen ve başka şeyler diye yığınla parçaya ayırdığını, parçaların da parçalara bölündüğünü, sonra küçük parçaların da bölündüğünü, o zaman hayatın elinden kum gibi akıp gittiğini anlamış.

Böylece yıllar geçti dedi, pencerenin önünde Nesim gelecek diye bekleyerek.

Anlayamıyorum Madam dedim, onu yıllarca mı beklediniz?

Ama hep geldi dedi, geldi, biraz kaldı, gitti.

Sonra ikimiz de dalgınlaştık. Gri-soğuk manzaralar müziği içimi üşütüyordu. Kollarımla kendimi sardım, Madama baktım, o an aşk ile anne arasında bir yerdeydim.

Paçi kucak arzusu duyardı dedim.

Kediniz mi?

Köpeğimiz. Tüyleri griydi, maviye çalardı, yıkanınca farketmiştik. Çocukların elinde oyuncak olmuştu, çamur içindeydi, boynuna bağladıkları sicimin yeri kanıyordu.

Boyun çok nazik bir yerdir dedi, boynu kırılan ölür.

Paçi korkudan acıdan açlıktan titriyordu. İnsan bir köpeğin gözlerinde ölümcül bir umutsuzluk görebilir

mi, ben gördüm. Sanki intihar etmek istiyordu. Köpeklerin intihar etmek istediklerini, hatta ettiklerini, kendilerini balkondan attıklarını ya da ölüm orucuna girdiklerini okumuştum, köpekler böyle şeyler yapıyordu.

Bir kış akşamı eniştem işten dönerken çocukların yavru bir köpeği boynuna bağladıkları ipten tutup sürüklediklerini görmüş. Köpeği çocukların ellerinden almış. On beş-on altı yaşındaydım, odamda kitap okuyordum. Ablamın sesini duydum, sokmam eve, aldığın yere bırak diye bağırıyordu. Merak ettim, kapıya gittim. Ablamın köpekle göz göze geldiği âna tanık oldum. Köpek ölesiye umutsuz bakıyordu. Sanki ölmek nedir biliyordu. Ablam bu ölmeye hazır bakışın büyüklüğüne yenildi, köpeği birden kucakladı. Uğultulu bir sesle ağlayarak banyoya götürdü, küvete soktu, yıkadı. Sütte bisküvi ezdi, önüne koydu, hayvancık sütü içerken dönüp dönüp bize bakıyordu. Paçavra koyalım adını dedi sesi titreyerek, madem evimize pis bir paçavra gibi geldi. Ama hiç Paçavra diyemedik, Paçavra deyince gözlerindeki ölümcül umutsuzluğu hatırlıyorduk.

Ertesi gün Paçi'yi sütünü bitirdikten sonra ablamların yatak odasındaki koyun postunun üstüne yatmış bulduk. Kucak arzusu duymuştu. Tıpkı bir anne kucağı gibi burnunu postun tüylerine sokuyor, kokluyordu. O günden sonra post onun oldu. Paçi yıllarca her süt içişinden sonra gidip posta yattı. Sonra çok yaşlandı, ama yine de posta yatıp burnunu tüylere gömdüğünde bize yavru gibi görünüyordu. Ölünce postla birlikte gömdük, ormanda, bir ağacın altına.

Demek öldü sonunda dedi Madam.

Öldü dedim, ablam çok ağladı, çocuğu gibiydi.

Madamın kucağına başımı koyabilseydim ruhum tazelenecekti. Geç oldu dedim, ben gideyim artık.

Evime gittim, üstüm başımla, yüzükoyun yatağa

uzandım. Bitişik dairedeki genç şarkı söylemeye başladı: ağladıkça... ağladıkça... ağladıkça... Sözlerin gerisini anlayamadım, ama gencin sesindeki ıstırabı hissettim.

Bir gün herkes kendisi olsun dedim öğlen yemekte.

Ne dedin dedi eniştem.

Bir şiir dizesi dedim, bir gün herkes kendisi olsun.

Dalgınlaştı enişteminin yüzü, kolay değil dedi, öyle insanlar var ki kendisi olamadan ölüp gidiyor.

Kim mesela dedim.

Ne bileyim dedi, herkes... herkesin bir kendisi var, bir de olmak istediği kendisi. Kimi kendisi olmayı, kimi olmayı istediği kendisi olmayı istiyor, karışık bir mesele yani.

Enişteminde derininde başka biri var diye geçti aklımdan.

Akşamüstü ablam uğradı büroya, yeni başlayan mimar kızla konuştuğunu gördüm.

Ne şirin kız değil mi dedi.

Öyle dedim, çok şirin.

Köfte yaptım sana dedi, camları sildirdim, perdeleri de yıkattım, evin tertemiz oldu.

Sağol abla dedim, senin hakkını nasıl öderim bilmem.

Ne hakkıymış dedi, annenim ben senin.

Akşam merdivenlerde Madamın kardeşiyle karşılaştım.

Ablamla ilgilendiğiniz için çok teşekkür ederim dedi, çok yalnız ablam, ben de yetişemiyorum, iş güç malum... yazar olduğunuzu söyledi, hayatını yazıyormuşsunuz.

Değilim ama anlatamıyorum bir türlü dedim.

Gülümsedi, olsun, ne zararı var ki?

Bir şey demedim, minnettarlıkla gülümsüyordu.

Ama sizi rahatsız ediyorsa konuşurum ablamla dedi.

Hayır diye atıldım, rahatsız ettiği falan yok.

Hikâyesinin kitaptaki hikâyeyle kesiştiği yerin Nesim'in adından ibaret olduğundan emin olduğum gece, Madam, hayat yazıldığı gibi olan olmalı dedi, yaşanan geçip gidiyor ne de olsa, hiçbir şey kalmıyor geriye.

Anlıyorum dedim. Ama ne anladım, hâlâ bilmiyorum.

Gecenin hangi saatinde geleceği hiç belli olmazmış Nesim'in, ansızın çıkar gelir diye evden dışarı adımını atmazmış Madam, şu koltuk yıllardır böyle pencerenin önündeymiş, gözünü yoldan ayırmazmış. Öyle güzel adammış ki, onu sokakta önüne düşen gölgesinin güzelliğinden tanırmış. Şu taraftan, karşı kaldırımdan gelirmiş, durup pencereye bakar, sonra sessizce eve girermiş. Yanardağ gibiymiş. Gelir, patlar, taşar, yakar, gider, bir süre görünmezmiş.

Kendinizi kaybedecek kadar nesine bağlandınız dedim birden.

Sesim çatallandı. O an içimde kıskançlığa benzer bir duygu kıpırdadı, olduğumdan daha erkeksi bir hal takındığımı, yüzümün yandığını hissettim. Kemik elini uzattı, yanağıma dokundu, çok kadındı. Bir dokunuşla yatıştım.

Hiç düşünmedim dedi, varlığı yetiyordu.

Uzanıp elini tutmuştum, tam öpecektim ki bir gürültü duyduk. Sokakta kaza oldu. İki otomobil dört yol ağzında çarpıştı. Farları şangırtıyla dağıldı. Sürücüleri indi, kavga başladı. Madam elini elimden çekmiş, pencereden bakıyordu. Polis geldi. Sürücüleri ayırdı, birini polis arabasına bindirmeye çalışıyorlardı ite kaka. Gürültüyü herkes duymuş, pencereler açılmış, başlar uzanmış dışarı, sokağın olağan gece görüntülerinden biri, kimi sıkıldı uykusuna döndü, kimi devam etti seyretmeye. Madamın omzunun üstünden baktım biraz, kürek kemiklerini göğsümde hissettim. Çekildik pencereden.

Sizi çok tuttum bu gece dedi.

Olsun dedim, güzeldi anlattıklarınız.

Eve girerken bitişik dairedeki genç çıktı karşıma, siyah bornozunun yakası göbeğine kadar açıktı, evinden tütsü kokuları geliyordu yine. Baktım, teni pürüzsüz, gözlerinde belli belirsiz bir kalem izi, mahzun hatta elemli bir ifade.

Kavga mı var dışarıda dedi, benim evden görünmüyor da, merak ettim.

Kaza dedim, yukarıdan gelen bir araba bizim sokaktan geçene vurdu.

Boş bir an yaşadım, zaman durmuş gibi, çocuk umut verecek bir şey diyeyim diye bana bakıyordu, ben söyleyecek bir şey bulamıyordum.

İyi geceler dedim sonunda.

Aynı boşluk hissiyle içeri girdim, kapıyı kararsızlıkla kapattım, ortalığı dinledim. Çocuk bir süre bekledi, sonra kapısını yavaşça kapattı. Banyoya gittim. Aynada yüzüme baktım. Tezat taşıyan yüzüme. Tam duşa girecektim, sokaktaki gürültü birden azdı gene. Sürücüler küfürleştiler herhalde, polis bağırdı çağırdı, anlaşılmaz sesler, sonra bir araba homurtusu. Çıktım banyodan. Yatağa yattım, dizlerimi karnıma çektim, kapandım. Çocuk güzel sesiyle aynı şarkıya başladı: Ağladıkça... Çocuk yirmi beş yaşında bile değil. Madam annem değil. Madam sevgilim değil. Madamın aklı başında değil. Ablam annem değil. Eniştem babam değil. Abim dayım değil.

Ne zaman hikâye kaydı ya da ben ne zaman kaydım, bilmiyorum. Yaşandığı gibi değil, yazıldığı gibi olansa hayat, bu işte.

Şu mimar kızı da çağırsana öğle yemeğine diyordum enişteme içim buz tuttuğunda.

Adı Şirin diyordu eniştem her seferinde üstüne basa basa, mimar kız değil.

Ama çağırıyordu, o da koşa koşa geliyordu, enişte-

me Siz diyordu, bana hiçbir şey demiyordu, çağırmasını istediğim halde başımı kaldırıp kızın yüzüne bakmak içimden gelmiyordu, kız kremşantili çilek seviyordu, yaz gelsin diye bekliyordu, cumartesi günleri muhakkak sinemaya gidiyordu, her şeye seviniyordu.

Ablam da seviniyordu, beni yemeğe çağırıyordu, yemekte durmadan çıtı pıtı mimar kızdan bahsediyordu, o mimar kızdan bahsettikçe gerçeklik hükmünü kaybediyordu, çıtı pıtı mimar kız gülünçleşiyordu, ben Madamı özlüyordum, elimdeki kadehi masaya bırakıp kalkıyordum.

Bağışla beni abla diye mırıldanıyordum, evime dönüyordum.

Ablam neden diyordu, neden bağışlayayım seni? Endişeleniyordu. Enişteme, ağzını ara neymiş derdi öğren diyordu.

Enişte, neyin var oğlum dedi bir gün.

Yok bir şey enişte dedim, acılezzet, bir tür melankoli, geçer.

Kadın evli mi dedi.

Güldüm.

Sonra ansızın yaz geldi. Ona gittiğim son gece sesi yine kapalı olan televizyonda, bir tiyatro kulisinde geçen iki kişilik bir film oynuyordu, bildiğim bir filmdi. Öyle sıcaktı ki hava, siyah deri şahane kanepe gömleğimi geçip sırtıma yapışıyordu. Madam portakal likörü ikram etti yine. Kokusunu çok seviyordu bu içkinin, evinde başka içki bulundurmuyordu. Bir dikişte içtim. Bir daha doldurdu, onu da içtiğimi görünce şişeyi sehpanın üstüne bıraktı.

Bu dengesi bozuk hikâyenin içinde ben de dengemi kaybediyorum dedim içimden. Mimar kızı düşünmeye çalıştım, kızın güzel ellerini hatırladım, hatırladıkça yu-

muşadı elleri, jöleleşti, ellerime yapıştı, yapış yapış bir görüntü oldu. Ellerimin çok terlemiş olduğunu farkettim, pantolonuma sildim. O sırada bir sarhoş, ulan kaltaaak! diye bağırmaya başladı dışarıda. Pencereden baktık. Elinde bir sopa vardı, apartmanın demir kapısına güm güm vuruyordu, ulan Allahsız kaltak! diye bağırıyordu. Ben yaşlardaydı, sokak lambasının altında duruyordu, kapıya vuruyor, sonra geri çekilip pencerelere bakıyordu, beyaz gömleği terden sırılsıklam olmuştu. Üst kattan bir şişe atıldı, yerde parçalandı, sonra bir daha. Bir kadın sesi, defol Allah belanı versin! diye çınladı. Biri geldi adamın koluna girdi, sonra polis sireni duyuldu. Madama dokunmak istiyordum, yapamıyordum. Derken sessizleşti ortalık.

Madam içeri gitti, kadehimi doldurdum, içtim. Kaybolduğu karanlık koridora baktım. Elinde bir yığın kartpostalla geldi.

Bir gün bir gemiye girdi, çekip gitti dedi Nesim için, her gittiği yerden kart attı, bu Porto Allegre'den, bu Trablus'tan, bu Lizbon'dan, bu Odessa'dan, bu Buenos Aires'ten, bu Selanik'ten... beni bırakabilmek için her şeyi bıraktı, karısı aynı bu sarhoş gibi dayanırdı kapıya, iki oğlunun ellerinden tutmuş, kocam nerde kaltak! diye bağırıyor, perdenin arasından bakardım, çocukları ağlayarak yalvarırlardı anne gidelim n'olur diye.

Şimdi nerde dedim.

Bilmiyormuş. En son on beş sene evvel bir kart gelmiş, adressiz, puluna bakılırsa Amerika'dan. 'Yerleştim' yazıyormuş sadece.

Çok mu büyüktü aşkınız dedim.

Hayır dedi, ikimiz de çok yalnızdık.

O gece, tutmayı bir kez başardığım elleri öpmeyi başaramadım. Bana engel olan şey ne diye düşündüm. Madamın kucağıyla aramda ne var? İlişkimizdeki ger-

çekdışılık duygusu muydu beni bundan alıkoyan? Hâlâ bilmiyorum.

İçimde bir ölü soğukluğuyla eve döndüğümde telefon çalıyordu. Açtım. Ablam.

Bak sana kimi veriyorum dedi.

Yıllardır görmediğim abimin aşırı neşeli sesini tanıdım.

How are you maaan dedi, içimde bir yer acıdı çok.

Kalk gel diye tutturdular, gecenin bir vaktinde kalktım gittim. Balkonda oturuyorlardı. Bir viski şişesi yarılanmış. Abim yalnız gelmiş, Amerikalı karısı yeni iş kurmuş olduğu için gelememiş, böyle bir zamanda işleri bırakması doğru olmazmış.

Üstünde blucin vardı, beyaz fanila, saçları hâlâ gür, şişmanlamış, gözlük takıyor, günde iki kere tıraş oluyormuş, böyle alışmış yıllardır, sigarayı bırakalı çok olmuş, sadece özel günlerde puro içiyormuş, o da tek bir tane, büyük kızı evleneli on seneyi geçmiş, torunu yedi yaşına basmış geçen hafta, küçük kızı Houston'da hemşireymiş, bekârmış, evet hâlâ Lake Charles'ta oturuyorlarmış, hâlâ petrol işindeymiş, hayatından çok memnunmuş, bana bir sürprizi varmış, bir tatil köyünde rezervasyon yaptırmış, gidecekmişiz, erkek erkeğe tatil yapacakmışız.

Kurduğu hayali bozmayayım dedim, hem sıcak kum belki bana da iyi gelir. Küçük bir valiz aldım yanıma, enişte arabasını vermek istedi, ama abim steyşın bir araba kiraladı. Otoyola çıktık, abim daha yolun başında radyoda bir kanal buldu, Portofino, Strangers in the night filan çalıyordu sabah sabah, donanma radyosu, deniz kuvvetlerinin civarındaydık, daha önce yaşamadığım bir yabancılık hissettim kapladığım küçücük yerde, abime baktım, yıllar önce babamı defterden silip giden abim, teni bile değişmiş, incelip pembeleşmiş bir adam, matruş, gerdanı

iki kat, saçları kısa bir adam, petrol işinde bir adam. Kanım neden hissetmiyor bu adamın abim olduğunu?

Akşam tatil köyüne vardık, duşa girdim, çıktım, giyindim. Abimin odasına gittim, beyaz fanilalıydı yine, bol bir keten pantolon giymiş, giysilerinde, duruşunda hoş bir gevşeklik vardı, kontrol edip arka cebine koyduğu cüzdanı ise hayatının *hard disc*'i, sıkı, düzenli, dolu, kalbi orada atıyor, cüzdanındaki kimliğinde. Tıraş losyonunu sürdü, kendine bir göz attı aynada.

Hadi inelim dedi, Rus kızları İngilizce biliyor mu?

Türkçe biliyorlar dedim, merak etme.

Yemeğe oturduk, rakı içerken yüzünü buruşturuyordu. Niye rakı içiyorsun ki dedim, sevmiyorsun, belli.

Gülüyordu, her şeyden hoşnuttu, gözleri yuvarlanan misketler gibi, genç kadınların vücutlarında oradan oraya dolaşıyordu. Arada İngilizce konuşuyor, İngilizce davranıyordu, pervasızca takılıyordu kadınlara, ilgi görüyordu. Türk gecesiymiş o gece, abimin içindeki Türk sahneden inmedi, Rus kızlarının dillerinde kırık bir Türkçe, bütün sesler dokuz sekizlik. Elleri müstehcen bir şekilde bir kızın belindeydi, işaret ettim, hadi bana eyvallah diye, ne bu durgunluk anlamına gelen bir işaret yaptı. Gidip yattım.

Birkaç gün kızlarla iyi vakit geçirdi, havuza girdi çıktı durmadan, her şey dahil tatil köyü, akşamüstü biraları, gece çorbaları filan, sonra bir durgunluk çöktü üstüne.

Ben dedi, çok iyi olacak sandım, niye olmuyor?

Döndüğümüzde, Madamın iki gün önce öldüğünü öğrendim. Kalbi durmuş. Kedisi durmadan kapıyı tırmalayınca kapıcı huylanmış, kardeşine haber vermiş. Bulduklarında berjer koltukta oturuyormuş, oturur vaziyette katılaşmış, televizyon yine açık, sesi kapalıymış. Kardeşiyle karşılaştım merdivenlerde, çok üzgün ama bir o kadar da rahatlamış görünüyordu. O anlattı ayaküstü. Ne-

dense şaşırmadım, ama büyük bir boşluk yerleşti içime, sanki içinde kaybolduğum gerçeküstü bir film bitmiş de gerçekliğe alışamıyorum bir türlü, böyle tuhaf bir duygu.

Bir kitap vardı dedim, onu alabilir miyim?

Tabii dedi, istediğiniz başka bir şey varsa...

Sadece kitap, diyordum ki bitişik dairedeki genç merdivenlerden indi, yanımızda durdu. Koyu bir makyaj yapmış, gözalıcı şeyler giymiş. Madamın kardeşi şaşırdı.

Başınız sağolsun dedi adama. Sonra bana döndü, gözlerinde yine o elemli ifade, bir gece kulübünde programa başladım dedi, beklerim diyeceğim ama, size göre bir yer değil.

Madamın kardeşine gülümsedi, öper gibi, merdivenlerden indi, kayboldu.

Bu hep böyle miydi dedi Madamın kardeşi hayretle.

Sesi çok güzel dedim.

Abim sözde birkaç ay kalacaktı, ama iki hafta sonra, ben Amerika'ya döneyim en iyisi dedi. Kal mal dedikse de, ısrar etmedik pek. Birbirimize yabancılaşmış olduğumuzun hepimiz farkındaydık. Abimin yüzü ufalmıştı, gözlerinin altı kararmıştı, ancak Amerikalı karısıyla telefonda konuşurken canlanıyordu hatları. Havaalanında garip bir ruh hali içindeydik, bu yabancılaşmanın suçlusu bizmişiz gibi sinirliydi abim.

Ne diye Amerika'ya gittin sanki dedi ablam. Sesindeki gergin tını içimi ürpertti, bak nasıl da koptuk gittik, dağıldık. Gözleri yaşardı birden.

Saçma bir kavga çıktı abimle aramızda. Suçlular, küskünler, yenikler hayata sıfırdan başlamak için hep Amerika'yı seçiyorlar dedim, Nesim'i hatırlayarak, Yeni Dünya'yı.

Birden, ne diyorsun ulan sen diye bağırdı, kim suçlu, kim yenik?

Küskünü atladı. Yüzü kıpkırmızı oldu, çenesi titri-

yordu sinirden, üstüme yürümeye kalktı, ablam araya girdi, delirdiniz mi siz ne yapıyorsunuz diyerek.

Sana iyi yolculuklar dedim.

Yürüdüm. Arkamdan fuck! dediğini duydum, enişte yapma etme diye tutuyordu abimi, döndüm gülümsedim, el salladım.

Bir daha gelme dedim.

Sana mı soracağım piç! diye bağırdı.

Ablamla enişte zorla içeri soktular abimi. Ben yürüdükçe yürüdüm. Bir gün herkes kendisi olsun.

Aşk hikâyelerime baktığımda, bunların aslında aşk değil, korkularımı terbiye etme hikâyeleri olduğunu gördüğümü söyledim geçen gün enişteme. İri yapraklı çiçeklerle dolu serası olan bir lokantada yemek yiyorduk.

Nasıl korkular diye sordu.

Mesela meme korkusu diyemedim, yakışık almazdı, ben hiç emzirilmemiş bir çocuğum.

Mesela sevilmeme korkusu dedim, bir kadını sevmekten vazgeçebileceği sınıra kadar zorlarsın. Sınırı hissettiğin anda sevmekten vazgeçen sen olursun.

Yüzüme uzunca baktı, ben bunları anlayamam, bir tek ablanı sevdim dedi.

Nasıl olur da bir tek ablamı seversin dedim.

Bilmem dedi, benim annem de ben çok küçükken ölmüştü, belki ondandır.

Farkında mısın enişte dedim, sen ve ben onun iki oğlu olduk aslında.

Ama o anne olamadı dedi, aynı şey değil.

Garson kahveyle konyak getirdi, güzel kokuyordu kahve.

Neydi senin şiir dedi, bir gün ne olsundu?

Herkes kendisi olsun.

2004

HİÇBİR HİKÂYE GÖRÜNDÜĞÜ KADAR TEMİZ DEĞİLDİR

Hiçbir şey olmayabilirdi aslında. Kendi hayatımdaki bütün olmuş'ların yanı sıra başkalarının hayatlarındaki olmuş'ları da sineye çekebilirdim o gece, hatta hayatımda olabilecekleri daha olmadan kabullenebilirdim.

Selva hanımın hikâyesinin içyüzünü öğrenmiş olmanın verdiği hayal kırıklığına katlanmakla kalmaz, gözdendüşmüş-köklü-semtlerde-yaşanan-kültürel-erozyon hakkında aylardır yazdığım yazıya devam edebilir, terkedilen çorap fabrikasının pitoresk güzelliğinden söz ettiğim paragrafı tamamlayabilir, sonra yatmaya gidebilirdim.

Bütün bunları yapabilirdim, annem aramasaydı. Arayıp da, "Hadi uyudun, bari ağzını kapatsaydın uyurken" demeseydi.

Sempozyuma televizyoncuların da geleceğini nerden bileyim? Kameraları görünce huylanmıştım ama, bakan makan konuştuktan sonra giderler sandım. Gitmemiş ibneler. Çeke çeke beni çekmişler.

Selva hanımın yalan-hikâyesine kafa yoracağım yerde, vaktiyle yatağa girip hemen uyumuş olsaydım, sabah kendi metnimi evde unutmazdım.

Öğlen kıtlıktan çıkmış gibi yemekhaneyi salata büfesiyle birlikte yalayıp yutacağıma, kantinde efendi gibi bir sosisli yemekle yetinseydim, bu kadar ağırlık basmazdı.

Böylece sanki sempozyumu çok önemsiyormuşum gibi sağ işaret parmağım şakağıma dayalı, gözlerim kan çanağı olmak yerine ışıl ışıl, dikkatle dinleyebilirdim

o –maktadır ve –mektedir'lerden ibaret,
boşluktan tıngırdayan,
tahammülfersa,
boktanötesi
bildirileri.

Kendi yarım yamalak bildirimi bile sunabilirdim.

Annem de gururlanırdı, televizyonun sesini iyice açardı, –İndigo Palas'ın ağır işiten sakinleri! Oğlum yine televizyona çıktı– kameralar beni işaret edip gülen o dangalaklar sürüsünü göstermeseydi.

Ben de gece boyunca sakin olurdum. Selva hanım size karşı mesafe alıyorum artık derdim içimden; yaşlısınız, hürmetkâr olmak benim tabiatımdır, iyi yetiştirildim ben, bu nedenle size inanıyormuş gibi görünsem de, külahıma anlatın bundan sonra o ölümsüz aşk hikâyenizi. Bir-iki kere esnerdim, sık sık saatime bakardım ki, anlasın. Sonunda anlardı, sizin uykunuz var oğlum, müsaadenizle derdi, çıkıp giderdi. Anca gidersin kocakarı derdim arkasından, kapıyı kapattıktan sonra.

Neşide beni televizyonda görmüşse, ki yüzde yüz görmüştür, hiç kaçırmaz; kendi ablak-pespembe-alyanak-boyalı yüzünü görmek için geçmiştir taksitlerini bitirene kadar göbeğimin çatladığı yüzyediekranflatsquare televizyonun karşısına. Başım omzuma düşmüş, ağzım bir karış açık, çeneme doğru salya sızar bir halde görmüşse beni delirmiştir. İlk iş cep telefonunu kapatmıştır, geri zekâlı arkadaşları arar da Mithat'ın hali neydi öyle Neşide, gördün mü derler diye. Çılgına dönmüştür. Yastıkları yumruklamıştır duvarlar yerine, haftada iki kere french manikür yaptırsa da köylülüğünü gideremediği elleri acımasın diye. Allahım bula bula bu kış uykusuna

yatmış ayıyı mı bulmuşum ben evlenmek için demiştir. Annesini aramıştır hemen, hâlâ benim üstüme kayıtlı olan telefondan: Anne sen de gördün mü? Görmez mi? Annesi ondan daha fazla görmüştür. Tiroidden büyümüş gözleri haşlanmış yumurtaya benzemiştir televizyona bakarken: Rezil olduk dünya âleme. Ama nasıl bıraktım, kaldı göt gibi açıkta demiştir Neşide. Oh iyi ettin demiştir annesi. Keşke evlenmeseydim, bi boka da yaramadı zaten demiştir. Yaradığım zamanları çoktan unutmuştur adıyla müsemma olmayan Neşide.

Kötü şiir Neşide!

Annem, "Madam Blumberg bizde yemekteydi, 'sizin oğlan yarım dünya olmuş, insan bu kadar yerse konferansta da uyur, her yerde de uyur' dedi" dedi. "Anne ben şimdi gelip yaşına başına bakmadan o Madam Blumberg'i bir güzel düzerdim ama karşıdayım biliyorsun, yol uzun, üşeniyorum, hem araba da yok" dedim. "Hiiih!" dedi annem. "Adlı adınca söyleseydin bari!" "Söylerdim ama kaldıramazsın" dedim. "Hem kelimelerden korkma bu kadar. Benim yerime sen söyleyiver ya da rica et, babam söylesin, altı dilde, özellikle Rumcasını iyi bilir, konuşturma beni şimdi." "Sen böyle şeyler söylemezdin eskiden" dedi. "Neşide seni bıraktı diye delirdin." "Daha delirmedim" dedim. "Ama delireceğim."

Delirdim de gerçekten.

Ama Neşide beni bıraktı diye değil.

Neşide beni bıraktı diye kahrolmuştum üzüntüden, evet. Depresyona girmiştim, doğru. Annemin zoruyla, üst dudağının kenarında simsiyah bir ben olan, vosvos gibi yuvarlak hatlı bir psikolog bozuntusuna gitmiştim yedi sekiz kere. Kadın salak salak sorular soruyordu, ben de aptal aptal cevaplar veriyordum. Ama beni dinlemiyordu.

Ben konuşurken elini koltukaltına sokuyor, sonra parmaklarını kokluyordu. Sonunda dayanamadım, "Ben de koklayabilir miyim?" dedim bir gün. Kadın beni kovdu.

İyi oldu.

Neşide'yle ancak on yedi ay yaşayabildiğimiz yeni zamanlar apartmanını bırakıp İndigo Palas'ın doğduğumdan beri benim olan arka odasına dönmüştüm tekrar, doğru. İlk hafta kendimi iyi hissetmiştim, evet. Bu odaya ait olduğuma inanmaya çalışmıştım.

Ama çok sürmemişti bu iyilik hali.

Oturduğu yerden ticaret yapma uzmanı olan babamın şehir içi veya okyanus aşırı telefon konuşmalarının bitmek bilmezliğine, gevrek kahkahalarına, evin içinde robdöşambrla dolaştıkça üstümde canlanmış bir korkuluk etkisi yaratmasına, annemin İndigo Palas'ın matuh sakinleriyle sabahlara kadar süren kanasta ve bezik partilerine, her sabah "Gözlüğümü bulamadım şunu bana okuyuver" diyerek burnuma dayadığı gazetelerin dış haberler sayfalarında yer alan ve ne demek istendiği asla anlaşılmayan köşe yazılarını yüksek sesle okumaya, yazının son paragrafına geldiğimde annemin okuduklarımı dinlemiyor ve aslında hiç de merak etmiyor olduğunu farketmeye, bunun ısrarla her sabah tekrarlanmasına, kötü kahvaltılara, hiç kapanmayan televizyona, tembel yardımcı kadın yüzünden evi basan toza, kalorifer böceklerine, arka odaların camlarının siliniyor gibi yapılmasına, evde daima birilerinin olmasına –Madam Blumberg, Madam Zart, Madam Zurt–, babamın apartman aidatı için kapıcıyla çekişmesini seyretmeye, yıllarca satıp savıp yaşamış olduğumuzu, şimdi bu evdeki her şeyin –hayatımız dahil–

delik deşik,

annemin en az yarım asırlık kostümleri gibi

kemirilmiş,

eprimiş,
erimiş
olduğunu anlamaya fazla dayanamamış; on yedi ay önce kestiğim kökün bir daha tutmayacak şekilde kuruduğu anlamıştım. Neden tutmamıştı kök? Büyümüş müydüm, – ki zaten büyüktüm, orta yaşı deviriyordum. Ne çabuk değişiyordu insan. Ne çabuk yabancılaşıyordu.

Babamın Dördüncü Vakıf Han'dan arkadaşı bunak Burhan amcanın gözden düşmüş sayfiye semtlerinden birinde bulunan nuhnebiden kalma yazlık evine taşınmıştım. Ev çok yaşlanmıştı, ölüyordu, kimse oralı olmuyordu. Babam kafamın basmadığı şeyler söylemişti, parsele düşen yapı bilmem nesi çok az olduğu için yıkılıp da yerine... filan diye. Müteahhitler evle ilgilenmiyorlardı kısacası. Evin eşyası eskiciye satılmıştı, eskici istediğini almış, istemediğini bırakmıştı, ama bakırı para eder diye banyo kazanını götürmeyi ihmal etmemişti. "Şöminesi var" demişti babam, ama bacası tıkanmıştı, çekmiyordu, boşu boşuna odun almıştım. Bunak Burhan amca İndigo Palas'ın apartman aidatı tutarındaki kirayı ödediğimi her seferinde unutuyordu. Telefon ediyordu. "Ödedim ya Burhan amca" diyordum. "Haa, ödediydin, sahi..." diyordu. "Bunak!" diyordum telefonu kapattıktan sonra, sinirleniyordum. Elektrik sobası yakıyordum. Neşide kaltağı eşyaların da üstüne oturduğu için eskiciden aldığım sidikli kanepeye uzanıyordum akşamları. Çoğu zaman orada sızıyordum, sabah olduğunda her tarafım tutulmuş uyanıyordum delik deşik uykularımdan.

Acı çekiyordum.
Ruhum ağrıyordu.
Bütün kemiklerim ağrıyordu.

Neşide'nin boşanma davası açmakla kalmayıp evden bir iğne bile götürmeyeyim diye kilitleri değiştirdiği-

ni öğrenen Jülide çok kızmıştı. Neşide bizim ailede bir tek Jülide'den korkardı. Jülide'den herkes korkar, kocası bile. Jülide babasına çekmiş. Babası ailemize girmiş tek Karadenizliydi, sinirlendiği zaman konuşmasından Karadenizli olduğu fena halde anlaşılırdı. Yedi-sekiz sene önce öldü. Teyzem "Vasiyeti var, cenazesini Vakfıkebir'e götüreceğim" diye tutturdu. İş bana düştü. Bizimkiler de Ankara'nın doğusunda bir yer görmüş oldular böylece. Ben askerlik yaparken doğunun ucunu görmüştüm, Ardahan'ı, kaz yemeyi seviyordu Ardahanlılar, kaz etinden mantı bile yapıyorlardı. Jülide Halep'te yaşıyordu o sırada, cenazeye yetişemedi.

Jülide kapıya dayanmış, Neşide'yi seni rezil ederim diye tehdit etmiş;

kariyerinle oynarım,
fahişe diye adını çıkarırım,
gazetelere düşersin,
sürünürsün,
yanarsın,
tezin döner jüriden,
iki yakanı bir araya getirtmem,
geldiğin yerde bulursun kendini,
bok görürsün ikbali bir daha...

Nasıl yapacaktı bunları bilmem. Ama etkili olmuş. Neşide korkudan içeri almış Jülide'yi. Yine de onu bizimkiler aldı, bunu bizimkiler aldı diye diye bir sürü şeye el sürdürtmemiş. Jülide de toplayabildiği kadar eşyamı alıp getirmiş, sağolsun. "O karıyı hiç gözüm tutmamıştı" dedi, "bu yüzden sana düğün hediyesi almamıştım. Ama şimdi boşanma hediyesi aldım." Derindonduruculunofrost bir buzdolabı duruyordu Anadol kamyonetin bagajında. Buzdolabının mukavva kutusunu yatağın altına serdim.

Ev öyle soğuktu ki, böcekler bile yaşayamıyordu. Ara sıra örümcekler bir hamle ediyor ama çabucak vazgeçiyorlardı. Civarın ıssızlığı hoşuma gidiyordu, hayattan uzakta olmak, haftada üç gün sabahın sisinde istasyona yürümek, elleri birer meşin parçasını andıran adamlarla dolu, çürük trenlere binmek, bir yığın eksikle mücadele etmek hoşuma gidiyordu.

Garipti halim.

Banyonun ısınmamasını bahane ederek yıkanmaktan vazgeçmiştim. İndigo Palas'a annemleri görmeye gittikçe yıkanıyordum. Sigarayı üç pakete çıkarmıştım. Hayvan gibi yemek yiyordum. Evde yeniliği ve yüksek teknolojisiyle sırıtan buzdolabımın kapağı civarda ne kadar hazır yemekçi varsa hepsinin mıknatıslarıyla doluydu. Bir çeşit yemekle yetinemiyordum. Aynı öğünde bir sürü şey yemek istiyordum. Maaşımı yemeğe yatırıyordum. Bazen köfteciyle pizzacının veya hamburgerciyle mantıcının yolda karşılaştıklarını, birinin diğerine, ver ben zaten gidiyorum seninkini de götüreyim dediğini düşünüyordum. Belki de sıraya koymuşlardı bana servis yapmayı. Hepsinin dükkânı aynı caddedeydi. Cadde semtin eski ve hüzünlü evlerle dolu kısmını boydan boya katedip havuzlu yazlık sitelere uzanınca cadde olmaktan çıkıyor, yollaşıyordu. Yollaştığı yerlerde

marketler,
kasaplar,
sucular,
nalburlar,
mobilyacılar,
aygaz bayileri,
emlakçılar,
elektrikçiler,
sıhhi tesisatçılar,
çiçekçiler,

bahçe düzenlemesi yapılırcılar,
çim döşenirciler,
çatı-dere-oluk tamir edilirciler,
marangozlar,
çilingirler,
"pergule"ciler,
mangal, kömür, çıra, maşa, plastik koltuk, şemsiye, şezlong ve her türlü bahçe mobilyası ile deniz yatağı, şişme bot ve her türlü su oyuncağı satanlar,
boya-badana-parke-cila-her türlü dekorasyon işleri yapılırcılar,
her ebatta havuz imal edilirciler,
kuyu açılırcılar,
hidrofor ve su deposu takılırcılar,
çelik kapı yapılırcılar
şömine ve barbekü imalatçıları,
mermerciler,
deniz motoru ve bisiklet tamircileri,
demirciler,
alüminyum doğramacılar,
pimapenciler,
camcılar,
kum-çakıl-tuğla-kiremit-fayans-karo satılırcılar,
ankesörlü ve kontörlü telefon edilir-faks çekilirciler, "bulutut" var'cılar,
şunlar, bunlar
ve daha bir yığın aklımın ermediği işleri yapanlar vardı. Ama kışın çoğunun dükkânı kapalı oluyordu. Caddenin yollaştığı yerler ıssızdı, bu ıssızlığı seviyordum, kapalı dükkânlar cenaze töreni sonrasını andırıyordu.

Çok zayıf bir çocuktu köfteci, en çok ona sipariş veriyordum. Konuşurken insan vücudunda en tuhaf ada sahip yer olan âdemelması kendinden bağımsızmış gibi

hareket ediyordu. "Abi çok yemiyor musun?" diyordu. Âdemelması heceliyordu ardından: A-bi-çok-ye-mi-yor-mu-sun... Kızıyordum çocuğa, "Parasıyla değil mi kardeşim?" diyordum. "İster yerim ister yemem!" "Yok, yani afiyet olsun, ye tabii de kolesterol filan" diyordu. Bütün hazır yemekçiler çok seviyordu beni, siparişlerimi koşa koşa getiriyorlardı, en önemli kışlık müşteriydim. Çok da içiyordum. Ama içmek uykumu iyice kaçırdığı için içmemek istiyordum, yine de içiyordum. Jülide ikide bir yurtdışına çıkan kocasına freeshoptan pahalı içkiler aldırıyordu benim için. En çok grappa istiyordum. Mavi-gri, konik, boynu zarifçe incelen şişesi, gümüş rengi etiketi hoşuma gidiyordu. Güzel nesnelerden etkilenen bir damar hâlâ duruyordu içimde. Çok kilo almıştım. Saçlarım hızla dökülmüştü, beyazlamıştı da. Aynada kendime bakınca çok beyaz buluyordum yüzümü, aşırı beyaz, yediğim tonla kırmızı etin zerresi bile yansımıyordu rengime, mermersiydim, ölü beyazlığındaydım.

Hayatımda dokunaklı bir şey yok diye sızlanıyordum. Çünkü benim durumum dokunaklı değildi, rezillikti. Hayatını değiştirmek için bana yanaştığını benden başka herkesin anladığı, genç bir kızla içim pır pır ederek evlenmiştim, mutlu olurum sanmıştım. Salaklıktan başka bir şey değildi. Aslında ona duyduğum şeyin aşkla bir ilgisi yoktu. Beni terkettiği için sonradan böyle düşünür olmadım, gerçekten aşkla ilgisi yoktu. Evlilikle vardı. Evli olmak hayalleri kurmuştum. 'Karı Koca Birlikte Yapılabilecek Faaliyetler' listesi hazırlamıştım. En başa 'Markete gitmek' yazmıştım. Birlikte uyumak fikri beni heyecanlandırmıştı. Beyaz eşyaların, televizyonların, müzik setlerinin, her türlü player'ın marka, model ve teknik özellikleri hakkında hızla bilgi edinmiştim.

Neşide beni çok aptal bulmuş olmalıydı ki, daha evlenmeden ne mal olduğuna ilişkin işaretleri çekinmeden

bırakmıştı. Hiçbirini okumaya tenezzül etmemiştim. Dekanla papaz olmayı bile göze almıştım onun için. Böylece sınavı geçerek evlenmiştim, sonra kapının önüne konmuştum. Herkes bana gülmüştü. Bazıları acımıştı. Duygusal çöküşüm bir yana, maddi olarak da tükenmiştim. Okulda çocuklar benden nefret eder olmuşlardı. Beş dakika geç kalanı bile sınıfa almıyordum. Vize notlarını yüksek tutmaktan vazgeçmiştim. Ders anlatırken "Hocam tekrarlar mısınız?" dediklerinde, "dinleseydiniz, babanızın uşağı mı var burda?" diyordum. Şaşırıyorlardı. Bana artık şaka yapmıyorlardı. Göz göze gelmedikçe selam bile vermiyorlardı. Herkes arkamdan konuşuyordu. Okul dışındayken yerli yersiz ağlıyordum.

Evet, Neşide'den ayrıldığım için bütün bunlar olmuştu, ama bu yüzden delirmedim.

Hayatın yenen kazıkların toplamından ibaret olmadığına inanmaya ihtiyacım vardı, yoksa çok zor olacaktı yaşamak. Her yerde dokunaklı şeyler arıyordu gözüm. Okuldaki yoksul öğrencilerin zengin olanların yanında takındıkları o kırık ve gergin hal beni kesmiyordu, çok bildik şeylerdi bunlar. Toplumcu gerçekçi hikâyelerin içi fena halde boşalmıştı. Toplumcu olmak çoktandır gülünçtü. Herkes bireyin dramından söz ediyordu, gerçi ben ortada dram mram göremiyordum. Birey de saçma bir kelime olmuştu zaten, bankacılık terimine dönüşmüştü, bireysel bankacılık deniyordu, yabancılaşıyordum birey'e. Gerçekçi olmak da gülünçtü öte yandan. Gerçek diye bir şey yoktu, kalmamıştı. Gerçekdışına, gerçeküstüne, gerçeğin ötesine berisine inanılıyordu artık. Büyük yalanların tutarlı bir biçimde ortaya konmuş içgerçeğine inanmak tercih ediliyordu.

Bir şeyler oluyordu dünyada, değişiyordu, ben yetişemiyordum.

Bir ara zayıf köfteci çocuğa üzülecek oldum, hüzünlü bir yüzü ve kendinden bağımsız hareket edebilen bir âdemelması olduğu için. Bir yerel televizyonda sunuculuk yaptığını öğrendim, yıkıldım. Pazar günleri eğlence programı sunuyordu çocuk, mutluluktan ölecekti nerdeyse. "Para vermiyorlar ama olsun" dedi. "Haftada bir gün, trenle gidiyorum, trenle dönüyorum." Çocuk gittikten sonra, âdemelması hâlâ neşeyle boynuna girip çıkıyordu gözümün önünde.

Kapıma sarı bir köpek dadandı. Sevdim hayvanı. Kebapların altındaki kalın pideleri ona vermeye başladım. Paspasın üstünde yatıyordu. Her sabah kapıyı açtığımda kuyruğunu pat pat yere vuruyordu. Bir gün paspasımı çaldılar. Bir baktım, başka bir evin kapısındaki paspasta yatıyor. "Nasıl dünya ulan bu?" diye söylendim o gün, "bütün canlılar mı adi?"

Taşındığımın ikinci haftasında verandanın giderini temizlerken, bitişiğimde oturan Selva hanımla tanışınca sevinmiştim. Yaşlı kadının yüzünde hakikaten anlamlı bir şey bulduğumu düşünmüştüm. Görüntüsü içimi acıtmıştı. İncecik ayak bileklerine kadar suyun içindeydi. Tıkanmış giderini açmaya çalışıyordu.

Selva hanımla verandamız ortaktı. Mozaikleri nefisti verandanın, vaktiyle simetrinin dalağını yarmışlar. Ama bunak Burhan amcanın kaçık karısı yıllarca tuzruhu döküp temizlediği için delik deşik olmuştu o güzelim taşlar; siyah lekeli şekilsiz bir asimetriye dönüşmüştü benim kapımın önü. Yağmur suyunu süpürmeye çalışırken evde bulduğum, yarısı erimiş, kalanı çürümüş süpürgenin telleri bu göz göz deliklere takılıp kırılıyordu. Tiksiniyordum bundan. İyi aile çocuğu olduğum, yaşlılarla ilgilenmeyi küçük yaşta öğrendiğim için, bu yaşlı kadının giderini de temizlemiştim.

Yaşlılarla ilgilenmek görevi –bu kurtulması imkânsız sorumluluk– daha doğmadan benliğime yüklendi. Yaşlılardan mürekkep bir ailenin çocuğuyum çünkü. Tek çocuk olmanın en kötü tarafı, bütün ölümlere ben koşmak zorunda kalıyorum, bu sefer de sen ilgilen cenazeyle diyecek kimsem yok. Çok ölüm göreceğimi ve hepsinin defin işlemlerinin bana kalacağını daha genç yaşta anlayınca, 'Aileden Biri Öldüğünde Yapılacak İşler' listesi hazırladım. Altı kuzenimin dördü yurtdışında yaşıyor, ikisi de ağır hastalıklar ve ölümlerde ne hikmetse hep şehir dışında oluyor. Gerçi Jülide var artık, Suriyeli orman mühendisi kocasından ayrılıp buraya döndüğünden ve aklımın ermediği ihracat işleriyle uğraşan Gündüz'le evlendiğinden beri. Aile arasında Arap Ferruh diye anılan ikinci kocası Jülide'nin ardından Johannesburg'a yerleşmişti. Orada siyah bir kadınla evlenmiş, bir kızı olmuş. Kızının resmini gönderdi Jülide'ye, nispet yapar gibi, çok kızdı Jülide. Ama çocuğun resmi öyle tatlıydı ki, kıyıp da yırtamadı. Dışlaştırdı sonunda, buzdolabının kapağına astı, turistik bir kartpostala dönüştürdü. Çocuğun fotoğrafının anlamını yok etti baka baka.

Annem otuz beş yaşındaymış ben doğduğumda, babam kırk. Çok ölüm gördüm bu nedenle. Annemin kardeşleri birer birer öldü; dayılarım, teyzelerim, enişteler, yengeler... Bir Jülide'nin annesi kaldı. Babamın üç kız kardeşinden ikisi öldü. Münevver halam hayatta, hiç evlenmedi. Madam Blumberg sayesinde yatırdığımız Musevi hastanesinin geriatri koğuşunda yaşıyor yıllardır. Ölemedi bir türlü. Babam hastaneye yaptığı her bağışın halamın ömrünü uzattığına inanıyor. Artık bağış yapmak istemiyor, ama Madam Blumberg'e yüzü tutmuyor.

Ölümlere alışığımdır, ölüm arsızıyımdır, hoşlanırım ben ölümden. Bizim ailenin cenaze törenleri ölümün eşi-

ğinde bir grup yaşlının katıldığı, herkesin çok eğlendiği, gerçekte varolmayan bir partiye benzer. Siyahlar giymiş akrabalar mutlu anılardan söz eder gibi, geçmiş cenaze törenlerini anarlar. Bunadıkları için olsa gerek, aralarında ölümden korkan yoktur. 'Bir şenlik gibi karşılarlar ölümü.' Cenaze dönüşü, evde bütün ışıklar yanar, daire kapısı açık durur, yenilir, içilir, sağda solda nerden geldiğini anlamadığım bir yığın çiçek bulunur. Evdeki durumumuz çok hıristiyan görünse de, ölülerimizin yedisinde ve kırkında mutlaka tarihi bir camide mevlit okuturuz. Yaşlıların hiçbiri gitmez. Mecburen ben giderim. Dua kısmında çabuk çabuk amin derim, çok uykum gelir. Şekerleri dağıtırım, hafızların bahşişlerini veririm. Kırkından sonra ölüyü hatırlayan kalmaz.

Gecenin geç bir saatiydi. Verandanın her iki giderini de temizledim. Bir yığın pislik rüzgâra karışıyor, gelip giderleri tıkıyordu. Sık sık temizlenmezse yağmur suyu verandada birikiyor, kapı altlarından içeri giriyordu. Çok yağmur yağdığı zaman içinde yaşanan her evin balkonunda ya da verandasında benzer görüntüler oluyordu: çürük süpürgelerle süpürülen su, giderlere sokulan örgü şişleri, yumuşak ve iğrenç bir çamuru avuçlayan eller. Gideri tıkayan pislikten iğrenecek halim yoktu, salonun ortasına kadar su basmıştı evi. Buz gibi bir rüzgâr esiyordu, botlarım su içindeydi, soğuktan ellerimi hissetmez olmuştum. Avuç avuç çamur çıkardım giderlerden, birbirine dolanıp topak olmuş saç telleri, bunlar hakikaten iğrençti. Gider kapaklarını yere vurdum, su birikintisinde yıkadım.

"Üşüdünüz" dedi Selva hanım "çorba içer misiniz?" Hakikaten üşümüştüm, sevindim.

Hem şehirli, hem köylü eşyalarla doluydu evi. Duvar dibine kurulmuş bir kuzine yanıyordu, üstünde bü-

yük bir bakır güğüm vardı. Ellerime ılık su döktü, beyaz sabunla köpürte köpürte yıkadım.

O anda, insanın yalnızlığa kolayca alışabildiğini düşündüm, hatta bundan hoşlandığını. Ama yabancılığa alışmak zordu, insan yalnızken yabancılığa alışamıyordu, yalnızlığına kaçmak istiyordu.

Çorba tabağının içinde bir koyun ayağı vardı, kaşığımı vursam toynağı dağılacak sanki. Korkunçtu görüntüsü.

"Siz sadece suyunu mu seversiniz?" dedi Selva hanım.

Neşide beni evden kovduğundan beri dilimden küfürlü kaba sözler düşmediği halde, çok terbiyeli konuştum o gece. Konuştukça kendimden tiksindim. "Oğlum çok sever sarımsaklı sirkeli paça çorbasını" dediğini duydum bir ara. Dinlemiyordum kadını.

Neşide'yle aramı düzeltmek için ona yazdığım salak yazıları düşünüyordum, mutlu bir evlilik hakkında, sağına soluna tam kurumamış çiçekler yapıştırıp yastığına bıraktığım saçmalıklar. Beni kovduğunda siniri geçince dönerim diye düşünmüştüm. Siniri geçince. Böyle düşünerek ne büyük bir küçülme yaşamıştım. Neşide hep sinirliydi, ona beklediğini veremiyordum. Onun bekledikleri ile benim vermek istediklerim aynı değildi. Tashih hataları ve vahim yanlışlarla dolu makalelerini hep ben düzeltsem de, kuramadığı ilişkileri kurmaya çalışmaktan helak olsam da, önemli kişilere onun için telefonlar edip ezile büzüle ricalarda bulunsam da yetmiyordu, Neşide bir türlü mutlu olmuyordu. Sempozyum boyunca yeni bölüm başkanı olan Çehov sakallı lavuğun kıçından ayrılmadığı dikkatimden kaçmamıştı. Ama bir erkeğin peşinde dolanmasını umursadığımdan değil, vaktiyle güzel kokan bir kartona kanmış olduğum için hırslandım çok.

Siniri geçmiştir diye eve dönmüştüm, kapıyı açmamıştı.

Çorbanın içindeki koyun ayağını çıkarmıştı Selva hanım, güçbela suyunu içmiştim. "Herkes dinî bir kelime zanneder Selva'yı, öyle bir manası da var aslında, Arapça'da Allah'ın İsrailoğullarına verdiği bir kuşun adıdır. Ama asıl balta girmemiş orman demektir. Babam nerden duymuşsa, kızımın adı Selva olsun demiş. Silva da aynı manadadır." İsimlerin anlamlarından konuştuk o gece. Mithat medh'ten gelir filan. Ben Kutsal Kitap'tan ezberlediğim dizeleri okuyacak oldum, uygunsuz kaçar diye vazgeçtim. Neşide'ye yalakalık etmek için ezberlemiştim vaktiyle, kütüphanede eskisini bulamayınca yeni çevirisinden. Bir kere okumuştum, anlamamıştı, ben yazdım sanmıştı, beğenmiş gibi yapmıştı.

Sedir ağaçlarıdır evimizin kirişleri, tavanımızın tahtaları ardıçlar.

Sanki bir çift geyik yavrusu memelerin.

Zambaklar arasında otlayan ikiz ceylan yavrusu.

Tepeden tırnağa güzelsin aşkım.

Hiç kusurun yok.

Bok yok.

Tepeden tırnağa kusursun Neşide, İsrailoğullarına kuş veren Allah belanı versin.

Sonra akşamlar geçti, Selva/Silva hanımla kibarca selamlaşarak.

Başka bir akşam, yiyecek bir şeyler ısmarlamıştım. Siparişimi cep telefonu hırsızı kılıklı bir çocuk getirdi. Zayıf çocuğu sordum. "Hastanede" dedi. Programa giderken trenden atmış gaspçılar. Parasını, cep telefonunu çalmışlar. Ölümden dönmüş. Siparişimi getirenin bu işte parmağı var diye düşündüm nedense, bahşişi beğenmemişti, yüzünden anlamıştım, belki ondan. Yemekten sonra internete girdim. Psikoloji sayfalarında geziniyor-

dum. İnternette gezinmek bana koltukaltını koklayan psikolog kadından daha iyi geliyordu. Amerikalılar'ın self-make'in bokunu çıkardıklarını düşündüm; kendin yap, kendini tedavi et, kendini tanı, kendini geliştir; – bence uğraşmamalıydı insan kendiyle bu kadar. Yine de Amerikalı şarlatan bir psikologun sayfasını okuyarak, kendi teşhisimi kendim koyuyordum ki, elektrik kesildi. Evi karanlık ve sessizlik kapladı. Bilgisayar ne çok ses çıkarıyormuş meğer. Mum aradım, bulamadım. Selva hanımın kapısını çaldım.

Büyük bir gaz lambası yanıyordu evinde, çok hoşuma gitti. Çocukluğumda okuduğum hikâyelerde gaz lambasına idare kandili dendiğini hatırladım. O zamanlar anlamamıştım ne demek olduğunu. Selva hanım oturmam için ısrar etti. Kuzinenin yanına, üstüne kınalı bir koyun postu serilmiş şık bir berjer koltuğa oturdum. Eşyanın uyumsuzluğunun garip bir çekiciliği vardı. Çaydanlık fokurduyor, gaz lambası gölgeleri uzatıyor, kuzinenin aralıklarından harlı bir ateş görünüyordu, mis gibi çay kokuyordu evi.

Kurabiye getirmek için mutfağa gittiğinde gaz lambasını aldım, duvardaki yağlıboya tabloya yakından baktım. Bir av sahnesi tablosuydu. Bir yığın yaban kazı uçuyordu resimde, avcının biri tüfeğini doğrultmuştu, köpeğin ağzında vurulmuş, kanlı bir kaz vardı. Resmin sanatsal bir değeri yoktu. Çok kötüydü hatta. Televizyonda, resim sevinci programındaki kıvırcık kafalı Amerikalının yirmi dakikada yaptığı, boktan göl manzaralarına benziyordu.

Hikâyesine "kıyısında oturduğumuz gölün yerinde vaktiyle bir köy varmış" diye başlayınca masal anlatacak sandım, korkunç bir sıkıntı sardı içimi. Masallardan nefret ederim, – Binbir Gece Masalları hariç. Selva hanım bir gün deprem olmuş, toprak yarılmış, köy suya gömülmüş filan diye devam edecekken, dayanamadım. "Bütün

tektonik göller için böyle efsaneler uydurulur" dedim, "inanmayın bunlara." "Ben inanmıyorum ki" dedi. "Köylüler inanıyor. Oğlumu gölün yuttuğunu söylüyorlar. Oysa oğlum yaşıyor. Biliyorum."

Hikâye değişmişti. Hızla ilerledi, parça parça. Beni hemen her gece yemeğe çağırdı. Tabağıma koyun ayağı koymuyordu artık, ama sabahları çöp torbalarının başında biriken kedilerden anlıyordum ki yine paça çorbası içmişiz, – ağzımın tadı tümüyle kaybolmuştu.

Beni kaybolan oğlu sanmaya başlamadı, ben de onu annemin yerine koymadım. Böyle saçma şeyler olmadı.

Selva hanım kocasından "Ada bey" diye söz ettikçe, adamın adının Ada olduğunu sandım, o yıllar için çok ilginç buldum bunu. Meğer soyadı Adabey'miş. Doğrusu biraz hayal kırıklığına uğradım. Hakikaten yakışıklı kocasının avcı arkadaşlarıyla köy kahvesinin önünde, büyük, eğri bir çınar ağacının altında çekilmiş sepya bir fotoğrafını gösterdi. Avcılar sanki avdan değil, milli muharebeden dönmüşlerdi, gururdan çatlayacaklardı. Resimde bir de köpek vardı, asıl ondan etkilendim. Objektifin tam gözüne bakıyordu, sanki insan olan oydu da cezalandırılıp köpek olmuştu. Gözümü ondan alamadım.

Selva hanımın akşamlar boyu anlattığı hikâye bana tanıdık geldi. Bir yerlerde böyle bir şey okumuş gibiydim. Kocası avda vurulup ölmüş, Selva hanım göl kıyısındaki büyük, ahşap köy evini terketmiş, oğlunu alıp buralara gelmiş. Burada okuyup büyüyen oğul, yirmi iki yaşında, aslan gibi üniversite öğrencisiyken bir gün trene binip göle yüzmeye diye gitmiş, bir daha dönmemiş. Cesedi bulunamadığı için Selva hanım oğlunun yaşadığına, dahası, uzaklarda bir yerlerde yüce amaçlar için çalıştığına ve bir gün mutlaka döneceğine inanıyordu.

Hikâyesindeki kayıp oğul motifi ürpertici olmakla birlikte, beni saran bu değil, kocasına duyduğu aşkı anlatırken yarattığı atmosfer oldu. Müthiş bir canlandırma gücü vardı. Alışık olmadığım sözcükler seçiyor, sadece romanlardan ve filmlerden bildiğim kırsal mekânlarda yaşanan ölümsüz bir aşktan söz ediyordu. Ahşap direklere asılmış mısır koçanları, kalaylı bakır tepsilerde fındıklar, çiçeklenmiş meyva ağaçları, gün batarken otlaktan dönen sürülerin çan sesleri, ocak çıtırtıları, kara ekmek dilimleri, nakışlı yastıklar, şunlar bunlar arasında başlayan ve yarım asırdır canlı duran bir aşk. Çağların gerisinden geliyor gibiydi hikâye. Saf aşk var mıdır diye düşünmeme yol açıyordu. Kendim için içim yanıyordu. Bütün kalbimle inanıyor olmasam da, anlattıklarından hoşlanıyordum. Ne olduğunu tanımlayamadığım bu saf aşka inanmaya çok yakındım.

Durumum buna elverişliydi.

Gördüğüm ölümlerden daha fazla aşk görmüştüm ben. Yaşadıklarımın yanı sıra, bir o kadar dinlemiş, bazılarına tanık olmuştum. Annem babama âşık olup nişanlısından ayırmıştı mesela. Jülide her iki kocasına da âşık olup evlenmişti. Ailede aşk yüzünden büyük kavgalar çıkardı eskiden. Gençti o zaman bizimkiler. Kristal vazolar havada uçuşur, işlemeli kapı camları yere iner, deri bavullara yün çoraplar, rugan ayakkabılar, kadife elbiseler gelişigüzel tıkıştırılır, halalarım veya teyzelerim bize gelir, ağlamalar, isteri krizleri, boşanma kararlarına varan büyük tartışmalar yaşanır, sonra sular durulur, tekrar bulanır, tekrar durulur, böyle sürer giderdi. Yaşlanınca cenaze törenlerinde bir araya geldiklerinde eski aşkları birbirlerine hatırlatmakla yetinir oldular. Her buluşmada içlerinden birinin hayatına girmiş bir sevgili daha ölmüş, haberi gelmiş oluyordu.

Selva hanımın kayıp oğulla başlattığı hikâyenin büyük aşkla tamamlandığı gece annem telefon etti, yine gereksiz yere Neşide'yi hatırlattı bana. Bir seri sonu mağazasından çıkarken görmüş, elleri kolları poşet doluymuş, hiç de ayrılık acısı çeker gibi bir hali yokmuş. "Ömründen iki seneyi verdin o kıza" dedi. "Gitti o iki sene, geri getir bakalım."

Bu iki sene sözü dokundu bana. Neşide'yi yirmi iki yaşındayken tanımış olsaydım böyle olmazdı. İnsan orta yaşın ortasına gelince olmayacak duyarlılıklar ediniyordu, körleşiyordu. Selva hanımın oğlu kaybolduğunda yirmi iki yaşındaymış diye düşündüm. Bu gece çıkıp gelse kadıncağız nasıl da sevinirdi. Çocuğun hâlâ yirmi iki yaşında olamayacağını ansızın farkettim. Yaşını hesapladım, ürperdim. Benden büyüktü, koskoca bir adamdı, – yaşıyorsa.

Kayıp oğul zihnimde birden yaşlanınca, benim hikâyem de değişti, neredeyse sonuna geldi. Zaman geçmişti. Geride kalanların toplamına yaş diyordum. Buna geleceği de eklediğimde ömür oluyordu. Gecenin bir vaktinde, karanlıkta, defalarca silinmiş olmasına rağmen bana hâlâ temiz hissi vermeyen kanepede sırtüstü yatarken hayatımı düşünüyordum, bir boşluktan ibaret olduğunu görüyordum. Sonunda hayatımın kendisi haline gelen büyük boşluğun, içinde saf olan hiçbir şeyi barındırmayan, zavallı bir şekil olduğuna inandım.

Bir şekildim ben, boşluğun şekli.

Galiba bu boşluğu doldurmak için Selva hanımın hikâyesini kendime iş edindim.

Keşke inanmakla yetinseydim.

Kalktım, trene binip Selva hanımın anlattığı köye gittim. Hiç de anlattığı gibi bir yer değildi. Süslü taş duvarların arkasına yazlık villalar saklanmıştı, sadece çatıla-

rı görünüyordu. Taş duvarlar da yaz-kış yeşil sağlam bitkilerin arkasına gizlenmişti. Burada bitkiler bitki olmaktan çıkmıştı, duvarları güvenlik ağı gibi sarmıştı, insan yapraklarına dokunrnaya bile çekiniyordu. Villaların ya da görkemli sitelerin çift kanatlı demir giriş kapıları, güvenlik kulübeleri vardı. Çok pahalı arabalar yoldan hızla geçiyordu. Zenginliğe aşinaydım, ama bu gördüğüm başka türlü bir zenginlikti. Yol üstünde bu başka türlü zenginliğe yaranmak isteyen tezgâhlar vardı; ev reçeli, ev tarhanası, köy peyniri, taze tereyağı satıyordu yaşlı kadınlar, çok meşguldüler. Ortalıkta köyün nerede olduğunu sorabileceğim kimse görünmüyordu.

Yürürken karşıma göl çıktı, birdenbire. Bulutlar bir noktadan aralanmış, gölün üstüne gümüş rengi bir ışık düşmüştü. Kıpırtılıydı, nefes kesecek kadar güzeldi. Kıyısında geniş bir yürüyüş yolu vardı, ama hava çok soğuk olduğu için kimse yürümüyordu. Rüzgârı saçlarımda hissettim, yüzümde; bu bana özgürlük duygusu verdi, belki de arınma, içimde ne olduğunu bilmediğim bir şeyi uçurdu, başka türlü bir boşlukla doldurdu.

Bir yığın restoran manzaraya karşı sıralanmıştı. İçeride tek tük insanların oturduğunu, taze köy peyniri ve köy ekmeğiyle ile kahvaltı yaptıklarını görebiliyordum. Restoranların ardında villaların çatı katları, daha arkalarda, yükseklerde kayın, gürgen, meşe ve kestane ağaçlarının zayıflamış ormanları görünüyordu.

Ama kavakları göremiyordum. Selva hanımın oğluyla yalnız kaldıktan sonra hışırtılarının uykularına sızdığını söylediği kavaklar ortada yoktu. Restoranlar türlü ek yapılarla birbirlerine neredeyse bitişmişler, kavaklara yer bırakmamışlardı.

Beyaz gömlekli genç bir adam bir kova suyu yola döktü, ortalığa kirli köpükler yayıldı, çabucak söndü. Ayağında siyah lastik çizmeler vardı, elleri kıpkırmızı ol-

muştu. Ona köye nasıl gidebileceğimi sordum. "İşte köy," dedi restoranları, duvarların ardında yükselen villaları işaret ederek. Köyün merkezini kastettiğimi söyledim, kahvenin, caminin, muhtarın bulunduğu yer.

Gencin orayı neden aradığını hiç merak etmeden tarif ettiği yoldan giderken, köyün artık bir merkezinin kalmamış olduğunu anladım. Bu toprakların gerçek sakinleri yeni bir düzenin içinde dağılmışlar, villaların arasına sıkışmışlardı. Arada bir karşıma, kapısında yaşlanmış köpeklerin güçbela havladığı eski köy evleri çıkıyordu; siliktiler, köpekler havlamaya gayret etmese farkedilmeyeceklerdi. Doğanın mevsimleriyle değil, yeni düzenin mevsimleriyle yaşayan bir yerdeydim. Yazlar değerli, kışlar yoksuldu. Salı, çarşamba, perşembe ümitsiz; cumartesi pazar hareketliydi.

Kavakları nihayet gördüm, hiç sesleri çıkmıyordu. Fırtına bazılarını yere yıkmış, o etkileyici simetriyi bozmuştu. Göğe dimdik uzanan kavakların arasında duran yıkılmış ağaçlara baktım, kökleri pek kuvvetli görünmüyordu.

Üst katı henüz çıkılmamış bir yapının altındaki kahvenin Selva hanımın gösterdiği resimdeki kahveyle bir ilgisi kalmamıştı. Aslında orasıydı, ama çok değişmişti. Cephesi binlerce çirkin dükkânda olduğu gibi sarı-kahverengi alüminyum doğramayla kapatılmıştı. Önündeki eğri çınar ağacı olmasa doğru köye geldiğimden şüphe edecektim. Dışı yer yer fayans kaplanmış camiyi gördüm sonra, artık kullanılmadığı her halinden belli olan çeşmeyi.

Köy ölmüş gibi geldi bana, en azından ruhu köyü terkedeli çok olmuş.

Kahveye girdim. İçerde katalitik soba yanıyordu, gaz kokuyordu ortalık. Yüksekte, griye boyanmış kapaklı demir bir kutunun içinde televizyon duruyordu, açıktı, bi-

rileri şarkı söylüyordu ekranda. Kirli örtüsü boyuna kayan bir masada dört kişi kâğıt oynuyor, bir adam at yarışı bülteni okuyor, kahveci bayatlamış çayı büyük mavi plastik çöp kovasına döküyordu. Kahveci genç bir adamdı, kot takım giymişti, gömleğinin yakaları ezikti. Muhtarı sordum. Tam, "Bugün cumartesi, bulamazsın" diyordu ki, muhtar geldi. Ben yaşlarda, ağzı kalabalık, neşeli bir adamdı, çember sakallıydı, sakallarında da şakaklarında da hiç kır yoktu, boyuyordu herhalde. İçkisiz bir lokanta işletiyormuş, yukarıda, ormanın içinde. Kola kamyonunun getirdiği siparişlerini minibüsüne yükletmek için gelmiş, kola kamyonu ormana çıkamıyormuş, yol darmış, genişletmek istiyorlarmış, ama çevreciler kıyameti koparıyorlarmış, kısmet olursa seneye bitireceklermiş bu işi. Oğlu kolaları minibüse yüklerken sohbet ettik biraz. O adaçayı içiyordu, ben taze çayı bekliyordum. Eski içicilerdenmiş. "On tanker rakı içmişimdir vaktiyle" dedi. Önemsizmiş gibi göstermeye çalışarak övünüyordu bununla. "Kırk sekiz saat kalkmadığım olurdu masadan, gençtik tabii..." Ama artık tövbe etmiş, ağzına koymuyormuş, içkili masalarda bile oturmuyormuş. Bir yandan da bir punduna getiren olursa tövbesini bozmaya hazır bir hali vardı. "Bu Adabey dediğin kim?" dedi, "hiç duymadım öyle birini."

Gelip gidenlerle konuştum, kâğıt oynayanlarla. Kahveci ve muhtar kadar boş gözlerle baktılar yüzüme. Derken çok yaşlı bir adam içeri girdi, pantolonunun beline kemer yerine kalınca bir sicim bağlamıştı. Kahveci "Bak bu Curacı bilir o dediğin adamı" dedi, seslendi: "Curacı, bir oralet yapayım mı sana?" Oralet mi kaldı artık diye düşündüm, kahveci bardağa pis bir kavanozdan bir kaşık sarı toz koydu.

Curacı kavak gibi ince uzun bir ihtiyardı, tütün sarıp içiyordu, buruşuk katılaşmış parmakları, ölmüş tır-

nakları, ince dudaklarının kenarları sapsarıydı. "Adabey'i karısının kardeşleri vurdu" dedi. "Av tüfeğiyle. Ama yaşı küçük, ceza almaz diye oğluna yıktılar cinayeti. Oğlan daha on üçünde bile yoktu."

"Anlamadım" dedim. Curacı'yı duymuştum duymasına da, sözlerine dikkatimi tam verememiştim. Gözlüğünün bir camı diğerinden daha kalındı, gözlerinin biri küçük biri büyük görünüyordu bu yüzden, konuşurken takma dişlerini diliyle oynatıp duruyordu. Gözünü alamıyordu insan. "Kayınbiraderleri" dedi, "Adabey'i pusuya düşürdüler. Sonra da jandarmaya bu vurdu diye oğlunu teslim ettiler."

Zihnimde bir şeyler sarsıldı. Curacı ilgisizdi, televizyona bakıyordu. "Hava raporunu açsana" dedi kahveciye. "Ne yapacaksın havayı?" dedi kahveci. "Tatile mi gideceksin? Diyelim ki yağmur yağacak. Sana ne?" Kızdı Curacı, "Sıçtırtma ağzına" dedi, "aç!" Kahveci güldü Curacı'ya, kanallarda hava raporu aradı, "Yok" dedi, "geçmiş." At yarışı bülteni okuyan adam, "Hah, bu kalsın" dedi, at yarışı kanalına geldiğinde. Kahveci bezgin bir tavırla bıraktı kumandayı. Kâğıt oynayanlar da baktılar televizyona.

"Neden vurdular?" dedim. "Nikâhlı karısının üstüne şehirli bir karı aldı, bir de çocuk yaptı yeni karıdan" dedi. "Kayınçoları 'hazmedemedik' dediler ama, palavara. Mirastı mesele. Şehirli kadından olan oğlanı ortak etmek istemediler mirasa, adam çocuğu nüfusuna yazdırır diye korktular."

Soru sormadıkça hikâyeyi tek kelime ilerletmiyordu Curacı. Kahveciye döndü, "Deli İsmail'in oğlu elmalığını mütayite vermiş, duydun mu?" dedi. Kâğıt oynayanlar konuyla hemen ilgilendiler. Karşılığında kaç villa alacağını konuştular. At yarışı bülteni okuyan adam "Çok ucuza gitmiş, yazık" dedi. Kâğıt oynayanlardan biri, "Manzarası yok oranın" dedi, "çok bile vermişler." Köyden zengin bi-

rinin yol üstünde açacağı benzin istasyonundan bahsettiler. Adam fazla masraf olmasın diye istinat duvarı yaptırmamış, ama geçen haftaki selde dağdan inen toprak temeli olduğu gibi doldurmuş, yeni baştan temel kazdırması gerekiyormuş şimdi. Uzun uzun güldüler buna. Salı gecesi sahildeki Huzur Restaurant'ta silahlı çatışma çıkmış. İki kişi ölmüş, üç kişi yaralanmış, biri ağırmış. Jandarma o gece yolları hemen kesmemiş, epeyce oyalanmış, bu arada kaçan kaçmış, sütliman olmuş ortalık. Silahı gölde bulmuşlar, hemen kıyıda, suyun içinde duruyormuş, biraz derine atılsa bulunamayacakmış. Olayı hiç de garipsemiş görünmüyorlardı. Herhangi bir adli vukuattan söz eder gibiydiler. Mart celbinde askere gidecek delikanlıları, yakında dönecek olanları konuştular. Gidenlerden biri komando olmuş, elinde makineliyle dağda çekilmiş bir fotoğrafını göndermiş ailesine. Oğlan resmin arkasına "Anacım, Allah bana şahadet şerbeti içmeyi, sana da şehit anası olmayı nasip etsin" diye yazmış. Anasının iki gözü iki çeşmeymiş. "Ulan ne yalancı pezevenk" dedi kâğıt oynayanlardan biri. "Ne şahadeti? Onun gibi hapçıya silah verir mi askeriye? Kimbilir kimin silahıdır elindeki." "İyi de komando olmuş" dedi bir başkası, "komando olunca adama silah verirler." "O da yalan" dedi adam, sakince, "komando olduğu da yalan." Sahte dolar basarken yakalanıp içeri giren birinin cezası kesinleşmiş, altı sene yemiş. Karısı boşanma davası açacakmış, altı sene bekleyemem diyormuş. Hak verdiler kadına, "Altı sene kim kimi bekler bu zamanda?" dediler. Curacı itiraz etti, "Ne bok yiyecekmiş boşanıp da?" Köyün zenginlerinden biri geçen sene ormanın içine yaptırdığı villada kumar oynatmaya başlamış. Dört tane köpek koymuş kapıya, biri doberman, ikisi Alman kurdu, biri kangal. Azgınmış köpekler. Villaya yumurta getiren bir kadına saldırmışlar, bacağını parçalamışlar, kemiği çıkmış.

Otuz dikiş atılmış yarasına, kadın hâlâ ayağının üstüne basamıyormuş. Kadına sahip çıktığı, özel hastanede bir gece yatırdığı için villa sahibini çok takdir ettiler.

Sonra metalik bir ezan sesi duyuldu, sustular, gidip geliyordu ses. "'Apollo' gene bozuldu," dedi Curacı.

At yarışı bülteni okuyan adam küfretti sonra, masadaki bir tomar bültenden birini buruşturup televizyona fırlattı. "Değiştir şunu!" Hiç ona bakmadan güldü kâğıt oynayanlar.

Aynı kişiden söz ediyorsak eğer, Selva hanımın bana anlattığı hikâye unufak olmuştu. Parçaları birleştiremiyordum, boşluklara uymuyordu. Kırk küsur yıl sonra köyün bu eski hikâyeyi hatırlayan tek insanında bile herhangi bir heyecan kırıntısı uyanmıyordu. Curacı bir tek kendisinin bildiği hikâyeye bir satır bile devam etmek arzusu duymuyordu; benzinlik, kumarhane, sahte dolar basanın karısı, köpekler daha çok ilgisini çekiyordu, takma dişlerini ağzının içinde çevire çevire gülüyordu anlatılanlara. Bu hikâyeyi neden kurcaladığımı hiç merak eden yoktu.

Kırk küsur yıl sonra, bugün, kahvedekiler için her şey, hâlâ olağandı, insanın kanını donduracak kadar olağan.

Adabey'in bu şehirli kadını nerden bulduğunu sordum. "Hovarda adamdı, İstanbul'dan aldı getirdi" dedi. "İlk getirdiği kadın değildi. Dört evli Adabey derlerdi ona, daha başka karıları da vardı." Dilim tutulmuştu. Adabey'in hovardalığı kâğıt oynayanların ilgisini uyandırdı, nihayet, kim olduğunu sordular. Curacı "Gebeşlerin eniştesi" dedi. "Siz bilmezsiniz. Adam vurulduğunda daha ananızın karnında bile yoktunuz. Pınarca'dan Aşağımeşe'ye kadar bütün arazi onundu. Gebeşler Adabey'i vurdular, arazi Adabey'in karısıyla çocuklarına kaldı. Onlar da mütayite verdiler, sonra da çekip gittiler." Hikâyenin içindeki trajedi kimseyi ilgilendirmedi, gerçekten

ben de kuşkulandım, gerçek nerdeydi ki bu hikâyede? Arazinin büyüklüğünü, üstünde şimdi kaç yüz villa olduğunu konuştular, serveti hesaplamaya çalıştılar, çıkan rakamlara inanamadılar, hayretle ıslık çaldılar, hesapla başa çıkamayınca kesin rakama ulaşmaktan vazgeçtiler.

"Kadının adını hatırlıyor musunuz?" dedim. "Gâvur adı gibi bir şeydi" dedi Curacı, "çok güzel kadın derlerdi, ben hiç görmedim. Adabey kapı dışarı çıkarmazdı karılarını." Öksürmeye başladı, uzun uzun öksürdü, eski bir gazeteye tükürdü, buruşturdu kağıdı, masanın üstünde bıraktı öylece, iğrençti. "Kadının adı Silva olabilir mi?" dedim. "Geçmiş gün, ne bileyim?" dedi.

Her şey soğudu, içim de. Neden sonra, "Kadının oğlu burada, gölde boğulmuş" dedim, bu müthiş kayıtsızlığın içinde taze ve hakiki bir heyecan yaratabileceğimi umarak. "Ne zaman?" dedi Curacı. "Yirmi beş sene önce." Kahveci başını salladı, "Hayır" dedi. "Öyle bir şey olsa ben hatırlardım." Israr ettim, kadının dalgıç tuttuğunu, kepçelerle gölün dibini arattırdığını söyledim. "Göl cesedi yutmuş" dedim. Gülüştüler, açık açık. "Göl adamı yutar mı?" dedi kahveci, "Akıllı birine benziyorsun, nasıl inanıyorsun böyle şeylere?" Kâğıt oynayanlardan biri kahveciye döndü, "Yedi-sekiz sene önce bir ceset çıkmıştı gölden," dedi. "O olmasın?" "O mafyanın işiydi" dedi kahveci, "bununla bir alakası yok." "Yirmi beş sene önce diyor" dedi bir başkası benim sözlerim için, "sağır mısın?" Yine gülüştüler, bu defa hafif korkulu bir heyecan izi buldum yüzlerinde. "Hey yavrum hey!" dedi at yarışı bülteni okuyan. "Ne günlerdi be! Bermuda şeytan üçgeniydi buralar Allah çarpsın. Mafya birbirini kırıyordu." Gene gülüştüler, galiba özlemle.

Ümitsizce ısrar ettim. "Ama çocuk buraya yüzmeye gelmiş" dedim. "Gölün çocuğu yuttuğuna siz inanıyormuşsunuz."

Öyle kayıtsızlardı ki yalan söylemeye bile zahmet etmiyorlardı. Curacı gene hark diye tükürdü aynı kâğıda. Bu konuşmalar çoktan geride kalmış, arkalarında büyüyen kayıtsızlığa çoktan karışmış gibi ayağa kalktı. "İkindiyi geçirmeyeyim" dedi. "Kaza edersin Curacı," dedi kahveci. "Otur bir orta kahve yapayım sana." Curacı dinlemedi, çıktı gitti. Kahveci okey takımını getirdi. Kâğıt oynayanlar okeye geçti. Kirleri dokunmaktan kayışa dönmüş bir keseden taşları boşalttılar masaya şakır şakır. At yarışı bülteni okuyan adam da yanaştı yanlarına, seyretmek için. Ben kahvenin bir kenarında kaldım. Soracak bir sorum kalmamıştı, içim soğumuştu, ellerim de.

Tam çıkıyordum, kahveci Adabey'le ne işim olduğunu sordu. Pek merak eder gibi bir hali yoktu, usulen soruyor gibiydi, cevap versem dinleyeceği şüpheliydi. Bu hayatta buradakilerin şaşacakları bir şey kalmamıştı artık, ne desem boş. Yalan atacağım tuttu. "Belgeselciyim" dedim. "Dipsiz göller hakkında bir film çekiyorum."

Birbirlerine baktılar. Olmayan bir belgeselde köylerinin adını geçirmek için gayret eder gibi oldular. Bu yalanı baştan söylemiş olsaydım, başka bir hikâyeyle karşılaşacaktım diye düşündüm, başka bir Adabey'le. "Bizim gölün de dibi yok derler" diye çabaladı taşları dizen. "Değil mi? Biri girmiş de bir daha çıkmamış hani..." Bu defa ben güldüm. Yemeyeceğim hikâyenizi. Artık hiçbir hikâyeyi yemeyeceğim, kendiminkini bile. Zaten devamını getiren de olmadı.

"Eyvallah" dedim kahveciye, kapıdan çıkarken eşiğe tükürdüm, ne içeri ne dışarı, tam eşiğin üstüne. Arkamdan "Hani lan bunun kamerası? Nasıl belgeselci?" dediğini duydum at yarışı bülteni okuyanın. "Yirmi dörtte biter, göstermeye bir, bitmeye iki, çifte gitmek serbest" dedi bir başkası, okey taşları şakırdadı.

İçimde çok hızlı hareket eden bir şey vardı: Öfke. Göl kıyısı boyunca yürüdüm. Asfalt yol bitti, toprak yol başladı, yine yürüdüm. Çok acıkmıştım. Öfkem içimde çalışan büyük bir makine gibiydi, bütün enerjimi tüketiyordu, bir şeyler yemezsem kaslarımın döküleceğini, yığılıp kalacağımı düşündüm. Geri döndüm. Göl kenarındaki restoranlardan en basit, en yoksul, en gösterişsiz görünene girdim. Sabah saatlerinde sakin görünen restoranlar şimdi tıklım tıklım dolmuştu. Bana köyün olmayan merkezini tarif eden garson çocuk tepsiyle içki taşıyordu masalara, yanımdan geçti, buram buram ter kokuyordu. Büyük, neşeli bir uğultu vardı havada; is, rakı, sigara dumanı, ızgara et ve balık kokusu. Çoluklu çocuklu aileler, pahalı eşofmanlarının üstüne şık kabanlar giymiş kadınlar, spor ayakkabılı erkekler doldurmuştu masaları. Toraman çocuklar alabalık havuzundan tuttukları canlı balıkları masadakilere gösteriyorlar, korkunç bir gürültü yapıyorlardı. Bayağı bir müzik kendi kendine çalıyordu. Göle bakan masaların hepsi doluydu. Gittim, gürül gürül yanan sobanın yanındaki masaya oturdum, içim titriyordu, bilmem öfkeden, bilmem soğuktan. Salak bir oğlan çocuğu elindeki odunu sobaya atmaya çalışıyordu, eli kor olmuş kapağa değdi, yandı, ağlamaya başladı. Çocuğun pazar kahvaltılarında, mangal partilerinde, göl kenarı restoranlarının uzun yemeklerinde kıçı korkunç şişmanlamış annesi geldi, elindeki sigarayı bile bırakmamıştı gelirken. Çocuk susmuyordu, herkes konuşuyordu, basit bir yanık mesele olmuştu, nasıl yandı, kim suçlu, buz nerde? Oturduğum masayı böğürerek ağlayan çocuğun ve çevresinde toplanmış, susmak bilmeyen bu kalabalığın kafasına geçirmek istedim. Ama öyle açtım ki, güç bulamadım kendimde.

Restoranda ne varsa hepsinden istedim, Allahtan mönü pek zengin sayılmazdı. Alabalık tavuk kokuyordu.

Balıkları tavuk yemiyle besliyorlardı, tavukları balıkunuyla. Mantarlar fırında kurumuştu, köy ekmeği bitmişti, içi boş şehir ekmeği vardı. Çoban kavurmayı getirdikleri sac iyi yıkanmamıştı, yağlar sacın kenarında katmerlenmişti. Yine de hepsini yedim. Gerçek diye bir şey yoktu gerçekten. İçimdeki öfke dört dönüyor, kendini nereye vuracağını bilemiyordu.

Trende hiç gereği yokken kavga çıkarmak istedim. "Şu torbanı başka yere koy" dedim adamın tekine. Benden genç, benden güçlü bir adamdı. İçinde ne olduğunu tahmin etmeye bile çalışmadığım torbaya ayakkabımın burnuyla, açıkça aşağılayarak vurdum. Öfke yüzümde nasıl bir şekil alıyorsa artık, adam torbasını hiç itiraz etmeden aldı, başka birini rahatsız etmek üzere bir kenara bıraktı, yanındakiyle konuşmaya başladı, beni anında unuttu.

Ağlamak istiyordum. Gidip, kovulduğum evimi basmak, Neşide'yi boğmak istiyordum. Sonra da İndigo Palas'ın başta Madam Blumberg olmak üzere bütün matuh sakinlerini, – annem ve babam da dahil.

Selva hanımın hikâyesi içimde yıkılmıştı. İçim de yıkılmıştı. Beni hiç ilgilendirmeyen ve hayatımın anayoluyla hiçbir biçimde kesişmeyen bu hikâyeyi unutmak istedim.

Hayatım tuhaf bir şekilde katmanlardan oluşarak geçti gözlerimin önünden. Fakülte yıllarımdan çocukluğuma atladım, bu çağrışım zincirini neyin hareket geçirdiğini bulamadım. Çocukluğumdaki yakın akrabalarım, şimdi benim olduğum yaştaydılar o zamanlar. Erkekler tütün kolonyası kullanırlardı, ceket ceplerinde mendil taşırlardı. Benim tüvit bir paltom, lastikli kırmızı-beyaz puantiye bir papyonum vardı. Kışın kömür dumanından göz gözü görmez olurdu sokakta. En çok pirzola yemeyi severdim, incecik kemiğinden tutarak. Aile bayramlarda bir araya

gelir, büyük yemekler yenirdi. Tavuklardan birinin lades kemiğini bana verirler, ille benimle lades oynamak isterlerdi, nefret ederdim bundan. Doğum günümde bana yetişkin hediyeleri alırlardı, dolmakalem mesela veya saat, ansiklopedi, yazı takımı ya da mutlaka yurtdışından getirilmiş, kırılması veya bozulması halinde azar işiteceğim, bu nedenle oynamaya çekindiğim bir oyuncak; elektrikli tren, sireni apartmanı ayağa kaldıran bir itfaiye arabası, sapına basılınca içinde ışık yanan bir kılıç, vesaire.

Çocukluğum hikâye kaynıyordu; aşk, nefret, intikam, para, iktidar hakkında; ama hiçbiri üstümde kalmamıştı, uçup gitmişti.

Tren kokuyordu. Çok yavaş gidiyordu. Akşam olmuştu. Korkunç bir ışığı vardı trenin, ölülere benzetiyordu yolcuları. İnsanlar yerlerinde durmuyorlardı, bu bitmeyen hareket beni çok yoruyordu, içimdeki öfke azdıkça azıyordu.

Annemle babamın yaşamakta niye bu kadar ısrar ettiklerini düşündüm; eprimiş, dökülmüş, lime lime olmuş zevklerinden vazgeçmeksizin hem de. Yanlarında yaşamaya çalışırken, henüz bunak Burhan amcanın döküntü yazlık evine razı olmadan önce, bir akşam yemek sırasında, annem, istediği yüzüğü almadığı için genç, haris, isterik, vamp bir kadın gibi şirretçe kavga etmişti babamla. Çok gülünç bulmuştum bunu. "Bu yaştan sonra yüzüğü ne yapacaksın?" demiştim, annemin gözleri kıvılcımlanmıştı, masadan kalkıp odasına gitmişti, babam da arkasından. Anlamıştım binyıllardır işleyen çarka çomak sokmaya kalktığımı ve Neşide'yi hatırlamıştım. Çark aynıydı, malzeme değişiyordu, yüzük kariyer oluyordu, veremiyorsan hakkını kaybediyordun. Babamın tespih koleksiyonunun bir bölümünü zevkle sattığını görmüştüm, anneme istediği yüzüğü almıştı, sonra ahbaplarını yemeğe çağırmışlardı, Madam Blumberg de gelmişti, herkes

annemin yüzüğünü farketmişti, babama hayranlıkla bakmışlardı yaşlı dullar, al gülüm ver gülüm, televizyon açıktı, kendi kendine çalıp duruyordu.

Tatlı ışıkların aydınlattığı seçkin dairelerinin dışında olup bitene karşı şiddetle kayıtsızdılar, köydekilerden bir farkları yoktu, onlar için dünyanın haberleri ve başka her şey bir konuşma vesilesinden, sıradan bir bahisten ibaretti.

Cuma günü konuşanları dinlemeye gayret ederken uyuyakaldığım sempozyumu hatırladım sonra. Uyumak uzun zamandır bu kadar lezzetli gelmemişti bana, sempozyumun sonuna doğru yataktan kalkar gibi uyanmıştım, gerinmek istemişti canım, gerinmiştim de, kollarımı kediler gibi ileri uzatmıştım. Neşide'yle göz göze gelmiştim, bana boka bakar gibi bakmıştı, sonra bölüm başkanı uyuza bir zamanlar bana güldüğü gibi gülmüştü, alnına düşen saçlarını parmağıyla tutuşunda ilk defa bir avamlık bulmuştum, bu avamlığı daha önce farketmediğim için kendime çok kızmıştım, bu da öfkemi artırmıştı, kendime yönelik öfkemi, hemen ertesi gün, yatışırım diye Selva hanımın hikâyesinin peşine düşmüştüm, olmamıştı.

Olmamıştı.

Eve vardığımda çok yorgundum. Ev buz gibiydi, terliklerimin içi bile buzla kaplıydı sanki, hemen elektrik sobasını yaktım, ağzımdan buhar çıkıyordu. Köfteciyi aradım, yemek ısmarlamak için, en az beş kişinin doyacağı kadar çok yemek istedim, ağzıma günlerdir lokma koymamışım gibi hissediyordum kendimi.

Siparişimi âdemelması konuşan çocuk getirdi. Burnu hâlâ alçılıydı, yüzünde dikiş izleri vardı. Yüzüstü düşmüş trenden, beyin sarsıntısı geçirmiş, bir hafta komada kalmış, burnu kırılmış, demiryolunun keskin taşları yanağını boydan boya yırtmış, estetik dikiş yaptık demişler

ama, inanmıyormuş, büyük ihtimalle iz kalacakmış yüzünde. Programını da başkasına vermişler. Üzüntüden ölecekti nerdeyse. "Şans işte abi" dedi, "Tam da büyük bir kanala transfer olacakken..." Gülünç buldum bu büyük ümidi, ama içim çok acıdı çocuk için. "Geçmiş olsun" dedim, "hayattasın ama, buna da şükür." Ağlamaklı baktı yüzüme, "Keşke ölseydim" dedi, (âdemelması konuştu ardından: keş-ke-öl-sey-dim).

Jülide'nin getirdiği grappayı bitirdim. Son yudumu içerken bitti diye üzüldüm, yenisini ne zaman getirirdi kimbilir.

Boş şişeye bakarken, rengini gölün rengine benzettim. Semirmiş müşterilerden oluşan bir grup kalkınca, sobanın yanındaki masadan pencere kenarındaki masaya geçmiştim. Fırına verilmiş tahin helvası istemiştim, son rakı kadehimi içerken, toprak bir kapta getirmişlerdi, kabın kenarına bir kıl yapışmıştı, kap sıcakken üstüne düşmüş olmalıydı, hafifçe kıvrılmıştı. Nihayet bir yiyecekten tiksinmiştim, geri göndermiştim, defalarca özür dilemişlerdi, yenisini getirmişlerdi.

Göle bakmıştım. Hava bulutlarla kararmıştı, gölün rengi grappa şişesinin rengi gibi olmuştu, üstünde tek tük gümüş ışıklar vardı.

Grappayı bitirirken gölün gerçekten yuttuğunu düşündüm. Geçmişini yutmuştu işte, kendi geçmişini, efsanesi bile yaşamıyordu.

Annem aramıştı. "Hadi uyudun, bari ağzını kapatsaydın uyurken" demişti.

Selva hanım çağırdı, gittim, ruh gibi. Yine bir kâse çorba getirdi, koyun ayağı suyu. "Meyanesi koyu olmuş bu sefer" dedi. "Olsun, güzel olmuş" dedim, öfkem nefesimi kesiyordu, boğazıma kadar tok olduğum halde çabucak içtim, içim tıkanmıştı.

"Artık bir telefon bağlatayım diyorum" dedi Selva hanım, "oğlum gelemiyorsa arar belki." "Telefonunuz var ya" dedim çağla yeşili eski bir cihazı işaret ederek, "bu ne?" Boş boş baktı yüzüme.

Karşımda, kendine, sonsuz-bekleyişe-ömrünü-adamış-yaşlı-anne süsü vermiş bir yalancı görüyordum; aşkın-masumiyetiyle-aydınlık-yüzü-trajedinin-gölgesiyle-kararmış-anne süsü.

"Bana doğruyu anlatın artık" dedim. "Oğlunuza ne oldu?" Hiçbir şey anlamıyordu, sahiden anlamıyordu. Durup durup "Ne?" diyordu, sadece "Ne?"

Dört evli Adabey'in kimbilir kaçıncı evinin kraliçesinin üstüne yürüdüm. "Nerdeyse inanıyordum" dedim.

Saf aşka.

Göl adamı yutar mı?

Saçma!

Selva hanıma dokundum mu dokunmadım mı hatırlamıyorum. Kendimi kaybetmiştim galiba. Ama en azından çok bağırmış olmalıyım, öyle çok bağırmışım ki, ertesi gün sesim çıkmıyordu, köfteci çocuğa telefonda sipariş veremedim, caddeye kadar yürümek zorunda kaldım.

Beni kimsenin duyduğunu sanmıyorum.

Sesim boş evlerin toz, kum, kuru yapraklar, kâğıt parçaları, saç telleri, martı tüyleri ve daha uçuşabilen bir yığın pislikle giderleri tıkanmış verandalarında; kuru, ıssız bahçelerinde dolanmıştır.

Ev sahiplerinin yazdan kalan ve hayata bulaşıp hayatı kirleten kayıtsızlığını, büyük ruhsuzluğunu, kalp ve sığ ve zahirî neşesini odalara hapseden panjurlarına çarpmıştır.

Terkedilmiş, yaşlı, yoksul, emekli karı-kocaların farkında olmadıkları bir ölmek arzusuyla yaşadıkları düşmüş evlerin, uyduruk sobaların geçici sıcaklığıyla buğulanmış camlarında gezinmiştir.

Semtin çeşitli gürültülerinin, para kavgalarının arasında işitilmemiştir.

Ben bağırdığımla kalmışımdır.

Sonra ağladım.

Evde.

Sidikli kanepenin üstüne uzanmış bir halde.

Çok ağladım.

Gözyaşlarım kulaklarıma doldu, kulaklarım kaşındı, yüzüstü döndüm.

Söylendim.

Küfrettim.

Sakinleştim.

Hangi kabuğu kaldırmak lazım diye düşündüm, taze ve gerçek bir şey bulabilmek için.

Gülünç geldi bu düşünce.

Güldüm.

Neşide'nin o anda ne yapıyor olabileceğini merak ettim, birkaç ihtimal geldi aklıma, o yeni bölüm başkanı olan lavukla kadeh kaldırdığı görüntüsü geçti gözlerimin önünden, vazgeçtim düşünmekten, bana ne?

Bir şey olmuştur artık dedim, kesinlikle bir şey olmuştur, hayatımın yarını bugünden farklı olacaktır, mutlaka.

Hapse girersem avukat istemem diye düşündüm.

Ama babam yine de arkadaşlarından birini tutar bana, kendi gibi ağır işiten, gevrek gevrek gülen, benimle azarlarcasına konuşacak prostatlı bir moruk, her şeyi inkâr edeceksin der, o kadar.

Olsun, yine de inkâr etmem.

Selva hanımı ben öldürdüm derim.

Annem kanasta ya da bezik partisinin tam ortasında bir ağlama tutturur, benim için, çocuk ağlaması gibi. Çabucak geçer, eline iyi kâğıt gelince.

Jülide beni görmeye gelir sık sık, çocukluğumuzda

birbirimizin suçlarını anne babalarımızdan nasıl sakladığımızı anlatırız, başka haşarılıklarımızdan konuşuruz, sen daha yaramazdın derim, hüzünlü hüzünlü bakar, sen benim tek arkadaşımdın der. Grappa getiremez bana, getirse de içeri sokmazlar.

Sabah bu sevinçle uyandım.

Kapının önünde bir yığın kedi vardı. Yine çöp torbalarını karıştırıyorlardı. Çöpler kapıya konmuştu demek. Birinin ağzında bir toynak parladı sanki.

Hiçbir şey olmamış meğer, günlerden pazar.

2005

DOĞRU

Yalanlarıyla hayatımı güzelleştirdi dedi, evet yalan söylüyor, ama doğruyu yaşamaktan bıktım artık.

Eşyalarını topluyordu kocam, en yeni giysilerini koyuyordu valize.

Birkaç ay önce bu kız için nasıl da üzüldüğümü hatırladım.

Asansörde karşılaşmışlar. Ağlıyormuş kız. On altı kat boyunca yüzünü kocamdan saklamaya çalışarak ağlamaya devam etmiş. Bir sorun mu var? diye sormuş kocam, cevap alamamış. Sonra öğle yemeğinde lokantada görmüş kızı, tek başına oturuyormuş, gözleri kıpkırmızıymış. Akşamüstü odasına çağırtmış. Niye ağlıyorsun diye sormuş, bir derdin mi var? Kız kanser kelimesini hiç kullanmadan hasta olduğunu söylemiş, öleceğini.

Kız için çok genç demişti o gece, ölmek için çok fazla genç. Genç kelimesinin kocamın ruhunda yeri kendinden başka hiçbir şeyle doldurulamayan bir özlem yarattığını hissettiğim için mi ağladım o gece, yoksa o zavallı sandığım kız için mi, emin değilim. Ama ben de ağladım.

Birkaç hafta sonra kocam eve çok öfkeli geldi. Kızın yalan söylediği ortaya çıkmış, kanser filan değilmiş. Hemen işine son vermiş. Canı çok sıkkındı, yemek yemedi,

erkenden yattı, hatta televizyondaki maçı bile izlemedi, ki oğlumla kocam maçları hiç kaçırmazlar.

Kocamın bu öfkeli halinde abartılı bir şeyler hissettim, sanki bir parça bana yönelikti öfkesi. Ama teselli ettim yine de; o genç kızın böyle büyük yalanlar üstüne hayatını kurmaya kalkıyorsa, çok acı dersler alacağını filan söyledim.

Aradan birkaç ay geçti. Bizim yaşımızdaki birçok çiftin evinde yaşanan gerginlikler bizim evimizde de başladı; kadın dergilerinin sık sık kapak konusu yaptığı aldatma işaretleri sağda solda. Bir süre görmezden geldim, sonra sınır aşıldı, kocam evi terketmeye karar verdi.

Hayatımız çok doğru ve bir o kadar da sıkıcıymış, artık böyle yaşamak istemiyormuş. Yalanın güzelleştirme gücü var dedi, her defasında inanıyorum ona, ama sonra anlattıklarının yalan olduğunu keşfetmekten büyük bir haz alıyorum.

Kızın annesi de müthiş bir yalancıymış, her tanıştığı kişiye farklı bir hayat hikâyesi uydururmuş. Kocam kızın annesinin anlattıklarının hangisinin doğru olduğunu keşfedememiş hâlâ. O kadar ki, annenin adının Şebnem olduğundan bile emin değilmiş, Neriman olabilirmiş mesela. Kız annesi için, uydurduklarını yazmaya üşenmeseydi yazar olabilirdi diyormuş. Kocam bunları anlatırken bile haz alıyordu.

Kopmuş olduğunu hissettim. Hayat damarımızın. Akış yok artık.

Kocam valizini kapattı. Tişört giymiş olduğu dikkatimi çekti, blucin; yeni bir saat almış kendine.

Yüzünde fazla mutlu bir gülümseme vardı. Gözlerime bakarak, yalan güzel bir şeydir dedi, hakkını yiyorlar yalanın. Alyansını gördüm, konsolun üstünde.

Tam evden çıkıyordu, kapının önüne geçtim. Hiç mi mutlu olmadın dedim, bu on beş yıl içinde hiç mi mutlu olmadın?

Oldum dedi, uzun bir zaman mutluydum, ama artık değilim.

Gülümsedim; haklıymışsın dedim, yalan güzel bir şey gerçekten, hakkını yiyorlar, sen de mutlu olmuşsun bak.

Küçümser bir ifadeyle baktı yüzüme: bu tür akıl yürütmelerle alt edemezsin beni diyordu gözleri; bir tarafının bana acıdığını hissettim; o anda bir kahkaha koptu içimde.

Oğlumuzun senin oğlun olduğunu mu sanıyorsun? dedim.

Çok kötü bir yalancısın dedi.

Ben iyi bir yalancıyım dedim, kapıyı ardına kadar açtım.

Gözlerimde yaş görmek üzere bana baktı, sesim titremiyordu oysa.

Birden doğruyu söylediğimi anladı.

2006

YANIK TAŞLAR

Bertold Brecht, Max Frisch'e diyor ki:

"Belki siz de günün birinde böyle ilginç bir duruma düşersiniz; biri size ülkenizden bahsederken sanki size Afrika'da bir yerden bahsediyormuş gibi dinlediğiniz duruma."

O sonsuza kadar uzanıyormuş gibi görünen kahverengi, susuz, ölü güneydoğu toprağında parlak siyah bir yılandı yol. Yılanın sırtındaydım. Kıvrılmıyor, dümdüz uzanıyordu; yerle göğün birbirine kaynaşmış haliydi ve *burkulmuş altın hali güneşin.* Ufuk diye bir şey yoktu. Yok ufka bakıyordum. Sıvıyla dolu bir kürenin içindeymişim gibi başımı döndürüyordu bu. Güneş çok sertti. Yola çevirdim gözlerimi, dikiz aynasından arkaya, sonra sağa ve sola baktım. Görüntülerin birbirinden hiç farkının olmaması beni şaşırttı, körleştim.

Derken arazinin dokusu ansızın değişti. Belki usulca değişmişti ama ben henüz farkına varmıştım. Yolun iki yanına gökten taş yağmış gibiydi. Taş ülkesine gelmiştim, yanık taşlar ülkesine.

İlk yanmış binayı gördüm. Çatısı çökmüş, ayakta kalan duvarları isten kararmıştı, iki kalasın çaprazlama ça-

kıldığı kapı boşluğu, tahrip edilmiş bir ağız gibiydi. Derin, kuru, dili kavrulmuş bir ağız. Bu harap bina bana yanık bir kafatası gibi göründü. Bir yığın yanık kafatasının önünden geçtim.

Yolun sağ tarafında başka bir bina gördüm. O da yanmış ama onarılmıştı. Binanın varlığında bir şey beni çağırdı. Arabanın lastiklerinin altında kızgın taşlar gıcırdıyordu, görmüyordum ama sıcak seven böcekler ve akrepler kaçışıyordu. Arabadan indim.

Bina bir L harfi oluşturacak şekilde bitiştirilmiş iki küçük, alçak odadan ibaretti. Buna bina demek doğru muydu bilmiyorum. Ama sonuçta yanmış ve onarılmış duvarları, bir çatısı, kapıları, bir büyük penceresi vardı. Kireç badanası is lekelerini kapatmaya yetmemişti. İki odanın birleştiği yerde, bir basamak yüksekliğindeki beton zemin, alanı dikdörtgene tamamlıyordu.

Ortada kocaman bir masa vardı. Büyük bir çatlak masayı boydan boya katediyordu. Ayakları birer aslan pençesi gibi yontulmuştu, taş ülkesinin taşlarını yontanlar için bu ayakları yontmak hiç de zor olmamıştır. Etrafında birbirini tutmayan beş sandalye duruyordu: Beyaz plastik bir bahçe koltuğu, grileşmiş, öyle kuru ki, her an kırılabilir. Bir demir sandalye, oturma yeri ve arkalığı füme rengi vinileks kaplı, yırtıklarından süngerleri fırlamış. Bir tahta iskemle, arkalığındaki üç tahtanın biri diş gibi eksik. Muhtemelen masanın takımından olan bir ahşap sandalye daha, onun da ayakları aslan pençesi gibi yontulmuş, sigara yanıklarıyla dolu kadifesi meşinleşmiş. Bir de hasır tabure.

Varlığıyla, bu beş benzemezi bile birbirine benzer kılan bir şey gördüm sonra: sağ taraftaki odanın duvarına dayanmış bir plaj şezlongu. Yeniydi, gözalıcıydı. Üstünde sarıdan mora gökkuşağının bütün renkleri birbirini izliyordu.

Sağ taraftaki odadan genç bir adam çıktı. Öyle ansızın çıktı ki, korktum. Yüzündeki kararmanın birazı güneşten, çoğu sert geçen bir hayattan olmalıydı. Çok soluk kırmızı bir tişört ve çok eskimiş bir blucin vardı üstünde. "Ben çay içecektim de..." diye mırıldandım, "varsa yani." Gülümsedi genç adam, "yoktur ama demleriz" dedi, "başımla beraber."

"Yoksa kalsın" dedim ama, sesimi duyuramadım.

Belli belirsiz bir korku vardı içimde. Ufuk yok, güneş sert, taş ülkesi burası, yanık taşlar. Yılan gibi uzanan ve bu uçsuz bucaksız güneydoğu toprağını ikiye bölen yolun üstünden gelip geçen yoktu. Hava kıpırdamıyordu, güneş şiddetini artırmıyordu, ama azaltmıyordu da.

Genç adam çıktığı odaya girdi. Kadifesi meşinleşmiş sandalyeye oturdum. Genç adamın girdiği odanın penceresi yoktu. İçerde devasa, eski bir buzdolabı görünüyordu, korkunç bir gürültü çıkararak çalışıyordu. Tam karşımda öbür oda vardı, onun cephesi diğerinin aksine, boydan boya camdı. Bu pencereli odaya baktım beklerken. Büyük bir büro masası, gösterişli bir makam koltuğu gördüm. Masanın önündeki iki koltuk devrilmiş, sehpa kırılmıştı. Masanın arkasındaki duvara asılı olan kapitone panoyu tek bir çivi tutuyordu, gülkurusu rengindeki tozlu pano eğri duruyordu, her an düşecekmiş gibi. Bu odada bir arbede yaşanmış olduğunu düşünmek içimdeki korkuyu artırdı.

Genç adam elinde büyük, dibi yanık bir çaydanlıkla çıktı, her hareketinden ürküyordum, oysa nasıl da yumuşak bir yüzü vardı. Demliği çalkalayıp irili ufaklı taşların üstüne döktü. Çay posasıyla karışık su kızgın taşların üstünde cızırdadı. Su hemen buharlaştı, tüttü. Genç adam tekrar çıktığı odaya girdi.

Burasının bir benzin istasyonu olduğunu anladım.

Binadan on beş yirmi adım ilerde, çok eski, tek bir pompa vardı, öylece, tek başına duruyordu. Üstüne bozuk bir elyazısıyla "mazot" yazılı bir mukavva parçası asılmıştı. Biraz ilerisinde hurda bir su dolabı duruyordu, bir ayağı büyükçe bir taşın üstüne denk geldiğinden eğri, dokunsalar yıkılacak haldeydi. Emayesi dökülmüştü, vaktiyle içinde su varken damlattığı yerler paslanmış, paslı su akarak gövdesinde iz bırakmıştı. Kızgın güneşin altında kendi haline bırakılmış, dokunsalar devrilecek bu su dolabı bana korkunç bir hüzün verdi. Hüzün korkumu bastırdı. Bir sigara yaktım.

Yine içi yoğun bir sıvıyla dolu küredeydim. Hissettiğim şey hüzün müydü, kaygı mıydı, başka bir şey miydi bilmiyorum. Bu garip âlemin içinde –kürede– başım dönerken hissettiklerimi adlandıracak gücüm yoktu. Niye geldim ki ben buraya? dedim kendime. Bu yolun bir ucu önünde sonunda kuzeybatıya çıkıyor, başka yollara bağlanarak. Babam bu yoldan geçmiş midir? Otuz beş sene önce bu yol var mıydı?

Genç adam buzdolaplı odadan yine çıktı. Elinde, su dolu iki buçuk litrelik bir meşrubat şişesiyle dibi yeşillenmiş bir bardak vardı. Dibi yeşillenmiş bardak bana susuz bir havuzu hatırlattı. Bir süs havuzu. Ellerimi havuzun dibindeki kurumuş yosunumsu artıklara sürüyordum. Çok tozluydu. Beni çağırıyorlardı, ama gitmek istemiyordum. Havuzun suyla dolu olduğu zamanları hatırlamıyordum, ama suyla doluyken bu havuzda çok kaldığım için derimin inceldiğini (bana böyle söylemişlerdi) ve soyadı Palabıyık olduğu halde bıyıklı olmamasına çocuk aklımla şaştığım bir doktorun bu havuza girmemi yasakladığını hatırlıyordum. Bir gün bir çift el, –muhtemelen babamın– koltukaltlarımdan tutarak beni havuzdan çıkarmıştı. Elbisemin eteğinden damlayan suların taş yolda iz bıraktığını, ama izlerin hemen buharlaş-

masına hayret ettiğimi de hatırlıyordum, yine de havuzun suyla dolu halini gözümün önüne getiremiyordum.

Bunun bir rüya olup olmadığından emin değilim.

"Su içersiz?" dedi genç adam. Buralarda nereye gidilse hemen su ikram ediyorlar.

Güvendim genç adama, gülümsedim, "içerim" dedim. Genç adam bardağı bir parmak suyla çalkaladı, döktü, yine taşlar tüttü, sonra bardağı doldurup bana uzattı. Buruk bir su içtim.

Sigaramın izmaritini yere atmak istemiyordum, bir kül tablası aradı gözlerim. "Yere atarsız" dedi genç adam, "bizim keçi yer." Ne demek istediğini anlamadım. Ama sigaramı yere atıp üstüne bastım. O sırada şezlongun altından kızıl tüyleri alev alev yanan, çok zayıf bir keçi çıktı. Gözlerime inanamıyordum. Şezlonga uzun uzun baktığım halde altında bir keçinin yattığını farketmemiştim. Keçi hiç çekinmeden yaklaştı, izmariti yedi. "Ne bulursa yer" dedi genç adam. Keçi yine şezlongun altına girdi. Kısmen görünüyordu, ama öyle kızıldı ki tüyleri, şezlongun gökkuşağı renklerine karışıyordu.

Genç adam iki çay bardağı ile tek bir çay kaşığı getirdi, bir kâsede tozşeker. "Bizim çaylar buruktur" dedi, "alışık değilsiz, çarpar." "Olsun" dedim. Çarpıldım çarpılacağım kadar. Genç adam çayları doldurdu, çömeldi, iki kolunu da dizlerinin üstüne koydu üstüste, çay bardağı avucunda kayboldu.

"Hiç yağmur yok bu sene" dedi, "dört ay oldu rahmet düşmedi." "Siz bir şey ekiyor musunuz?" dedim biraz hayretle, "çok taşlı burası." "Biraz buğday" dedi, "ilerde köyümüz vardır, ama tarlalar da yandı."

Yanık taşlar ülkesi.

"Nerden gelirsiz, nere gidersiz?"

Kırık dökük cümleler ettim, sıradan bir gezgin tari-

fine uyan. Susuz bir havuzu arıyorum demedim, sandıklara babamın kitaplarının doldurulduğu bir günü, denizi hiç görmemişken daha, gökyüzünün tamamen yıldızla dolu olduğunu keşfettiğim bir geceyi.

"Bir ırmak varmış" dedim, "vardı" diye düzelttim.

Beyaz bir gömlek yakasının örttüğü, genç ve kendine güvenen, sarışın bir enseden aşağı küçücük bir tatlısu balığı atıverdiğim, gülüşüldüğü, belimden kavranıp havalara kaldırıldığım o günün de rüya olup olmadığından emin değildim. Bir piknik sahnesiydi bu: Yere kilimler serilmiş, bakır bir çaydanlık tütüyor, bir çay bardağındaki çay yarım, (ama bu başka bir sahneye ait), bakır bir sinide çiğköfte yoğruluyor, burnuma biber salçası kokusu geliyor, birtakım mutlu adamlar iskambil oynuyorlar, aralarında babam da var.

"Irmak buralarda bir yerde olmalı" dedim. Genç adam öylece bakıyordu. "Ama fotoğrafı var" dedim, "rüya olamaz. Beş-altı genç adam ve bir o kadar genç kadın, hepsi neşeli bir yüzle fotoğrafçıya bakmış, arkada bir ırmak görünüyor, otuz beş sene önce." Hiçbir şey anlamıyordu genç adam, "buralar hep yandı" dedi.

Bakışlarının uzadığını gördüm, sigara tuttum, bakışlarını toparlaması uzun sürdü. Keçi sigara yakıldığını anlayınca yine çıktı şezlongun altından, bitirelim diye bakıyordu, sonra iki izmariti de yedi. Genç adama bir şey soramıyordum, ne sorabilirdim ki? Su dolabı tek başına duruyordu güneşin altında, sanki çatırdadığını duyuyordum. Buzdolabının gürültüsü kesildi. Sessizlik taş gibi ağırlaştı.

Asfaltta büyük, pahalı bir jip göründü birden. Sesi büyüdü büyüdü, sessizliği dağıttı. Genç adama baktım, kâğıt gibi bembeyaz kesildi yüzü, gelenlerin kim olduklarını görmediği halde arabanın sesiyle birlikte fırladı yerinden. Jip rüzgâr gibi gelip durdu. Tam su dolabının

önünde. Güçlü bir hayvanı andırıyordu. Bu korkunç sıcak yaz gününde koyu renk ceket giymiş iki genç adam indi önden, biri hızla arka kapıyı açtı. Arkadan da bir adam indi. Çok kısa boyluydu, çok kısa, beyaz saçlı, elli yaşlarında. Teni yanık olduğu için gür beyaz saçları göz alıyordu. Siyah gözlüğünü çıkardı. Hızla bana doğru yürüdü. Birkaç adım uzağımda durdu. Bu taş ülkesine uygun gözleri vardı, kısık, keskin bakan. Korkuyordum. Beni inceliyordu. Kılık kıyafetime baktı, özellikle bozuk yollarda yürümeye elverişli ayakkabılarıma. Arabama daha gelirken bakmış olmalıydı, su dolabının önünde durmadan önce. Sert ifadesi yumuşadı biraz, hâlâ sevecen değildi, ama artık aldırışsızdı. Bu topraklara meraklı gezginleri küçümser bir gülümseme belirdi yüzünde, bir yandan da konuksever. "Hoşgelmişsiz" dedi. Sesi buyurgan, etkileyiciydi. Cevabımı beklemeden buzdolaplı odaya girdi, iki adamla birlikte. Genç adam kâğıt gibi yüzüyle arkasından odaya süzüldü.

Bir çöl gecesine yayılan kahkahaları hatırlıyordum, jeneratörün kapatılmasına çok az kalmış, kuruyemiş kâselerinde leblebiler fıstıklar, çay bardaklarının tatlı şıngırtıları. Birileri denizden söz ediyordu. Uzakta dağlar vardı. Jeneratör artık kapatılmış olmalıydı, ama gece yine de tam anlamıyla karanlık değildi. Geceyi neyin aydınlattığını anlayamıyordum, yıldızlardan ve ayışığından başka. Kadim sözcüğü geldi dilime. Sanki çölün varlığında kadim bir ışık vardı.

Annem hiçbir zaman 'kadim-ül eyyam' diyecek kadar yaşlı olmadı, ama derdi, bazen, burayı anlattığında. Bir kısmı artık hayatta olmayan o çöl gecesi kahkahalarının sahiplerine hem çok kızıyordum şimdi, hem çok acıyordum, seviyordum onları. Aralarında babam da vardı. Ne düşüneceğimi bilemiyordum.

Tekrar çalışmaya başlayan buzdolabının korkunç gürültüsü içerdeki konuşmaları bastırdı. Bir sigara daha yaktım. Keçi yine çıktı şezlongun altından. Gitsem iyi olacak diye düşünüyordum. Hemen gitmemin doğru olup olmadığına karar veremedim. Toprakta bir şey beni tutuyordu. Keçiye baktım, sigaramı bitirmemi bekliyordu, yanı başımda.

Genç adam neşelenmiş bir yüzle buzdolaplı odadan çıktı. "Ben gideyim artık" dedim. "Bir çay daha içersiz, öyle gidersiz" dedi. Çok içten gülümsüyordu, belli ki önünde korkudan titrediği beyaz saçlı adam beni ağırladığı için kızmamıştı. "İçerim" dedim. Keçi izmariti yedi. Çok sigara içtiğimi keçi bile anladı, şezlongun altına girmiyor, beni bekliyordu.

"Borcum ne kadar?" dedim. "Borcun yoktur" dedi genç adam. "Olmaz" dedim. "Gene gel, başımız üstüne" dedi. Su dolabına kadar geçirdi beni. Keçi de yanında. Güneş kızıl tüylerinde oynaşıyordu. Birkaç sigara verdim keçiye. Genç adama el salladım, arabama bindim.

Yılanın sırtındaydım yine. Bütün camlar açıktı. Çöl gecesi kahkahalarını duyuyordum, çok hüzünlü geliyordu şimdi, her şey içime dokunuyordu.

2004

TEVEKKÜL

Cafer artık bende kalıyor. Bir oda yaptı kendine, arka tarafta, mutfağa bitişik. Şuraya bir soba kuralım, donacaksın bir gece, başıma bela olacaksın diyorum, istemiyor. Erkenden yatıyormuş, ihtiyacı yokmuş ısınmaya. Zamanı bir an önce tüketmek ister gibi odasının hali, eşyasız, loş. Hayatımı çok kolaylaştırdı ama. Odun kırıyor, güzelce istifliyor, erkenden yakıyor ocağı, ben kalktığımda ısınmış oluyor ortalık. Her sabah taze köy ekmeği getiriyor, nerden alıyor bilmiyorum, sormuyorum da. Kendince bir düzeni var. Pazartesi sabahları kar bile yağsa, önüne çalışma masamı koyduğum geniş pencereyi dışardan hortumla yıkıyor, her çarşamba kuru fasulye pişiriyor. Uzun ve düşünceli yürüyüşlerimden sonra masama oturduğumda, onun hep aynı saatte köpekleri alıp sahile götürdüğünü görüyorum. Köpekler çıldırıyor sevinçten, iri patileriyle Cafer'in omuzlarına vuruyorlar. Hangimizin halinin daha acıklı olduğuna karar veremiyorum. Ben erken münzeviyim, o sonsuz münzevi.

Yakında bahar gelecek. Daha erken sabah olacak. Daha uzun yürüyeceğim. Daha çok hatırlayacağım. Hatırladıkça solacak hatırladıklarım. Eksildiğimi hissetmek daha çok koyacak bana.

Bu eksilme duygusu yüzünden içimin çok acıdığı

geceler göndermiyorum Cafer'i odasına. Otur, anlat biraz diyorum. Ne anlatayım beyim diyor, anlatacak bir şey yok ki? Dokunmaktan kararmış bir meşini andırıyor yüzü. Rakı içiyoruz. Çok içiyor. Az konuşuyor. Ama konuştuğunda bıçak gibi batan sözler ediyor. O sustukça ben konuşuyorum. Konuştukça hayatım iyice harcanmış görünüyor gözüme.

Tefekkür kırkından sonra başlarmış dedim bir gece, kırkımı geçeli yıllar oldu, ama hâlâ başladığım yerdeyim. Bana kalırsa tefekkür değil o dedi, tevekkül. Böyle tuhaf şeyler söylüyor işte. Kendi hikâyem hafif, hatta basit geliyor bana, basit hikâyelerle oyalanmış bir ömrün sahibi olmak ise ağır geliyor, eziliyorum.

Adanın açık denize bakan tarafındaki köyde oturuyordu eskiden, Hilâl'in gelişinden önce. Yalnız yaşıyordu. Adanın büyüleyici sessizliğini bozan korkunç tatilcilerin yavaş yavaş dönmeye başladığı günlerde, lokantacı tanıştırdı bizi. Hava hâlâ sıcaktı, lokantacıyla gölgede oturmuş, bira içiyorduk. Tatilcilerin gemiye binişlerine, en çirkininden hediyelik eşya satan tezgâh sahiplerinin son bir ümitle çırpınışlarına bakıyorduk. Ben seviniyordum yaz bitti diye. Ama belli etmiyordum. Lokantacı üzülüyordu çünkü. Yirmi yıllık buzdolabını değiştirecek parayı denkleştirememiş. Kötü geçmiş bu yaz, kuru kalabalıkmış tatilciler, yarım ekmeğe dönerle bütün gün idare ediyorlarmış. Bu işin tadı kalmadı artık dedi.

Aklım dağınıktı benim. Hayatın küre gibi bir şey değil, sis gibi bir şey olduğunu düşünüyordum o sırada, başlangıcının nerede olduğunu bir türlü kestiremediğim. Kürenin de bir başlangıcı yoktu gerçi, ama herkesin kabul ettiği bir formu vardı hiç olmazsa, nerden başlarsan başla, başladığın yere gelebilirsin. Hayatım hakkında düşünmek istiyordum, basit hikâyem hakkında, ama nerden başlayacağımı bilemiyordum.

Eve bakacak yardımcı birini arıyorum dedim, sanki gündelik hayatın sıkıcı işlerini birine devredersem bana kalan vakitte hayatımı arayabilirmişim gibi. Cafer var dedi, inşaat ustasıydı eskiden, elinden her iş gelir, evine bakar, bahçeni de iki günde adam eder, darılma ama bahçene bahçe demeye bin şahit lazım. Başta umurumdaydı bahçe, köpekler ve yazacaklarım. Sonra sonra ilgimi kaybettim. Adam gönderdi, Cafer'i çağırttı. Konuştuk, anlaştık. Haftada birkaç gün geliyordu önceleri. Derken, ilk günlerde uzak durduğu köpeklere de alıştı, her gün gelmeye başladı, kendiliğinden. Sabah kalktığımda onu bahçeyi sularken görür oldum.

Hilâl'in gelişi beni sarstı. Ama onu niye sarstı, bilmiyorum. Ne zaman Hilâl'den söz açacak olsam, fırtınada karısının denizden dönmesini beklediği geceyi anlatıyor. Akşamüstü farkına varmış kayığın yerinde olmadığını, karısının evde olmadığını. Sabaha kadar kayalıklarda beklemiş, ama karısı dönmemiş. Kayığın parçaları günlerce kumsala vurmuş.

Kış başında geldi Hilâl, bir gece. Buraya yerleştiğimden beri pek az çalan telefonum çalınca şaşırdım. Telefonun sesi çoktandır ve çok eksilmiş olduğumu düşündürdü bana. Hilâl'in dünyanın öbür ucundan aradığını sandım, öyle uzaktan, öyle derinden geliyordu sesi. Dünyanın öbür ucundan değilse de, zamanın öbür ucundan arıyordu. Buradayım dedi, adadayım. Ne zamandır görüşmediğimizi düşündüm, yirmi yılı çoktan geçmiş.

Hilâl'in babasının denize bakan geniş evinde toplanan beş genç ruhtuk bir zamanlar, milattan önce. Gerçi Hilâl'le on küsur yıl önce karşılaşmıştık. Bir kokteylde. Bir otelin en altın ışıklı, en bordolu, en kalın halılar ve şıkırtılı avizelerle donanmış; siyah takımların, kadifelerin ve satenlerin durmaksızın kımıldadığı; mutantan ve uğultulu salonunda. Yanında eşi, siyah papyon, beyaz gömlek, göz

alıcı kol düğmeleri. Eşini tanırdım, retorik bey, şişmanlamış çok, daha bir retorik bey olmuş, konuştuğu herkese farklı cümleler kurmayı ve aynı anda birkaç dilde sohbet etmeyi başarabilen adam, çok da nüktedan biri oldum olası, benim gibi nemrut değil. Hilâl hâlâ ince, saçlarının rengi modaya uymuş. Canım hatırladın mı? dedi retorik beye beni göstererek. Tabii hatırladım, n'aber? O ne muazzam özgüvendi öyle yüzündeki, sesi daima kendinden genç, tokalaştık. Bir garson şarap getirdi, kırmızı, aldık.

Hilâl'le ben birbirimizin farkındaydık. Ben Hilâl'in varlığının farkındaydım daha doğrusu, ama beklenmedik anlarda göz göze geldiğimize göre, o da farkındaydı. Kulak ağrısı gibi diye düşünmüştüm o gece. Birbirimizin farkında olmamız, kulakta uyuyan, uyanınca ağrı yapan şey gibi.

Üçü erkek beş genç ruh bir kayık tutmuştuk. O zamanlar sahil yolu yoktu. Hilâl'in babasının, sarmaşık güllü, kayıkhaneli evlerinin önünden denize iniliyordu. Koli basili yıllarıydı. Tamam, girmeyeceğiz demiştik Hilâl'in topuzlu annesine. Ama girmiştik. Çıldırmış gibi eğlenmiştik. Kayıktan denize atlamıştık. Okuldaki ilk yazımızdı. Retorik bey daha sahneye çıkmamıştı. Biz beş genç ruh heyecanlarımız bizi hiç terketmeyecek sanıyorduk. Gelecek büyük parlak beyaz bir buluttu.

O gece sabaha kadar kulağım ağrımıştı. Doktor kulağımda uyuyan ortakulak iltihabının suyla temas edince canlandığını söyledi. Sudan uzak dur dedi, gene uyanabilir. Kokteylde Hilâl'i görünce içimde uyuyan şey uyanmıştı. Kulak ağrısı gibi. Sonra kalabalığın içinde kaybettim Hilâl'i, isteyerek. Uyanan şey beni korkutmuştu, oğlum kolej sınavlarına hazırlanıyordu, gelecek hâlâ büyük parlak beyaz bir buluttu, kulak ağrısının hiç zamanı değildi.

Boynuma atkımı sardım, yanıma fener, şemsiye aldım. Köpekler de benimle gelmek istedi, oturun evi bekleyin siz dedim, başlarını okşadım. Ay hilâldi, ama önünden hızla

kalın bulutlar geçiyordu, kuvvetli bir rüzgâr vardı. Patikanın sonuna doğru dalgakırana vuran dalgaların sesini duydum. Yol boyunca Hilâl'i, biz beş genç ruhu düşünmüştüm, uğuldayan bu dalgalar gibi kabarıp sağa sola vuran gençliğimizi. Dalga gibi gençliğimiz dalgakırana vurup dinmişti, ben kendimi bir adaya sürmüştüm. İçimde bir tel titriyordu ne zamandır, titredikçe yoruluyordum.

Motelin kapısındaki sarı ampul gevşemişti, arada bir sönüyordu. İçerde Kur'an okunduğunu duydum. Üstüne beyaz çarşaf örtülmüş ölünün başında Kur'an okuyan imamı görmek içimde bir yerleşiklik duygusu uyandırdı, burada ölünebiliyordu demek, öte yandan anlaşılması zor bir gurbet duygusu, bir gariplik de uyandırdı, çelişikti yine duygularım. Adanın yerlisi sekiz-on adam motelin daracık lobisine sıralanmış sandalyelerde oturuyorlardı. Lokantacıyı gördüm, yukarı kata çıkan merdivenlere ilişmişti. Ölünün başucunda duran, gözleri yerde bir adamı işaret etti başıyla belli belirsiz. Genç adama başsağlığı diledim. Lokantacı koluma girdi, sizi arayan bayan yukarda dedi. Bir kat çıktık, bir kapıyı açtı. Hilâl ölen motelcinin karısı, kızları, gelinleri olduğunu sandığım bir yığın kadının arasında oturuyordu. Yün şalıyla saçlarını örtmüştü. İmamın pürüzlü sesi yukarıya kadar geliyordu. İmam çok sigara içiyor diye düşündüm o an, yersiz bir düşünceydi, belki de imam değil müezzindi, ölünün başında kim Kur'an okur bilmiyorum. Hilâl yerini bulmamış bir şaka gibi karşımdaydı. Kadınlar beni görünce toparlandılar, rahatsız olmuş gibi yaptılar. On dört-on beş yaşlarında bir kız sadece, küçücük güldü, bir tek o başını örtmemişti, blucinliydi.

Pek aydınlık sayılmayan odada Hilâl'in beni görünce sarardığını farkettim. Sararmamışsa bile bir şey olmuştu, belki onun da içindeki ağrı uyanacak gibiydi. Özlemle bana koşar gibi davranmak istemiyordu. Cenaze

evinde değil de başka bir ortamda olsaydık öyle yapardı. Önce küçük tedirgin bir gülüş, ağırdan alınan hareketler. Zaman kazanmak gerekir çünkü, kadim dost gibi davranmak için. İki yanındaki kadınlara başınız sağolsun diye fısıldayarak kalktı, önümden geçti, merdivenleri indik. Kur'an okuyan adamın arkamızdan dikkatle baktığını hissettim. Ara vermişti okumaya, belki su içiyordu.

Motelin dışına kadar konuşmadık. Hilâl zeytin ağacının arkasındaydı, kalın bulutlar aralanınca iyice ortaya çıkmıştı, incecik parlıyordu, muhteşemdi görüntüsü. Ayın hilâl halini dolunaydan daha çok sevdiğimi düşündüm.

Nerden çıktın sen dedim, sanki bu senli benli tavırla gençliğimize dönebilirmişiz gibi. Hiç değişmemiş diye düşünüyordum, yaşlanmış, ama değişmemiş. Çıktım işte dedi. Kararsızca kucaklaşmaya çalışırken çarpıştık. Hareketlerimize dostça bir kucaklaşma süsü vermek kolay olmadı. Dalgakıranda patlayan dalgaların uğultusunu bastırmak için bağırarak konuşuyordu. Artıp azalan bir öfkeyle önemsiz şeylerden bahsederek bu zor dakikaları doldurmaya çalışıyordu. Nerden bileyim motelcinin öleceğini dedi. Oysa gelmeden önce telefon etmiş, buyrun bekleriz demiş motelci. Oğlu hiç de nazik değilmiş, nerde kalırsanız kalın, biz kapalıyız demiş. Sen burada yaşıyor olmasaydın karakolda sabahlardım herhalde dedi. Sağlık ocağında kalabilirdin, hâlâ aynı doktor duruyorsa bayıla bayıla misafir ederdi seni diyecektim, sustum. Yanlış anlardı. Ben de olsam yanlış anlardım.

Bir kere rastlamıştım ama, elimi kestiğimde, Cafer gelmeden önce, her işi kendim görmeye çalıştığımda. Kanı durduramamıştım. Avucuma bastırmayı bıraktığım anda mutfak bezi kıpkırmızı oluyordu. Hırsımdan ağladım o gece. Tüm kanı şu taş zemine akmış, büyük parlak beyaz bir bulut gibi gençliği çoktan geçmiş, hikâyesi basit biri olarak öleceğim diye düşündüm. Kan bunları düşündürdü

bana, korkuttu. Koşa koşa sağlık ocağına gittim. Doktor gitmemişti daha. Çok zavallı göründüğümün farkındaydım, zırlıyordum. Gören de elimi değil, boğazımı kestiğimi sanırdı. Ölmekten mi korkmuştum? Hayır. Beklemediğim bir şey olmuştu sadece, ruhen hazırlıklı olmadığım bir şey, o kadar. Genç bir doktordu avucumu diken, hareketleri canlıydı. Avucumu dikerken gösterdi, gemiyi kaçırmış bir yolcunun sağlık ocağının sedyesinde uyuduğunu.

Kendi evimde de kalabilirdim dedi Hilâl, ama yapayalnız, korktum, hem senelerdir oraya adım atan olmadı. Günlerimizi düşünüyordum ben, seyircisi kaldığımız, bir gün aslında bizim olduğunu anladığımız, gençlikten veya gelecek sarhoşluğundan elimizde tutmadığımız, çabucak geçen günlerimizi. Yazılmayacak bir romanın içinde, yazılacakmışız gibi yaşamıştık.

Yemek hazırladım, tuz, biber, zeytinyağı, kızarmış ekmek, Cafer'in getirdiği ev şarabı. Ev şarabını methettim, çok severmiş gibi yaptım. Niye böyle yaptım? O sever diye mi? Hayır, örtmek için. Her şeyi örtüyoruz diye düşündüm. İçimdeki şey uyanıyor gibiydi, korktum. Ruhumu çıplak görmekten mi korktum? *Halbuki korkacak hiçbir şey yoktu ortalıkta. / Her şey naylondandı o kadar.* Cafer'den söz ettim çok önemliymiş gibi, yine örtmek için günlerin içimi oyduğunu, bütün işleri hallettiğini, bana sadece oturup çalışmak kaldığını, ama çalışmak konusunda pek de başarılı olmadığımı. Herkes gibi ben de kitap yazıyorum dedim. Herkes gibi. Sorsa anlatacak bir içerik bulamayacaktım. Bir içeriği vardı elbette, ama ya sorarsa diye düşündüğüm anda boşluğa dönüştü.

Her geçen gün bana çok uzakta kalmış gibi geliyor artık, günlerin arasına aklımın almayacağı kadar uzun zamanlar giriyor, kendimi bu zamanların arasında kaybolmuş hissediyorum.

Sabah cılız da olsa biraz güneş vardı, ama rüzgâr bu-

lutları taşıyıp örttü. Cafer garip bir dikkatle bakıyordu Hilâl'e. Hilâl onun farkında değildi, telefonda alıcıyla konuşuyordu. Hayır paranın hesabıma yattığını görmeden katiyen... gibi şeyler söylüyordu. Ama bugün gelmiş olmanız lazımdı... diyordu, hayır motel kapalı, motelci ölmüş... Her şey naylondandı, ne çok okumuştuk *Geyikli Gece*'yi; biz, büyük parlak beyaz bulutu bekleyen beş arkadaş, yeni dörtlerin altıların içine girip çıkan, birer birer eksilen ve sonunda tek kalan, kayıktaki beş kişi, *eskimiş şeylerle avunamıyoruz* artık. Ben bir tanıdığımın evinde kalıyorum... diyordu Hilâl, bir tanıdığımın evi oluyordu evim, o acıtıcı eksilme hissine, kaybolan beyaz bulut eşlik ediyordu. Kafamı toplayamıyordum. İçimi dinliyordum, dikkatimi ağrıya vermiştim, uyanacak mı? Cafer haşladığı yumurtaları uzunlamasına dörde bölüyordu, taze köy ekmeğini dilimliyordu. Ben sanki kendi evimde değilmişim gibi, Hilâl'le ikimize ait yeni bir eve yerleşmeye çalışıyormuşuz hissini yaratmak ister gibi – tamamen kendim için– kararsızca ve amaçsızca mutfakla masa arasında gidip geliyordum, işin kötüsü bu düşünceden pek de heyecan duymadığımı farkediyordum.

Cafer niye ona bakıyor diye düşünüyordum. Cafer'in ilgisini çekecek kadar alımlı bulmuyordum Hilâl'i. Adaya inince arayın beni... diyordu Hilâl. Zeytinyağı da koy bir kâseye diyordum Cafer'e.

Ayrıldık ama boşanmadık, eşim kabul etmiyor dedim. Karım demedim, sen de kocam deme demek istedim. Ne güzel, seninki bitirmiş, benim oğlum hâlâ bitiremedi uyduruk bir fakülteyi dedim. Oğlumun artık hiçbir şey umurunda değildi. Yalnız yaşıyor, ama hâlâ benden para almayı biliyor diye düşündüm, sinirlendim. Hilâl'in aile meselelerimle ilgilenmemesi beni rahatlattı. Aile kavramı açısından bakılacak olursa diye düşündüm, eşimle ben boşanmadığımıza, oğlumuz da henüz evlen-

memiş olduğuna göre, bir evin insanları olmamız gerekirken üç ayrı evde yaşıyoruz. Bayramlarda bile bir araya gelmiyoruz. Arkamızda bıraktığımız yılların, ne tuhaftır ki, hiç hatırı kalmamış. Ne çabuk tükettik yılların hatırını? Hemen, böyle iyiyiz diye düşündüm ama, böyle çok daha iyiyiz, en azından herkes kendi seçimini yaptı.

Biz... dedi Hilâl. Sakın kocam deme dedim içimden. Eşim de. Dilimizin en anlamsız kelimesini seç. Eş benzer anlamına da gelir. Eşler de köpeklerin sahiplerine benzemesi gibi, birbirlerine benzer, birbirlerini birbirlerine benzetirler. Sisi andıran bir mutsuzluğun içinde birlikte kaybolurlar. Oysa kocam ya da karımı sevecen bir anlam çevreler, sen de bilirsin.

Bir ara boşanıyorduk nerdeyse dedi. Retorik bey bypass olunca vazgeçmişler. Altı saat sürmüş ameliyatı, birtakım komplikasyonlar olmuş. O ameliyattayken ya ölürse diye çok korkmuş, o zaman vazgeçmiş ayrılmaktan.

Her şeyin naylondan olduğu bir çağda, hâlâ seviyormuş gibi yapmak ne zor şey diye düşündüm Hilâl konuşurken, hayatımda her şey yolunda ifadesi takınmak, hayatımızı değiştirmekten nasıl da korktuğumuzu gizlemek, seçimlerimizin altında kaldığımızı belli etmemek için çırpınmak ne kadar zor, ne kadar yorucu.

İki ses vardı masada. İki konuşma. Biri kendimizle içimizde, öteki masada dolaşan, Cafer'in de kulağına ulaşan ses. Cafer çay koyuyordu, yine Hilâl'e bakıyordu. Ona varlığını hissettirmek istediğini düşündüm nedense, ben çalışırken varlığını hissettirmemek için üşenmeyip odunları bahçenin en uzak köşesine taşıyıp kıran Cafer. Ama bu, bir erkeğin bir kadına kendini hissettirmek istemesinden başka türlü bir şey gibi geldi bana, merak ya da bir dil kurma çabasıydı sanki, pek de anlamış değilim. Hilâl'in onunla tek kelime konuşmamış olduğunu farkettim, günaydın demişti sadece bir kere. Bunları düşü-

nürken aynı anda, sen eşinden ayrılmamış olduğun için daha şanslısın bakışıyla baktım Hilâl'e, her şey düzelir bakışıyla, sahte olduğunu anlamak hiç zor değildi, her şey naylondandı, o kadar.

Sonra bir sessizlik oldu. Onun da günlerimizi düşündüğünü anladım. Sessizlik biraz daha uzun sürebilseydi, içimizde canlı olduğunu sandığımız, suyla karşılaşınca uyanan o şeyin farkına varacaktık. Ama artık uyanmayacağını, içimizden çıkarmazsak bizi azar azar bitirecek bir tümöre dönüşmüş olduğunu o anda görebilecek miydik, bilmiyorum. İkimizden biri başlatabilseydi konuşmayı. Mesela ben, hiç düşünüyor musun o günleri diyebilseydim. Sen retorik beyi seçtiğin, seçip gittiğin için ben eşimi seçtim, daha doğrusu onun beni seçmesine izin verdim.

Kayıktaki beş kişiden en ağlak olanımızın bestelediği sözlerle gençliğimiz, büyük parlak beyaz bir buluttu, karardı, yağdı, bitti.

Evimde üç gece kaldı Hilâl. Nasıl da boş şeylerden söz ettik. En sıradan konuşmalarımız bile kesintiliydi, ani sessizliklerle bölünüyordu sözler tam ortasından. Galiba hem konuşmaya çalışıyor, hem içimizi dinliyorduk. Onun bana bakışlarının benden daha umutsuz, daha yorgun göründüğüne bakılacak olursa, Hilâl'in içimizdeki şeyin öldüğünü benden önce farkettiğini söyleyebilirim. Belki motelde anlamıştı, gözü yaşlı kadınların arasında beni ilk gördüğünde, içindeki tel beklediğinden az titrediğinde ya da başka türlü bir sızı verdiğinde, belki de ondan sararmıştı cenaze evinde.

İkinci gün dönecekti, ama yazlığını alacak olan adam adaya ertesi gün gelebildiği için bir gece daha kaldı. Üçüncü gece ocağın karşısındaki kanepeye uzanmış ateşe bakarken, –hâlâ ve boşu boşuna– inşallah fırtına çıkar, gemi gelmez diyordum içimden. Böylece aslında bizim olan, ama seyircisi kaldığımız günlerimiz gömüldüğü

yerden çıkar, belki. O uyuyan şeyden konuşabiliriz böylece. Sen onu yapmasaydın, ben bunu yapmasaydım diyebiliriz. Hikâyemizin nasıl da basit olduğu düşünülürse, yıllar önce kapanması gerekirdi hesabımızın.

Son gece yine ev şarabı içerken, ocağa aralıksız attığım odunlardan sağa sola kıvılcımlar sıçrarken, büyük parlak beyaz bir bulut olmaktan çoktan çıkan, sönen bir yıldız gibi umutsuzca uzakta kalan gençliğimizin duygularına çok yaklaşmışken, bu adayı onun gelme ihtimali olduğu için seçmiş olduğumu anladım. Sanıyorum o da bu adaya yerleştiğimi duyunca, hiç gelmediği yazlığını beni görme ihtimali için boş tutmuştu. Bu keşif beni birkaç dakika heyecanlandırdı, birinin aklında yer etmiş olmak güzel bir duygu. Sonra sadece aptallık olduğunu anladım bunun, bir aptallığı yıllarca içimde uyutmuş olmak daha da aptalca geldi.

Son günün sabahında iskelede gemiyi bekliyorduk. Deniz sakindi. Gözlerimiz uzaklara dalıyordu. Şu kulak ağrısı diye düşünüyordum, yeniden başlasa, hayatımda hiç yapmadığım bir şeyi yaparım, o an karar verip Hilâl'in peşi sıra giderim, derin sularla çevreleyip daralttığım hayatımı genişletirim, sisin içine adım atarım böylece. Gözümün ucuyla baktım Hilâl'e, karışıktı ifadesi, bir şey çıkaramadım. Ağrı uyanmıyordu.

Gemi geldi. Vedalaştık. Elleri kupkuruydu, sıcaktı, birbirimize ağır geliyorduk artık. Birbirimizi bir daha görmeyeceğimizi, görmek istemeyeceğimizi biliyorduk. O gemiye binip gözden kayboldu, ben iskelede oturup bir çay daha içtim. Cafer'i gördüm, lokantacıyla konuşuyordu, gözü gemideydi. Cafer haklı diye düşündüm, tefekkür değilmiş kırkından sonra başlayan, tevekkülmüş.

O gece içim ağrıdı, ameliyat yerinin ağrıması gibi. Dönüşü yok artık, uyanmayacağını anlayınca kesip çıkardığım şeyi tekrar oraya koyamam. Geride bıraktığım

günlerimin hâlâ seyircisi olduğumu, kendi ömrüme yabancılaştığımı hissedince, artık bende kal dedim Cafer'e, arkadaki oda senin olsun.

Benden yarattığım bir ben demem doğru olmaz onun için, ama varlığının bana beni hatırlattığı da kesin. Nedenini bilmiyorum. Bazen onun bahçede yaban otlarını temizlemesini izlerken benden daha fazla yıpranmış bir kopyamı gördüğüm hissine kapılıyorum, omuzlarının çökmüşlüğü olabilir bunun nedeni veya zamanı tüketmek için gösterdiğimiz umutsuz çabanın benzerliği. Onu bahçede gördükten sonra kendime aynada bakarsam ilk farkettiğim şey bu benzerlik oluyor. Aynaya bakarak, tevekkül için, diyorum, çok erkendi daha. Zorlu bir nehri geçebilmek için uzanacak eli beklemek yerine, oynak olduğunu bildiğim taşlara basabilmeliydim. Basamadım, olduğum yerde kaldım.

Cafer de benim gibi hayatını derin sularla çevrelemiş, olduğu yerde kalmış bir adam. Birkaç kez gayret etmiş, oynak taşlara basmak için, yine de bir el beklemiş tutsun diye. Artık ikimiz aynı yerde birkaç kilometrekarelik bir alan içinde hareket ediyoruz, evden sahile çarşıya köye gidip geliyoruz, aylardır denizi aşıp anakaraya çıkmadım. Bazen bulunduğumuz yeri haritada görür gibi oluyorum, noktadan da küçük, yok kadar bir alan. Başkaları haritaları kaplayan büyük kıtalar arasında hareket ederken, biz dünyanın haritada gösterilmesi imkânsız bir noktasına sabitlenmiş halde yaşıyoruz. Olsun. O hiç takmıyor bunu, ben de.

Hilâl gittiğinden beri günlerin çoğu sadece birbirimizi görerek geçiyor. Cafer'in en iyi tarafı bakışları, insanın zehrini alır gibi bakıyor. Böyle bakmayı kimden öğrendin sen? dedim bir gece. Nasıl? dedi. Böyle işte, içimin acısını alır gibi bakıyorsun. Acılaştı sesi, karımdan dedi, o çok bakardı insana.

Bazı geceler konuşacağı tutuyor, kopuk kopuk hikâyeler anlatıyor kendisine ve karısına dair, oradan oraya atlayarak. Bir sıra izlemiyor, anlattığı hiçbir şeyin bir başı ve sonu yok. Sözgelimi karısının da adada doğduğunu, oldum olası birbirlerini tanıdıklarını anlatırken, sözü yazlıkçılardan birinin köyün çocuklarına saldıran köpeğine getirdiği oluyor ya da iskelenin henüz yapılmadığı zamanlarda geminin açıkta demirlediğine, yolcuların sandallarla adaya taşındığına. Sözleri de hayatına benziyor, gedikler var, bütünleştiremiyorum. Karısını çok mu sevmiş, yoksa hâlâ ölümünden dolayı azap mı çekiyor anlamış değilim, sorularıma doğrudan cevap vermiyor.

Ben de lokantacıdan öğrendim hikâyesini. Hilâl gittikten, içimde uyanmasını beklediğim şeyin ölmüş olduğunu anladıktan sonra.

Lokantacı kışın dükkânı tümüyle açmıyor ama hazırda bir-iki masa tutuyor, adaya belki birkaç yabancı gelir de yemek yemek ister diye. Hemen her gün birkaç kişi geliyor allahtan. Kaptanlardan biri mesela, her geldiğinde balık çorbası içiyor, alıcılara yazlık göstermek için sık sık adaya gelen bir emlakçı var, o da her gelişinde midye tava yiyor. Hiç kimse gelmezse beni çağırıyor lokantacı, gün ortasında ufak bir çilingir sofrası kuruyoruz, uzun uzun konuşuyoruz.

Cafer'in hikâyesi hakkında çok şey bildiği yok aslında, ama Cafer'in hiç sözünü etmediği şeyi o söyledi. Sağır dilsizmiş karısı Cafer'in. Tanırmış kadını. Denizde kaybolalı en az on beş yıl olmuş, tam zamanını hatırlayamıyor. Sağır dilsiz olduğundan mıdır nedir dedi, büyük büyük bakardı insanın yüzüne, insanın acısını alır gibiydi, ufalırdın o baktıkça. Adanın yerlileri yedi-sekiz gün boyunca dört bir yana dağılmışlar, kıyıda kadını beklemişler, hatta iki tekne deniz açılmış ölüsünü veya dirisini bulmak için.

Kadının neden başını alıp gittiğini lokantacı da tam

olarak bilmiyor. Yıllar sonra Cafer, adaya bir gün bir kadın geldi diye anlatmış lokantacıya, kış ortasında güneş gibi bir kadındı. Hatta senin dükkânda yemek yedi demiş. Lokantacı böyle bir kadını hiç hatırlamıyor. O gece karısına sabaha kadar o kadını anlatmış, güneş doğuyormuş sustuğunda. Karısı ertesi gün kaybolmuş. Kafam çok karışıktı, içim kabarıyordu, sabahtan beri eve uğramamıştım, akşam olunca anladım gittiğini demiş. Karısının sandalla denize açıldığını görenler olmuş, denizin ortasında salınan sandalda ayakta dikilmiş bağırdığına yemin ediyormuş balıkçılar, bir anlam verememişler haline. Cafer karımı incittim, ondan gitti demiş lokantacıya.

Ama karısı sağır dilsizmiş dedim, duymadığı halde nasıl anlamış Cafer'in bütün gece ne anlattığını? Ne anlattığını duymak şart mı anlamak için dedi lokantacı, sen şimdi bana her şeyi anlattın mı? Yoo... Ama ben yüzünden anlıyorum hayatını, eriyorsun.

Arka odayı Cafer'e verecektim, ama o kendi odasını kendi yapmak istedi, inşaat ustası ne de olsa. Garip bir eklenti yaptı eve, mutfağa bitişik, ama ne evin bir parçası ne de değil. Mutfaktan geçilebilen bu küçük oda, evin geometrisini şiddetle etkiliyor, daha eve yaklaşırken dikkati çekiyor. Çirkin oldu diyemem, ama eve ait olmadığı da belli. Cafer çok az konuştuğu için, birçok şeyi anlamak bana kalıyor, pek başaramıyorum, ama üstünde de durmuyorum artık. Hayatta bunca şeyi anladım da ne oldu? Kendi hikâyemi daha karmaşık mı kıldım? Gerçi hayatta tek bir şeyi bile anladım mı, ondan da emin değilim ya. Zaten Cafer haklı, tefekkür değil, tevekkül kırkından sonra başlayan.

Kendinden bahsetmeyi sevmiyor, ama insan kendinden başka ne anlatabilir ki?

2005

SERİM-DÜĞÜM-ÇÖZÜM

Söz konusu hikâye, çözümü düğüme gömülmüş; serimi, ancak genç, coşkulu ve fakat başarısız bir yazarın kaleminden çıkabilecek tarzda, masumiyet kokan aşk beklentisiyle ağdalanmış; klişeye meyleden söyleyişlerle dolu, zayıf bir hikâyedir. Yazar, ana temayı sözcükleri olsun yenilemeyi beceremeden metin boyunca tekrarlamış, hikâyeyi kuvvetli bir omurga üzerine inşa edememiştir. Her ne kadar o sıralarda eline geçen her romanı okuyor olmanın verdiği edebi heyecanı bir parça yansıtmayı başarmış, aşk ve yalnızlık gibi temalarda taze sayılabilecek bir-iki unsur yakalamışsa da, hepsi budur. Metinde toplumsal ya da bireysel kuvvetli bir zemin arayışı hissedilmez, daha çok şiirsel olmak isteyen bir söyleyiş egemendir.

Artık hiç de genç olmayan bu başarısız yazar bugünden baktığında, hikâyesinin nasıl da aptalcasına umutlu olduğunu görüp hikâyesi için değil, hayatı için acı çekmektedir. Gerçi ondan hâlâ yazar diye söz etmek de doğru olmaz, yazmayı bırakalı çok oldu çünkü.

Enteresandır, yazmayı bırakmaya bir ilaç prospektüsünü okurken karar verdi. Alerjik astımı nedeniyle ilaç kullanması gerekmişti. Prospektüste ilacın etken maddesinin yarılanma ömründen söz ediliyordu. Yazar farmakolojinin

ne demek istediğini anlamamıştı, ama birden kendini görmüştü. Yazmaya başladığı sıralarda iyi bir yazar olacağına dair sözgelimi 1000 olan umudunun beş yıl sonra 500'e, birkaç yıl daha sonra 250'ye, sonra 125'e, daha sonra 62,5'e düştüğünü ansızın farketti ve bunun kaçınılmaz bir şekilde 31,25'e, derken 15,625'e, derken azala azala 0,48828125'e; 0,244140625'e hatta 0,0152581890625'e kadar düşeceğini, bunun bir sonunun asla olmayacağını, virgülün sağındaki basamakların ağırlığını veya solundaki tek bir sıfırın kavranamayacak kadar büyük boşluğunu taşımanın imkânsızlığını anladı, o an kalemi bıraktı.

Bu, yazarın sonsuzluk fikriyle ilk yüzleşmesidir. Matematiğin dipsiz derinliğiyle birlikte sonsuz denen şeyin varlığını ürpererek hissetti ve bu kavramdan tümüyle vazgeçti. Hayatta derinleşmeye çalışmadan yaşamanın sonsuzun korkunçluğunu unutturabileceğine inanması ve yüzeyde kalmayı seçmesi, bini ikiye bölmesiyle başlayan basit bir hesap silsilesinin yarattığı sonsuzluk korkusunun doğal bir sonucu oldu. Bir bankada çalıştığı için, tuşlarına hiç bakmadan tıkır tıkır kullandığı hesap makinesiyle yaptığı bu hesap sırasında, umutlarının yarılanma ömrü kadar, umutlarının yarılanma süresinin de yarılandığını farketmişti. Başlangıçta 1000 olan umut beş yıl sonra 500'e inmiş, 250'ye inmesi iki buçuk yıl sürmüş, on beş ay içinde 125'e düşmüştü. Her geçen anla birlikte virgülün solundaki basamaklar hesap makinesinin kadranına sığmayacak kadar artıyordu.

Böylece son birkaç yıldır en çok kullandığı sözcükler hayat ve gaile oldu. Maaşı öyle azdı ki, bu iki sözcüğü rakamsal olarak ifade etmesi gerektiğinde hesap makinesi kullanmasına hiç gerek kalmıyordu.

Yazar, ona hikâyeyi esinleyen kadını gerçekten tanımış olduğu halde, hikâyenin çözümünü yazmamayı, düğümü bir çözümmüş gibi göstermeyi tercih etmiştir. Ne-

denini kimseye söylemedi; hele kendi gibi ikinci sınıf dergilere basit hikâyeler ve şiirler gönderen; yazdıkları birinci sınıf dergilerde basılmayınca, bu tür dergilere yazanları burjuva, seçkinci, konformist vs olmakla suçlayan yazar arkadaşlarına, asla. Sonraki yıllarda, terimi doğru yerde kullandığından emin olmamakla birlikte, arkadaşlarının da bir tür yarılanma ömrü olduğunu farketti. Her yıl görüştüğü arkadaşlarının sayısı bir önceki yılın yarısı kadar oluyor, görüşmelerinin arası da ikiye katlanarak açılıyordu.

Düğümü çözümmüş gibi sunmasının nedeni, sadece pek de başarılı sayılmayacak bir yazar olması değildi. Aslında hikâyenin, o en basit sınıflandırmayla çözüm denilen bölümünü yazabilmek konusunda ısrarlı olsaydı, hayatla yazı arasındaki bu zorlu yüzleşmeden çekinmeseydi, yazarlıkta bir sıçrama kaydedebilecek; böylece umutlarının yarılanmasını önlemiş olacaktı. Ama bunu farkettiğinde virgülün solundaki basamaklar o kadar çok artmıştı ki, yakını görmek için gözlük takması gereken bir çağa gelmişti.

İyi de neden düğümü çözüme dönüştürdü? Hikâyesinin gerçek bir omurga kazanmasına neden engel oldu?

Nedenlerden ilki, yaşadığı ve aşağıda kısaca anlatılan tecrübenin sonunda düştüğü beklenmedik durumdur. İkincisi, hüzünlü bir duruşu, belli bir güzelliği olmakla beraber hikâyesinde altını çizmek istediği kadar iç burkucu ve hülyalı olmayan, buna karşılık adı gerçekten Asude olan genç kadından etkilenmiş olmasına kızmasıdır. Gerçi böyle bir hikâye yazması için bu kadının gerçekte varolması bile gerekmiyordu, zaten gerçeği öyle bozmuştu ki, her okuyan, hikâyedeki Asude'nin acemice kurulmuş bir hikâye kişisinden öteye gitmediğini düşünmüş, yazara bu satırların hayattan kaynaklanıp kaynaklanmadığını sorma gereği duyan bile çıkmamıştı. Oysa o

sıralarda yazarın hikâyelerine ilişkin etki ölçütü buydu, yazdıklarının hayata benzediğini söyleyenler hatta gerçek mi diye soranlar çıkarsa, çok memnun oluyordu. Çünkü Max Frisch'i okumamıştı henüz, onun "her insan önünde sonunda kendi hayatı zannettiği bir hikâye uydurur" gibi bir cümle yazdığını bilmiyordu, – Max Frisch'i daha sonra da okumadı.

Böyle yapmasının üçüncü nedeni bizce diğerleri kadar önemli değildir, hatta belki neden bile sayılmaz. Çünkü illa ki söz konusu hikâyeyi değil, şu veya bu hikâyeyi de niteleyebilecek, genel bir durumdur. Ama yine de belirtmekte yarar var. İyi bir yazar olabileceğine dair umutlarının henüz bin olduğu bir gençlik çağındaydı bunu yazdığında; pis işhanlarının sidik kokan havasız dergi odalarında buluştuğu yazar arkadaşlarına fark atmak, onlardan ayrı bir yoldan gitmek, dönemin edebi ruhundan ayrılmak istiyordu. O yıllardaki edebiyat efsanelerini süsleyen, öncü yazar, çığır açan kalem gibi nitelemelerden çok hoşlanıyordu. Cesur olması gerektiğini düşünmüş, hikâyesinin kadın, sıcak, kırmızı, dudak gibi erotik tınılar taşıyan sözcüklerle bezeli olmasını, ancak bir yandan da erotizmi çağrıştıran bu imgelerin kadın-erkek ilişkilerine veya hayata dair bir umut taşımasını istemişti.

İşte bu nedenlerle yaşadığı tecrübenin sonunu, yani asıl can alıcı kısmını es geçti. O zamanlar deneyim diyordu tecrübe yerine, sonra sonra tecrübe demekten hoşlanır oldu. Evlenmişti çünkü, terfi etmişti, ilk çocuğu doğmuştu. Kâbuslarına giren o korkunç uzunluktaki rakamları her üçünün arasına bir nokta koymadan okuması mümkün değildi, zaten okumaya çalıştığı da yoktu.

Yaşadığı deneyimi/tecrübeyi hayata dair esaslı bir tecrübe haline getiren, ama farkına varmak istemediği gerçeği çarpıtmaya karar verdi. İçi rahattı, o dönemde hâlâ ayna teorisine inananların bulunduğu dikkate alına-

cak olursa, birçok yazar arkadaşı gibi o da edebiyatın işinin gerçeği başka yönlerden de göstermek olduğunu düşünüyordu. Ama sorun şuydu ki, gerçeği ne çarpıtabildi, ne dönüştürebildi, sadece yok saydı. Yaşadığı tecrübenin yazıda bari bir işe yaramasını sağlayamadı.

Okurda hayatın şaşırtıcılığına dair bir beklenti yaratması muhtemel bu satırların sonu, yazarın hikâyesi gibi bir hayal kırıklığına yol açabilir. Ama unutulmamalıdır ki, bu metinden beklenen, yazarın başına gelen olayın hayret vericiliğini anlatması değil, bir yazarlık sürecinin söz konusu hikâyenin içerdiği umudu emmiş, yok etmiş olmasıdır. Dolayısıyla yazarın yıllar önce yaşadığı tecrübenin nasıl bir şey olacağına ilişkin büyük beklentilere girmemek, bu yazının vurgulamak istediği asıl noktayı gözden kaçırmamak gerekir.

Yazarın tecrübesi aslında hiç de olağanüstü bir tarafı olmayan, sıradan bir maceraydı. Kendini yazar sanıyordu ya, hayatı da kurgulamıştı bu nedenle. Yaşamayı beklediği şeyin kurguladığı gibi olacağından hiç kuşkusu olmadığı için sarsıldı. Bütün mesele budur. Bunun hayatla da ilk derin yüzleşmesi olduğu söylenebilir belki. Kendini yazar sanmayan biri için bu olay sıradan, hatta hayatın kadınlarla alışverişlerin iyice ilerlediği bir aşamasında içki sofrasındaki maço arkadaşlara neşeyle, ama başka birinin başına gelmiş gibi anlatılabilecek basitlikte bir olaydı. Bunu düşünmedi değil, görüşme ömrü yarılanan arkadaşlarıyla gittiği meyhanelerde anlatacak hikâyesi olmayan bir adam olmak yerine, kendi hikâyesinin sonunu anlatmayı aklından geçirdiği oldu, ama bu gülünç sonu yaşayanın kendisi olduğunu ima etmekten korktuğu için sustu.

Düğümde bırakılan hikâyenin çözümü şöyledir:

Yalnız, hüzünlü, çok acılar çekmiş, yanlış kişiyi sevmiş zannettiği, müthiş romantik duygularla birkaç kez

görüştüğü bir kadın olan Asude, bir gün bir pastanede otururken onu evine çağırdı. Yakıt sıkıntısı çekiliyordu, pastane buz gibiydi. Sonraları o günü düşündüğünde Asude'nin davet cümlesinin ne olduğunu asla hatırlayamadı. Kadın son derece sıradan sözcükler mi seçmişti, yoksa davetkâr mıydı, erotik bir çağrışım var mıydı hareketlerinde? Samimiyetle sordu kendine bunu. Cevabını bulamadı. Ama henüz yirmi bir yaşında olmanın verdiği acemilik, bu öğleden sonranın unutulmaz bir sevişme ile sonuçlanacağından emin olmasına yol açtı. Kar atıştırdığı halde avuçları sırılsıklamdı terden, sabah çamaşırlarını değiştirdiği için şükrediyordu. Yürürken birkaç kez ayağı takıldı. O yıllarda, o yaşta bir adamın cinsel tecrübesinin ne kadar zayıf olabileceğini tahmin etmek hiç zor değil. İşte kırmızı ve sıcak dudaklar imgesi Asude'yle birlikte kadının yalnız yaşadığını sandığı evine yürümeleri sırasında zihnini işgal etti.

Evde ilk gördüğü şey çocuk felci nedeniyle bacakları tutmayan, koltuk değnekleriyle dolaşan on bir-on iki yaşlarında bir oğlan çocuğu oldu. Kadın yalnız yaşamıyordu, unutulmayacak sevişme hayali suya düştü. Bunu anlayınca sarsıldı. Ama durum bununla da kalmadı. Ev, yaklaşık yarım saat içinde hiç tanımadığı insanlarla doldu. Asude'nin büyük teyzesi geldi ilkin. Sonra küçük teyzesi, küçük teyzesinin dul kızı, büyük teyzenin gelini, o da dul, oğlu ölmüş, ama gelin kendini bu aileye ait hissedivormuş. Asude'nin ablası geldi sonra, bir tek o yan apartmanda oturuyordu, kocası liman işletmelerinde çalışıyormuş, bu nedenle Liman lokantasında çok ucuza yemek yiyebiliyorlarmış. Kadının okuldan dönen kızı uğradı, kurabiye yedi. Dayısı indi bir ara Asude'nin, kapağındaki helezonik tellerin kızardığı, eski tip ekmek kızartma makinesini ödünç almak istiyordu, çok bayat ekmek birikmiş evde, karısı var mı yok mu anlayamadı.

En son Asude'nin anneannesiyle dedesi indiler, dede hırlayarak nefes alıyordu, anneanne en az üç kere sordu adını. O sırada dayı evine gitmiş, küçük teyze kendi dairesine çıkmıştı felçli oğlanın bozasına tarçın getirmek için. Asude felçli oğlu pencereden baksın diye giriş katında oturduklarını söyledi. Bütün aile aynı apartmanda oturuyormuş. Annesinin nerede olduğunu sordu büyük teyzesine, anne düğmeciler pasajına gitmiş, dantel kukası alacakmış, birazdan gelirmiş.

Yığınla konuşan dudak görüyordu, hep bir ağızdan konuşuyorlardı üstelik, bir şey anlamıyordu, felçli çocuk bozadan vazgeçmişti, kek yemek istiyordu şimdi de. Bu insanların adlarını aklında tutması imkânsızdı, herkese birden nazik olması imkânsızdı, çok yorgun hissetti kendini hayalleri yıkılmıştı. İki bardak çay içip bir dilim de üzümlü kek yedikten sonra, müsaade istedi. Görüşürüz dedi Asude'ye, bir daha görüşmedi.

Budur mesele.

2005

SAKLI

SAKLI

Ah süslü yenge ah!.. Zembilli göçmenin ikinci karısı... Bir fesleğen gibi arsız, hor görülen, fesleğen gibi ezilmedikçe kokusunu salmayan, onsuz olunmayan. Uçuşan renklerin birbirine karıştığı bir hüzünlü lekeydi o, bir gölge. Tutmak istesem parmaklarımın arasından akacak bir sıvıyı andırırdı. Hüzünden yapılmıştı. Hüzünden ve kadınların bütün o hoş kokulu, bulutsuz süslerinden.

Hep yolların ucunda görürdüm onu. Köşe başlarında, dört yol ağızlarında. Yaşadığı yerin hep yabancısı kalmış bu yaşlı kadın, küçük şehrin sıradanlığına ve geriliğine gülünç düşen eskimiş tayyörleri ve yalancı taşlı takılarıyla sokaklarda, sahnesini arayan eski bir aktris gibiydi. Küçük şehrin tasasız kadınlarını acılarına inandırmak için ya da yabancılığından kurtulmak, oralı olmak için sokak sokak dolaşan gülünç, ihtiyar kadındı. Belki de eski sevgilisine ansızın rastlamak umuduyla sokaklardaydı.

Arkasından bakardım. Bakardım da, o büyük yabancılığın böyle bir şehirde hüzün olup gülünç görünmesini anlayamazdım. Çocuktum o zamanlar, paytonların fayton olduğunu, çok sonra, kitaplardan öğrendim.

Süslü yenge bütün evlerin davetsiz misafiriydi. O zamanları şimdi bolluk zamanlarıymış gibi hatırlarım. Belki de değildi, ama mutlu geçen her çocukluk bir bol-

luk zamanıydı. Süslü yenge en çılgın renklerle boyanıyordu, ama bütün renkler yüzünün beyazlığında uçup gidiyordu, gölgeleri kalıyordu geriye. Yüzüne bakıyordum, bir daha bakıyordum, renkler vardı canlı, çılgın, tayyörünün ya da küpelerinin renginde, ama nasıl oluyordu da böyle hafifliyordu, siliniyordu, anlayamıyordum. Çocukluğumun tek şiirsi fotoğrafı, tahta boyalı boncukları, şapkaları, zamana direnen ince topuklu ayakkabılarıyla benim için şimdi tepeden tırnağa azap, doğduğum yerin halkı için deli sayılan bu kadındı. Girip çıkmadığı, kapısını çalmadığı ev yoktu onun. Peşinden giderdim gizlice. Ona gülmeleri, alay etmeleri içime dokunurdu, ağlayacak gibi olurdum.

Elinde zembil, haftanın yedi günü pazara giden ve boş zembille dönen bir göçmendi kocası. Bir tek insanla bile gülerek konuştuğunu görmedim. Sarışın, yaşlı ama güzel yüzünde insanlara karşı her an parlayan bir öfke vardı. Meyvelerin, çiçeklerin karşısında gülen, yumuşayan yüzünde öfkenin nasıl yer bulabildiğine o zamanlar çok şaşardım. Karısının peşinden ayrılmayan çocuklar, onun gölgesini bile görseler hemen dağılırlardı. Küçük şehirlerde bir belediye parkı, bir Atatürk heykeli, birbirini kesen iki cadde mutlaka vardı ve halk, bu caddelerde dolaşan bir hüzünlü insana deli diyerek eksiğini tamamlardı.

Süslü yenge her gün kuşluk vakti giyinir, kuşanır, sokaklara düşerdi. Rastgele bir kapıyı çalardı sonra. Bazen kapı açılmazdı. Süslü yenge nedenini bilirdi bunun. Ya ev sahiplerinin keyfi yoktu, gülecek halde değildiler ya da acı bir ölüm vardı, eğlenmek zamanı değildi. Ama daha da kötüsü, onun ne yapacağını seyretmek için açmazlardı kapıyı, üst kat pencerelerinin arkasından bakarlardı. Süslü yenge biraz beklerdi. Asla iki kez çalmazdı kapıyı, o mağrur başı yavaş yavaş eğilir, etraftaki pencerelerden tutulamayan kahkahalar sokağa taşarken, o,

boynu kırılmış bir kuş ölüsüne benzerdi. Büyük bir acı duyardım. Onun gizlice gözlerini sildiğini, her sabah özenle kıvırdığı saçlarını düzelterek bir başka sokağa yürüdüğünü görmemek için gözlerimi yumardım. O yorgun ve yaşlı bacaklarını sürüklerken pencereler ardına kadar açılır, çıngıraklı kahkahalar, işaretler, acı sözler ardında kalırdı.

Bir saksı fesleğendi, durmadan hoyrat ellerde ezilirdi. Hüznü eğlence sanan bu kadınlara karşı içinde bir haykırış büyürdü, biliyorum: Beni bu öldürücü yabancılıktan, yabancılığın yalnızlığından, korkularımdan, gençliğimin güzel anılarından, terkedilmişliğimden, biri tarafından çok sevilmişliğimden kurtarın! Beni yakamı bırakmayan bu Allahın cezası hüznümden kurtarın!

Gıcırtılı kapılar çoğunlukla açılırdı. Çünkü o, hiç farkedilmeden yaşanıp giden günlerin beklenen eğlencesiydi. Hiç yabancılık bilmeyen kadınlar, oralı kadınlar, soruyla kuşatırlardı onu. Acımasızdılar. Onlara göre bir delinin kendine saklayacak sırları olamazdı. Hem onlara göre bütün anlattıkları uydurmaydı, yalandı, hayaldi. Çok zaman geçti aradan. Artık ben de ayıramıyorum. Belki de süslü yengenin her evde başka türlü anlattığı hayatına başka şeyler ekliyorum. Hangisi benim hikâyem, hangisi onun, karıştırıyorum. Bana ait, zihnimde saklanmış, pamuk helva, posbıyıklı Arnavut macuncu, iki on beş matineleri, hıdrellez ateşleri, faytonlar çocukluğumun albümünden hoş birer fotoğraftırlar, çocukluğum aklıma geldikçe gözlerimin önünden geçen. Ama süslü yenge başkadır, ayrıdır.

O güzel lisanıyla anlatırdı. Yabancılığından kurtulmanın, oralı kadınlardan biri olmanın yolunun bu olduğunu sanırdı. İlk sevdiğinin onu nasıl terkettiğini, zembilli göçmenin onu nasıl sevdiğini doyulmaz bir tatla anlatırdı. İlk sevdiği o adamın yeri başkaydı hayatında.

Zembilli göçmeni de seviyordu ama, aşk değildi bu, bir türlü olmuyordu. Bir gün mutlaka o ilk sevgili ile karşılaşacaklardı, ona bir çift sözü vardı çünkü.

Hikâyenin aslını kimseler bilmiyor. Ne zaman geldi bu yabancısı olduğu şehre, göçmen kim, nerede nasıl tanıştılar, kimseler bilmiyor. Süslü yenge her kapıda başka türlü anlattı bu hikâyeyi. Güzel şehirlerde oturmuşlar, gezilere çıkmışlar, hepsi başka türlü. Şimdi anlıyorum, süslü yenge asıl hikâyesini kendine sakladı. Bir tek o ve göçmen bildiler.

Zembilli göçmen pazarlara vurmuştu kendini. Haftanın yedi günü pazara giderdi. Komşu kasabalardaki pazarlara, bazen daha uzak yerlere. Doğduğu yerlerin bereketli topraklarını özlüyordu. Onlar iki saksı çiçektiler. Doğdukları pencerenin önünden alınmış, kırgın, yabancı. Her geçen gün solmuşlardı. İlk karısının bir Yugoslav kızı olduğunu düşünürüm göçmenin. Bosna'nın bir köyünden. Sarı saçlı, yuvarlak yüzlü. Bembeyaz boynunda sıra sıra altınlar diziliydi mutlaka. Düğünlerde ortaya çıkıp oynardı, kırmızılar, yeşiller giymiş. Güzel kumaşlar, ipekler, tüller satan bir adamla kaçmıştı. Göçmeni oğluyla bir başına bıraktı. Göçmen işte o zaman sustu. Şeftali bahçelerini, ayçiçeği tarlalarını dolaştı günlerce, mısırların arasında uyudu. Duramadı. Bir gün bir yığın alay, hakaret, gülüş ve bir oğul bırakıp arkasında, çekti gitti. O günden beri insanların yüzlerine hınçla, öfkeyle bakar, çiçeklere, meyvelere düşkündür, bir de süslü yengeye.

Yabancılığın ne olduğunu büyük şehirlerde yaşayanlar bilemezler. Bir büyük şehirde bir yabancı, her gün girilecek yeni bir sokak, her gece girilecek yeni bir meyhane bulabilir. Girdiği her sokakta, her parkta, her meyhanede kendi gibi yabancılar bulabilir. Ama küçük yerler... Hele dağların arasına sıkışmış küçük şehirler. Oralarda akşamlar bir yabancıyı yavaş yavaş öldürür. Kapıla-

rın hepsi kapanır, kepenkler iner. Gece gelirken kurbağa sesleri büyür, küçük dağların arasında avuç içi kadar bir ovaya yayılmış küçük bir şehirde yabancı, azaptan ölebilir. Geceler uyuyup uyanınakla bitmez, hep sabaha daha çok vardır. Oysa insanlar konuşmaktadır. Kedi sobanın başında kıvrılıp yatmıştır, anneler dantel örer, babalar kahveden dönerken süslü yenge ile zembilli göçmen diz dizedir. Göçmen onun iki mavi çakıl taşı gözlerine dalmış, süslü yenge kendi âleminde o ilk sevilene söylenecek bir çift sözü düşünmektedir. Zamanı kaybetmiştir. Ölümün yakınında olduğunu bilmez. Ama göçmen hâlâ umutludur, süslü yenge onu aşkla, hasretle sevecektir.

İstanbulludur süslü yenge. İlk sevdiği bir bahriyeli. Tıbbiyeli de olabilir. Ama mutlaka sarışındır. Yemyeşil gözleri vardır. Çamlıklarda buluşurlardı kanımca. Faytonla gezerlerdi. Süslü yenge Pera'nın arka sokaklarından birinde otururdu. Yabancısı olduğu şehirde ahşap bir evde otururlardı göçmenle. Bir gidişimde duvarda asılı sonradan boyama bir fotoğrafını görmüştüm. Eski bir tahta çerçevede duruyordu. Onu son gördüğüm gün o fotoğrafı bana vermişti, çerçevesiyle birlikte. Dudaklarına ve yanaklarına hafif bir kırmızı sürülmüş, örülüp başına taç gibi oturtulmuş saçlarına da kızıl. Seven bir kadının gülümseyişi, nasıl da sıcaktı. Âşık günlerinde çektirilmiş, besbelli. Pera'da çektirmiş, sevgilisine vermişti. İçi içine sığmıyordu aşktan. O sevgili, bir tahta çerçeveye koyarak geri vermişti fotoğrafını, saklasın diye. Yakında dönecekti, merak edecek bir şey yoktu. Yıllarca bekledi süslü yenge. Ona olan aşkını hep taze tuttu. Dönecekti, söz vermişti. Sonra bir gün köprüde gördü onu, bir faytonun içinde. Yanında esmer ve çok güzel bir kadın, kucağında bir bebek vardı. O gün fotoğrafı soldu, sarardı, hep öyle kaldı.

Çocukluğumun bütün anıları gülümseyen fotoğraf-

lar oldular artık. Hiç yaşanmamış kadar uzak. Süslü yenge hiç olmamış kadar hikâye. Eriğini çaldığımız ağaç, Arnavut macuncu aradan yıllar geçip de bakınca gülümsüyorlar bana. Süslü yengenin yabancılığından duyduğum acı sadece bugün içimde alabildiğine yaşayan. Küsmeye kırılmaya hakkının olmadığını sanması, o yüzden bütün alaylı sorulara ısrarla cevap verişi, tahta boyalı boncukları, taşlı küpeleri, hüzünlü gülümseyişiyle fotoğrafındakinden ne kadar uzak...

Onun uzak oluşu gibi fotoğrafındaki kendine, bir çocukluğu yapan her şey hatıra oldu bugün. Oyuncakları ve bereketiyle birlikte. Zamanın değirmeninde un ufak oldular.

Süslü yenge öldü.

Onu son gördüğümde bacakları tutmaz olmuştu artık.

Ne hüznü kalmıştı ondan geriye, ne de suyun altında iki mavi çakıl taşı gözleri. İnsanlıktan çıkmış olmanın çirkinliği yerleşmişti. Artık sokaklarda değildi. Kenar bir mahallenin ahşap evlerinden birindeydiler. Kapılarını çaldım. Uzun ve karanlık bir taşlıkta birden bir kapı, bir ışıktan dünya, bir bahar ve bir ölüm açıldı. Süslü yenge alçak bir sedire oturmuş, dışarıdaki çılgın baharı seyrediyordu. Zembilli göçmen gölge bir köşede, eski gazeteleri heceliyordu. Bahar çıldırmış gibiydi. Sanki yavaş yavaş ölen bu şehre ve bu insana son görevini yapıyordu. Artık bir daha coşkuyla gelmeyecekti. Çocukların gözlerini yemyeşil erikleriyle kamaştırmayacaktı. Artık her şey, her yer değişiyordu. Çağa uygun düşen bir yoksulluk olacaktı bahar. Bütün ustalığını kullanıyordu. Sanki birkaç bahar filme alınmıştı da süslü yengenin alçak, dar, sürgülü penceresinde gösteriliyordu. Binlerce papatya bir anda açtı, güller tomurcuklandı, açıldı, soldu, yeniden tomurcuklandı. Süslü yenge umursuzdu. Yüzüme baktı bir süre, tanıyamadı. Sonra gülümsedi. Ben de zorlukla

karşılık verdim. Giderek gülüşü dondu, katıla katıla ağlamaya başladı. Her şeye ağlıyordu. Küçük şehrin yıllardır yabancısı, tek eğlencesi, ağlıyordu. Göçmen sessizdi. Gözyaşları elindeki gazeteye düşüp parçalandıkça çıkan sesler süslü yengenin yürek burkan ağlayışına karışıyordu. Süslü yengeyi çok sevmişti. Ama acıklı bir bekleyişti süslü yengenin hayatı, içinde ukde kalmış bir çift sözle biten. Zor arzuların insanlarıydılar.

O gün süslü yengenin öleceğini anlamıştım. Birkaç gün sonra ölmüş. Yine katıla katıla ağlarken, ateş gibi dudakları göçmenin alnında, ölmüş. Göçmen o gün bugündür mezarlıkta yatıyormuş. Canavar gibiymiş onu oradan uzaklaştırmak isteyenlere karşı. Bütün gün süslü yengenin battaniyesine sarınarak mezarının başında bekliyormuş. Artık kadınlar gülmüyorlarmış, korkuyorlarmış çünkü hüzün bitmiş, insanın saldırgan acısı başlamış. Zembilli göçmenin adı, deli göçmen olmuş.

Onu son gördüğümde, fotoğrafını verirken bana, dudaklarında bir şarkı, ağlayarak söylüyordu: "...Yıllardır bekliyorum bir gün dönersin diye / Neden bağlandı gönül vefasız sevgiliye..."

Ah süslü yenge, ah! O ilk sevgiliyi bu kadar çok sevecek ne vardı? O vefasıza söylenecek bir çift sözle niye geçti ömrü? Zavallı göçmen ne kadar isterdi süslü yenge onu aşkla sevsin. Belki de onun öldüğü saati hiç unutmayacaktır. Belki kolları boynunda, dudakları alnındadır. Kimbilir, belki duyularını kaybettiği dizlerine göçmeni yatırmıştır, okşamıştır, gözyaşları birbirine karışmıştır, kimbilir?

Kimbilir çocukluğumuz nerededir? Arkasına saklandığımız ağaç, oynadığımız boş arsa, yıkandığımız taşlık, nerededir? Kimbilir posbıyıklı Arnavut macuncu, göçmenin ilk karısı ne olmuştur, ne haldedir? Ah, bunlar bilinemez! Ne kadar izlesek kaybolur, yarım kalır. Gi-

denler nerededir, kimlerledir, bilinemez. Tarihler geçer, yüzümüze çizgiler dolar, sırtımız ısınmak bilmez, yıllar geçer, aşklar nerdedir, bilinmez.

1988

İHTİLALLER NEYE BENZER

Ömrünü bir ihtilal neye benzer diye düşünerek geçirdi. Büyük şeylerdi ihtilaller. Işıklarla bitecek karanlık, uyumsuzluklar, dar kapılar. Büyük yaşamak ve yalnız ölmekti belki. Yıllarca bir ihtilal rengi aradı her şeyde. Bulamadıkça yarım bıraktı tuttuklarını. Öyle çok şeyi terketti ki, İstanbul'un üç kulesinden birinde oturup, kimselerin okumadığı şiirler yazan bir adam oldu sonunda. İhtilaller neye benzer, bulamadı. O adam bir kulenin tepesinden İstanbul'u seyrediyor artık. Hava durumuna göre ışıkları yakıp söndürüyor. O adam benim işte!

O ruhunu bir türlü yatıştıramayan, hep aynı yerde oturup başka yerlerde olan adam benim. Beyazıt Kulesi'nin tepesinde otururum. Böyle yükseklerde yaşamak bana iyi gelir. Işıkları yakıp söndürürüm, işim budur, işim yok sayılır, onu ben çoğaltırım, büyütürüm, önemserim. Işıkları bir gece yakmasam, dünya duracak sanırım. Çevrem boydan boya penceredir. Her gece pencerelerde oturur, İstanbul'u seyrederim. Kimler geç yatar, kimler erkenden uyur, bilirim. Önce Beyazıt karanlık olur. Sonra Çarşıkapı, Nuruosmaniye, Cağaloğlu. Kapalıçarşı kendini karanlığıyla belirler. Vezneciler, Süleymaniye, Sirkeci, Eminönü karanlığı seven semtlerdir. Benden uzaklaştıkça semtler, ışıklarını daha geç söndürürler. Yine de

yakınlarımda bir yerlerde, bir ışığın tek başına yanmakta olduğunu görürüm. Belki açık unutulmuş bir balkon lambasıdır bu, belki karanlıkta uyuyamayan bir çocuğun penceresidir. Sokak lambalarını saymam, onlar karanlığımı artırır. Sabaha karşı ışıkları hâlâ yanıp sönerek dans eden ve içindeki müziğin sesi kulağıma gelen Galata Kulesi'ni delice kıskanırım. Beni çevreleyen semtler, eğlenceyi sevmezler. Herkes uykudayken ben, uzak gemilerin ışıklarında olmak isterim.

Kimselerin bilmediği şiirler yazdım ve her şeyi terkettim. Beni biçimleyecek, beni istemediğim gibi çizecek her şeyi. En sonunda Umman'ı da terketttim. Umman uzaklarda kalana kadar bırakıp gitmek hiç dokunmamıştı bana. Ondan önceki her şeyi unuttum, ondan sonraki her şeyi yok saydım. Şimdi İstanbul'a bakıp, semtlerde, sokaklarda onun izlerini ararım. Nerede oturur, nasıl yaşar, ne yapar bütün bir gün, merak ederim. Çoktan unutmuştur beni, hiç aklına gelmem. Ama bilmez ki bakıp da ona, "Bugün hava karlı olacak, dikkat etmeli," dedirten ışıkları yakan benim. Umman herkesin üstünde yaşadığımı, her gün birkaç kişinin benim ışıklarımı konuştuğunu bilmiyor. Artık bana dair hiçbir şeyi bilmiyor. Oysa ben bütün ışıklarda onu arıyorum. Her gece İstanbul'u sayıyorum semt semt. A'dan başlıyorum: Aksaray, Ayaspaşa, Asmalımescit, Aynalıçeşme, Ayvansaray. B'den Baltalimani, Balmumcu, Boğazkesen, Binbirdirek, Bebek. C'ye geliyorum: Cankurtaran, Cibali, Cerrahpaşa, Cihangir. Böyle uzayıp gidiyor İstanbul. Gece yarısını geçiyor saat, ışıklar iyice azalmış oluyor uzaklarda bile, yavaş yavaş kendi karanlığımla kalırken, Zeyrek, Zeytinburnu, Zindankapı, Zincirlikuyu. O bir evde uyuyor, belki ışığını görüyorum başucunda yanıyorsa.

Işıklarıma kimse aldırmıyor. Onlar gecenin içinde bir renktirler sadece. Onları yakan adamın ihtilaller neye

benzer, diye düşünüp yaşlandığı kimin umurunda... Bir ihtilal kokusunun izini sürmüş olsa da ruhum, kendime göre güzel şiirler yazmış olsam da ne çıkar... Yalnızca bir ışığı yakıp söndürebildikten sonra.

Ben giden bir adamdım. Birkaç kez döndüm terkettiğim yerlere. Anladım ki ben gidişiyle sevindiren biriyim. Umman'a bu yüzden hiç dönmedim. Onu yeni hayatının içinde kendi haline bıraktım. Ara sıra annemi hatırlarım sisli İstanbul gecelerinde. Ölüm yatağına uzandığı zaman elleri sımsıcaktı. Saçları terden ıslak, hep hasta başına yapışmış. Yaşasaydı belki onu dönüşümle mutlu ederdim. Yıllar boyu bir ölüm havası taşıdı yaşadığımız ev. Kapalı panjurlar ve harap bahçe içimi karartırdı, kaçıp sinemalara giderdim. Ev, hep olduğu gibi kaldı, içindekilerle beraber. Bir matemi usanmadan yaşadılar. Bir gün oraya gittim. Duvarlar daha da kararmıştı, panjurlar kırık döküktü. Kapısında durdum, heyecanlandım. Bahçe kapısına dokunan ellerim titredi. Annemi görür gibi oldum bahçede. Güller açmıştı, annem, iyi görünüyordu. Omuzlarında siyah, uzun bir şalla çok güzeldi. Kapıda durup, odamın pencerelerine baktım. Adam edilmeye uğraşılan bir çocuğun o evdekilerin anlayamayacağı hayallerini acıyla izledim. Yıldızlı gecelerde pencerenin önüne oturup, ihtilaller ne renk olur, diye düşünen çocuğun başını ümitsizce, cama dayadığını gördüm. Yıldızların ve gecenin içinde olup, onlara bu kadar uzak kalmaktan acı duyardı. Bütün pencerelerde panjurlar vardı ve annesi öldüğünden beri ağır bir matem kokusu sinmişti odalara. O çocuk bendim. Çözdüm ceketimin düğmelerini, saçlarımı karıştırdım. Ellerimi yosun tutmuş duvarlara sürdüm; iyice kirlettim. Yavaş yavaş buğulandı gözlerim. Güllerin arasında oturan annem sisler için kaldı, rengi soldu. Öyle soldu ki her şey, unutulmuş bir siyah şal kaldı iskemlenin üstünde. Havuzda çürü-

müş yapraklar ve kurbağa ölüleri. Panjurlar yine kapalıydı, ev suskundu. Ağlamaklı oldum. Kapıdan geri döndüm, bahçeye bile girmeden. Bütün gün sokaklarda dolaştım, yolumu kaybettim. Sokağın birinde gözlerimi kapadım, yavaş yavaş İstanbul'un üstüne yükseldim. Parmağımla buldum ortasında durduğum sokağı, havada yolumu çizdim, yürüyüp gittim.

Sarı ışığımı yakmakta geciktim o gece. Çünkü sarıyı mı yakmam gerekiyordu, bilmiyordum. Bu olay yıllar önce oldu. Şimdi iyiyim.

Şimdi öyle iyiyim ki, vücudum yaşlı bir kuş gibi tepelere tünemiş olsa da, benliğim İstanbul'un altını üstüne getiriyor. Sakin bir adam olarak tanınıyorum, kimseye bir zararım yok. Hiç kimseye yakın değilim. Başkalarına göre daha yepyeni serüvenler yaşayacak yaştayımdır. Ama kendime bakıyorum da; tıraşı uzamış yüzüm, titreyen ellerim, kulemin merdivenlerini günde bir kez bile zor çıkabilen vücudumla bir yaşlıyım. Kimbilir, belki de bir kulenin tepesinde yaşayıp, cevapsız soruları düşünüp durmakla gülünç oluyorum. Olsun, önemi yok. Artık yıldızlara daha yakınım.

İstanbul denizli bir şehirdir. Umman'la yaşadığımız ev, deniz kenarındaydı. Urnman seramikler yapardı, beyaz ve zarif seramikler. Dökülen billur sular gibi kahkahaları vardı. Onu çok sevdim. Kulemden Kumkapı tarafları olduğu gibi görünür, ben evimizi de görürüm. Sıcak yaz gecelerinde rakı içtiğimiz saatler gelir aklıma. Buzun bardakta erime sesini duyar gibi olurum. Radyoyu açmışızdır, keyiflenmişizdir. Uzun, ince parmaklarını öperim Umman'ın, okşarım: Üşümüştür, ince bir hırka almıştır omuzlarına, başını göğsüme dayar, usul usul şarkı söylemeye başlayınca radyoyu kapatırım. Yıldızlar denize dökülür, deniz önümüzde uzar gider. Evimiz iki katlıdır, biz alt katta otururuz. Tavanları alçaktır, pencereleri dar-

dır. O pencerelere bir kadının solgun bekleyişi çok yakışır. Gece yarıları uyanırım hep. Esinti çıkar, pencerede tüller uçuşur, ben örtüyü Umman'ın üşümüş omuzlarına doğru çekerim. O yatakta kıpırdanır, uykusunun arasında güzel sözler söyler bana. Kulemden Kumkapı taraflarına bakarım. Asmalı çardağımızın altında, radyolu, kirazlı masamızın başında olmak isterim. Yapamam. Umman yoktur artık ve ben çok yükseklerdeyimdir.

Elim şiirlerime gider böyle zamanlarda. Kâğıt ararım, bulamam, kalem ararım, bulamam. Böyle gecelerde ışığım mavidir. Acaba o küçük, o akşamsefaları ile çevrili bahçede şarkı söyleyen Umman'ı mı hatırlarım da mavi yakarım ışığımı, yoksa mavi yakmışımdır da ondan mı gider aklım Kumkapı'ya, bilemem... Işıklar söner tek tek İstanbul'da. Mavi ışığım benim yalnızlığımla yanar durur. Ben gecenin içinde, kâğıt kalem aramaktan vazgeçmiş oturur, kalırım. Ah... derim bütün hatıraları eskimiş insanlar gibi. Ne günlerdi o günler ah!..

Kendimi bildim bileli, ihtilaller neye benzer diye düşündüm, durdum. Bugün ihtilal kelimesi neyi anlatır, iyi bilirim. Ama o değildir benim sorduğum. Cevabını aradığım ihtilal, biraz bana benzer. Yarımdır, kırıktır ve olmayışı daha iyidir. Ben bir kulenin ışıklarını yakıp söndürebilen bir adamım. Daha fazlası elimden gelmez. Bu şehri dolduran insanların çoğunun yapamayacakları, benim yapabildiğim tek şey, bu yüksek ve baş döndürücü yerde, yalnız başıma ve karanlıkta kalarak yaşayabilmektir. Yine de karanlık bana çok ağır gelir. Tan ağarırken bile sahil yolundaki meyhanelerde içilir, söylenir. Işıkların sessiz olmasına üzülürüm. Bir çığlık atabilse benim yeşil ışığım yağmurlu gecelerin içinden. Sıcak yataklarında uyuyanlar ya da yan yana uzanmış konuşanlar camlara çıksalar meraktan, bütün evlerin ışıkları yansa, ben karanlıkta kalmasam...

Yağmurlu bir gecede öldü annem. Yanına gittiğimde elleri hâlâ sıcaktı. Bir tek bana gülümserdi o hasta yatağında yatarken. Kana kana su içer gibi sarılırdı bana. En çok alnımdan öperdi. Panjurlar birbirine çarptı öldüğü gece, gök gürledi. Ben yine penceremin önüne oturdum. Bir yanda feryatlar, bir yanda gök gürültüsü. Küçük bir çocuktum. İhtilaller şimşeğe benzeyebilir diye düşündüm. Bir anda yanıp sönen ve sönerken iz bırakan: Şiir yazmaya o zamanlar başladım. Benim için şiirler de ihtilaller gibi cevabını bulamadığım sorulardandır. Yazdıklarım şiir midir, bilemem. Ama yalnız benimdir onlar. Yüksek tepeler, uzak ormanlar, derin sular gibi dokunulmamıştır. Annemin üzerine beyaz bir çarşaf örttüler. Saçları taştı yastığın üstüne, büklüm büklüm siyah saçlarına dokunınama izin vermediler. Yağmurlu geceler sorularıma en çok yaklaştığım zamanlar oldu hep. Yağmur durunca cevabı kaybettim. Bu nasıl bir şeydir, doğrusu ben de pek bilmiyorum. Yeşil ışığımı yakıyorum önce. Yağmur camlara vurup duruyor. Panjurların birbirine çarptığını sanıyorum. Sonra çok gerilerde kaldı diyorum panjurlar, taa çocukluğumda kaldı, annemin öldüğü gecede. Şimşek boydan boya yırtıyor gökyüzünü, aydınlanıyorum. İhtilaller olsa olsa şimşeğe benzer diyorum. Bir anda yok olan, birdenbire giden bir şey benim gibi. Birdenbire terkeden. Kimselerin bilmediği şiirlerimi pencerelerinde oturup şimşeklerden korkmayanlara ithaf ediyorum. Uyuyakalıyorum kıvrıldığım yerde. Sabah olup da uyandığım zaman, İstanbul yeni yıkanmış bir kadın gibi buğuluyken, her şeyi unutuyorum, yazdıklarımı yırtıyorum, atıyorum.

Üzerinde adım yazan seramik bir kupadan başka hiçbir şey yaşamadı benimle birlikte.

Her şeyim eskidi, yıprandı, döküldü. Pantolonlarım gömleklerim eskidi, attım. Kalemlerim bitti, kâğıtlarım

bitti. Kupamda kalemlerim duruyor şimdi, bittikçe yenisini aldığım kalemlerim. Kumkapı taraflarındaki evimizde otururken, Umman yazmıştı beyaz seramikten bir kupanın üzerine adımı. Önce bir A yazmıştı, ateş gibi kırmızı, kuyruklu zarif bir A. Sonra da öbür harflerini adımın. Kar yağıyordu ve ben, gitmeyi düşünürken uzaklara, Umman adımın altına beni sevdiğini yazıyordu. O sözlere gömmek istedi beni. Kendi eliyle, kendi istediği biçimde yazdığı harflere hapsetmek. Ben bir yere yerleşip, dertsiz, tasasız dünyayı seyredecek adam değildim. Adımın harflerine sığamazdım. Onun istediği gibi olamazdım istesem de. Kupayı aldım elinden, alırken parmaklarını öptüm, gözlerime sürdüm. Giydim paltomu, botlarımı, yakalarımı kaldırdım. Arkamdaki kapıyı çekerken beraberliğimizin üstüne, Umman'ın gözlerinde yaşlar vardı.

Eskiden İstanbul'a daha çok kar yağardı. Beyaz bir sonsuzluk olurken şehir, dökülen karları seyrederdim. Şimdi eskisi gibi kar yağmıyor, gidişimi eskisi kadar sık hatırlamıyorum. Nilüferlerle kaplı bir su güzelliğindeydi Umman. Güzel sular beni doyurmadı. Giderken ona acı verdim ama zaman geçtikçe hafifledi, ferahladı. Sonra büsbütün unuttu beni. Bana şarkılar söylediği saatleri, bahçedeki çeşmede kiraz yıkadığı zamanları unuttu. Her kar yağışında gidişimi hatırlarım. Kupamı bir bıçak gibi sokmuştum cebime. Küçük bir serüvenciymişim meğer, bıçağım kendime batıyordu.

İstanbul'da kar hep öğleden sonra yağmaya başlar. Ya da gece yarılarında. Öğleden sonra başlamışsa eğer, battaniyeme iyice sarınır, pencerenin önüne otururum. Başımı cama dayarım. Cam soğuktur, yanan başıma iyi gelir. Umman'ın gülen gözlerini hatırlarım. Yavaşça karanlık çöker, bir kadın koşarak uzaklaşır Beyazıt Meydanı'ndan, üşüyenler en yakın meyhanelere girerler. Akşam

iyice çökmeden İstanbul'un üzerine kırmızı ışığımı yakarım. Artık daha az kar yağıyor. Umman'ı bırakıp gidişimi daha az hatırlıyorum. Daha az şiir yazıyorum, daha az üşüyorum.

Şimdi tepelerde yaşayan bir adamım. Yalnızım, avareyim. İhtilaller neye benzer, hâlâ bulmuş değilim. Benim Umman'ım Kumkapı taraflarında bir evde, akşamüstleri çıplak ayakla taşlıkları yıkayan o kadından süzüp çıkardığımdır. Pırıltılı kahkahaları ve heyecanları vardır. Yıllarca düşünüp durduğum şeyler gibi coşkuludur, duyarlıdır. Onu kulemden başka yere yakıştıramam. Gerçek Umman her semte göre kılık değiştirir. Umman'ı bir gün göreceğim. Bu onu son görüşüm olacak. Gülhane Parkı'nda bir adamla yürüyecek. Onu değişmiş bulacağım. Biraz daha olgun, biraz daha yuvarlak yüzlü ve mutlu. Tavuskuşlarının önünde konuşacaklar. Ben az ileride bir bankta oturuyor olacağım. Onları seyredeceğim. Güzel ellerine bakacağım; hâlâ seramikler yapıyor mudur diye soracağım kendime. Kuğuların yanına gidecek, bir çocuk sevinciyle seyretmek için beyaz kuşları. Yanına yaklaşacağım, gözlerine bakacağım. "O adam ben olabilirdim," diyeceğim, bir çınar ağacına yaslanıp ona bakan adamı göstererek. "Saçlarını iyice büküp bir omzuna bırakan, güzel şeyler yaparken dünyayı unutan Umman'ı hâlâ seviyorum," diyeceğim. Son cümleyi belki de söylemeyeceğim. Hiçbir şey anlamayacak. Yıllarca düşünüp duracak sözlerimi.

Bir gün hava iyice karanlık olduğu halde, Beyazıt Kulesi'nin ışıkları yanmayacak. Bunu Harem'de İstanbul'a karşı balkonlarında oturup yıldızlı gecelerde birkaç kadeh içmeye meraklı emekliler dışında kimseler farketmeyecekler önce. Gece ilerledikçe ışığın yanmadığı dikkati çekecek, sabah kuleye çıkanlar beni ölmüş bulacaklar. Ben, işi Beyazıt Kulesi'nin tepesinde oturup, ışıkları

yakıp söndürmek olan adam, bir yaz gecesi ışıkları yakmayacağım ve öleceğim. Ömrünü bir ihtilalin neye benzediğini düşünerek geçirmiş birine böylesi yakışır. Bu ne zaman olur, bilemem. Bildiğim bir şey varsa, ölümümden birkaç gün önce Umman'ı göreceğim. Bu onu son görüşüm olacak.

1988

YAŞADIĞIMIZ YERLER

Hülyalı çocuktum, rüyalı çocuktum. Mısır püskülü gibi karmakarışık sarkarak mavi gözlerime giren kızıl-sarı saçlarım vardı. İçli çocuktum, suskun çocuktum. Elimde hep yeni yıkanmış bir elma, gözlerimde hiç gidilmemiş yerlerin huzursuz özlemi olurdu.

Çocukluğumu unuttum. Unutmak bir yalanlamadır, en yalnız zamanlarımda kendime bir bir anlattığım. Aslında hiçbirini unutmadım, sakladım. Çocukluğumu ve o günlerle birlikte taşıdığım her şeyi değerli bir sandık gibi kalbime çiviledim.

Bahar boyunca çiçek tozları uçuşurdu başımızda, kör Kamber ile birlikte otururken çınarın gölgesinde. Kelebekler, kuşlar... Sıcak bir rüzgâr eserdi öğleden sonraları. Annem, tepelere bakan arka odamızda dikiş dikerdi. Sonra hep elmalar olurdu ağaçlarda, yeşil, kırmızı elmalar... Yazın deniz boyunca kumlar, deniz kabukları ne güzeldi. Bütün bu bir yanı kırık anıları sakladım. Bir çocuk yalnızlığı taşıyan anılardı hepsi. Nedensiz bir burkulma olurdu içimde, usul bir ağlayış... Çocukluğumun kışlarını düşündüğümde bir yokuşun başında yalnız bulurum kendimi. Yanaklarım soğuktan kıpkırmızı. Aklıma mandolinimin üstüne oturup yokuş aşağı kayışım gelir. Bir uçma duygusuydu bu, bir çocukça serüvenin kanatlanışı.

Neşeleri süzdüm, arıttım o zamanlardan. Ağlamaklıları sakladım. Neşeli anılarım benimle birlikte yaşadılar, yaşadığım yerlerde etrafımda dolaştılar, beni sardılar.

Evimizin yolunu unuttum. Bahçedeki yabani hurma ağacını, komşumuz kör Kamber'i, Kamber'in büyük, harap ve yeşil bahçesini, bahçedeki kuyuyu, kuyunun serin suyunu unuttum. Kızıl-sarı saçlı bir çocuk, o kuyunun aynasında uzak yerlere ait rüyalar arardı. Çocuğun dalgın bakışlı, ince beyaz annesi koşarak gelirdi arkasından, sarılırdı çocuğa, kuyunun başından çekerdi. Gözlerinde büyümüş kuyu korkusu. Annemi, en çok annemi unuttum. Bir de kör Kamber'i.

Ben artık o kuyunun berrak aynasında dünyanın uzak yerlerini arayan çocuktan çok uzağım. Yalanlıyorum kırık ve yoksul bir çocukluğu unutarak. kör Kamber'i hep unutmak istiyorum. Aklıma geldikçe beni o kuyunun olduğu bahçeye götürüp, orada uzak yerlere ait rüyalar anlatan Kamber'i. Yeni bir yer anlat Kamber, hiç gidilmemiş olsun... Ama zaman zaman bulmak istiyorum kendimi geçtiğim yollarda. Sessizce ve en baştan başlayarak kendime, bir kez daha anlatıyorum.

Yaşarken güzellik sandığım şeylerin aslında nasıl da derin birer acı olduklarını anlayınca unutmak istedim hepsini. kör Kamber'in uzak yerleri çok güzeldi, şiir gibi, ulaşılmaz. Annemin diktiği şeyler de öyle, hatta gözyaşları. Unutmak istedim.

Yakınlarım oldu, iyi dostlarım, sevdiklerim, sevdiğim. Onlara bile anlatmadım. Bir hazine sandığı düşledim, içine doldurdum hepsini: Bunlar kızıl-sarı saçlarım, bunlar mavi gözlerim. Bu, kuyunun aynası içinde uzak ülkelere ait rüyalar aradığım. Bu, şiir gibi konuşan, kör Kamber, çocukluğumun içinden geçip duran elinde uzun sopasıyla. Bu Kamber'in bahçesi, bunlar ısırganotları, bu çınarımız, Kamber'le benim. Bu dalgın bakışlı, suskun,

beyaz annem. Annemin dikiş makinesi, uçları iğne delikleriyle yaralı parmakları. Sonra yabani hurma ağacımız, gelinciklerim. Sonra denizim, deniz kabuklarım...

Öyle yalanladım, öyle unuttum ki her şeyi, uzak yerleri bir kuyunun aynasında arayan çocuk ben miyim? Uzaklara gittim mi? Aradığımı buldum mu? Ne kadar unutsam, yalanlasam da kör Kamber rüyalarıma giriyor. Uzak yerlerin rüyalarını kaybetmememi söylüyor. Uzun sopasını uzatıyor bir yerlere doğru, "Uzak yerler," diyor, "yaşadığımız yerlerin bittiği yerde başlar..." "Hayır Kamber," diyorum, "hayır. Uzak yerler diye bir şey yok artık!" Sopasını bana uzatıyor. "Var," diyor, "var. İşte burada." Gözlerini işaret ediyor. Uyanıyorum. Gece, karanlık, soğuk... Kurtulamadım şu çocukluğumun rüyalarından. Annemi hatırlıyorum. Şimdi sık sık gördüğüm, yaşlı, tombul, mızmız yine de beyaz kadını değil ama. İnce, suskun, dalgın bakışlı annemi. O kadın mı diyorum şimdi ziyaretine gittiğim? Gözlerine kümelenen bulutlar nerede?

Hep bir kırıklık sezerdim annemde. Karanlıkta oturuşu, pencereden uzaklara bakışı, tuhaf bir acı verirdi bana. Küçüktüm, yeşil bir elma bile sığmıyordu avuçlarıma. Uzaklara gitmeyi istiyordum. Çok uzaklara. Yaşadığımız yerlerin bittiği yerde başlayan, geceleri bile başka türlü sevinçlerle dolu garip yerlere. Oysa dünya ben tanıdıkça gizini, hülyasını kaybetti. Gidilemeyen yerlerin huzursuz özlemi kuyunun aynasında kaldı. Ağır, taş bir kapak kapandı üzerine, uzak yerler kuyunun içinde kaldı. Mavi gözlerimde biriken ne varsa, buğulu, şiirli, hülyalı; kuyuda kaldı. Ötesine geçemediğim denizin kıyısında nasıl kaldımsa bir gün çaresiz, kırgın; uzaklar öyle gerilerde kaldı.

Ara sıra çıkarıyorum o gizlediklerimi kalbimin en derin yerinden. Yanımda, kimselerin olmadığı, kahkahalarımın, gülüşlerimin bittiği zamanlarda. Ben çeşit çeşit

gülüşlerimle ünlüyümdür. Hep neşeler gezdirmişimdir yanımda. Benimle birlikte olanlar, en çok neşemi severler, bilirim. Çünkü hüzünlü suskunluklar, ağlamaklı duruşlar insanlara kendi küçük acılarını hatırlatır. Oysa herkes unutmak ister bir yanıyla kırık anlarını. Bir elma tadını özlediğim saatler oluyor. O çocukluğu terkettiğimden beri, elmalar soğuk yüzlü gelir bana. Yeşil bir elma istiyorum, serin, ekşi. Çoğu zaman gece oluyor. Anılarımın hepsi birbirine karışıyor. Kör Kamber çıkıyor önce. Elinde uzun sopası, gözlerini hep kapalı tutuyor. Mısır püskülü saçlı çocuk oluyorum. "Renkler benim şuramda, bir görünüp bir kayboluyor..." diyor. Kalbini gösteriyor. Kör Kamber kör gözlerinin arkasında sakladıklarını anlatıyor bana. Çınara yaslanmışız yine yan yana. "Çook uzakta," diyor. "Köpüren dere, yoncalar, sabah güneşleri, kuzular, köknar ağaçları öyle uzakta ki..." Yer ve zaman birbirine karışıyor Kamber için. Uzakta olan yemyeşil çayırların, kızıl çam ağaçlarının, gelinciklerin olduğu yerler midir? Yoksa onları görebildiği, sevebildiği zamanlar mı? Hiç bilmiyor. Ben de bilmiyorum. Uzak yerleri aradığım zamanlar mı artık olmayan? Yoksa artık uzak yerler diye bir yer mi yok? Bilmiyorum. Gece iyice çöküyor üzerime. Neşeli anlarım terkediyor beni. Gözlerim ağırlaşıyor, sızlıyor, uyumak istemiyorum. Yaşadığımız yerler uzayıp genişliyor etrafımda.

Evimiz yine iki oda. İki tane küçücük oda. Ama ben bir türlü bitiremiyorum gezmekle odaları. Yabani hurma ağacımız yine bahçeyi dolduruyor ve ben, ne kadar istesem de dallarına bir türlü yetişemiyorum, yerlere değen dallarına. Annem bile kocaman oluyor, ayaklarının dibinde kalakalıyorum. Parlak, dalgın gözlerinde yine bulutlar. Dikiş makinesi hiç susmuyor... susmuyor...

Ben miyim gittikçe küçülen; yoksa evimiz, ağacımız mı büyüyor rüyalarımın içine girip? Ağzımda yeni ısırıl-

mış bir elma tadı oluyor o zaman. Rahatlıyorum, gevşiyorum. Mavi gözlerimde uzak yerlerin doyumsuz heyecanı, aramaya çıkıyorum. Kamber'le el ele tutuşuyoruz. Yürüyoruz. "Uzaklarda," diyor, "hem içimizde, hem uzaklarda o başkalık. Aramalıyız onu, mutlaka bulmalıyız..."

Çocukluk denen o garip şey, yıllar sonra çıktıkça gün ışığına her şey ne kadar başka, her şeyin anlamı ne kadar değişmiş. Durmadan sızlanan, bir türlü memnun olmayan annemi, şimdi, başka türlü anlıyorum. Yaşadığı yerlere alışmış o. Hiçbir yerin yabancısı olamıyor. Oysa eskiden ne kadar başkaydı. Her rüzgârda incecik sallanan, ıslak gözleri hep uzaklarda bir yerlere takılı duran, suskun kadın. Ben onun tek varlığıydım. Yalnızlığın içine sızdığı saatlerde, bana takılırdı gözleri. O gözlerde şimdi sevgi ve nefreti, acıma ve bıkmayı karışmış buluyorum. Kızıl-sarı saçlı bir çocuk olmasaydı hayatında, elinde hep yeni yıkanmış bir elmayla ayaklarının dibinde dolaşan o çocuk olmasaydı, hülyalı, rüyalı, garip çocuk ağlamasaydı, gülmeseydi, acıkmasaydı, canı yanmasaydı, susamasaydı, hasta olmasaydı, yani olmasaydı; alıp başını gitmek daha kolay olurdu belki, neresi olursa olsun gitmek. Ya da içten, duya duya gülmek, gülümsemek dünyaya karşı. Sessizce ve yavaş yavaş ölmek belki de uzun bir yolu bitirir gibi, yorgun. Kalbine batan hançeriydim onun, ayağına bağlı taştım. Belki bu yüzden gönderirdi beni hep Kamber'in bahçesine. Ama kuyuya düşeceğimden de delice korkar, hemen gelirdi arkamdan, sarılırdı bana.

Yanılıyorum. Böyle değildi yaşadıklarımızın anlamı. Ama belki de buna benzer şeylerdi. Çocukluk zamansız doğan bir ay olunca bir gün; uzak ve yabancı kalınca akıp giden günlere; her şey, herkes yeni bir anlama bürünüyor. Daha kırık, daha hüzünlü.

Yazları güneş batarken, büyük ağaçların gölgeleri daha da büyürken, yeşil yapraklar uyumaya hazırlanırlar-

ken, annem, küçücük bahçemizdeki çiçeklerini sulardı. Sardunyalar, begonyalar, küpeler, kınalar, hüsnüyusuflar gibi yoksul yerlerin yoksul çiçeklerini. Bir de fesleğenler... Fesleğenleri hep ben sulardım. Pencere önüne dizili küçük teneke kutulardaki kokularımdı benim onlar. Ne kadar alışmış olsam da, bana uzaklardan geliyor duygusunu veren kokularımdı. Akşam olurken, güneş batarken ağaçların üstünden, kuşlar çekilirlerken, hep başka yerlerde olmak isterdim. Akşamın olmadığı, aydınlık, güneşli yerlerde. Hülyalı çocuktum ben. Rüyalı, suskun çocuktum. Hayata katlanan bir kadın anlayamazdı benim içimde biriken şeyleri. Ben bile unuttum sonra, kaybettim. Yalanladım. Hayır. Bir kuyunun aynasında, bir körle birlikte uzak yerlere ait rüyalar arayan suskun çocuk ben olamam, değilim. Yabani hurma ağacımızın gölgesi bahçemizi doldururdu. Ürperten bir karanlık inerdi ortalığa. Annemin gözlerinde yaşlar pırıldardı. Yüzünde oynaşan gölgeler, bir yaşayıp gitmeyi anlatırdı hep. Nasıl olursa olsun, iyi kötü yaşayıp gitmek. Gülümsemeden, hep suskun, ağlamaklı bir yaşamaktı bu. Başka türlüsünü yapamadığı için. Gece kapanırdı yavaşça bütün evlerin üzerine. Bazı bahçelerden gece yarısını geçince bile kahkahalar gelirdi, şen, kısık, uzun, çıngıraklı, tek tük, hıçkırığa benzeyen, ıslıklı, dolu dolu kahkahalar... O kahkahaları ve ağustosböceklerini saymazsak, her şey sessiz, kıpırtısız. Komşu bahçelerde yanan ampullerin ışığı süzülürdü odamıza. Kör Kamber dolaşırdı uzun sopasına dayanarak. Geceymiş, gündüzmüş ne farkeder onun için? Renkler onun kalbinde bir görünüp bir kayboluyor...

En çok geceleri yalanladım, unuttum. Sıcağı, aydınlığı severdim çünkü. Şimdi de güneşi seviyorum. Ama öyle unutmuşum ki yaşadıklarımı, bazen bir elma tadıyla uyanıyorum. Gece mi şimdi diyorum, yoksa gündüz mü? Bir loşlukta kalakalıyorum. Başımı yastığa bırakıyorum.

Kör Kamber çıkıyor yine. Gülüyoruz... gülüyoruz... saatlerce. Acaba güler miydim gerçekten? Merak ediyorum.

Annem pencerede otururdu bazen geceleri. Ay vururdu yüzüne. Ben uzaklardan gelen şarkıları duyar gibi olurdum. Hiç kimselerin duyamadığı şarkılardı bunlar, yalnız benim için. Annem ensesinde topladığı saçlarını usulca çözerdi. Bir başkasının elleriymiş gibi elleri, çok sevilen birinin elleriymiş gibi, kendi saçlarını okşardı. Yandan gördüğüm yüzünde gözyaşları sessiz, ışıklı yollar çizerdi. Ne kadar güzel derdim. Annemin yanağından kayan gözyaşlarının bıraktığı parlak yollar ne kadar güzel... Dünyanın en güzel kadınıymış gibi gelirdi bana. Bazı geceler uyanır, beni kucağına alırdı. Uyuyormuş gibi yapardım. Yüreğinin sesini dinlerdim oysa, bir çaresizliğin, bir katlanışın duyulması imkânsız mırıltısı... Tüller uçuşurdu pencerelerde. Sımsıkı kapattığım gözlerim çıkıp çıkıp uzak yerlere gitmek isterdi, yola koyulurdu.

Yalnızlık zamanlarım daha sık oluyor artık. Dalıp dalıp gittiğim, bir loşlukta tutsak kaldığım zamanlar. Hayat daha ağır geçiyor benim için, belki ondan. Belki de artık kendimi daha çok arayıp bulmak istiyorum. Anılarımı daha sık çıkarıyorum sandığından. Acı duymaktan, yaşadıklarımı acıklı, hüzünlü bulmaktan korkmuyorum. Çünkü kuşku duyuyorum gerçekliklerinden. Annem hep ağlamaklı, sessiz, yalnız bir kadın mıydı gerçekte? Benim hülyalı çocukluğuma böyle bir anne yakışıyordu belki de. Geceleri hep yollara bakar mıydı? Oysa düşlediğim o kadın annemin anlattıklarına hiç uymuyor. Sakladığım yerde solmuş çocukluğum. Uzaklara gitmeyi istediğim zamanları hatırlıyorum, öyle belirsiz ki her şey; solgun anıların üstünden geçiyorum, belki bozuyorum. Annem yine tepelere bakan arka odamızda kollu dikiş makinesiyle dikiş dikiyor. Makinenin tık tıkları vuruyor duvarlara. Ellerine hep iğne batıyor, emiyor parmaklarını. Mev-

sim yaz ya da ilkbahar. Yollara çıkıyorum. Kamber'i de alıyorum yanıma. Acaba çocukluğumla birlikte sakladığım yollar, evimizin önünden geçen sokakla mı başlıyor gerçekten? İki yanı çiçeklerle dolu, dağınık güzel bir yol çiziyorum. Mısır püskülü saçlarım gözlerime giriyor, başımı iki yana sallıyorum. Kamber'in elini tutuyorum. Parmakları kuru, kemikli ama sıcacık. Bu kez onu ben götürüyorum. Ağzımızda serin elma tadı, yollara düşüyoruz birlikte. Uzaklarda rüyalar arayan iki dostuz.

Dünyayı yaşadığımız yerlerle bir tutuyordum. Uzak yerler, başka bir dünyadaydı sanki. Yaşadığımız yerlerse kıpırtısız, sakin, kendine göre bir düzenle hiç bozulmadan işleyen. Doğumlar, ölümler, büyümeler, yaşlanmalar ve konuşmalar. Mırıl mırıl, fısıltıyla ya da yüksek sesle ya da usulca ya da kinayeli, inciten ya da açıkça yüzlere karşı konuşmalar. Hep olan bitene, hep yaşananlara dair. Kadınların kendi aralarında, erkeklerin kendi aralarında, bazen kadın-erkek... Oysa Kamber'le benim konuşmalarımız... içimizden kopup gelen rüyalar, hep başka yerlerde olan ve hep geleceğe ilişkin. Ağzımda elma tadı, serin doyumsuz. Durmadan yokuş aşağı indiğimizi biliyorum tepelerden denize doğru. Bahçelerin arasından geçiyoruz, serin su kenarlarından. Dutların gölgelerinde oyalanıyoruz. "Ahh..." diyor birdenbire Kamber. "Şimdi uzaklarda, ama çok uzaklarda bir yerde bir dere köpüre köpüre akar, sesi dağların arkasında yankılanır. Kızıl tüylü keçilerden bembeyaz, dumanı üstünde sütler sağar iyi kalpli anneler. Bir delikanlı türkü söyler kayaların arasında, sevdalıdır, dalga dalga gelir sesi. Yüz elli yaşındaki anam, bir dilim sıcak ekmek verir bana. Ah, o ekmek ne güzel kokuyordur şimdi kimbilir. Bütün bunları görebilmek için gözlere ne gerek var?.." Yürüyoruz Kamber'le. Sonsuz bir ovaya ulaşmak istiyoruz. İnsanların çiçekler gibi sessiz, nazlı oldukları bir ovaya. Ağlamaklı duruşlar

yok. Durmadan fısıltılı, mırıl mırıl konuşmalar yok. Bağırışlar da yok, ama suskunluk değil etrafımızı saran. Kamber'in kalbinde bir görünüp bir kaybolan renkler gibi uçucu, hoş duygular.

O hazine sandığını her açışımda başka türlü bir Kamber çıkıyor karşıma. Bazen çok genç oluyor, bahçesinin ortasında bir heykel gibi dimdik, beni çağırıyor. Bazen kuyunun dibinde ağlayan bir çocuk oluyor. Çoğu zaman zayıf, esmer yüzü, çelimsiz kavruk vücuduyla hep aynı Kamber. Bıraktıklarını anlatıyor, geride kalanları, uzaklarda sandığı şeyleri.

Bir-iki sokak sonra şehirden çıkıyoruz. Hep el eleyiz. Çok yalnızız ve mutluyuz. Yıllar geçmiş çiçeklerle dolu günlerin üstünden. O çiçekler artık pek bulunmuyor. Papatyalar, gelincikler hâlâ varsa da mavi mineler, inciler, yaseminler, sarmaşık gülleri yok artık. Uzaklara giderken bile çiçek topluyorum annem için. "Annem yaşadığımız yerlerde kaldı Kamber" diyorum, "onu da alsaydık keşke!" "O gelemez" diyor, zayıf yüzünde sevecen bir gülüş. "Annen, bağlı oralara, gelemez. Gelse de bizim görebildiklerimizi göremez." İçim burkuluyor. Annemin gölgeli yüzünde derin keder izleri. Suskun yüzünü özlüyorum onun, uzun saçlarını. Ama ya uzak yerler? Ya oralar? Aradığım ne varsa oralarda... Çocukluk işte. Hem uzaklara varınca onu unutacağımı sanıyorum, hem de çiçek topluyorum onun için. Dar patikalardan yürüyoruz. Kamber bir ara yoruluyor, çimenlerin üzerine uzanıyoruz, gökyüzüne bakıyoruz.

Masmavi ve göz alabildiğine bir denizle bitiyor yollar. "Neden durduk?" diyor Kamber. Bir gölge geçiyor yüzünden. "Deniz..." diyorum. Hiç düşünmemiştim bunu. Deniz. Ellerini sıkıyorum Kamber'in. "Bir yol buluruz" diyorum. Denizin kıyısından yürüyoruz, bitmiyor ki. Çiçekler de yok artık etrafımızda. Bir düş mü bu, bir

anı mı? Bilemiyorum. Ama elimdeki çiçekler öyle canlı ki, yaseminlerin tatlı kokusuna gelinciklerin acısı karışıyor. Kıyısından yürümekle bitiremiyoruz denizi, karşı kıyıya geçmek gerek. Sular Kamber'in dizlerini aşıyor, ıslandık iyice. Aşamıyoruz denizi, geçemiyoruz yaşadığımız yerlerin ötesine. Çiçeklerimi hep suyun üstünde tutmaktan yoruluyorum. Ağlamaya başlıyorum. Gözyaşlarım parlak yollar bırakıyor yanaklarımda. Annem kadar güzel oluyorum. Yollar da bitiyor demek. Uzak yerler hep saklanacak rüyalar oluyor artık. Yıllarca içimizde taşınacak, soldukça üstünden geçilecek, yeniden çizilecek yollar. Çiçeklerimi kokluyorum, annemi özlüyorum. Onun dalgın bakışlı, solgun yüzünü istiyorum. "Annen çiçeklere çok sevinecek," diyor Kamber. "Bizi bekliyordur, hadi." El ele ve sırılsıklam dönüyoruz. Annem, kumsalda oturmuş, ilk kez yüzü solgun değil, gülümsüyor bize, el sallıyor.

1984

ÖNEMSİZLİK

Madam Esterea Delareyna bir ressama modellik yapar. Haftada üç gün, geçinmek için değil, zevk için resim yaptığını söyleyen, babasının çocukluk arkadaşı Nesim'in Tünel'deki evden bozma atölyesine gider. Esterea Delareyna'nın düzenli görüştüğü tek insan, bu eski dost Nesim'dir. Ondan para filan almadığı gibi, başkalarına da poz vermez. Aslında poz vermek hoş bir bahanedir. Ester bir koltukta otururken, pencereden bakarken ya da kucağında bir buket çiçekle gülümserken, Nesim onun resmini yapmaya uğraşır. Bu arada konuşurlar, dertleşirler, daha doğrusu Nesim ona âşık olduğu kızları anlatır.

Esterea Delareyna kırkını henüz geçmiştir ama yaşlı kadınlar gibi giyinir. Kendini içi geçmiş ve çirkin bulur. Oysa yanılır. Ondan hoşlanan epeyce erkek vardır. Yalnızlıktan, karanlıktan ve aşktan çok korkar. Bu yüzden evinde oda kapılarını hep açık tutar, başucundaki aplik ve koridorun lambaları sabaha kadar yanar durur. Eski kocaman radyosu hiç susmaz. Sonbaharın ilk esintileriyle antika çini sobasını tutuşturur, taa yaza kadar o sobayı meşe kütükleriyle besler. Rastladıkça konuştuğu akrabalarının halini vaktini düşündükçe kendini çok yoksul ve çaresiz, zavallı ihtiyar Nesim'i düşündükçe de çok şanslı ve zengin bulur. Yirmi yıldır duldur. Kendini bildi bileli

dul olduğunu söyler. Evli olmak nasıl bir şeydir, unutalı çok olmuştur. Kocası gencecik bir damatken ölünce iki daire, bir eski ev, üç-beş de eşya bırakmıştır ona. Şişli'deki giriş katı dairelerin ön tarafındakinde kendi oturur, öbüründe pansiyonerleri kalır. Bu öğrenci delikanlılarla pek iyi geçinemezse de onları sever. Nesim'e gittiği günlerin akşamları, bir de pazarları öğleden sonra bir tiyatroda gişecilik yapar. Yıllardır, haftanın üç günü İstiklal Caddesi'nde hep aynı pastaneden reçelli çörekler alır, Nesim'in atölyesine gider. Nesim, çay masasını özenle hazırlamıştır. Ester'in gelişinden her zaman büyük sevinç duyar. Ona uzun uzun sarılır, öpüşlerini biraz fazla kaçırır. Anlatacak bir şeyler bulur hemen, bunlar mutlaka aşk üzerinedir. Ester gülümser, dinler görünür ama kendi dünyasına dalar gider.

Aslında Nesim, resimden pek anlamazdı. Başladığı hiçbir resmi iyi veya kötü bitirememişti. Bunlar Ester'in resimleri olduğu anlaşılması imkânsız, çok renkli, karışık resim taslaklarıydı. Ama Nesim, her zaman iyi bir ressam olduğunu iddia eder ve her yeni tanıştığı kişiye, özellikle genç kızlara bunu birkaç kez söylerdi. Ara sıra Esterea'yı küstürdüğü olurdu. Böyle zamanlarda merdivenleri silen kapıcı kadına, her sabah gazete aldığı bakkalın Boşnak karısına, yazıhanedeki sekretere kendine modellik yapmalarını teklif eder ve reddedilirdi. Üniversite öğrencilerinin devam ettiği kahvelere gider, neşeli, cıvıl cıvıl öğrenci kızlara da aynı teklifte bulunurdu. Kızlar gülerler ve teklifini kabul ederlerdi ama gelmezlerdi. Nesim sabırla beklerdi evinde, sonra da adresi tarif etmediği için kendine kızardı. Hep kızlara âşık olmaya zorlardı kendini. Okulların dağılma saatlerinde özellikle kız liselerinin kapılarında bir aşağı bir yukarı yürür dururdu. Aslında bütün bunları kendini kandırmak için yapıyordu. O, Ester'e âşıktı.

Nesim, çocukluk arkadaşı Davit'in kızı Esterea'ya beş yıldır âşıktı. Davit'le Kuzguncuk'ta komşuydular. Büyük bir yangında Nesim'in evi yanıp kül oluncaya, karısı ve iki oğlu bu yangında ölünceye kadar arkadaş kaldılar. Ondan sonraki yılları Nesim de pek hatırlamaz. Alıp başını gitti, dünyanın birçok ülkesinde kaldı ama İstanbul'suz yaşayamadı, döndü. Beş yıl önce de yangın zamanı çok güzel bir kız olarak bıraktığı Esterea'yı buldu.

Taksim'de bir akşamüstü burun buruna geldiler. Ester tiyatroya geç kalmıştı, acele ediyordu. Nesim'i önce tanıyamadı. Oysa Nesim yangından önce büyük oğluyla evlendirmeyi düşündüğü Ester'i hemen tanıdı. Çok zaman geçmişti aradan ama Ester'in kara gözleri aynı duruyordu. Biraz yaşlanmıştı belki, o gencecik kız değildi ama daha da güzelleşmiş, olgun, hoş bir kadın olmuştu. O akşam Ester Nesim'i tiyatroya götürdü. Birlikte oyunu seyrettiler. Sonra Nesim'in Tünel'deki evine gittiler. Ester o geceyi hiç unutamaz. Çünkü yıllar sonra doya doya ağlamış, ilk kez yalnız olmadığını, bir dosta sığınabildiğini düşünmüştür. Yangından birkaç yıl sonra babasının öldüğünü, yakışıklı kocasının daha üç aylık evliyken bir gün adada nasıl denize atladığını ve başını kayalara vurarak öldüğünü anlattı. Nesim arkadaşı Davit'in zamansız, damadının da talihsiz ölümüne gerçekten üzüldü ve Ester'le birlikte ağladı. Nesim o geceden beri Ester'e âşıktı.

Bu yüzden durmadan küçük kızların peşinde dolaşıyor, Ester'e dokunamadıkça, onu sevmedikçe akraba kızlarına daha çok ilgi duyuyor ve kız liselerinin önünden ayrılmıyordu. Ester'e hep yeni bir hikâye anlatıyordu. "... Gözleri yeşil... Alman mektebinde talebe... Saçlarını göreceksin, sanki bir kucak ipektir..."

Yoksuldu Nesim. Sabahları erkenden kalkar, varlıklı bir uzak akraba oğlunun Karaköy'deki yazıhanesine gi-

der, ortalığı düzeltir, siler, süpürür, sonra bir sabahçı kahvesinde çay içerdi. Saat dokuzu geçerken sanki henüz gelmiş, sanki yazıhaneyi başkası temizlemiş gibi, burnu bir karış havada girerdi içeriye. Öğlene kadar durur, yemeğini yedikten sonra giderdi. Oğlu yaşındaki Yasef'in ona "...Nesim postaneye git, Nesim git bankaya şu çeki tahsil et, gel..." demesi çok ağır gelirdi ama yine de giderdi. Çünkü bu uzak akraba oğlu Yasef onun atölyem dediği evinin kirasını veriyor, aybaşı gelince cebine para koyuyordu. Ara sıra, iyice parasız kaldığı, üstü başı çok eskidiği zaman uzak akrabaları, özellikle hala teyze kızlarını ziyarete giderdi. Birkaç gece evlerinde misafir kalır, güzel Türk ismi konmuş kocaman torunları kucağına oturtur, yanaklarını, boyunlarını öper, bacaklarını okşar, bağırtıncaya kadar severdi. Güzel yemekleri tadını çıkara çıkara yer, teraslarda eski şaraplar içer, hala veya teyze kızıyla diz dize uzun uzun ağlardı. Yangın gecesi her ziyarette anlattığı, hayatının en önemi olayıydı. Oğlu Mişon'un çığlıklarıyla karısı Roza'nın yardım isteyişini, kendini içeri atmak isterken küçük oğlu Salvo'nun üzerine tavanın çöktüğünü tekrar tekrar anlatır ve ağlarken kocaman beyaz bir mendille burnunu silerdi. Torunlarına olan ilgisi gözünden kaçmayan hala veya teyze kızı bu acıklı hikâyeye dayanamaz, Nesim'i bir daha affederdi. Nesim eniştelerin eskileriyle üstünü başını yeniledikten, cebine harçlık aldıktan sonra cumartesi ayininde buluşmak üzere sözleşir, Tünel'deki evine döner, ayine falan gitmezdi.

Böyle zamanlarda Esterea Nesim'in kapısını birkaç kez çalardı. Anlardı ki Nesim'in yine parası bitmiştir, evde yoktur. Ester bilirdi ki, bir dahaki gelişinde Nesim'i çok neşeli bulacaktır, mutlaka yeni alınmış bir demet çiçekle yeni bir resme başlayacaktır. Çay masasında reçelli çörekler yerine büyükçe bir pastayı konuşa konuşa yiye-

ceklerdir. Kapıda kendi kendine gülümserdi. Nesim'in kendine âşık olduğunu biliyordu. Ester'in kitabında aşk yoktur. O dul bir kadındır. Aşk üç aylık evli iken yakışıklı kocasının ölümüyle bitmiştir. Ama yine de pansiyonerlerinden çok hoşlanır. Onlarla oturur, sohbet eder, ikindi çayını evde olduğu günler onlardan biriyle içer. Ara sıra onlardan güzel gözlü, sakin ve duygulu olan biriyle bir maceraya girişmek aklına gelirse de hemen kovar bu düşünceyi. Kırkını henüz geçmiştir ama o, yaşlı, yalnız ve dul bir kadın olduğunu kendine tekrarlar durur. Delikanlılardan çok hoşlandığı halde onlara büyük ablaları hatta anneleriymiş gibi davranır. Nesim ise tatlı bir yaşlıdır Ester için ve aşkı sadece gülünçtür. Nesim'i evde bulamadığı günler üç on beş matinesine sinemaya gider, çıkınca bir muhallebicide vakit geçirir ve tiyatroya biraz geç kalır. Tiyatro müdürü emekli bir edebiyat öğretmenidir. Ester'e pek kibar davranır, azıcık yüz verse adamın kendine evlenme teklif edeceğinden emindir.

Nesim'i ilk gördüğünde tanımamıştı. Gri saçlarını geriye taramış, tertemiz tıraşlı, iyi cins ama modası geçmiş bir pardösü giymiş bu adam ona Ester diye fısıldamıştı. Uzun uzun bakmıştı Ester Nesim'in yüzüne. Sonra Mişon'un babasını birden tanıyıvermişti. Nesim, ressamlık yaptığını söylemişti. Ester ciddiye almıştı o zaman bu sözü, şimdi düşündükçe bu tatlı yaşlı adama gülüyordu.

Yıllardan beri ilk kez ağlamıştı Ester o gece. Kendini koyvermemişti ama. Ağlayışı kocasını çok seven, hatıralarına bağlı, dul bir kadına yaraşacak biçimdeydi. Nesim çok şaşırtmıştı onu. Ester'i evine bırakırken yolda koluna girmesi, kibar ve genç bir erkek gibi davranması çok hoştu. Yıllar geçti aradan, hep aynı pastaneden alınan aynı çörekleri yediler birlikte. Nesim hep yeni bir resme başladı. Esterea Delareyna hatıralarına ve alışkanlıklarına bağlı bir kadın olduğu için bundan hiç rahatsız olmadı.

İki ayda bir tuvalini yeniliyordu Nesim. Hiçbiri istediği gibi olmuyordu. Ester, arkadaşının kızı, bir zamanlar oğluna pek yakıştırdığı o küçük kız değil, âşık olduğu kadındı artık.

Son günlerde Alman Lisesi'nin kapısında beklediği yeşil gözlü, sarı saçlı Belgin, Ester'di. Abartılı bir biçimde giyinmiş, taranmış, kokular sürünmüş ihtiyarın farkında bile olmayan Belgin'e baktıkça gençleşiyor ve onda Ester'i görüyordu. Belgin'in peşinden gittikçe Ester'e daha yakın hissediyordu kendini.

Ester'in gelme günüydü. Kuzeni Raşel'in verdiği ipekli fularını bağladı boynuna. Saçlarını arkaya doğru taradı, olmadı, ıslattı, bir daha taradı. Aynaya baktı uzun uzun. Boynuna, yüzüne, kulaklarının arkasına ve bileklerine kolonya sürdü. Bir koltuğa oturdu. Paleti, fırçası elindeymiş gibi hem konuşuyor hem de resim yapıyordu. Yüzüne çapkın bir ifade vermişti. Belgin'le nasıl tanıştıklarını anlatıyordu Ester'e. Pek kesin hatırlamıyor ama tanışalı üç ay kadar olmuştu herhalde. Hafif bir yağmur yağıyordu. Belgin'in o ipek saçları ıslanmış, yüzüne ve boynuna yapışmıştı. Boynunu ve yüzünü okşadı Nesim. İşte böyle ıslaktı ve boynuna yapışmıştı. Okulun kapısında "Affedersiniz Beyefendi," demişti. Evet tam böyle demişti! "Affedersiniz Beyefendi, saatiniz kaç acaba?" Nesim okulun kapısında ne mi arıyordu? Hiiç, oradan geçiyordu. O kız saati niye mi sormuştu? Aktörce güldü Nesim. Ne bilsin? Saati yoktu herhalde. Belki de –geç oldu, beni götürseniz– demek istemişti. Yine güldü. Nesim, Belgin'in arkasından bakmıştı. Kız üç-dört defa dönmüştü geriye, gülümsemişti. Ester'in yüzü asıldı, dudakları titriyordu. Ertesi gün Nesim, Belgin'i görmek için gitmişti okula. Tam on beş dakika beklemişti. "On beş," dedi Nesim, az buldu. "Tam kırk beş dakika!" diye düzeltti. Belgin gülüvermişti onu görünce. "Sizi evinize

bırakayım Küçükhanım..." "Zahmet olmasın Beyefendi..." "Estağfurullah efendim, zahmet ne demek?" Evet, aynen böyle olmuştu işte. İstiklal Caddesi'ni konuşarak yürümeyi teklif etmişti Belgin. Nesim'in çok hoşuna gitmişti bu oyun. Ester'in gözleri ateş saçıyordu artık. Hırslanmıştı, öfkelenmişti. Taksim'de bir taksi tutmuştu Nesim. "Buyurunuz Hanımefendi..." "Lüzum yoktu, otobüsle giderdik..." Ah, o ne zarafetti, o ne incelikti! Sokağın başında inmişti taksiden, gizlice el sallamıştı. Ester ağlamaklı oldu. İnce parmakları koltuğun kenarlarını koparacak gibiydi. "Yarın akşam bir yerlerde otursak..." demişti Nesim. Belgin utanmıştı, yere bakmıştı. "Bilmem ki, nasıl olur..." Ester fırladı yerinden. "Hayır! Hayır! Yapamazsın! Sen beni seviyorsun, yalnız beni!..."

Nesim koltuktan kalktı, ağlayan Ester'i bileğinden tuttu, oturttu, dizlerine sarıldı. "Evet Ester," dedi, "evet, ben seni seviyorum. Seni yıllardan beri seviyorum..." Boş koltuğa sarıldı, başını koydu, uzun uzun aşkını anlatmaya hazırlanıyordu ki, kapı çalındı. Birden fırladı yerinden, ipek fularını düzeltti, saatine baktı, iki buçuğa geliyor. Ester'in gelmesine daha vardı. Kim olabilir? Kapıyı açtı, esmer bir adam üst katta oturan bunak bir kadını soruyordu. Kapıyı adamın yüzüne kapattı. Oyunu bozulmuştu. Küfretti, odada dolaştı. Oyuna baştan başlamak için geç olmuştu, Ester neredeyse gelirdi. Yeniden kolonyalar sürdü yüzüne, pencerenin önüne oturup beklemeye başladı.

İstiklal Caddesi çok kalabalıktı. Bankalar dolup taşıyor, aybaşı olduğu için maaşını almış keyifli insanlar mağazalara girip çıkıyordu. Ester, pastanede reçelli çörek almak için sıra beklerken Nesim'i düşünüyordu. Bugün onunla konuşması gerekiyordu artık. Küçük kızlara olan bu aşırı düşkünlüğünün başına iş açmasından korkuyordu. Ona artık yaşlı bir adam olduğunu söylemeliydi.

Ağır başlı olması, kendini akrabalarına saydırması gerekiyordu. Onu özlemeliydiler, onunla ilgilenmeliydiler. Ama o ne yapıyordu? Torunları rahatsız ediyordu. Sarkıntılık ediyor demek dilinin ucuna geldi ama, rahatsız ediyor, sıkıyor diye düşündü. Nesim ile dostluklarını bilen herkes ona dert yanıyordu. Onunla konuşmasını rica ediyorlardı. Geçen hafta vapurda Beki'yle karşılaştılar. Ester'in Burgaz'ın arkalarında babadan kalma küçük bir evi vardı. Kirayı kendi gidip alırdı. Vapura binmek değişiklik oluyordu onun için, ama bir de sevimsiz ahbaplarla karşılaşmak olmasa... Beki de onlardan biriydi. Esterea, Beki'yi sevmez. Beki çok zengindir. Kışlarını Nişantaşı'nda, yazlarını Büyükada'da geçirir. O da Ester gibi duldur ama genç kızlar gibi giyinir. Dudaklarını boyar, parlak çantalar, kenarları taşlı güneş gözlükleri kullanır. Konuşurken araya Fransızca karıştırır ille. Ne yapar yapar, konuyu kibarlığa getirir, görgülü insanların kalmadığından dert yanar. Ama bu kez öyle olmadı. Nesim ile Ester'in dostluklarını bilen Beki, Ester'i görür görmez anlatmaya başladı. Ester onun dostuydu, bir daha evlerine gelmesini istemediğini Ester ona söylemeliydi. Nesim'le akrabaydılar, evet. Ama yetmişti artık. Beki'nin torunu Sibel'i zorla dudağından öpmüştü. –Küçük tatlı kızım benim– diyerek koskocaman on dört yaşındaki kızı televizyon seyrederken sıkıştırmış durmuştu. Beki Sibel'in olanları babasına söylemesinden çok korkmuştu. Çok ayıp bir şeydi bu. Sibel'in dedesi yaşındaki adama hiç yakışıyor muydu? Beki bütün bunları Ester'e anlatmıştı. Ester bir yanlışlık olduğunu, Nesim'in kötü bir niyeti olamayacağını falan söylemişti ama, durumu kurtaramamıştı. Bir şey değil, kendi hakkında da kötü şeyler düşünmelerinden korkuyordu. Zavallı Nesim... Bu kaçıncı hikâyeydi artık. Akraba kapıları yavaş yavaş kapanıyordu yüzüne. Kimi açıkça kovuyor, kimi türlü bahanelerle eve almı-

yordu. Ester onun tek dostuydu. O da uyarmazsa ne olurdu Nesim'in hali? Pastaneden paranın üstünü almadan çıktı. Kasadaki çocuk yetişti arkasından. Çok dalgındı bugün.

Nesim, varlığının farkında bile olmayan Belgin'i nasıl evine götürdüğünü anlatıyordu. Adını söyletinceye kadar neler çekmişti. Çok utanıyordu kız, önüne bakıyordu, yüzü kıpkırmızı oluyordu hep.

"Sen artık çok yaşlısın!" diye sözünü kesti Ester Nesim'in. Zaten dinlemiyordu.

"Artık ağırbaşlı olmalısın. Beki'nin torununu zorla öpmüşsün. Hiç yakışıyor mu sana? Sen onun dedesi sayılırsın. Biraz saydırsana kendini!"

Duyduklarını anlatı. Kendince öğütler verdi. Yirmi yıldır dul bir kadına yakışacak bir ciddilikle oturmuştu koltuğa, durmadan konuşuyordu, hiç susmuyordu. Yıllardır Nesim'i gülümseyerek dinlemiş görünen Ester, içinde birikenleri aralıksız anlatıyordu.

Şaşkın bakıyordu Nesim. Ester'in bunları söylememesi gerekirdi. Ona aşkını itiraf etmeliydi. Sen artık yaşlısın da ne demekti? Sadece dede olmaya takılmıştı aklı. Bu mümkün değildi, olamazdı. Daha içinde Ester'in yer aldığı hayaller kuracak kadar gençti o. Birden, "Defol evimden!" diye bağırdı Ester'e, bileğine yapıştı, koltuktan kaldırdı, sokak kapısına kadar sürükleyip dışarı itti Ester'i. Kapıyı yüzüne kapatırken de "Belgin gelecek, şimdi Belgin gelecek..." diye söyleniyordu.

Çok üzgündü Ester. Üşüyordu. Nesim onu daha önce de evinden kovmuştu ama, böyle öfkeyle sürüklememişti hiç. Bu kadar açık konuştuğuna pişman oldu. Ama Nesim yaşlı ve tatlı bir bunaktı, geçerdi, unutulurdu hepsi. Esterea yine gidecekti, aynı pastaneden reçelli çörekler alıp gidecekti, Nesim giyinip kuşanıp onu bekleyecekti.

Öğrenci delikanlılar Ester'i severler ama pek geçinemezler. Her şeye karışır, kız arkadaşlarına dayanamaz, hiçbirini istemez. Biraz gürültü mü yaptılar, hemen bir yazı yazar, dairelerine asar. Odaların temizliğini ihmal mi ettiler, bir yazı daha.

Çocuklar, o yazıların altına muzipçe şeyler yazarlar, kalp resmi, karikatür falan çizerler. Ester kızmış görünür ama hoşuna gider. Çocuklar da bunu bilirler. Ester iyidir, merhametli tarafından yararlanırlar. Kirayı hiçbir zaman aybaşında verdikleri görülmemiştir. "Madam Delareyna, bilseniz ne kadar zor durumdayım..." diye başlayan uzun yalanlar uydururlar.

O akşam, uzun zamandır sakladığı bir şişe şarapla çocukların dairesine geçti. Çocuklar şarabı görünce neşelendiler, Ester'e iltifat yağdırdılar. Yemeği birlikte yemek istediler, Ester bütün kurallarını bir yana bıraktı, onlarla yemek yedi. Sonra biri gitar çaldı, bir başkası şarkı söyledi. Hatta Ester bir ara çok eski bir şarkı mırıldandı. Yüksek sesle söylemesi için yalvardı çocuklar, kabul etmedi. Üzüntüsü biraz dağıldı, Nesim'i unutur gibi oldu. Rahatladı, gece iyi uyudu.

Kapıyı birkaç kez çaldı, açan olmadı. Nesim çok kızmıştı anlaşılan. Ester görevini yaptığını düşünüyordu oysa. Merdivenlerden indi, caddeye doğru yürüdü. Sokağın başında birden durdu, koşarak döndü, merdivenleri bir solukta çıktı. Kapıyı uzun uzun çaldı yeniden. Açan olmadı. Karşı dairenin kapısını çaldı, elinde bir ekmek parçası kemiren bir kadın açtı, Nesim'i sordu ona. Kadın omuzlarını silkti. Ester'in içini bir korku kapladı. Nerede olabilir? Dışarı çıktı yeniden. Kapıcıyı aradı, bulamadı. Köşedeki bakkalı aldı geldi. Adam durmadan soruyordu, Nesim'in nesi oluyordu? Neden kıracaktı kapıyı? Kapıyı kırınca parasını kim verecekti? Ya sahibi polise giderseydi? Ester Nesim'in yakın akrabası olduğunu, başına bir

şeyler gelmiş olmasından korktuğunu söyledi ona. Zararı kendi ödeyecekti. Adam biraz beklemesini söyleyerek gitti. Bir torba dolusu anahtar ile döndüğünde Ester merdivenlere oturmuş sesli sesli ağlıyordu. Bir türlü uymuyordu anahtarlar. Ester sabredemiyor, adamın elinden alıyordu anahtarları, kendi deniyor, açılmayınca ümitsizliğe kapılıyordu. Sonunda bir anahtar uydu. Adam kapıyı açtı, Ester'le birlikte odaları dolaştı, ölü diri hiçbir şey olmadığını söyleyerek gitti. Ester yeni baştan aradı evi. Her şey yerli yerindeydi. Yalnız Ester'in son başlanan resmi bitmişti. Nesim adını kocaman yazmıştı sağ alt köşeye. Reçelli çörekler masanın üstünde taş gibi olmuştu. Tüller aralıktı, oda buz gibiydi. Boyalar, fırçalar, paletler kaldırılmıştı ortalıktan. Nesim Ester'in resmini en görünür yere asmıştı. Ester resimdeki koltuğa oturdu. Ağlamaya başladı yeniden. Sabaha kadar, günün ilk ışıkları gözünü alana kadar, karanlıkta olduğunun farkına varmadan, hep aynı koltukta yarı ağlayarak, yarı uyuyarak Nesim'i bekledi. Sabah olmuştu ve Nesim yoktu. Kalktı bir gazete buldu getirdi. Resmi duvardan indirdi, paket yaptı, koltuğunun altına alıp çıktı evden. Hayatında Nesim yoktu artık ve beş yıldan beri bitirilebilen tek resim, Ester'indi.

Esterea Delareyna, Nesim'in ona çok kırıldığını, bu yüzden alıp başını gittiğini düşünüyordu. Bir yandan da bu uzadıkça zorlaşan dostluk sona erdiği için tuhaf bir rahatlık duyuyordu.

Bir hafta sonra, Kilyos kıyılarında, boynunda ipek bir fular, üzerinde krem rengi bir pardösü bulunan yetmiş yaşlarında bir adamın cesedi bulundu. Kimliği tespit edilemedi. Kimsesizler mezarlığına gömüldü. Esterea Delareyna'nın bundan haberi olmadı.

1987

AY BAKIYOR

Son trendi bu geçen. Bundan da inmedi. Artık yatsam iyi olacak. Sabaha karşı içimi soğutan o kavak sesleriyle uyanacağım nasıl olsa. Pencerenin önüne oturup yola bakacağım. Belki yarın da gelmeyecek, öbür gün de. Bekleyeceğim. Odamın loşluğunda uğuldayan kavak sesleri olmasa, beklemeye daha kolay dayanırım belki, yollara bakmaktan korkmam. Yıllardır deliksiz uyku nedir, bilmiyorum. Hep gelişini duyar gibi oluyorum. Fırlıyorum yatağımdan, geldi galiba diyorum. Salona bakıyorum, yok. Odasına bakıyorum, yok. Portmantonun önünde ayakkabıları, kanepenin üzerinde ceketi yok. Bütün ışıkları yakıyorum. Ellerim, ayaklarım soğuyor, üşüyorum. Ev aydınlık olunca "gelmeyecek! gelmeyecek!" der gibi uğuldayan kavak seslerini duymuyorum.

İlk tren karanlıkta geçiyor. Yorgun, uykulu yolcular oturuyorlar içinde, onlara bakıyorum. Hava yavaş yavaş aydınlanıyor, ikinci tren geçiyor. Sonra üçüncü, dördüncü... Mansur gelmiyor. Bütün trenleri tanıyorum, devamlı gidip gelen yolcularla göz aşinalığımız var. Uzun yol trenleri evimi sarsa sarsa geçiyorlar. Az ilerideki istasyonda gürültüyle durunca, kalbim de duracak gibi oluyor. Uzun zaman gözümü evime uzanan yoldan ayıramıyorum.

O kadar çok bakıyorum ki istasyona uzanan yola,

Mansur'un gelişini görür gibi oluyorum. Ceketini parmağına takmış, yüzünde o güzel gülüşü, ıslık çalarak yürüyor. Saçları yine dağınık, gömleğinin yakası kirli. Kapıyı anahtarıyla açıyor. Ayakkabılarıyla giriyor içeriye, ben yalandan kızıyorum. Oysa sözümü dinlememesini seviyorum. Ceketini kanepenin üstüne savuruyor, ayakkabılarını portmantonun önüne atıyor. Kirli gömleğini çıkarıp kapının koluna asıyor. Onun dağıttıklarını toplamayı seviyorum. Savurduğu her giyside canlılık var, sevinç var. Topladıkça o sevinçleri tadıyorum. Kolları kıvrık gömleğini almak istiyorum kapının kolundan. Ellerim buz gibi demire değince sarsılıyorum, düşmemek için duvara yaslanıyorum. İçim yanıyor. "Bugün gelir," diyorum her gün, "oğlum beni böyle bırakmaz, bugün gelir."

Mansur ne halde olduğumu bilmiyor ki. Gazeteye verdiğim iki satırlık ilanda ne halde olduğumu anlatmadım. "Yaşadığını biliyorum oğlum," dedim sadece. "Gel artık. Annen." Ne bir isim, ne bir telefon numarası. Mansur o ilanı benim verdiğimi anlar nasıl olsa. Ne kadar yalnız olduğumu, kavak seslerinden nasıl korktuğumu anlatmadım. Buralarda kavak yok ki...

Durmadan eskiyorum. Tel tel ayrılıyorum, dökülüyorum. Benimki yaşlanmak değil. Boyaları solan, sıvaları parça parça çatlayıp dökülen evim, kumaşları gitgide incelen, yıpranan koltuklarım, paraziti artan, neredeyse susacak radyom gibi eskimek. Oğlum kavak sesleri yüzünden hiç uyuyamadığımı, geceleri bana bakan aydan korktuğumu bilse, çoktan gelirdi, Yollara bakan gözlerim acıyor. Durduğu yerde gedikler açan bir taş gibi ağırım. Kucağım onu arıyor, o gelmiyor.

"Ay bize bakıyor anne!" derdi göl kıyısındaki evimizde otururken geceleri. Perdeleri sıkıca çekerdim, onu koynuma alırdım. "Kavaklar ıslık çalıyor anne!" derdi. "Sarıl bana oğlum," derdim, "korkma ben varım." Yumu-

şacık uyurdu göğsümde, saçlarının diplerinde biriken terleri silerdim, ıslak alnını öperdim. Yalnızdık, ikimizdik. Büyük köy evinde oğlum ve ben... Göl titreşirdi ötemizde, oğlum göğsümde uyudukça çıldırtıcı yalnızlığımı unuturdum. Şimdi ben uyanıyorum ter içinde yarım uykularımdan. Ay, pencerelerimden sızarak bana bakıyor, gölün kenarında kalan kavakların gölgeleri ıslık çalıyor duvarlarımda, içimde bir volkan büyüyor. Göğsümde uyuyan oğlum yok. Kalbim ağrıyor. Kalkıyorum, bütün ışıkları yakıp, yola bakıyorum.

"Yaşadığını biliyorum" dedim gazeteye verdiğim ilanda. Mutlaka okumuştur. Onun okuduğu gazeteye verdim. Oğlum Adabey gibi çok okurdu. Adabey gibi uzun boyluydu, güzeldi. O, masa lambasının ışığında okurken geceleri, Adabey'i hatırlardım. İnce uzun kavakların altına uzandığımız saatleri. Ayın ışığı vururdu üstümüze, göl ayaklarımızın dibinde usulca kıpırdanırdı. Mansur varken, Adabey'i, o çok gerilerde kalan aşkımı düşünürdüm. Ilık bir sevinçle dolardı içim. Kalkardım yatağımdan, oğlum hâlâ oturuyor. Soba sönmek üzere, Mansur üşüyecek, hasta olacak... "Daha yorulmadın mı oğlum?" derdim. Başını kaldırırdı kitabından, gülümseyerek bakardı yüzüme, sevgi dolu. "Okumaktan yorulur mu hiç insan?" derdi. Sobanın dibinde can çekişen korları canlandırırdım, birkaç tanesini çekerdim mangala, oğluma kahve yapardım. Mutluluk sarardı içimi, benim oğlum okuyor sabahlara kadar. Gölün çevresinde fırtına gibi ata binen Adabey'i düşünürdüm. Terli terli inerdi attan, Mansur'u havalara atar, tutardı.

Mansur şimdi benden uzaklarda bir yerlerde yaşıyor. Beni terketmedi. Gitmesi gerekmiştir, bir gün döner. Belki büyük, heyecanlı işlerin içinde şimdi. Düşünüyor, okuyor... Beni bir süre için unutması gerekmiştir. Annelerin unutulmasının gerektiği zamanlar vardır. İlanda

kendimi hatırlattım ona. "Gel artık..." dedim. Hep yanımda olmasını isterim ama, gerekiyorsa gitsin yeniden. Bir kere gelsin, kurtulayım şu kavak seslerinden, Adabey'li hatıralarıma döneyim, ara sıra geleceğini bileyim, bir daha "anne!" desin bana, yeter. Mansur yaşıyor.

Ölmüş olsa gölde cesedini bulurdu dalgıçlar. Bir hafta kepçelerle taradılar gölün dibini. Tatlı su balıkları, yengeçler, kurbağa yavruları takıldı hep ağlara, kepçelere. Ondan kalan hiçbir iz bulamadılar. Suyun yüzüne çıkıp umutsuzca salladılar başlarını. Üzüldüğümü sanıyorlardı, sevinmiştim. Gölde ondan kalan bir iz bulunamadığına göre, oğlum yaşıyordu. Köylüler belki göl yutmuştur, dediler. O eski, hiçbir zaman inanmadığım masalı anlattılar yeniden. Dinlemedim bile. O masalı iyi bilirim. Gölün olduğu yer bir zamanlar günahkâr bir köymüş, sözümona tanrının gazabına uğramışlar, deprem olmuş, köy batmış. Kavaklar boyu sular fışkırmış yerlerden. Her şey yavaş yavaş sulara gömülmüş. Sözümona dolunaylı gecelerde göl iyice alçalırmış, köyün minaresi suyun yüzüne çıkarmış. Köyde yaşayan tek günahsız, "beni kurtarın" diye bağırırmış minareden. Biz Adabey'le o gölün kıyısında oturduk. Yıllarca o gölle yaşadım, dolunaylı gecelerde minareyi görmedim. Hem benim oğlum günahkâr değil ki, göl niye yutsun onu? Mansur yaşıyor, biliyorum. Ölen Adabey.

Kocam, gölde bir ördek avında vuruldu. Güneş yanığı bir adamdı. Uzun bacaklarını saran uzun çizmeler giyerdi. Toprak gibiydi rengi, toprağa yakıştı. Uzak köylerin solgun fenerleri gölün üstünde yansırken ne güzel geceler yaşadık. Sımsıkı sarılırdı bana, baharda kır çiçekleri getirirdi dağlardan. Genişti onun içi, herkese yer vardı. Öyle güzel, öyle ulaşılmazdı ki yüzü, bazen onunla tanrıyı birbirine karıştırırdım. Adabey'i yeterince sevememekten, onun ululuğu karşısında küçük kalmaktan

korkardım. Tulumbadan çektiği soğuk sularla yıkanırdı, başım dönerdi havasından.

Önce bahçeye yatırdılar onu. Saçları çamura bulanmıştı, vurduğu kuşların tüyleri gibi kanlar içinde. "Vurma şu kuşları Adabey!" derdim. "Bırak uçsunlar gölümüzün üstünde. Binlercesi birden havalansınlar." Doya doya gülerdi yumuşak kalpliliğime. "Ağaçları budamak gibi bir şey bu," derdi, "geride kalanlar daha gür büyüsünler..." Yıldızların altına uzanırdık. Kavak sesleri saçlarımızda uğuldardı, suyılanları kaçışırlardı yuvalarına, yengeçler sazların dibine saklanırlardı. Oğlumuzu konuşurduk. Yatağında terli terli uyuyan, umudumuz olan küçük oğlumuzu.

Adabey'i çimenlerin üstüne yatırdıklarında ben ondan daha ölüydüm. Göle bakarak düşündüğü, sonra gözlerini yumduğu zamanlardaki gibiydi yüzü. Sanki hâlâ düşünüyordu. Önce deri çizmelerini çıkardım ayaklarından. Ona yakışan, uzun av çizmelerini. Yüzündeki kanları sildim. Sonra uzun uzun baktım o güzel yüzüne. Günlerce gözümden gitmedi.

Adabey'siz bir hayata hiç alışamadım, alışmam mümkün değildi. Oğlumla kaldım. Beni anlayan, acılarımı hisseden oğlumla. Adabey'in kokusu silinmemişti daha odalardan. Bir gün Mansur, "Babam hep uyuyacak mı anne uzaklarda?" diye sordu. "Evet oğlum," dedim, "baban hep uyuyacak ve biz yaşayacağız. Senle ben gideceğiz buralardan. Adabey'in kenarında fırtına gibi ata binmediği bir gölün kıyısında yaşamayacağız."

Üzerinde ayın ışıldadığı sazlı gölü, büyük köy evini, Adabey'in av takımlarını ve kavakları terkettik. Buralara geldik. İstasyona uzanan kısa bir yolun sonundaki bahçeli, küçük eve. Oğlum trenlerin önümüzden geçmesine çok sevinmişti. Yeni evimizi, bahçemizi çok seviyordu. "Bu trenler nereye gider anne?" diye sorardı. "Uzaklara gider oğlum," derdim, "anneleri ve babaları çocuklarına

kavuşturmak için evlerine gider." "Bir gün babamı da getirir mi bu trenler?" Kalakalırdım. Verdiğim cevabın yanlışlığı yüzümde. Ağlamaklı olurdum, susardım. Dayanırdım, Adabey'siz bir hayatın acılarında boğulmamak için dayanırdım hayata. Gülümserdim. Benim oğlum var. Adabey yok ama, onun gibi içi geniş, duygulu oğlum var.

"Biz de binelim mi trenlere anne?" derdi. Çılgınca sevinirdim, heyecanlanırdım. "Binelim oğlum, hadi kalk." Amaçsız ama sevinçli, nereye gideceğimizi bilmeden binerdik trenlere. Biner binmez hüzün basardı içimi. Biz bütün insanlardan ayrıydık, ikimizdik, birdik. Bizim olgun acılarımız vardı. Binerdik trenlere, vapurlara, başka şehirlere giderdik, gezerdik. Birbirine mahkûm iki dost gibi el ele tutuşurduk. O benim sevincimdi. Gördüğü her şeyi sorardı, ilgiyle dinlerdi beni, anlayınca başını sallardı. Saçlarını düzeltirdim, kalbimin üstüne bastırırdım onu.

Yaz akşam üstlerinde caddeye yürürdük, dondurma alırdık. O gözlerimin önünde büyüdükçe, geliştikçe, düşünceleri uzandıkça görünenlerin ötesine, gururlandım. Kucak dolusu kitapla dönerdi eve. "Okumak yücelmedir anne," derdi "yaşanacakların ilerisine gitmek yücelmedir." Her gece rüyama giren Adabey'e tekrar ederdim onun sözlerini. Rahat uyu Adabey. Sensiz bir hayatta oğlumuz beni çok sevindiriyor.

Bir yaz sabahı, "Hava ne kadar güzel anne..." dedi ve çıktı evden. "Bensiz de gez bu şehri anne. Bu şehir kolay kolay bulunmaz, bana bağlı kalma, gez, dolaş..." Şaşırmıştım. O benim hep yanımda olan sevinçti, sıcaklıktı. Yanımda Mansur olmadan gezmek bu şehri... Deniz kıyılarındaki çay bahçelerinde oturup çay içmek. Benim gibi yaşlı insanlarla dost olmak, ahbaplık etmek, onları öğleden sonra oturmalarına çağırmak... Parklarda oturup kaydıraklardan kayan, salıncaklarda sallanan çocukları seyretmek... Yapabilir miydim? Ben onsuz adım atmaya

bile alışık değildim ki. Mansur istasyona doğru yürüyordu, kendi kendime gülümsedim. Yaşlanmıştım belki ama, Mansur benim en iyi arkadaşımdı.

Öğleden sonraları ben tilki uykularımdan uyanırdım. Tren seslerini duymazdım o zamanlar. Farkında bile olmazdım, uzun yol trenlerini, banliyöleri. Oğlum "Hadi anne, gidip bir yerlerde çay içelim," derdi. Sarılırdı bana, yavaş yavaş yürürdük deniz kıyısına doğru. Sahil boyunca uzanan çay bahçelerine varıncaya kadar bir sürü gençle konuşur, selamlaşırdı. Ne candan çocuklardı hepsi, onları çok severdim. Yıllardır hiçbirini görmüyorum. Kapımı çalmıyorlar. Belki bana Mansur'u hatırlatmaktan korkuyorlar, ama kapımın önünden geçtiklerini bile görmüyorum çoğunun, neredeler? Bazılarını tanır gibi oluyorum. Gördüklerim o çocuklarsa eğer, çok değişmişler, yaşlanmışlar sanki. Yüzlerinde bir mutsuzluk.

"Bensiz de gez bu şehri..." dediği zaman Mansur, düşündüm. Oğlumun içinde durmadan çağlayan bir kaynak var. Onun sularının öyle hızlı bir akışı var ki, ben yaşlandım, yetişemem. O gün bahçe kapısından geri döndü Mansur. Durdu, gözlerimin içine bakarak, "Büyük köy evi hâlâ duruyor mudur anne?" diye sordu; "Kavaklar nasıl da yeşildir şimdi kimbilir... Su nasıl da serindir, uysaldır, derindir... O toprakları, gölü çok özledim anne," dedi. Yanaklarımdan öptü beni. "Babam hâlâ uyuyor orada, bir servi ağacının altında uyuyor..." diyen küçücük oğlum geldi gözlerimin önüne. Usulca ağladım.

O gece sabaha kadar uyumadım, pencerenin önünde oturdum. Ertesi gün ve diğer geceler. Oğlum dönmedi, bekledim. Gözlerime uyku girmedi. Birkaç gün sonra tanımadığım insanlar gelip, oğlumun gölde boğulduğunu söylediler. Ceketini ve ayakkabılarını getirdiler. Gömleği yoktu ellerinde, pantolonu, öbür eşyaları da. Onlara inanmadım. Gölü dalgıçlarla birlikte bir hafta taradık. Dal-

gıçlar, "Bin parçaya bölünmüş olsa da, bu kadar zamanda bulurduk," dediler. "Oğlunuz kesinlikle gölde değil." Çok sevindim. Yalandı demek bana söylenenler. Oğlum gölde falan boğulmamıştı. Adabey'in iyice yaşlanmış dostları, ellerinden tutup Mansur'un yanına getirdiği çocuklar, oğlumun çocukluk arkadaşları beni misafir ettiler. Gölü benimle birlikte karış karış aradılar. Ölüsünü gölde bulamadık. Hem öldüyse benim oğlum, o göz göze geldiğimiz, gözlerimin içine girip kalbimi bulan genç kimdi?

Mansur'un anahtarı vardı nasıl olsa. Kaybetmişse bile her zaman koyduğum yeri biliyordur dedim, anahtarın yerini hiç değiştirmedim ki... Ben yokken gelirse sevincim daha da büyür diye düşündüm. Şöyle bir karşılara geçeyim, trenlere, vapurlara bineyim, açılayım. Aç gelirse diye yemekler yaptım, odasını baştan aşağı süpürdüm, sildim. Narı çok severdi oğlum, nar mevsimiydi de. Nar alıp yatağının başucuna koydum. Kapıyı yavaşça çekip istasyona yürüdüm. Önce trene bindim. Ben dışarılara çıkıp dolaşmayalı beri, trenlerin içleri bile çok değişmişti. Şaşırdım. Oğlumun küçük parmağını uzatıp "Ne güzel evler..." dediği konakların yerlerinde dev çukurlar vardı. İstasyonlarda akasyalar kalmamış, bir tek fidan bile yok. Sonra vapura bindim. "Bu kuleyi kim yapmış anne, denizin içine?" diye soran oğlumun tatlı sesini duydum içimde. Kollarım üşüdü, kucağım boş, kendimi sardım. Bazı geceler Adabey'in özlemi zehir gibi çökerdi içime. Karanlıkta sessizce ağlardım. Mansur, yanında olmadığımı farkederdi, ince titrek sesiyle, "Sen ağlarsan, ben de ağlarım..." derdi. Sıcak kollarıyla sarılırdı boynuma, içini çekerdi. Kucağıma sığan o küçük oğlumu, tek dostumu hatırladım. Güneş iyice yükselmişti, güvertede hafif bir rüzgâr vardı.

Vapur kıyıya yanaşırken iyiydim. Dönecekti nasıl olsa. İlanı okumuştur, ne halde olduğumu anlamıştır, bu ayrılığı çok uzattığının farkına varmıştır diye düşündüm.

Gelmiş gibi sevindim, vapurdan indim. Mansur'la yaptığımız gibi, yollar beni nereye götürürse oraya gitmek için bir otobüse bindim, cam kenarına oturdum. İçinden geçtiğimiz caddeleri seyrettim. Nasıl da unutmuştum insanları; akıp giden yolları, daracık sokakları görmeyeli yıllar olmuştu. Bu mağazalar, bu bankalar ne kadar başka, tanımak ne kadar zorlaşmış, çok değişmiş her yer, çok kalabalıklaşmış... İçim kıpırdıyordu. Sık sık çıkmalıydım dışarıya, dolaşmak bana iyi geliyordu. Bir durakta otobüs durdu. Bir sürü insan binmeye, inmeye uğraşıyordu.

İşte o zaman onu gördüm. Göz göze geldik. Bir bakış içime aktı. Mansur'du bu! Oydu! Otobüs kalkmıştı. "Durdurun!" diye bağırdım deliler gibi. "Otobüsü durdurun! İneceğim!" Otobüs durdu, indim. Ama durakta o gözler yoktu. İlk sokaktan saptım, koşmaya başladım. Hasta vücudumu, yorgun kalbimi unuttum. O gölgenin bakışlarına yetişebilmek, yakalayabilmek için koşuyordum. Ben koştukça yollar uzuyor, sokaklar kıvrılıp birbirine ekleniyordu. Durmadım. Olmayan bir gölgenin mi peşinden koşuyordum, düşünmedim. Kararmış ahşap evlerin gölgeleri düştü üstüme. Binalar iki yanımda uzadılar. Bir dört yol ağzında soluğum kesildi, yerlere yuvarlandım. Derin bir karanlığın içine düştüm. Oğlum gölde kaybolduysa eğer, o kalbime giren bakışlar kimindi? Niye yakalayamadım o gölgeyi? Ben koştukça uzaklaşan ve silinen bir resim miydi her şey? O gözler Mansur'un gözleri idiyse niye kaçıyordu benden? O muydu? Başkası mıydı? Yok muydu böyle bir şey?

Bunu uykusuz geceler boyu Adabey'e sordum. Cevabı yoktu bu soruların. Ben öyle parçaları birbirine ekleyip, kimselerin kolay kolay göremediği resimleri görebilen bir kadın değilim. Hiç düşünmedim bütün bu olanların nedenini. Bazı tanıdıklar ağızlarının içinde bir şeyler söylediler, cesaret vermek ister gibi ellerimi avuçlarının içine

alıp sıktılar. Oğlun yine de öldü der gibiydiler. Hiçbir şey anlamadım, anlamak istemedim. Gölde boğulmadıysa oğlum, nerede öldü? Nasıl? Hangi servinin altında yatıyor? Yoksa bir servi bile yok mu ayakucunda? Belki tek tek sorsam anlatırlardı. Sormadım. Bilmek istemedim.

Ben kendimi oğluma bırakmıştım. Çağlayarak akan bir nehirdi o, beni nereye götürürse giderdim. Çok küçük şeyler istedim ondan, hepsi yine onun içindi. Kendini üşütmesin, fazla yorulmasın gibi. Gittiği yerlere, yürüdüğü yollara hiç karışmadım. O doğruyu bulurdu, emindim bundan. Yanımda oğlum varken yaşamaktan korkmadım. Gözlerinin arkasında birikenleri sormadım. Çünkü akşamları kareli örtülü masamızda yemek yerken, oğlumun bakışlarında Adabey'in engin bakışlarını bulurdum. Huzurla dolardı içim. Adabey gibi geniş içi oğlumun derdim. Onun gibi duygulu, inatçı, onun gibi yumuşak ama kararlı...

Şimdi bu yaşlı ve hasta vücudumla yalnız kalmışsam, şimdi pencerelerde onun yolunu gözlüyorsam, odasını hep hazır tutuyorsam dönüşüne, aydan ve kavak seslerinden korkuyorsam, yıllardır eskimişsem böyle kurulmayan bir saat gibi, evimiz köhneleşmişse, harap olmuşsa, ondan başka hiçbir şeyi düşünmüyorsam; bu Mansur'un üstünde koştuğu yollar sonsuzluğa açıldığı içindir. Ben böyle iyiyim. Güvenemediğim, içimi huzurla, onurla doldurmayan başka türlü bir Mansur olacağına yanımda, hiç olmasın isterim.

Köylüler oğlumu görmediklerini söylediler. Birkaç delikanlı o gün göle gelmişler, yüzmüşler, sandalla açılmışlar. Oğluma benzeyen birini hiç kimseler görmemiş. Başım dimdik, oturdum çarpık ayaklı bir iskemleye, kollarımı masaya koydum, bir orta kahve söyledim. Yavaş yavaş büküldü başım. Eğilmek değil, anıların rüzgârından bükülmek. Adabey'le balık tuttuğumuz zamanları hatırladım.

Göle baktım. Sazların arasında duran kayığımızı çözüşümüz, gölün ortasına kürek çekişimiz... Mansur'un kayığın tahtalarında çırpınan balıktan korkması... gülüşlerimiz...

Oğlumu gölden başka bir yerde aramadım. Adabey'i tanıyanlar biraz ondan söz ettiler. "Büyük adamdı," dediler. Onları anladım. Başka türlü bir adamdı demek istediler; ulaşamadığımız, büyüklüğünden ve bakışlarından ürktüğümüz, saygı duyduğumuz bir adamdı. Hepsine teşekkür ettim. Göl kenarındaki istasyona doğru yürümeden önce, Adabey'in yanına gittim. Süslü taşlar istemezdi başucunda. Herkes gibi yabani otların, sarmaşık güllerinin, böğürtlenlerin arasında, bir servinin gölgesinde uyuyordu. Adabey'e hiçbir şey söylemedim. İstasyona gittim, trene bindim. Sanki eve gidince oğlumu yatağına uzanmış, yine okuyor bulacaktım. Ama demiryolu uzadıkça, tren tünellere girip çıktıkça, belki bugün gelmez dedim. Yarın gelir. Hep bekledim. Bugün, yarın, öbür günler. Yıllar geçti...

Sen şimdi uzaklarda bir yerlerdesindir oğlum. Beni unutmamışsındır. Sen büyük düşüncelere, büyük duygulara yakışırsın. Ana kucağına sığınıp gözlerini dünyaya kapamak sana yaraşmaz. Bir gün işin biter, yüzün ışık ışık, yüzün sevinç içinde bana dönersin.

Şimdi böyle odalarda, sofalarda dolaşıyorum bütün gün. Ara sıra bahçeye çıkıyorum. Kuru otları, dökülmüş yaprakları topluyorum cılız çiçeklerin arasından. İçeriye giriyorum, Mansur'un kitaplarını karıştırıyorum. Adabey'in resimlerine bakıyorum, yazdıklarını okuyorum. Öğleden sonraları biraz okumak istiyorum. Uzanıyorum kanepeye. Her tren geçişinde yola bakan pencereye koşuyorum. Ben kalan yıllarımı bu bekleyişe adadım. Yorgun kalbimin bu dönüşe dayanamamasından korkuyorum.

Karlı bir kış gecesi gelecekmiş gibi her şey. Sıcak yaz günlerinde kalbim daralıyor, ümidim azalıyor. Karlı bir kış

gecesinde, beklemediğim bir saatte, trenlerin yollarda mahsur kaldıkları bir zamanda gelecek. Kapıyı açınca fırtınanın sesi dolacak içeriye. Saçlarında birikmiş karlar... "Dondum anne!" diyecek. "Isıt beni..." Eğer hasta kalbim, oğlumun saçlarının üzerinde karlarla, Adabey'e benzeyen boyu ve gülüşü ile içeriye girişini görmeye dayanırsa; ben bu son mutluluğumla göçmezsem bu dünyadan, durduğum yere yıkılmazsam, hemen ısıtacağım oğlumu. Temiz pijamalarını ellerimle giydireceğim. Sıcacık bir çorba yapacağım ona. Sobanın yanındaki koltuğuna oturtacağım, bebeklik battaniyesini sereceğim dizlerine. Küçük gelecek battaniye, ayakları açıkta kalacak. Ellerimle ısıtacağım ayaklarını, içimin bütün ateşiyle. Oğlum gülecek. "Bu battaniye hâlâ duruyor mu anne?" O çorbasını içerken, sobadan kor çekeceğim mangala, ayaklarının dibine koyacağım. "Isındın mı oğlum?" diyeceğim. Gülecek, "Bir çay olsa nasıl da içerdik değil mi anne?" diyecek, "içim yıllardır sıcak, ama olsun, kar diz boyu dışarıda..." Ben çok yaşlanmış, ufalmış olacağım. Çay getireceğim oğluma, o güçsüz vücuduma sımsıkı sarılacak, geniş göğsünde kaybolacağım.

Yıllardır onun dönüşünün hazırlıklarını yapıyorum böyle. Bir yaz gecesi sabaha karşı gelirse ne yapacağımı şaşırırım. "Zayıflamışsın oğlum, diyeceğim, solmuşsun, süzülmüşsün..." "Hayır anne, diyecek, ben de yaşlandım senden ayrı geçen yıllarda."

Nerede olduğunu, bunca yıl ne yaptığını, niye beni hiç aramadığını sormayacağım. Çok sevineceğim dönüşüne, kalbim dayanırsa. Bir de "Artık gitme!" diyeceğim fısıltıyla. Sensiz gecelerde çok korktum.

Gel artık oğlum... Kavaklar ıslık çalıyor bak, yalancı kavaklar. Ay, şu kalın perdelerden bile sızarak bana bakıyor. Çok korkuyorum. Kavaklar uğulduyor, ay, bana bakıyor.

1988

MOZART'IN SON ZARTI

"O zamanlar yalancının biriydim ben. Buna mecburdum. Yalanlarım da olmasa yapayalnız kalırdım. Arkadaşlarım güzel, akıllı kızlardı. Ama ben onları yalanlarımla büyülerdim. Bensiz yapamazlardı. Uzun ve yalnız gecelerimize yalanlarımın renkli, büyülü güzelliğini taşırdım. Aslında yalancı sayılmam, değilim. Yaşamak istediklerimi, yaşamışım gibi anlattım sadece. Hepsi o kadar."

Sıcak bir yaz günü, güzel giyinmiş hoş bir kız, yıllar önce tanıdığı biriyle karşılaştı. Yorgun görünen bu eski arkadaşın ilk sorusu, "Hâlâ Mozart dinliyor musun?" oldu. Çok zaman geçmişti aradan. Şebnem, yıllar öncesinin o duru, heyecanlı, on yedi yaşındaki kızı değildi artık. Asil ise dağılmış, çözülmüş, kendini toplamaya çalışıyordu yıllardır. İkisi de sevinç duydular bu rastlantıdan. Anlatacak çok şey vardı, birlikte sevinecek şeylerse pek az. Cennet çay bahçesinde oturdular. Hava çok sıcaktı ama, oturdukları masa bir akasya ağacının gölgesinde, serindi. Eski dostlukları, anıları gibi serin, ferah...

"Benimki doğruları süslemekti aslında. Ya da gerçekleri hayallerin içinde eritmek. Annemin bir Alman'la, babamın bir İzmirli'yle evlendikleri doğruydu. Almanya'da oturdukları da. Beni çok sevdikleri, paylaşamadıkları yalandı. Gerçeği tersine çevirdim. Olmasını istediğim gi-

bi söyledim sadece. Babam anneme gönderirdi beni; annem babama. Bensizliği paylaşamadılar. Şimdi bu yalan söylemek midir, hayallerini yaşamışsın gibi anlatmak yalan söylemek midir? Yalan olmalı. Çünkü hayaller de yalandır Asil. Değil mi?"

Yıllar insanı nasıl da değiştiriyor. Şebnem sigaraya başlamış, yarı çocuk, yarı kadın hali yok artık. Asil'in gözlerinden yorgunluk akıyor. Onlar yıllar önce iki sevgili değildiler. İyi iki arkadaştılar sadece. Küçük küçük, tatlı anılarla beslenen bir dostlukları vardı. Bunu unutamadılar.

"Kızların hepsi sana âşıktı. Ama sen yalnız benimle konuşurdun. Oysa ben onlar gibi güzel değildim. Beni kıskanırlardı. Bu çok güzel bir şeydi. Çünkü sen yalanlarımda bile ulaşılmazdın.

"Geceleri Avrupa'yı anlatırdım onlara. İspanya'ya gittiğim yalandı. Madrid'i hiç görmedim. Viyana'yı, Roma'yı, Paris'i de. Ama yine de Eyfel Kulesi'nden görünen Paris'i anlatırdım. Londra'yı görmüş kadar bilirim gibi gelirdi bana.

"Üvey babam için avukat demiştim. Traktör fabrikasında çalışıyordu aslında ve ne kadar ayyaş olduğunu anlatsam inanmazsın. Anneme hep öğretmenliği yakıştırırdım. Hayalimdeki anneme, olmasını istediğim anneme. Yumuşak şefkatli bir kadın olmasını ne kadar isterdim. Babamın beni çok sevdiği, her hafta sinemaya götürdüğü de yalandı. Sinemaya ilk kez arkadaşlarımla gittiğimde on altı yaşındaydım ama hiç belli etmedim.

"Çok yalnızdım Asil. Hele ilk günler öyle yalnızdım ki, delireceğim sanıyordum. Uydurduklarım benim yalancı dünyam oldu. Beni yalnızlığımdan kurtaran, gözlerimi kapar kapamaz gittiğim ve mutlu olduğum dünyam. Bir yılbaşı gecesi, beş-altı kişi kalmıştık. Herkes ağlamaklıydı. İlk kez o gece uydurduklarımı kızlarla paylaştım. Sevindirdim hepsini, neşelendirdim. O yılbaşı gecesi Pa-

ris'te bir hafta sonu tatilini. Sonra Venedik ve gondollar ve diğerleri... Onların da yaşamak istediklerini anlattım."

İstanbul kocaman bir kazandı kaynayıp duran. Denizden geçen gemiler Şebnem'in hayallerine gidiyorlardı. Hafif bir esinti çıkmıştı. İstanbul uzansalar avuçlarındaydı ikisinin de. Asil'in yıllar önce ürpererek seyrettiği o güzel yüz, artık zor seçilir olmuştu, saflık, duruluk kalmamış. Asil'in gözlerinin çevresinde hak edilmemiş acıların çizgileri. Evleri Şebnem'in okuduğu yatılı okulun tam karşısındaydı. Birkaç yıldan beri yüksek duvarların, tel örgülerin, parmaklıkların arkasında, gökyüzünün ve özgürlüğün uzağında olduğu için, Şebnem'in mezun olmasına üç-dört ay kala tanışmışlardı. Asil uzun zamandır karanlıkta kalan gözlerini güneşe alıştırmak için baharla birlikte balkonda oturmaya başlamıştı. Okulun bahçesi balkondan olduğu gibi görünüyordu. Oradaki kızların neşelerini, yaşama sevinçlerini seyrediyordu, geceleri oturup yıldızlara bakarken, yataklarında gülüştüklerini duyar gibi oluyordu.

"Hâlâ Mozart'ı dinliyor musun Şebnem? Beethoven'i, Bach'ı, Vivaldi'yi? Ah, Şebnem seni hiç unutmadım. Ne zaman bir yerden bir melodi gelse kulağıma, aklıma sen gelirdin. Bir cumartesi günü, öğleden sonra balkonda kitap okuyordum. Bir müzik sesi duydum, okulun bahçesinden geliyordu. Yanılmıyorsam *Ayışığı Sonatı*'ydı. Bahçeye baktım, seni gördüm. Bir banka oturmuştun, yalnızdın. Kolların iki yanına açık, gözlerin kapalı, müzik dinliyordun. Seni ilk kez o zaman gördüm. Altında oturduğun çam ağacının gölgesi üstünü tamamen örtünceye kadar seni seyrettim."

Hafif bir rüzgâr Şebnem'in hâlâ ipeksi saçlarını uçurdu. Asil bir avare gibi bakıyordu ona. Çok eski günlerden kalma ılık duygular sarıyordu içini.

"Aslında diğer kızlar da mutlu sayılmazlardı. Ama sevilmediklerinden emin değildiler hiç olmazsa. Üstelik gü-

zeldiler. Onlardan farklıydım ben. Daha da farklı olmalıydım. Ben itilip kakılmış, sevilmemiş, istenmeyen kız, her gece *Kırkıncı Senfoni*'yi, *Bahar Ayini*'ni, *Küçük Bir Gece Müziği*'ni giderek hızlanarak, saçlarımı savurarak, düşsel bir piyanoda çalardım. Ne zaman hakaret edilse bana, bağırılsa, itilsem yine, istenmesem, kovulsam, duymamak için böyle yapardım. Annemle babam kavga ederlerken bir de. Sonunda ayrıldılar, bir süre kalabildim yanlarında, sonra ninemin yanına gönderdiler. Ninem Kocamustafapaşa'da küçücük bir evde otururdu. Onu hep beyaz başörtüsü ve burnunun ucuna düşen gözlüğüyle uyuklarken hatırlarım. Beni bir tek o sevdi. Tertemiz çarşaflar sererdi yatağıma. Ağır işitirdi. Bu yüzden ninemin ağlayarak, zavallım diyerek geçen bir yaş günümde bana aldığı küçük radyomu sonuna kadar açarak klasik müzik dinleyebilirdim. Kimsenin sevmediği bir şeydi bu. Ben severdim, hâlâ seviyorum. Cumartesi sabahları tek başıma konsere gidiyorum. Broşürleri, gazetelerdeki, dergilerdeki yazıları biriktiriyorum. Bir gün büyük bir arşivim olacak. Belki yazılar da yazarım ilerde, kimbilir?

"Bir sabah ninem uyanmadı. Güneş doğmadan kalkardı oysa. Çok şaşırmıştım. Dürttüm onu, omuzlarından sarstım. Başı yana düştü, ağzı açıktı. Ellerini tuttum, buz gibiydi. Saatlerce ağladım. On beş gün komşular bana baktılar. Sonra nihayet annem geldi. İlk iş olarak ninemin bütün eşyalarını eskicilere sattı. Koltukları, perdeleri, komodini, buzdolabını, yorganları, tencereleri bile. Bir kol saati vardı ninemin. 'Ben ölürsem bu senin,' derdi. Anneme söyledim, güldü ve kendi koluna taktı. İki takım çarşafla yatılı okulun yolunu tuttum. Ninemin bir saraylı olduğu, padişah sülalesinden gelen çocukları büyüttüğü, her gece, sarayda geçen hayatını bana anlattığı yalandı. Hepsi yalandı.

"Ben yalancıydım Asil. Bütün anlattıkların yalandı. Kızlar belki biliyorlardı yalan olduğunu, belki bilmiyor-

lardı. Yüzüme vursalardı bütün bunların yalan olduğunu, bir daha hiç anlatmazdım. Ben kendim için uyduruyordum bütün bunları, onlar için değil ki... Anlat Şebnem, derlerdi, hadi, bira bahçelerini, gondolları, köprüleri anlat. Hadi Şebnem, nazlanma, anlat!"

Şebnem o sade giyinen, uzun saçlarını kulaklarının arkasından geçirip omuzlarına bırakan, yanakları gamzeli, şirin kız değildi artık. Yaptığı makyaj, gözlerindeki hüznü saklamaya yetmiyordu. Asil geçmiş zamanın görkemli kutusunu karıştırıyor, küçük, tatlı hatıralar, sevinçler bulup çıkarıyordu.

"Bir gün seni okuldan çıkarken gördüm. Hemen fırladım evden, seni izlemeye başladım. Bir pastanenin önünde durdun önce. Uzun uzun pastalara baktın. Sonra caddeye çıktın, yavaş yavaş yürüyordun. Yanına geldim, merhaba dedim sana. Önce şaşırdın, sonra tanıdın beni, o gün birlikte gezdik hatırlarsın. Sonra, her cumartesi izinlerinde arkandan geldim. Birlikte gezdik. Sen kendini çirkin buluyordun. Sana olan ilgime bir anlam veremiyordun. Oysa ben senin çekik gözlerini, gamzelerini, omuzlarına bıraktığın kumral saçlarını çok seviyordum. Sana dair bir şeyler büyüyordu içimde. Tam söyleyecek gibiyken, senin iznin bitiyordu, gidiyordun. Böyle günlerin akşamlarında ben balkonda oturup odanın pencerelerine bakıyordum, seni düşünüyordum. Buna aşk denir miydi, bilmem. Ama öyle bir şeydi işte.

"Seni hiç unutmadım Asil. Çok arkadaşım oldu. Ama seninle olan dostluğumuzun tadını kimsede bulamadım. Ne kadar da kısa sürdü oysa arkadaşlığımız. Birkaç kez buluştuk seninle, toplasan hepsi on saat. Müzikten konuşurken geçip giden güzel saatlerimiz... Yok işte artık öyle güzel saatler, arkadaşlıklarımız, hatta gençliğimiz, çocuksuluğumuz...

"Üniversitede okuyorum, bir yandan da çalışıyo-

rum. Bir ailenin iki tatlı çocuğuna bakıyorum. Dokuz yaşında bir oğlan ve beş yaşında bir kız. Çok tatlı şeyler, bir görsen... Onlarda kalıyorum. Yatılı öğrencilikten yatılı bayanlığa geçtim yani. Şimdi okul tatil, adadayız. Ah, adadaki hayat nasıl güzel, bir bilsen. Çocukları da çok seviyorum. Her gece onlara masal uyduruyorum. Bildiğim bütün masallar bitti. Ama ben yeni bir tane anlatmadan bir türlü uyumuyorlar. Anlat Şebnem Abla diyorlar. Kanadındaki büyülü tüyü kaybeden kuğuyu anlat, binbir renkli çiçeği koklayınca gözleri açılan kör prensi anlat. Hadi Şebnem Abla! Son bir tane, hadi..."

Yorgunluk hep vardı Asil için. Yaşamak çoğu zaman bir yorgunluk oluyordu. Gözlerini bir yumsa yüzyıllarca uyuyabilirdi. Ama onun uykuya kanmazlığı başkaydı. Aç susuz ve uykusuz geçen uzun günlerden geliyordu bu yorgunluk. Asil böyle bir hayatta, her kederden payına düşeni hisseden bir insanın mutlu uykular tadamayacağını bilirdi. Yorgun Asil Şebnem'i görünce dinçleşmişti, zamanın çok gerilerine gidip o küçük dostluğun eski anılarını hatırlamış, neşelenmişti.

"Seninle olmayı hâlâ seviyorum Şebnem. Sen bana yeni bir hayatın umutlarını hatırlatıyorsun nedense, başka güzellikleri. Gerçeğin ne kadar acı da olsa, sen yalanlarınla güzelsin. Bana da yalanlar uydur hadi, yalan olduklarını bile bile inanayım. Çünkü sen Şebnem, sen olmayansın. Olmayacak olansın. Yıllardır umutlu güzel bir söze hasretim, yalan da olsa..."

Şebnem gitti. Belki bir çarşamba günü gelebileceğini söyleyerek. Asil, uzun uzun baktı arkasından. Her on beş günde bir, Şebnem'in izin günü olduğunu söylediği çarşambaları Cennet çay bahçesinin yolunu tuttu. Kollarını masaya koydu, Şebnem'i bekledi. Zaman zaman yağmur yağdı üstüne, aldırmadı, üşüdü, hastalandı, yine de Şebnem'i bekledi.

"Şişli'ye taşındım. Yazı çok güzel geçirdim. Güneye indim, tekneyle gezdim. Bir şirkete girdim, bir arkadaşımla ev tuttuk, çok mutluyum. Müzik seti aldım. Bugünlerde Debussy'ye taktım, hep onu dinliyorum. Konserlerde topladığım broşürler öyle çok oldu ki, bir görsen. Arkadaşım çok iyi bir kız. O da klasik müzik sevmiyor, herkes gibi. Ama önemli değil. Müzik setimin kulaklığı da var. Bir evim var artık. İlk defa bir evim oldu benim. Annemin yanında kalırken üvey babamdan çok çektim. Annem beni hiç korumazdı. Odam yoktu, salonda yatardım. Her an uyanmaya, kaçmaya hazır, her an tetikte. On dört yaşında ve daha büyük gösteren bir kızdım. Elbiselerimle yatmak alışkanlığını edinmiştim. Kırmızı suratlı, ayyaş üvey babamla bir gece boğuştum ve yanlarından kaçtım. Babamın evi de benim evim olmadı. Üvey annem beni istemedi. Çok kalamadım.

"Liseden mezun olduğumda on sekiz yaşındaydım. Yanlarına istemediler, önce arada bir yazdıkları mektuplar, sonra gönderdikleri paralar kesildi. Binlerce mektup yazdım belki ikisine de. Adreslerinde bulunamadı yazısıyla geri geldi bütün zarflar. Artık vazgeçtim aramaktan. Öldüler mi, kaldılar mı bilmiyorum. Hem artık hiç önemi yok.

"Evimiz giriş katı; ama çok sevimli, kutu gibi. Pencerenin önündeki koltuğuma oturuyorum, arkadaşıma fal bakıyorum. Güzel şeyler uyduruyorum ona da. Sonu ferah yollar, yüreğine ay doğmalar filan. Bazen nazlanıyorum, Hadi Şebnem, diyor arkadaşım, bir falıma bakıver Allah aşkına!"

Yaşlanmış, yorgun ve kırık bir Şebnem'di bu. Saçlarını kestirmiş kulağında taşlı küpeler kocaman. Uydurdukları bir fincana sığacak kadar küçülmüş... Asil bu kez Şebnem'le birlikte olmaktan sevinç duyamadı. İçi bir tuhaf oldu. Rüya ve güzel yalanlar bitmişti işte. O, yalan-

cı Şebnem'i seviyordu. Yalanlarının sınır tanımadığı Şebnem'i. Hafif bir yağmur başladı. İstanbul'un üstüne sis indi, Kız Kulesi görünmez oldu.

"Sen uydurabildiğin kadar vardın. Şebnem. Ne olmuş sana böyle, çok solmuşsun. Gülünce yuvasına gömülen çekik gözlerin nerede? Gamzelerin yok. Kaybolmuş. Bana hayallerini anlatacaktın, sanki gerçekmiş gibi ürpererek dinleyecektim. Keman resitalleri verdiğini, yaptığın söyleşileri anlatacaktın. Gazetelerdeki resimlere sen varmışsın gibi bakacaktık birlikte. Yalancı Şebnem olacaktın. Çıktığın turneleri anlatacaktın bana..."

Sis artmıştı iyice. Deniz çalkalanıyordu. Ağaçlar yavaş yavaş çıplak kalacak, karla yüklenecekler sonra, bembeyaz karla. Sonra yine bahar gelecek. Şimdi kimselerin uğramadığı bu bahçe âşıklarla dolacak.

"Turneye çıkıyorum tabii. Ama yılda bir-iki defa. Fazla gerici yerlere de gitmem. Yakın yerlere giderim, en fazla on beş günlüğüne. Sahne giysilerim de eskidi. Üç tane tuvaletim var. İki tanesini Beyoğlu'nda Madam Hayganuş'a diktirdim, üçüncüsünü satın aldım. Biri beyaz. Yazın giyiyorum daha çok. Göğsüme kırmızı bir gül takıyorum. Sahici gül. Kırmızı bir bant doluyorum saçlarıma. İkincisi mavi, etekleri kat kat. İlk aldığımda çok havalıydı, şimdi eskidi. Üçüncüsünü bu işleri bırakan bir kadından kelepir aldım. Tozpembe. Pembe de bir tüyüm var, boynuma doluyorum, arkadan sallandırıyorum. Günün en sevilen şarkısına geldiğimde, en hatırlı müşterinin önünde diz çöküyorum, yavaş yavaş tüyümü çözüyorum boynumdan. Şarkımı bitirdiğimde bir elimde mikrofon, bir elimde tüyüm oluyor. Alkış başlayınca iyice kapanıyorum dizlerime, selam veriyorum, sahneden tüyümü sürükleyerek çıkıyorum. Çok kirlendi yerlerde sürüklenmekten ama yıkarsam bozulur diye korkuyorum. Yeni bir tuvalet yaptıracağım. Gümüş rengi pullarla kaplı.

Dirseklerime kadar lame eldivenler giyeceğim. Adımı da Denizin Kızı olarak değiştireceğim. Geceleri düşsel bir piyanoyu çaldığım zaman kızlar gülüşürlerdi. Bana Mozart'ın son zartı derlerdi, kızmazdım. Şimdi arabeskin kraliçesiyim. Ne yaparsın, hayatı ben de burasından yakaladım. Ama konsomasyona çıkmıyorum inan. Programım bitince bağlasalar durmam. Hemen evime koşarım, sabaha kadar müzik dinler, öğleye kadar uyurum.

"Bir gün bana gel Asil. Korkma seni sıkmam. Müzik dinleriz. Güzel yalanlar uydururum senin için. Daha büyük hayaller kurarım. Mesela Amerika'yı anlatırım, güzel gözlü çocukları. Çekik gözlerimin yalanlarında kaybolursun. Anlat Şebnem dersin. O güzel günlerimizi anlat, çamlıklarda yan yana yürüdüğümüz, Mozart'tan, Rossini'den, Chopin'den söz ettiğimiz günleri anlat. Ne olursun anlat, hadi..."

1985

SU

O sonsuza kadar uzanıyormuş gibi görünen kahverengi, susuz, ölü güneydoğu kasabasına denizin kokusunu en çok getiren aile bizdik. Hele babam, ne kadar insancıl bir yabancıydı oralara derin mavi gözleriyle. Güneydoğunun tanımadığı, bilmediği bir coşkunun rengiydi mavi. Bakışları bu sonsuz ve susuz düzlüğü kucaklıyordu. Saçlarından deniz kokusu yayılırdı. Bu koku bir kıraçlığın büyüttüğü insanları şaşkına çevirirdi hep, ılık kum ve yosun gibi.

Kasabalılar için babam, garip kokusu ve bakışları yüzünden hep bir yabancıydı. Susuzluğun yarattığı rahatsız duygular içindeydi. Dudaklarında küçük bir gülümseme, düşünür dururdu. Kararlılık, güven yüklüydü yüzü, ince ve canlı çizgileriyle bir deniz çocuğu. Oralılar, bu kuru toprağın insanları hep birbirlerine benziyorlardı solgun ve kederli. Babama isim koyamadıkları bir insan, hatta bir yaratıkmış gibi baktılar. Ama büyüttüler de bir tanrı gibi ve sevdiler, çünkü o, suyun peşindeydi.

Beyaz bir kadındı annem. Ulu bir nehrin durmaksızın suladığı ovalarda doğmuştu. Oraların insanları sağlıklıdır, diridir. Hayat akar çeşmelerden. Nehir insanlara bereket taşır. Bazen köpürür, bembeyaz olur, bütün ekinleri ellerinden alıp denize götürür. Bazen bir kenar-

da kendi kendine oynayan bir çocuk gibi sessiz sedasız akar. İşte o deli nehrin hayat verdiği bir kadındı annem. Güneydoğunun biteviye karanlığına geceleri, inci dişleriyle ışık saçardı. İnsanın gözlerini alan bu ışık, babamın kokusu kadar şaşırtıcıydı. Rahat, sakin bir kadın değildi. Mutlu bir hareket vardı onda, hayat iksirini aldığı o deli nehir gibi.

İnsanın yüzüne çıldırtıcı bir boşlukla bakan kadınlara anlamadıklarını bile bile bir şeyler anlatır dururdu. Babamın dudaklarında hep aynı gülümseme. Annem aldırmazdı, yüz kere, bin kere baştan anlatırdı. Ama kadınlar... Güneydoğunun o tarifsiz soluk rengini almış kadınlar yüzlerinde insanca bir bıkkınlık ve sefalet ile dinlerlerdi ve çorak toprakları tırnaklamaya giderlerken çalışmak onların üstünde insana özgü bir iş olmaktan çıkar, çirkinleşirdi.

Kadınlar annemin en çok saçlarına bakarlardı. Sanki su yürümüştü bunlara, fidan tazeliği içinde saçlar... O konuşurken, gülerken, bir camı açıp odayı havalandırırken yüzüne bir pembelik yayılırdı. Bana öfkelenip bağırırken de öyle. Bir coşkuydu onun varlığını kuşatan yaşama sevinciyle dolu.

Tek katlı bir evde otururduk, bütün yabancılar gibi. Cennet bir adaydı oturduğumuz yer, dört tarafı uçsuz bucaksız ölü topraklarla çevrili. Bu adada her şey vardı. Çiçekler, ağaçlar, havuz. Evlerin balkonlarında sarmaşıklar, bahçelerde kameriyeler. Güneş yabancımızdı. Bu gölgeler, bu ılık hava bizim içindi. Böyle bir cennette oturan yabancılar, bizler; yaşadığımız güzelliklerden alabildiğine yararlanırken, uçsuz bucaksız topraklara bakarak onlardan olmadığımızı söylüyorduk. Üzerimizde bütün ayrıcalıkları elde etmiş yabancıların rahatlığı vardı. Toprak, güneş, yılanlar bizim değildi ama burada oturmakta inat ediyorduk. Suyla beslendiğimiz yerlerde, memleke-

timizde eziliyorduk çünkü, hiçbir üstünlüğümüz yoktu. Bunun acısını çıkarmak için yabancı olmayı kabul etmiştik. Su olan yerlerde bizi kimse umursamaz, ama burada bir saltanatı yaşıyorduk. Uygardık biz. Çeşit çeşit yemeklerle sofralarımızı donatırdık. Okula giderdik. Bu kuru, ama her anlamda kuru insanların üstünde bir hayatı abarttıkça abartıyor, bu yüzden heyecanlı ama eğreti yaşıyorduk.

Babam doğanın bu adaletsizliğini insanca bir adalet duygusuyla gidermek için uğraşıyordu. O denizin çocuğuydu, kumlar kule, deniz kabukları oyuncak. Annem bu susuzluğu kavramakta güçlük çekiyordu. Onun doğduğu ovalarda insanlar sağlıktan, temizlikten nasiplerini alırlar. Bereket onların her mevsim oynadıkları bir oyundur. Oysa güneydoğuda su, her şeyi altına çevirecek bir tılsımdır, Kuran yapraklarıyla yan yanadır. Ama susuzluktan söz edilmez. Parça parça çatlayıp kurumuş toprağı kendine getirip, bir bereket duası ruhunu havaya doldurmak, doğanın azizliğine kalmıştır.

İşte bu nimet babamın yüzünü güldürecek ya da acıyla dolduracak bir uğraştı. Her sabah olduğu gibi yine çayını yarım bıraktı. Kahvaltıda pırıl pırıl bir bardakta yarım bir çay bırakmak çok hoşuna giderdi. Annem her zaman çayını bitirmesini söylerdi ona. Hep böyle olurdu. Her gün söylense de eskimeyecek aşk sözleriydi bunlar. Annem başka şeyler de söylerdi ve ben anlardım ki, babam bu sözlerden başka bir anlam çıkarıyor.

Cennet adanın balkonlarından her sabah taşan radyo sesleri içinde ütülü pantolonuna bir şey dökülür korkusuyla dizlerine serdiği peçeteyi katlayıp masaya koyardı. Gözlerinde bir başka derinlik vardı. Susuz düzlükte bakışlarını bu kez daha uzun gezdirdi, topraklar bu bakışları kucaklayamadı, boydan boya çatladı.

Annem her sabah gülüşünde muzip bir çocuk ifade-

si, vücudunda derin bir kadınlıkla babamı bahçe kapısına kadar geçirirdi. Gözlerimin önünde o aşkı her sabah besliyorlardı böyle. Babam kapının yanında derin bir nefes alır, sarmaşıkları okşardı. Ben yaramaz bir kedi gibi balkon demirlerinden ayaklarımı sallardım. Babam, annemi üzmememi söylerdi bana, bunu yapamayacağını gözlerimde derin bir kararlılıkla belli ederdim. Beni sevmeyeceğini söylerdi bu kez de babam, vaatlerde bulunurdu. İsteksizce kanmış görünür, babamı öperdim, o uzaklaşırken annem radyodaki şarkıya eşlik ederek masayı toplardı.

Biz, bu güneydoğu kasabasının yabancıları, severdik bu kıraçlığı. Öğleye doğru hayat dururdu. Böcek seslerinden başka çıtırtı duyulmaz. Bu saatlerde herkes uyurdu. Güneş uyuştururdu her yanımızı, ne kadar direnseк de gözlerimiz kapanırdı. Alevli bir suydu güneş, damarlarımızda dolaşır, bizi uykuya çağırırdı, yenilirdik. Bahçelerde, kameriyelerin altında, yüksek ayaklı sedirlerde uyurduk. Akşam olmaya yüz tutarken evlerde yeni bir telaş başlardı.

Gün boyu heyecanla beklediğim tatlı geceler... Bu gecelerin hatırı için öğleden sonraları uslu durmaya razıydım. Hafif bir rüzgâr çıkardı, artık damarlarımızda deli gibi akan kan durulurdu. Kuruyemişler yenilirdi, leblebiler, fıstıklar. Büyüklerin kendi âlemlerine daldıkları saatlerde saklambaç oynardık. Karanlıkta geceden daha kara gölgeleri sobelemek. Oyundan sıkılınca annemlere yakın bir yere gider, denizi düşünmeye çalışırdım. Babamın denizlerini, büyük mavi bir su. Mavi su. Mavi. Büyük mavi sular varken babam niye suyun peşindeydi? Kafamda bir sürü soru dolaşırdı. Sular, denizler ve İstanbul.

Nasıl bir yerdi İstanbul? Bağdat gibi bir masal şehri mi? Kafdağı'nın ardındaki şehir o mu? Orada masallarda

olan her şey olabilirdi. Balık, duman ve deniz kokarmış, gemiler varmış, otobüsler, binlerce insan varmış. Başka şehirler de vardı. Kar ve çam kokulu Bursa; üzüm kokulu sıcak İzmir. Ankara ağırbaşlı bir şehirdi, masal tarafı yoktu bizim için. Büyük şehirlerden söz edilirken ben, gidip gelip yürüttüğüm leblebilerim cebimde, iyice yerime yerleşir, anlatılanları dinlerken, bir varmış bir yokmuş ülkelerinde kaybolurdum. Bu hikâyeler uzun, sıcak güneydoğu gecelerine bir meltem serinliği getirirdi. Hikâyeler bitip, derin bir nefes aldıklarında hepsi düşüncelere dalarlardı. Her şeye rağmen bütün saltanata, ayrıcalıklara rağmen, hepsinin o şehirleri özlediklerini anlardım.

Babam o sabah bahçe kapısından gözleri dalgın, hareketleri biraz ağır çıktı. Annemin doğduğu ovaları düşündüm. Hava bile ıslak olur oralarda, en sıcak yaz sabahlarında bile çimenlerden bir buğu tüter, kıvrıla kıvrıla akan nehrin iki yanında boy veren ekinler hasat zamanı bayram sevinciyle toplanır. Oysa güneydoğuda hasat zamanı sevinci yoktu. Babam su için evden çıktı o gün yine. Su... Uygarlık, gülümseme, yaşamak, bereket suydu. Mezopotamya, Dicle ve Fırat arasında. Türlü türlü sularla beslenen Yunan. Nil Nehri'nin suladığı ovalarda Mısır. Su neredeyse, hayat oradaydı. Babam kıraç toprak insanlarının yüzlerinde bereket sevinci görmek istiyordu, damarlarında kan. Kadınların soluk yüzlerinde renk. Uygarlık gelmek için su istiyordu.

Bu kez biraz sıkıntılı gitti babam. Annem çayını bitirmesini söylemedi. Ağustos güneşi donuk bir portakal gibi duruyordu gökte. Babam dalgın, annem gülümsemiyor. Ben, suyun kuruduğu bir havuza bakıyordum, annem bahçe kapısında uzaklaşan babamın arkasından bakıyordu.

Bir gariplik vardı havada, güneşte. Bir şeyler olacak.

Herkesin uykuya yenik düştüğü saatlerde, tanımadığım bir adam geldi. Annem dimdik ama gözleri yaşlı, o

adamla birlikte gitti. Ben karanlıkta kaldım, korkuyla bekledim, havuz iyice kurudu. Yeşiller kaldı yalnızca çizgi çizgi. Hiç kıpırdamadan oturdum.

Annem döndü. Güneş batıyordu bir taraflarda, alacakaranlık oluyordu. Yüzünün yumuşak çizgileri yerini bir acının keskin direncine bırakmıştı. Büyük sandıklara babamın kitaplarını yerleştiriyordu. Üst üste, yan yana yığıldıkça kitaplar annem çözülüyor, eriyordu. Gitmem! diye bir haykırış koptu içimden. Annem bana baktı, sustum.

Sonra yola koyulduk. Babamın upuzun, deniz kokulu vücudu yaş ağaçtan bir tabutta, annemin doğduğu ovalara, bir nehrin durmaksızın suladığı ovalara doğru ilerlerken; güneydoğu gittikçe geride kalıyor, o kuru, sıcak havanın yerini bir ağaç kokusu, bir su kokusu alıyordu.

1988

SİLENTİUM

Bu uzak denizlerin ortasında her kış unutulan, yaşlı, yorgun ve kırgın bir kadın gibi kambur, ağacı kıt, bağlarının çoğu sökülmüş yalnız adaya, eski bir gemi uğrardı arada bir. Havanın lodos olmadığı zamanları seçerdi. Ayaklarını sürüyen bir dilenci tavrıyla yanaşırdı iskeleye, bıkkın, isteksiz. Böylesine soğuk ve rüzgârlı bir havada, uzaktan görünüşüyle alabildiğine ürkütücü bu adada işleri olduğu için huzursuz üç-beş yolcu inerdi gemiden. Adanın iyice soluk renginden ve yalnızlığından ürpererek, binlerce yıl öncesinin tanrısal hayaletleriyle karşılaşmaktan korkarak, daracık sokaklarda dağılırlardı.

Korkak ve yalnız yolculardı onlar. Hem korkarlardı kambur ve terkedilmiş bir kadının yalnızlığını andıran bu adadan, hem de gelirlerdi şaraphanede sayım yapmaya kış mevsiminde. Yazın akın akın gelecek kalabalıklar minik hasır sepetler, kösele küpeler alacaklardı yeni açacakları dükkânlardan. En çok ölçü almaya gelirdi adaya korkak yolcular. Yalnızca yazları gelinen bir evin geniş teraslarına ya da orta halli otellerin, orta halli banyolarına döşenecek fayanslar için.

Gri bir gökyüzü, insansızlık ve rüzgârın köpürttüğü bir deniz hüküm sürerdi adada ve yolcular, adanın görkemli yalnızlığından delice korkarlardı. Adanın uydurul-

muş tarihini süsleyen düşsel tanrılardan bile korkarlardı. Ama yazın, kambur ve çirkin bir kadına benzeyen ada, pırıltılı bir güneşin altında sevimli bir denizkaplumbağası gibi görünürdü gözlerine. Daracık sokaklar genişler, ferahlardı. Tarih bile güzelleşirdi kalabalıkta. Hüzünlü genç kayalar, binlerce yıl öncesinden kalma sanılırdı. Ne iyi ettik de geldik denilirdi. Deniz, kum, güneş... Bir cennet bu ada.

Ama bu korkular yüzünden, bu ürküntü, bu yalnızlık telaşı yüzünden alınan bütün ölçüler yanlış çıkardı yaz gelince. Şaraphane sayımları tutmaz, varlıklarıyla adayı mutlu, neşeli kılan kalabalıklar dükkânlara pek uğramazdı. Ama olsun, ne çıkar, o yalnızlık karabasanları yoktu ya, bir daha alırlardı tüm ölçüleri, sayımları bir daha yaparlardı, daha iyi bir yere taşırlardı dükkânlarını.

Kış mevsiminin yavaş yavaş ilerlediği zamanlar, terkedilmişliğin hiddetinin alabildiğine yaşandığı zamanlardı. Unutulmanın son aşamasıydı bu. Güneş tarafından bile unutulmanın ve yıllarca böyle yarım yarım hatırlanmış, kambur, ağlamaklı yaşamanın. Depremlerin tepeleri çatlattığı, kocaman kayaların denizin dibine gömüldüğü, yıldırımların ağaçları ikiye böldüğü zamanlardan, o çok eski zamanlardan değil; çok yakınlardan bakılırsa her kış terkedilmenin yüze vurulmasıydı bütün bunlar. Geminin yanaşmaya isteksizliği, çoğu zaman açıktan geçip gitmesi, sahilde denizden geleni bekleyen Cafer'in umutlarının kırılışı, yolcuların ürpermesi, yalnızlık, hepsi...

İsterse hiç gelmesin bir daha o eski beyaz gemi. Hiç gelmesin! Ada kendine yeter. Onun uydurulmuş tarihi, ağaçsız çıplak tepeleri, mahzun sahilinde gezinen dalgalar ve bütün bu yalnızlığın sesleri içinde sessiz, beyaz yüzlü insanları, birbirlerine yeterler.

Ama yetmiyorlardı işte. Hep yazı bekliyorlardı.

Çantaları, gözlükleri, şemsiyeleri, şarapları, eğlenceleri, giysileri, sörfleri, düşünceleri, aşkları, gevezelikleri, kıskançlıkları, lastik botları, sandaletleriyle bu inanılmaz solukluğu, yalnızlığı yırtan, parçalayan yaz konuklarını beklemekle geçiriyorlardı günlerini. Her kış unutulmaktan, vefasızlıktan gocunmuyorlardı, kırılmıyorlardı. Beyaz yüzlerinde sadakat, güneşi gözlüyorlardı durmadan. Cafer, kendi seçmediği bu tutsaklıktan kurtulmayı umuyordu artık. Bu sessiz dünyadan, güzel sözlerin ve kokuların yer almadığı bu adadan gitmek için, onu bekliyordu. Bir daha gelirse kaçırmayacaktı onu. Takılacaktı peşine, adada olmayan ne varsa, onların olduğu yerlere gidecekti. Çalışmaksa çalışırdı gecelerden sabahlara, sabahlardan ertesi sabahlara kadar. Hem, onun güneş içmiş saçları, güzel iri gözleri vardı, güzel kokusu. Hiç duymadığı, tatmadığı sözler söylüyordu.

Kış konukları, ağır bulutlarla kararmış gökyüzü ve karanlık bir denizin birleştiği bulanıklıktan çıkıp, geldikleri yerlere dönmek için sabırsızlanırlar, işlerini yalan yanlış görürlerken Cafer, adanın her kış unutulmuşluğuna aykırı düşen iskelesinde yaza doğru yeniden boyanıp süslenecek bir banka oturur, gemiden inenleri gözlerdi.

Birden çıkıp gelmişti o. Nereden? Nasıl? Cafer bilmiyor. Ansızın buluvermişti Cafer'i. O soluk beyaz ve korkak geminin uğramadığı bir günde, lodosun adanın tepelerini inlettiği bir günde. Yine de Cafer, gitmek istediği yerlerden gelen bu geminin iskeleye yanaşmasını, huzursuz yolcularını indirmesini seviyordu. Heyecanlanıyordu onları gördükçe. Kocaman evlerin, apartmanların, yaz kış kapanmayan dükkânların sayılmayacak kadar çok olduğu, caddeleri, sokakları, araba ve insan dolu şehirlerde durmadan koşuşan, bir şeyler yapan insanlardan biri olmak istiyordu. Kaybolmak istiyordu o başdöndüren kalabalığın ortasında.

Boşuna bekliyorsun Cafer, o gelmez...

Bir fayans ustasıyken, yaz kış adanın bütün fayans ve seramiklerini ören iyi bir ustayken, işi denize bakmak olmuştu artık Cafer'in. Çarşıya inerken, oturduğu kulübenin yokuşunu çıkarken, bir balkonun tabanına karo döşerken, yemek yerken, su içerken, sabah uyanınca, gece yatmadan önce hep denize bakardı. Denizkızlarının çıktığı söylenen esrarlı oyuntulara. Güneş içmiş saçları ve uzun bacaklarıyla o çıkıp gelir mi diye...

Ilık, karsız bir kış günü geldi birdenbire. Saçları dalga dalga kokulu ve sıcak. Varlığını saran, seni çeken, denizin bittiği yerlerin kokusuydu. Her haliyle, her davranışıyla bir zamanlar gördüğün kalabalık yerleri özletti sana. Bir de güzel sözler getirdi. Duyulmadık, tadılmadık sözler...

Gözlerin hep böyle mahzun mu bakar Cafer?

Gülüşün ne kadar hüzünlü Cafer!... gibi sözler.

O adanın yalnızlığı, sözsüzlüğündendir biraz da. Sözler çok azdır. Zaten adada ağaç azdır. Üzüm bağları azdır. Neşeli insanlar, kuş sesleri, ağaç altları, aşk, hatıralar çok azdır, hemen hemen hiç yoktur. Neşeli insanlarla aşk, yazın gelir, kışın gider, konuktur. Rüzgâr, çıplaklık duygusu, yağmur, deniz köpüğü ve sessizlik istemediğiniz kadar...

Bir şömine örüyordu, Cafer. Kış gelince terkedilen adada hiç yanmayacak bir şömine. Adanın arka tarafında bir vadinin içinde çok zengin birinin yaptırdığı, çok süslü bir evin görkemli şöminesi. Soğuk fayanslardan ve ıslak çimentoyla çalışmaktan buz gibi olmuştu elleri. Birdenbire o belirmişti yanı başında. Öbür işçilerle değil, yalnız Cafer'le konuşmuştu. Onun buz gibi ellerini avuçlarına almış, ısıtmıştı. Sonra, "Çarşıya inelim," dedi Cafer'e. Hafif hafif yağmur yağıyordu. Kocaman bir şemsi-

ye açmıştı. Kışın soluk rengine bir gökkuşağı sıcaklığı katan şemsiyenin altına girdiler birlikte. "Senin adın ne?" "Cafer..." Cafer ona soramadı adını. Kollarının kokulu yumuşaklığında bir garip olmuştu, bir rüya âlemine gitmişti sanki, ürpertici, yumuşak. Onun çizmelerinin yollarda bıraktığı derin izler de olmasa, yaz gelmiş de bir teknenin gölgesinde uyuyormuş sanacaktı kendini.

Adanın kış gelince kurumuş bir sünger gibi küçülüp, tek bir salona sığan, yaz gelince büyüyen, önce ön sokağa, sonra yandaki sokaklara taşan, yaz kış açık tek lokantasına gittiler. Bir masaya karşılıklı oturdular. Cafer, bunca yıllık adalı, o lokantanın içini hiç görmemişti. Lokantacının yüzü aydınlandı, onu tanıdığını Cafer hiç farketmedi. Lokantacının kırmızı yüzünde bir gülümseme yayıldı, büyük bir kibarlıkla geldi yanlarına, ona ne istediğini sordu.

Lokantacı binde bir uğrayan geminin korkak yolcularına çorba ve köfte vermek için uyuklar dururdu ızgarasının başında kışın. Kendi için yaptırdığı güzel şaraplardan içerdi, sızardı sonra da. Geminin kaptanıyla iyi ahbaptılar. Kaptan ona büyük şehirlerin zor hayatından söz eder, "bir emekli olayım..." diye başlardı düşlerinden. Hoşuna giderdi lokantacının kaptanın anlattıklarını dinlemek. Şehirden bir şeyler ısmarlardı ona, karşılığında şarap verirdi.

Sözlere, hele güzel sözlere alışık olmayan Cafer için o, bu lokantada karşılıklı oturup bir şeyler yemek için Cafer'i seçendi. Bir kadın, bir konuk, bir insan, bir düş değildi. Boş pansiyon var mı'lardan, balık kaça'lardan, deniz derin değildir inşallah'lardan, kiralık bir sandal bulabilsek'lerden, bu şarap niye ekşi'lerden, paletimin teki kaybolmuş'lardan, bu akşam diskoya gidelim'lerden, güneş yağım bitti'lerden, hava ne kadar sıcak'lardan, havlum çalındı'lardan, soğuk bir şeyler içsek'lerden çok fark-

lı, bambaşka bir şeydi. Lokantacı çok kibar davranmıştı ona, bu kış kıyamette lokantasını şereflendirdiği için çok mutlu olduğunu söylemeyi de unutmamıştı. Kendine ayırdığı şaraplardan çıkarmış, adanın çıplak tepelerinden toplayıp kuruttuğu garip otlarla tatlandırılmış salatalar yapmıştı. Lokantacı ona ilgi gösterdikçe, o da Cafer'le ilgilenmişti. Şarap koymuştu bardağına, güzel sözler söylemişti yine.

Gözlerin doğuştan mı böyle mahzun senin Cafer?

Düş gibi, garip bir duruşun var Cafer...

Adana nasıl da yakışıyorsun Cafer...

Unutulan ve her kış terkedilen, bu yüzden zamanı kaybetmiş bir adada, yaşanmamış da sayılabilecek bir hayat akarken ağır ağır, birdenbire çıkıp gelen bu kadınla yaşanan anlar sel gibi, taşkın gibi ürkütücü ve güzeldi.

Onun için sen, bin yıl önce kıyılarında tanrıların dolaştığı duygusunu veren adanın güzel bir parçasıydın sadece, anla artık!

Gülüşünde bir kölenin mahzunluğunu, bakışlarında olmayan tanrıların azametini, ördüğün fayanslarda dilden dile uydurulup söylenen destanların inceliğini bulmuştu sadece, anla artık!

O, böylesi yalnızlıkların üstüne üstüne gider. O, böyle rüzgârlı ama ılık kış havalarına sinen yalnızlıkları sever. Güvenli bir yalnızlık havasını solumak istedi sadece, bir gün için. Ürkütücülüğüyle güzel adaya uğradı, lodos çok şiddetliydi çünkü, seninle karşılaştı, birlikte yemek yediniz. Hepsi o kadar, anla artık!

Güzel sandığın o sözler, senin için söylenmiş sözler değildi. Her rastladığı hoş şeyler için cömertçe kullandığı, sıradan sözlerdi.

O geldi! Hem de nasıl renkli bir geliş... Yanında birkaç arkadaşı, yine ılık bir kış günü, yine hava karsız ama

rüzgârlı, yine saçlarında güneş birikmiş. Yanındakilere adayı anlatıyordu.

Gitme Cafer! Gitme yanına üzüleceksin. Güzel sözlerinin hepsini unuttu çoktan. Bir uğrayış bu, güzel gözlerinden neşeler taşırarak...

Lokantacı sevincinden ne yapacağını bilemiyordu yine. Adasına ihanet eden lokantacı. Her kış unutulmuşluğu doğrulardı o. Son yabancı da eski ve solgun gemiye binip, bir dahaki yaza kadar yetecek selamlarıyla uzaklaşırken; hemen bütün iskemlelerini, masalarını toplar, porselen tuzluklarını, kaliteli yemek takımlarını dolaplarına kilitler; kış konukları için kalın bardaklar, adi melamin tabaklar çıkarırdı. Saçlarında güneş, gülüşünde neşeyle görünce onu, yuvarlak ve kırmızı yüzünde ince dudakları keyifle yayıldılar.

Böyle değildi Cafer'in beklediği. Böyle gelmeyecekti o. Yalnız hüzünlü olacaktı. Birdenbire çıkıverecekti karşısına, soğuk ellerini, yumuşak avuçlarında ısıtacaktı.

Gülüşün yine mahzun Cafer... diyecekti.

Duruşun hâlâ hüzünlü Cafer...

Oysa nasıl da kuruluverdi masa, gürül gürül yanan sobanın yakınında. Beyaz örtüler serildi, kesme kadehler, değerli çatal bıçaklar çıkarıldı. Şaraplardan şarap beğenin, balıklardan balık... Sizin için yaratılır gerekirse. O tuhaf otlu salatalar mı? Çoktan hazır. Izgara alevlendi bile, çok sürmez, uysallaşır ateş, kıpkırmızı korlar olur sizin için. İsterseniz yumuşacık et de var. Yok, balık istersiniz siz. Peki. Bu şarap iyi. İyi mi? İyi de ne demek? En iyisi! Geleceğinizi bilseydi tatlı da yaptırırdı ya, bilmiyordu affedin. Meyve? Var var, elmalar sert sulu, muzlar ağzınıza layık. Lokantacı kendi için ısmarlamıştı onları geçende kaptana,

size kısmetmiş. Ama bunu saymaz bakın. Yaza bekler. Bir de otel yaptıracak kısmetse adanın sakin bir köşesinde. Denizin hemen kıyısı, sakin, serin... Oh!... Tam kafa dinlenecek yer. Mütevazı bir şey ama, öyle otel dediyse... Evet evet, sizin şömineli evinizin hemen ilerisinde. Sahi niye gelmiyorsunuz kışları evinize? O kadar da uğraştınız, yaptırdınız süslü süslü? Tabii, siz de haklısınız... İş güç. Kolay mı? Otelde kalmasanız bile, yemeğe bekler sizleri, servisin en iyisi sizler için. Memnun kalırsınız, emin olun... Tuhaf bir havası var adanın değil mi? Sanki sokaklarında tanrılar geziniyor. Kışları hep böyle olur bu ada. Sessiz, ürkütücü, terkedilmiş. Müziğinizi de getirmişsiniz ha? Haklısınız, siz sessizliğe dayanamazsınız. Yalnızlıklar bile hiç değilse müzikli olmalı değil mi? Demek fazla kalamıyorsunuz. Lokantacı üzüldü bakın şimdi. Çok isterdi bu gece misafiri olun, ama... Adada artık telefon da var, ne zaman isterseniz, bir telefon, tamam. Haklısınız denizin hali belli olmaz. Bir dahaki gelişinizde inşallah, her şeyin daha iyisi... Eee, bir kahvesini içersiniz artık.

Yavaşça yanaştı masalarına Cafer. Ondan öğrenip hüzün hüzün diye durmadan sayıkladığı o sözcükle dolu olduğunu sanarak. Oysa ona kendini hatırlatmak için binbir şekle soktuğu yüzü, boğazına kadar sımsıkı ilikli turuncu gömleği, durmadan terleyen, nereye koyacağını bilemediği elleriyle bir zavallıydı. Ona doğru bakıyordu. Onun parlak, konuşkan gözlerine, "Tanı beni, götür beni buralardan sözlerin, kalabalıkların, kokuların dünyasına..." der gibi baktığını sanıyordu: Cafer'i görünce lokantacının kaşları çatıldı. Elleriyle "Çık! Çık dışarı," diyordu Cafer'e. O ve arkadaşları, "Bu da kimin nesi?" der gibiydiler. Duruşu hüzünlü, bakışları mahzun Cafer hatırlatamadı kendini ona. En kırık, en içli gülümseyişiyle bir daha baktı iri gözlerine. Yok mu artık o güzel sözler? O

yumuşak dokunuşlar, kalabalık, gürültülü şehirler, oraların tuhaf kokulu havası, oralarda yaşamanın düşleri yok mu artık? Aldırmadılar ona, içlerinden bir tanesi dik dik baktı, "Hadi başka kapıya, başka kapıya!" dedi bir başkası. Güneşli saçlarıyla oynarken kadehini kaldırdı o, son damlasını da içti. Izgaraya yapışıp cızırdayan balık kalıntılarının kokusu o tuhaf otlu salatanın artıkları tabaklarda, soyulmuş, yarım bırakılmış meyveler, muz kabukları, su şişeleri... Kahveleri getiriyordu lokantacı. Müzik yükseldi. Kahkahalar, kahveler, boşalan şarap şişeleri.

İyi ki tanımadı seni Cafer, tanısaydı daha çok üzülecektin. Çoktan unuttular seni. Gitmeyi istediğin şehirleri şehir yapan kalabalık insanlardan birisin onlar için. Ama tanısaydı seni, üzülecektin. Adanın yazın dükkânlar dolusu satılan hediyelikleri gibi gösterecekti seni yanındakilere. Hepsi birden süzeceklerdi seni tepeden tırnağa. Adan gibi mahzun, adan gibi terkedilmiş ve hüzünlü bulacaklardı seni, onun düşüncelerine katılacaklardı. Öylece duruşunun bir fotoğrafını çekeceklerdi belki de.

Sen şimdi git. Git adanın çıplak tepelerine tırman. Bağrını ılık rüzgâra ver, serinle. Saçları güneşli, güzel sözler taşıyan, bir zamanlar soğuk ellerini, avuçlarında ısıtmış o kadını unut. Unutul sen de adan gibi. Unutul.

1986

YÜREĞİN MAHALLESİ

Dudakları kırmızı ve sıcak olan kadınları hiç öpmedim. Saçları dağılmış, vücutları kıvrak, ısrarlı bakışları davetkâr olanları değil. Onları sayısız öptüm. Eskimiş anılarının güzelliği ile çıkıp gelen, gözleri masum sırlarla buğulu, duygulu şarkıları dinlerken boynunu büken, gözlerini yuman, sessizce gelip, sessizce giden bir kadını, onun hep kırmızı ve sıcak kalmış dudaklarını hiç öpmedim. Öpmedikçe onlar benim olduğum yerlerde oldular, yüreğime girdiler, yüreğimi burktular. Taşları ve evleri kararmış bir sokakta, bütün zamanları kendi yalnızlığıyla karşılayan böyle bir kadının ardından baktım. Terkedilmiş yaşlılardan biri, sabahın hüznünü solurken dudaklarında yarı uçmuş bir gülüşle, böyle bir kadının kuşlara yem vermesine bakardı. Kadın kuşların uzun uzun kanat çırpmalarını izler, sonra da çekip giderdi. Parklarda, kuytu yollarda yürürlerdi, adımlarını sayamazdım. Asude'yi sinemalara yakın telaşlı bir kahvede, kuytu bir masada oturmuş, sokağa bakarken gördüm.

Eski yalnızlar her geçen gün yaşlanıyor, genç yalnızlara pek rastlanmıyordu. Şehir ve zaman el ele veriyor, yalnız bir konak, yalnız bir otel, yalnız bir ağaç bırakmıyordu. Toz, cam kırıkları, saklanan utançlar, içki şişeleri, bastırılmış vicdan azapları ve sarhoşluklarla durmadan

kirlenen, bu kirli örtünün altında kapanmış çağların birkaç ayrıntısı gizlenen merdivenli sokaklarda, kapı önlerinde, hüzünlü küçük pencerelerde otururlardı, yaşlanmış yalnız kadınlar. Makyajları çoktan uçmuş, yaşlanmış ellerinde şarap, sevgi ve güzellik dolu bir hayat için çok geç.

Öylece bakarlardı, yıllarını anlamış olmanın iç burkan huzuru ile. Bu, gürültüyle yaşanmış yıllardan sonraki durulma, mutluluk, rahat ölümler beklemek değildi. Eski bir kumarbazın biraz gülümseyerek, yaptıklarından yine de memnun tövbekârlığı, pişmanlık dolu bir ömrün affedilmesinin umulması değildi. Onlar sessiz bir çığlığı andırıyorlardı pencerelerde, sokaklarda, parklarda.

Asude'yle aramızda birkaç masa vardı. Mermerden oyulmuş kadar güzel ve donuktu yüzü. Ben, hep yüksek sesli bir hayatı yaşayanların arasında sevilen, ama hep uzaklarda, hep dudakları kırmızı ve sıcak bir kadını arayan ben; onun dudaklarının kırmızılığını duydum. Tanıdığım bütün kadınlar bana dokunmuş, öpmüş, sevmiş, karşımda ağlamış oluşlarını kaybettiler, kendilerine özgü halleriyle donup kaldılar. Gözlerimde o vardı. Uzun uzun yüzüne baktım. Sorularıma karşılık olabilecek bir anlam, bir iz aradım. Yalnızca kendisinin bildiği bir hayatın binlerce duyguyla yoğrulmuş yorgunluğu vardı sadece. Kendimi onun bakışlarında bulmak istedim.

Hep bir şey olan kadınlar... Güzel, çirkin, tembel, dişi, namuslu, hain, çirkef, mutlu, arsız, kurnaz... Hep bir tek şeydi onlar. Yüzleri dondukça, aklımda Asude beliriyordu. Yalnız ve uzak bir kadın olarak. Dibindeki suyun hafif sesini kendine gizleyen, ışıkları çepeçevre duvarlarında kırılarak kendine dönen derin kuyular gibiydi gözleri. Hava soğuktu, yağmur yağıyordu. Sıcaklığı beni çekti, kalktım, masasına gittim, oturdum. Öyle bir baktı bana, yalnızlığını aralamak isteyen gözlerimi görmedi.

Penceredeydi. Özel zamanlar için buldukları birkaç

yüz ifadesini titizlikle akıllarında tutan kızlar, hayatın yalnız ve yalnız kocaman şeylerini farkedebilen renksiz delikanlılarla el ele yürüyorlardı. Kendilerini her yaptıklarından ve yapmadıklarından pişman olmaya adamış erkekler, geçen zamanı birden farkederek saatlerini onartmaya götürüyorlardı. Küçük fahişeler biraz vakitsiz işe çıkıyorlardı. Bir Çingene lavanta satıyordu. Tırnak dipleri hep siyah kalacak bir çocuk ayakkabı boyuyordu.

Asude onlara bakıyordu. Ama gözleri kendi halindeydi, arada bir buğulanıyordu. Bir soluk kadar yakındım ona ama, farkında bile değildi. Onu sevmeye hazırlandım. Bir kadını bir anda sevmeye hazırlanmak bir kavrayıştı. Derin bir soluk aldı, göz göze geldik. Gülümsedim, yorgun gibiydi. Onu içimde duydukça sevindim, yıllarca ağaçsız dalsız bir ovada büyük bir yangın beklemiştim. Boşuna beklemiştim. Şimdi o yangınım olabilirdi.

Üç-beş zamana sığdırılmış bir aşkı tek başına, alabildiğine yaşamış ve o yılların ucunu düğümlemiş; anlaşılması, sevilmesi zor bir kadındı. Sormadan, konuşmadan ellerini tuttum birden.

Çekmedi. Yıllar sonra ilk kez bir insanın garip bir ateşle yanan ellerini duydu, şaşırdı, gözleri buğulandı. Ellerine baktı, çekmedi. Kuşandığı yalnızlığının onu yeni bozgunlardan koruyacağına inanıyordu. İnsan sıcaklığını, kendine söylememiş olsa da hep özlemiş olduğu için titreyen ellerini ellerime bıraktı. Yıllardır uykularını bölen, kıvrandıran bir insan sevgisi özlemi, içinde yayılırken, yalnızlığı, acılardan ve kırıklıklardan söz ediyordu. Bir keklik vurulur da döne döne bir göle düşer gibi yüz çizgileri acılandı. Ellerini avucumda sıktım, yüreğinin o dingin, sessiz mahallesi karıştı, ağlayacağını sandım, ağlamadı. Sadece gözlerini yumdu.

Bir insan doğum ve ölüm denen iki büyük yalnızlık arasında hiç yalnız kalmamışlardan değilse, içinde bir

türlü ses olup dağılamayan bir çığlığı taşımışsa, bir anı ya da bir hayal için hayatını yakabilir. Böyle bir insan yüreğinde kurduğu bir mahallede, herkesten gizli, uğrunda hayatını yaktığı şeyle yaşayabilir. Asude böyle bir kadındı. O hayata parlak güneş altında başladığını sanan kadınlardandı ve henüz çok gençken öyle olmadığını anlayan kadınlardan. Böyle solgun değildi o zamanlar yüzü. Sevdiği şarkılar, sevdiği renkler vardı. Başka şeyleri de severdi, yürümek gibi, neşeli şeylerden konuşmak gibi. Bakışları tuhaf, tutkulu bir adamı çok sevdi. Sevdiği adam hatırlı bir misafir gibi geçmişti hayatından. Yalnız kendine ait rüyalar arayan, hep düşünceli, gece yarıları yorgun uyuyan o adam bir gün Asude'nin gözlerine baka baka hazırlanıp, büyük rüyalarına gitmişti. Asude ağlamadı, yalvarmadı, ondan nefret etmedi. Yalnızca kendini tanıyamadı. Böyle bir adamı nasıl sevmiş olduğunu düşündü. Şimdi belki o, ürperen bir denize ulaşmış yokuşlardan birinde sabahları gazozla şarap içen bir ayyaştır, hâlâ büyük rüyalarını aramaktadır. Belki harabelerin diplerinde yapraklara gömülerek uyuyan, dişlerinde çiçek sapları, bir serseridir. Büyük rüyalarını belli belirsiz hatırlamaktadır. Belki denizlerin ötesine gitmiştir, saçları ıslak, taralı, hep değişik elbiseler giyen meşhur bir kumarbazdır. Rüyaları olduğunu unutmuştur. Belki çok yorulmuştur, belki ölmüştür. Kimbilir, belki de yalnızca şanssız bir adamdır. Yollarını kendi yaptığı bir hayat adına Asude'yi terketmiştir.

Akşamın öldürücü bir hüzün veren ilk saatlerinde Asude çoğu zaman tek başına sokaklardaydı. Bozgunla biten bir aşkın yerine durgun bir yalnızlıkta yaşıyordu. Gece olunca duygular su gibi gelirdi, sessiz ve güçlü, dayanılmaz acılar saati olurdu. Bir insanın sıcaklığına duyulan özlemi inkâr etmekten yorulurdu. Yüreğinin muhteşem mahallesi bile kâr etmezdi artık. Her şey acılaşırdı. Üşür-

dü, titrerdi, bir insanın sıcaklığı... bir insanın sıcaklığı...

Ben dudakları kırmızı ve sıcak kadınları da öptüm. Ama onlar bir hayatı alabildiğine yaşamış olduğundan kırmızı ve sıcak değildiler. Unutmak üzere hayaller kuran, hep henüz yaşamamış olduklarına inanan kadınların olağandan biraz fazla kırmızı dudaklarıydı. Çok kadınlar tanıdım. Onlarda anlamlı yıllar aradım. Yani bir büyük çentik, bir iz. Bir şeyin anısı, sık sık akla gelen ya da umudu. Kuruldukça güzelleşen bir hayal aradım onlarda. Çok güzel kadınlar tanıdım, çirkinler, fena sayılmayacaklar, kum rengi saçları olanlar, çok beyazlar. Yalnız elleri güzel olan kadınlar tanıdım, yalnız gözleri güzel olanlar. Cıvıldar gibi konuşanlar içimi ısıttı. Hiç konuşmayanlardan sıkıldım. Öfkelilere, her şeye bakmakla yetinenlere, şımarıklara kızdım. Ağlamaklılara, korkaklara, utangaçlara, okuyup kendine saklayanlara acıdım. Çok anlatanları, pervasızları, cesurları, anlamaya çalışanları beğendim. Suskunlara pek rastlamadım. İçli şarkılar söylerdi biri ara sıra bir pencerenin önünde oturup. Onu belki biraz sevdim. Suskunluğunda hayatını gizleyenleri, Asude'yi sevdim. Gökyüzünde kocaman bir ay bekler gibi bakan kadınlar zaman geçtikçe hiçleşen hayatlarını yaşadılar. Bir çayır, bir çöl, bir ova gibi. Hep aynı renk ve kıpırtısız.

Asude'nin parmakları usul usul kıpırdanıyordu. Birden değişsem bütün insanca gülüşlerimi inkâr edip gözlerine bakarak, ellerini masaya bıraksam; küçük, güzel bir oyun oynadığımızı, çok eğlendiğimi söylesem ve çekip gitsem Asude ne ağlar, ne güler, ne şaşırırdı. Korkunç bir boşluğun içinde bu kez tamamen kırılmış kalırdı. Yüreğinin dingin, huzurlu mahallesini kaybederdi belki.

Bakışları kararmıştı ama dudakları daha kırmızı ve gittikçe daha sıcak. Hasta bir çocuğa benziyordu. Kimsesiz, ateşler içinde yanan, uçlarından yaş sızan gözleri

öpülmeyi bekleyen, bir insanın serin ellerini alnında duymak isteyen... Hava soğuktu dışarıda ve o, hasta ateşli, üşüyen bir çocuktu. Asude'nin her baktığı yerde bulduğu, düşünceli güzel adamın güzel anıları değildir. Bulduğu bir yıkılışın ardından kendi için yarattığı bir sessizliktir. Sevdiği adamın kendini bırakıp gitmiş olduğunu inkâr eder. Böyle bir şey olmamıştır. Bunları hatırlamak azap vericidir, hatırlarsa yaşayamaz. Yaşadıklarını öyle unutmuştur ki hiçbir sokakta izlerine rastlanamaz.

Adımları sayılamaz. Bu yüzden bakışları uzaklarda, dumanlı, gülüşü kırıktır.

Huzura kavuşturan sessiz bir mahallede yaşayıp gitmek yerine ona kendini yeniden hatırlatacak, belki de acı çektirecek bir adamı sevmek çok zordu. Asude için yeni bir sevgi, yeni bir kırılış, terkediliş değil, yeni bir onur yarasına dayanamayacak olmasıydı. Yalnızlığını sevmekte belki de haklıydı. Ulu bir kimsesizliği hayatın kendisi yapınca gülüşünün donması, yıkılması, bozguna uğraması yoktu. İçinde bir şeylerin parçalanması yoktu. Yalnızlıkta bütün güzelliklerin gerçekten en uzak olanı en düşsel renklerle yaşanabilirdi. Ama geceleri unutuyordu. Sabaha uzanan saatlerin geçmek bilmezliğini unutuyordu. Sevilen insanın sabahları günaydın deyişinin özlemini unutuyordu. Yalnızlığına bürüneli beri ağaçların ağaç, kuşların kuş oluşu gibi insanlara sadece insan diye bakıyordu. Keder ve acıya yalnızca kendi sahip çıkarak yalnızlığını besliyordu. Çünkü keder ve terkedilmişliğin kendi malı olmadığını anlarsa yalnızlığının hükmü kalmaz. Ölmeye gücü yetmiyorsa bir sokak kedisi gibi arsız yaşamalıdır ya da terkedilmiş bir bunak gibi ölümü beklemelidir.

Bütün bunları hatırlattım. Ama artık ben vardım. Afyonu olmuş yalnızlığını aralamak, onu sevmek istiyor-

dum. Yoldan yüzlerinde bulunması, anlaşılması zor kederleri taşıyan insanlar geçiyordu. Yaşanıyordu. Beynine kurşun sıkanların, bir gözlük camını parçalayıp bileklerini kesenlerin, kendilerini yüzyıllardır yaşayan ağaçların dallarına asanların öncesinde ve sonrasında yaşanıyordu. Güzellikler, sevgiler kadar, avutulması zor acılar da gerçektiler. Asude hükmü kalmamış bir acıyı inatla yaşıyordu, ben onu sevmeye hazırlanıyordum. Yıllardan sonra ona sevgiden söz ettim. İnsan elinin yarattığı şeylerin büyüyüp üstümüze geldiği bir çağda, gülüşü, uykuyu, onuru, sözleri korumanın sevgiyle olacağını söyledim.

Ateş içindeydi, ellerinden anlıyordum. Dışarıya çıktık. Onu kendi haline bıraktım, yürüdük. Yürüdükçe meydanlara ulaştık. Neonlar durmadan yanıp sönüyordu. Bu kış gününde yolunu şaşırmış ılık bir rüzgâr saçlarını çözdü. Aldırmadı. Az sonra karanlık olacak. Denizin kokusunu izledik. Sonunda karşı sırtların ışıklarını renkli iplikler gibi denize dökülmüş bulduk. Asude ışıklara dikti kuyu gözlerini. Ben anlatabileceğim her şeyi anlatmıştım.

Zaman sakız gibi uzadı ve koptu. Ellerimi tuttu birden. Gülerek ağlıyordu. Sabırlı yıllarımla biriktirdiğim özlemlerle istediğim kadının kırmızı ve sıcak dudaklarını öptüm, vücudunun çizgilerini duydum, kuyuluğu kaybolan gözlerine baktım.

1986

Ayfer Tunç, insanların hikâyelerini anlatırken toplumsal hayatın farklı yönleriyle sergileyen usta bir kalem.

Ayfer Tunç, ona 1989'da Yunus Nadi Öykü Armağanı'nı getiren *Saklı*'yı üzerinden 17 yıl geçtikten sonra *Evvelotel*'e dahil etti, deyim yerindeyse sakladı: "İlk yayımlandığında bağımsız bir kitap olan *Saklı*, bu yazma macerası içinde *Evvelotel*'in bir parçası oldu. Dolayısıyla iki kitabı birleştirmek gereği duymak da söz konusu olmadı, konu yapısal olarak böyle gelişti. *Saklı*'nın içerdiği temalar ve karakterler üstüne inşa ettiğim için, *Saklı*'yı da *Evvelotel*'e dahil etmek zorundaydım, bunu yapmasaydım *Evvelotel* olmazdı."

Evvel Otel'e geldik. Annem babana bu otelin sahibi kim? diye sordu. Baban benim dedi. Annem babandan babamı aşağıya çağırmasını istedi. Baban hanım git işine dedi. Annem ben onun karısıyım deyince baban bembeyaz oldu. O sırada babamla o kadın merdivenlerden iniyorlardı, el ele tutuşmuşlardı. Babam durdu, baban durdu, o kadın durdu, annem, ben, dünya, kâinat her şey durdu bir an. Annem elimi öyle bir sıktı ki, acıdan soluğum kesildi. Anneme baktım, babama bakıyordu. Babam onu seviyorum dedi, başıyla kadını işaret ederek. O kadar. Annem bayılırken çığlık attım, çünkü elimi sıkı sıkı tutan eli bir anda boşalmış, yumuşak, soğuk bir ölü eli olmuştu. Baban koştu, annemi kaldırdı. Ben annemin başında hüngür hüngür ağlıyordum. Ağlarken koskoca çocuk olduğumu düşünüyordum.

Kapak resmi: JENŐ SZÁZ

17 TL
KDV DAHİL

ISBN 978-975-07-1787-1